

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Fòrum català per repensar la societat

Dossier de Valoració de Propostes

GENER 1999

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

Dossier de Valoració de Propostes

Temàtic 3. Qüestionari de Valoració Detallada de cada proposta del Fòrum Temàtic.

Temàtic 4. Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta del Fòrum Temàtic.

Transversal 3. Qüestionari de Valoració de les 10 propostes més interessants del Fòrum transversal.

Annex 1. Full de comentaris i observacions.

Fer còpia i enviar abans del 30 de gener de 1999 a:

Centre per a la Innovació Social
Apartat de Correus 145
08290 Cerdanyola del Vallès

Temàtic 3. Qüestionari de Valoració Detallada de cada proposta del Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

El **Qüestionari de Valoració Detallada de cada proposta** adjunt suggereix una puntuació de diversos criteris amb diferent ponderació:

- els aspectes formals de la proposta (títol, resum diagnòstic, objectius, instruments...) puntuen un màxim del 25% del total,
- amb el 75% restant cadascú pot puntuar si la proposta li sembla aplicable, si és tècnicament possible, si és suggeridora i si és socialment desitjable.

El **Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta** (basat en un sistema d'origen francès anomenat "Abaque de Regnier") permet als participants d'un grup començar un diàleg "votant" cada "ítem" - en aquest cas proposta - segons una escala de 7 colors (que va del verd al vermell, i que permet també votar blanc o negre).

Amb els resultats obtinguts, en la reunió de cada Fòrum temàtic, els participants podrem veure una taula amb les propostes ordenades de més a menys grau de consens. Així es descartarem de la discussió tant les propostes que tinguin més consens favorable com les que en tinguin menys. I cada Fòrum temàtic podrà centrar el diàleg en aquelles propostes que hagin suscitat més diversitat d'opinions.

El **Qüestionari de Valoració Detallada de cada proposta** vol ajudar a valorar les propostes amb certs criteris comuns. Són criteris que, a títol indicatiu i amb ponderacions diverses, poden fer considerar una proposta com a més o menys innovadora i interessant.

Un cop acabada la lectura de cada proposta, encerceleu amb llapis la puntuació que considereu més adient a cada criteri i, al final, sumeu el total. Feu una segona ronda, si cal, per obtenir uns resultats relatius al conjunt de les propostes.

A partir d'aquí teniu 3 opcions:

- A. Per cada proposta, marqueu amb una **X** el color corresponent en el **Formulari de Valoració Conjunta (Temàtic 4.)** segons aquesta escala adjunta.

De 100 a 80: **Molt interessant** (verd fosc)
De 79 a 60: **Interessant** (verd-blau clar)
De 59 a 40: **Acceptable** (taronja)
De 39 a 20: **Poc interessant** (vermell clar)
De 19 a 00: **Gens interessant** (vermell fosc)

- B. Marqueu amb una **X**, l'opció "**No ho sé**" si, malgrat l'esforç d'intentar-ho, no sabeu què dir.

- C. Marqueu amb una **X**, l'opció "**Indesitjable**" si, malgrat la puntuació que us hagi pogut sortir, creieu que és una proposta èticament inacceptable.

Numeració de les propostes en els qüestionaris detallat i conjunt

A l'hora de traspasar la puntuació de cada proposta, assegureu-vos que la proposta valorada té el mateix número en el formulari detallat (001, 002,...) que el número central del formulari de valoració conjunta: (XXX.001.ZZZ)

Les **tres primeres lletres** són el codi del Fòrum Temàtic

El **número del mig** indica l'ordre de la proposta en els Qüestionaris del Fòrum Temàtic.

Les **tres darreres** són el codi del Fòrum Transversal corresponent:

VAL. Repensar els valors	JOC. Repensar les regles de joc
EXP. Repensar les experiències	MOD. Repensar els models d'organització social

Nom i cognoms

PAU.Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 001 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 002 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 003 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 004 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 005 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 006 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 007 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 008 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 009 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 010 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 011 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 012 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 013 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 014 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 015 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 016 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 017 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 018 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 019 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

La proposta 020 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a:					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 021 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 022 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 023 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 024 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 025 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 026 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 027 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 028 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 029 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

La proposta 030 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim 100) igual a :					

PAU. Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

La proposta 031 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 032 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 033 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 034 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

La proposta 035 és interessant per ser estudiada més a fons i traduïda perquè:	Molt		Poc		Gens
El títol i el resum són clars i suggeridors	5	4	3	2	0
El diagnòstic del problema està ben argumentat	5	4	3	2	0
Els objectius són concrets i adequats al diagnòstic	5	4	3	2	0
Els mitjans i instruments són adequats per concretar els objectius	10	8	6	4	0
Sembla socialment i políticament aplicable abans de 30 anys	10	8	6	4	0
Sembla "tècnicament" (ecològica, econòmica, cultural...) possible	15	12	7	5	0
És suggeridora, original, encertada, fa pensar, obre noves perspectives...	20	15	10	5	0
És socialment desitjable per a un món responsable i solidari	30	25	15	10	0
La suma de punts per decidir el grau d'interès de la proposta és (màxim100) igual a :					

Temàtic 4. Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta del Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes.

Nom i Cognoms:

Després d'estudiar cada proposta presentada al Fòrum temàtic per **Repensar la Societat** i tenint en compte la puntuació del Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3) indico amb una X, en la columna de color corresponent, quines són les propostes que considero **més interessants** per ser sotmeses a estudis de viabilitat tècnica i per ser traduïdes per a la seva contrastació internacional, de cara a contribuir a l'Assemblea de Ciutadans de la Terra, l'any 2001.

De 100 a 80 **Molt interessant**
 De 79 a 60 **Interessant**
 De 59 a 40 **Acceptable**
 De 39 a 20 **Poc interessant**
 De 19 a 00 **Gens interessant**
No ho sé
Indesitjable

X
 X
 X
 X
 X

Proposta Titol

PAU001EXP	Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes
PAU002EXP	Creación de una ONG para evitar abusos empresariales
PAU003EXP	Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa
PAU004EXP	Guerrers de Pau
PAU005EXP	Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo
PAU006EXP	La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha
PAU007EXP	Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad
PAU008EXP	Objeción fiscal a los gastos militares
PAU009EXP	Resolució de conflictes, un nou horitzó
PAU010EXP	Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret
PAU011EXP	Un model d'universitat popular i globalista per a la presó "Model"
PAU012MOD	El Estado estético [14] La resolución de conflictos
PAU013MOD	Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo
PAU014JOC	"Defensa 2001: per unes forces armades exclusivament defensives"
PAU015JOC	Creació de serveis de suport per a conflictes en les organitzacions socials
PAU016JOC	Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento
PAU017JOC	Introduint la mediació als centres educatius
PAU018JOC	L'abolicionisme penal i la resolució autònoma dels conflictes
PAU019JOC	La reforma de Naciones Unidas: una proposta de democratització dels seus òrgans de govern
PAU020JOC	Ley de opción por la paz
PAU021JOC	Medidas para terminar con el secreto del comercio internacional de armas
PAU022JOC	Mesures alternatives a la pena de privació de llibertat
PAU023JOC	Mesures de prevenció i control de les guerres a Europa
PAU024JOC	Moviment Polític per a la Resolució Pacífica dels Conflictes
PAU025JOC	Transformar las cárceles para una sociedad democrática
PAU026JOC	Un día de guerra para la paz el primer año.. (2 el segundo año 4,8,16,32,64,128 días en 8 años)
PAU027VAL	Aplicación de la no-violencia en la resolución del conflicto vasco
PAU028VAL	Benaürats els creadors de Pau
PAU029VAL	Crear espais de diàleg per a l'acceptació i prevenció de conflictes
PAU030VAL	Educació en tècniques de gestió de conflictes i mediació a les escoles
PAU031VAL	La tercera opció. Integració de contraris aparents en nous nivells de realitat
PAU032VAL	Utopia: vivint més enllà del 2000

Annex 1. Comentaris i observacions.

En full apart podeu afegir breus comentaris sobre perquè heu valorat cada proposta o sobre les relacions que vulgueu destacar entre unes i altres. Feu-ho amb lletra clara, a màquina o amb ordinador. En aquest cas, adjunteu disquet o envieu fitxer per correu electrònic: cis@troc.es (indicant nom i a quina proposta correspon). No oblideu guardar-vos un fotocòpia per tenir presents els comentaris en la trobada de l'abril.

Nom i Cognoms

Comentaris a la proposta (codi complet XXX.123.ZZZ):

Comentaris proposta (codi complet XXX.123.ZZZ):

Nom i Cognoms

Comentaris a la proposta (codi complet XXX.123.ZZZ):

Comentaris proposta (codi complet XXX.123.ZZZ):

10è Fòrum Temàtic per Repensar la Interculturalitat

- Temàtic 1: Presentació i llista de persones inscrites.**
- Temàtic 2: Propostes.**

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar la Interculturalitat, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic 4)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic 3 i Temàtic 4 (més el Transversal 3 si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, **abans de finals d'any**. En qualsevol cas **no podem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb **veu i vot** a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum la Interculturalitat:

Teófilo Bikoula Abessolo	
Rafa Crespo Ubero	
Aliou Diao	
Luz Marina Estupiñán Cardona	
Loia López Fernández	
Ahu Nanayi (Daniel Zamora Salas)	
Edmundo Sepa Bonaba	
Josep Barba	Experiències
Salvador Miret Torrens	Experiències
Luís Recolons	Experiències
Sheila Vilaseca i Baró	Experiències
Angel Marzo Guarinos	Regles de joc
Susanna Segovia Sánchez	Regles de joc
Francesc Xavier Vila i Moreno	Regles de joc
Oriol Camps Giralt	Valors
Àngels Canadell Prat	Valors
Francesc Carbonell i Paris	Valors
Xavier Filella Pla	Valors
Mercè Gil Viñas	Valors
M ^{ra} . Farnés Sola Figueras	Valors
Josep Suarez Ferrer	Valors
Helena Torres Sbarbati	Valors
Pere Tuset Carrascosa	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar la Interculturalitat

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
INT001EXP	De l'alfabetització al projecte col·lectiu.	Francesco Azzimonti	Experiències
INT002EXP	Espacios comunes para el diálogo de culturas	Luz Marina Estupiñán Cardona	Experiències
INT003EXP	Programa Pau i solidaritat: per una educació i solidaritat interculturals a la Mediterrànea	Josep Suarez Ferrer · Educació i solidaritat. Universitat de les Illes Balears	Experiències
INT004EXP	Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals	Martí Terés i Bonet · Centre de Recursos per la Pau i la Solidaritat	Experiències
INT005MOD	El Estado estético [13] Las relaciones interculturales	Andreu Junoy Pujol	Models
INT006JOC	Drets humans interculturals	Rafa Crespo Ubero	Regles de joc
INT007JOC	Estatut del pobles nòmades	David Gómez i Fontanills	Regles de joc
INT008JOC	La invenció social i la construcció intercultural del futur.	Lluís Botinas i Montell	Regles de joc
INT009JOC	Projectes de cooperació recíproca: interculturalitzar la cooperació internacional	Agustí Nicolau Coll	Regles de joc
INT010JOC	Una noció de ciutadania separada de nacionalitat	Rafa Crespo Ubero	Regles de joc
INT011VAL	Cambios en els sistema educativo para lograr una educación intercultural	Luisa Fernández Antonia de la Flor Heredia	Valors
INT012VAL	Cooperació intercultural per alliberar-nos del desenvolupament.	Pau Avenir · EcoConcern, associació per a la innovació social	Valors
INT013VAL	Dotze propòstes contra la llei d'estrangeria	S.O.S. Racisme	Valors
INT014VAL	Eliminar la antropofagia en la cooperació internacional	Helena Torres Sbarbati	Valors
INT015VAL	Els drets humans col·lectius: una eina al servei de la solidaritat entre pobles i persones	Aureli Argemí Roca · Centre Internacional Escarré per les Minories Ètniques i Nacionals	Valors
INT016VAL	L'obra de Raimon Panikkar: elements per a una alternativa a la crisi del món contemporani.	Fundació Vivàrium	Valors
INT017VAL	La interculturalitat: un repte social i filosòfic per al nostre temps	Raimon Panikkar · Fundació Vivàrium	Valors
INT018VAL	Medidas para que los inmigrantes de segunda sean catalanes de primera	Dolores Juliano	Valors
INT019VAL	Mesures per treballar al Nord pel desenvolupament del Sud	Rosa Puigoinós, Sheila Vilaseca i Baró	Valors
INT020VAL	Propuestas para descubrir el sentido de la vida y tomar conciencia de que vivimos con la tierra	Raimon Panikkar	Valors
INT021VAL	Redefinició de les nocions de cultura i d' interculturalitat per superar l'integracionisme i l'assimilacionisme	Agustí Nicolau Coll, EcoConcern, associació per a la innovació social	Valors
INT022VAL	Redefinir cultura i identitat cultural en una societat oberta	Xavier Filella Pla	Valors

De l'alfabetització al projecte col·lectiu.

Francesco Azzimonti

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

Davant de la constatació que els immigrants pateixen marginació i manca de poder social i polític, hom cerca que l'alfabetització d'immigrants no quedi circumscrita només a la pròpia alfabetització, sinó que esdevingui un mitjà per donar poder i per sostreure de la marginació les persones immigrants en països occidentals. Hom proposa la "Pedagogia del projecte", basada en la vida quotidiana de les persones afectades, a partir de la qual es planifica la seva alfabetització.

Diagnòstic

Els col·lectius d'immigrants en les societats occidentals pateixen marginació i manca de poder social i polític, que és el veritable problema, i no tant l'analfabetisme en si mateix. L'ur situació de marginació i manca de poder prové essencialment del fet de tenir una cultura diferent de la cultura majoritària, la qual cosa els impedeix de funcionar en un univers normatiu diferent del seu.

Objectius

- Donar poder i eliminar la marginació de les persones i col·lectius d'immigrants en les societats occidentals.
- Superar l'alfabetització per l'alfabetització, inserint-la en una pedagogia centrada en la vida concreta de les persones immigrades.

Mitjans i/o instruments.

Pedagogia del projecte

Hom cerca una combinació entre el projecte d'acció i el projecte de formació. En el cas concret de l'alfabetització d'immigrants, aquesta es fa partint de la vivència concreta de les persones afectades. Llavors la vida quotidiana d'aquestes ja no és tan sols un pretext en si per l'alfabetització, sinó l'objectiu en si ja que, alhora que s'està alfabetitzant, es proposen mesures concretes per transformar la seva vida. La pedagogia del projecte està estructurada en quatre fases:

- a) L'emergència, fa referència al naixement d'idees, de voluntats i de somnis que sorgeixen en diferents "llocs de paraula" i "espais d'expressió", situats fora dels llocs i moments programats. És un moment que permet "donar la paraula" als actors
- b) La negociació en el marc de subgrups d'interès entorn a un problema que cal solucionar, el que permet una comunitat d'interessos i de somnis entre els membres.
- c) La realització, que és l'execució del projecte ideat pel grup, permetent que cadascú contribueixi amb allò que sap i que el grup en el seu conjunt aprengui com funciona la societat que l'acull. Del "grup-problema" es passa al "grup-projecte"
- d) L'avaluació és una constant de cada etapa del projecte.

Documentació tractada:

Fundació SER.GI; "Sobre Interculturalitat 2", Girona 1994.

Documentació addicional:

Existeix un dossier sobre la "pedagogia del projecte" a la Fundació SER.GI, a Girona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Espacios comunes para el diálogo de culturas

Luz Marina Estupiñán Cardona

Redacció: Luz Marina Estupiñán Cardona
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

Mediante un proceso de sensibilización, encuentro e intercambio físico, cultural y lúdico, en espacios comunes vecinales, se intenta crear redes de asociaciones interculturales, que permitan enfrentar conjuntamente las problemáticas afines a diferentes sectores de la población en Barcelona: exclusión social por paro, vejez, discriminación a la mujeres, marginación laboral de los jóvenes, vivienda, etc. En estas redes se incluyen personas de diferentes orígenes, culturas, sexo, edad y condición social.

Diagnòstic

Los espacios comunes en los barrios y en general, en las ciudades, que por uso cotidiano se han caracterizado por permitir que la comunicación y por tanto, las relaciones personales sean fluidas entre quienes los frecuentan, no permiten en cambio, que esta interrelación se produzca con la misma fluidez cuando se trata de incluir personas de origen extracomunitario y/o de minorías culturales.

Esta dificultad de relación produce:

1. Desconocimiento de la otras culturas lo que a su vez permite que se acentúen los estereotipos - tanto positivos como negativos - ya tradicionales hacia ellas, generadas en gran parte por los medios de comunicación.
2. Esto a su vez, ocasiona que no haya convivencia real entre miembros nativos de las comunidades y los residentes extranjeros, sino que se establecen dinámicas sociales separadas.
3. Este desconocimiento del "otro" acentúa la exclusión socio-económica de las minorías culturales, en tanto que no se permite que este "otro" exprese y desarrolle sus propios potenciales creativos, rompiendo con el rol social que le asigna el estereotipo, y por tanto, lo sigue relegando a los niveles inferiores de la escala social.
4. Además, esta dinámica separada impide que se construyan o establezcan relaciones interculturales equilibradas, en beneficio de nativos y foráneos.

Objectius

El objetivo principal de la presente propuesta es generar dinámicas sociales que permitan una mayor interrelación y convivencia entre personas de diferentes orígenes culturales que confluyan en una misma comunidad. Desde este punto de vista, los objetivos específicos serían:

1. Conseguir que los actuales espacios de convivencia vecinal posibiliten una comunicación más fluida entre los residentes del barrio, sean del origen que sean.
2. Generar proyectos comunes de transformación social basados en la convivencia intercultural.
3. Estas propuestas interculturales deben generar alternativas a los problemas de exclusión socio-económica que afectan a toda la población.

Mitjans i/o Instruments.

1. Campañas de sensibilización sobre la población inmigrada y de étnia gitana que vive en el barrio, organizada desde las diferentes ámbitos sociales que conviven en la comunidad: centros cívicos, escuelas, polideportivos, centros culturales, grupos de solidaridad, agrupaciones políticas, etc.
2. Actividades de convivencia que generen diálogos culturales: tertulias entre ancianos y jóvenes, encuentros de mujeres, intercambios deportivos entre jóvenes, exhibición de películas, muestras gastronómicas, comidas comunitarias, eventos como fiestas, teatro, grupos musicales, entre muchas otras actividades, que aporten nuevas experiencias -de parte y parte- a los miembros de la comunidad, sean del origen que sean.
3. Este paso de conocimiento y reconocimiento afectivo de los diferentes miembros de una comunidad, incluyendo los de origen "diferente", debe permitir la conformación de asociaciones en las que relaciones se profundicen en torno a problemáticas comunes como la exclusión social por paro, discriminación de las mujeres, problemas de vivienda, opciones para los jóvenes, etc., además de las propias inherentes a cada situación (dificultades por extranjero, por raza, por vejez, por sexo, edad, etc), posibilitando el intercambio de experiencias que puedan llevar a propuestas comunes de solución: cooperativas, grupos de ayuda, pequeñas empresas, programas de autoformación, soluciones de vivienda, etc. En la totalidad de este proceso tienen un papel fundamental los interlocutores o mediadores sociales reconocidos por la comunidad.

Documentació tractada:

De acuerdo al investigador de Culturas Populares, Jesús Martín Barbero, "De los medios a las mediaciones. Comunicación, cultura y hegemonía", (G. Gili, Barcelona, S.A., 1987) una cultura barrial se constituye desde tres tipos de ámbitos distintos: los constituidos por factores ajenos, como la escuela; los que constituidos desde

fuera son, sin embargo, dotados de significación propia, como el café; las bibliotecas, que hacen posible un contacto directo y activo de la cultura oral con la del libro y las revistas; y los clubs, frecuentados por un público más joven, en donde se organizan las competencias deportivas, los bailes, conciertos, etc. El otro elemento configurador básico de esa cultura barrial son los mediadores, activistas políticos, culturales, algunas veces comerciantes y/o profesionales del barrio, que operan en las diversas instituciones barriales, y que hacen de transmisores de otros mensajes y experiencias, pero que al mismo tiempo están insertos en el entramado de la cultura popular del barrio.

Según este análisis, el barrio aparece como el gran universo entre el universo privado de la casa y el mundo público de la ciudad, un espacio que se estructura en base a ciertos tipos específicos de sociabilidad y en últimas de comunicación: entre parientes y entre vecinos. El barrio proporciona a las personas algunas referencias básicas para la construcción de un nosotros, esto es, de una socialidad más ancha que la fundada en los lazos familiares y al mismo tiempo, más densa y estable que las relaciones formales e individualizadas impuestas por la sociedad. "Frente a la provisionalidad y rotatividad del mercado de trabajo, que especialmente en tiempo de crisis económica dificulta la formación de lazos permanentes, es en el barrio donde las clases populares pueden establecer solidaridades duraderas y personalizadas. Porque es en ese espacio donde quedar sin trabajo no significa perder la identidad, esto es, dejar de ser hijo de fulano o padre de mengano" (Ibidem p. 216-217).

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa Pau i Solidaritat: per una educació i solidaritat interculturals ala Mediterrània

Josep Suarez Ferrer

Educació i solidaritat. Universitat de les Illes Balears

Redacció: Josep Suarez Ferrer

Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La mediterrània ha esdevingut els darrers anys, especialment des del final de la Guerra Freda, una zona calenta susceptible d'enfrontaments. La situació crítica en la que viuen moltes societats de la riba sud provoca una immigració que fuig de la fam i la misèria i que els fundamentalismes, tant del Nord com del Sud, atien i fan més virulents. Aquest fet, en el context d'Espanya, a qui en el marc de la Comunitat Europea, se li ha assignat el paper de policies en la retenció de la immigració, pot ser fàcilment motiu d'enfrontament i incomprensió entre pobles i cultures.

Per tal de contribuir al mutu coneixement i intercanvi entre els pobles de la mediterrània, especialment entre la societat civil, a través del Programa Pau y Solidaritat, hom proposa una sèrie d'activitat: trobades, xarxa universitària, plataformes d'intercanvi, estudis i recerques.]

Diagnòstic

Dintre d'aquest cinc/deu anys darrers, el mapa geopolític europeu ha sofert tota una sèrie de canvis, que han desplaçat, per complet, gran quantitat de plantejaments obligant a replantejar amb profunditat, aquesta nova situació. L'avantpassat "perill" comunista de l'Europa de l'est (motiu per el qual es formà l'estructura militarista de l'OTAN) amb la caiguda del mur de Berlín i la desfeta de la URSS, han perdut tot el discurs dels anomenats "blocs", en que les grans potències tenien dividides el món occidental. Per altra banda, la creació del Parlament Europeu -dit la Europa de Maastchtric- ens duu a un replantejament de les polítiques econòmiques, socials i polítiques dins d'Europa i en especial pel que fa a Espanya, i el paper que tenen que assumir dins la nova situació geopolítica.

El "perill", geogràficament situat a l'est d'Europa, s'ha desplaçat cap al sud, on Espanya ha quedat situada en primera línia. Aquest desplaçament ve donat pel fet d'haver perdut el món socialista, el país amb el món capitalista i haver passat a primer terme, el problema de l'anomenat Tercer Món, problema que segons les prediccions polítiques s'agreuja en els propers anys, ja que el Primer món es desenvolupa de forma endògena, el Segon de cada vegada es fa més petit i el Tercer de forma alarmant, s'escampa cada vegada més. Pensem que la URSS ha passat pràcticament de Primer món a Tercer món i que dins EE. UU. el Quart món ja assoleix proporcions que no s'adiuen amb el paradigma d'una primera potència mundial.

En aquest sentit, i seguint el fil d'aquesta reflexió, la Mediterrània s'està convertint en una zona calenta. Greument calenta ja en l'Orient-mitjà i en perill de calentar-se en les costes de la península Ibèrica. Pensem que la zona de l'estret de Gibraltar ha estat militaritzada, seguint la política de l'eix de defensa militar Canàries-Gibraltar-Balears.

Potser, l'entrada d'Espanya a la Comunitat Europea, esdevingui un cert avantatge en el sentit de sortir d'un aïllament crònic que ha afectat moltíssim a la nostra cultura en general, però per altra banda, aquesta obertura ens pot dur una sèrie de problemes que cal prevenir. I un d'aquests problemes pot derivar del fet d'haver-nos assignat el paper de policies en la retenció de les onades d'immigració que es preveuen, procedents dels països del Sud, forçats a fugir de la fam i la misèria i que els fundamentalismes, tant del Nord com del Sud, atien i fan més virulents, enfrontant-los els uns contra els altres.

La Mediterrània, per tant, ha esdevingut un camp de problemes latents que, si amb urgència no se'ls hi dóna solució, pot convertir-se i formar part d'altres zones que arrossegueu conflictes mal de resoldre i en de perill cronificar-se, és a dir, d'enfrontar perillosament pobles contra pobles obrint ferides que ni al llarg de la història arriben a cauteritzar-se.

Constatam que avui, les nostres societats i els nostres pobles, viuen hiperinformats, però perillosament infracomunicats. En aquest sentit cal engegar una tasca que promogui trobades de diàleg. Diàleg que incideixi sobre tot en els valors universals que venen desenvolupats en el que es denomina ètica civil.

Objectius

Contribuir a la creació d'un pont entre els països de la Mediterrània nord i els països de la Mediterrània sud per tal de promoure:

- el desenvolupament de la pròpia identitat,
- una posta en comú dels valors propis que configuren la seva identitat.

L'orientació d'aquest diàleg, es el d'inculturalització en la pluralitat dels seus subjectes.

De forma col·lateral, un altre objectiu és el de fer operativa la proposta política de la segona part de la Declaració de Barcelona adoptada a la Conferència Euromediterrània (27/28 de novembre de 1995) i que tracta de la col·laboració en els àmbits social, cultural i humà: desenvolupament dels recursos humans, foment de la comprensió entre les cultures i dels intercanvis entre les societats civils (paraules textuais de dita Declaració).

Tenim la sospita que si la societat civil no assumeix aquestes proclames de tipus polític, es quedaran, com altres Declaracions, en buides proclames o iniciatives allunyades dels seus veritables objectius, és a dir, com passa amb l'ajuda als països subdesenvolupats on s'hi sobreposen interessos no massa positius o fins i tot negatius pels països subdesenvolupats

Mitjans i/o instruments.

Programa Educació i Solidaritat

Fidels al seu propi nom, el programa intentarà promoure plataformes per a compartir i comunicar als altres col·lectius els valors propis d'un col·lectiu, d'una societat o d'un poble, a fi de oferir a altres col·lectius, societats o pobles la diversitat i pluralitat d'un món divers i pluricultural ja que del coneixement neix l'empatia i la unió del que és divers i diferent. Concretament, en el marc del programa hom proposa una sèrie d'activitats:

- a).- Promoure la trobada o ajudar a la creació de diferents ONGs dins l'àmbit universitari, a fi i efecte de establir una xarxa operativa de treballs conjunts.
- b).- Establir unes relacions que facin necessàries unes trobades d'intercanvi d'experiències i de coneixement de les diferents cultures. Així com relacionar-se amb el món associatiu en el sí dels diferents pobles i nacions
- c).- Elaborar estudis i jornades de reflexió dins l'àmbit propi de cada Universitat per a donar a conèixer aquesta problemàtica, per ajuntar al projecte, altres forces de les nostres societats.
- d).- Crear plataformes d'intercanvi d'estudiants com a mitjà per assolir una millor penetració cultural de coneixement de les diferents expressions culturals i lingüístiques
- e).- De la mateixa manera que dins les nostres ciutats hi han "cases de.", mantenir dins l'espai físic dels nostres campus un espai físic dedicat a la "Universitat de" on treballarien els estudiants provenint d'aquestes Universitats.

Documentació tractada:

Com a document polític de referència cal tenir en compte la "Declaració de Barcelona" adoptada a la Conferència Euromediterrània (27/28 de Novembre de 1995) com a document de referència per a contactes amb el Consell de la Unió Europea i la Comissió Europea.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

- a).- La nostra ONG "Educació i Solidaritat" nascuda en el sí de la Universitat de les Illes Balears amb vocació d'ésser un ajut al desenvolupament educatiu i ensems a l'apropament cultural dels pobles, es considera instrument adient per assolir aquesta tasca .
- b).- Seguint l'obra del nostre Ramon Llull, continuar, amb la posada al dia de la seva filosofia, amb una política d'apropament, sobretot dins l'àmbit universitari, amb projecció cap la cultura popular, d'encontre de cultures dins la ribera del Mare Nostrum.
- c).- Atès que els problemes d'alimentació, sanitaris, agrícoles, etc. estan ja, en certa mesura, dins l'àmbit d'actuació d'altres ONGs, els nostres objectius ens obliguen a crear o a integrar-nos dins altres col·lectius de ONGs amb iguals objectius i, per tant, la nostra tasca aniria orientada cap a un camp específic i no cobert per les organitzacions que treballen en el camp de les necessitats primàries.
- d).- Tenint en compte que les necessitats primàries són imprescindibles per els pobles en vies de desenvolupament, les necessitats secundàries, cultura principalment, són necessàries tant per el Primer com per el Tercer món. Amb aquest fi, la nostra tasca la considerem necessària, i fins i tot urgent, tant dins el nostre àmbit social, com al terreny d'altres pobles i cultures.
- e).- Dins de la política "globalitzadora" que domina el món actual, cal fer una tasca de protecció de les "diferències" com a riqueses culturals de la humanitat.
- f).- Cal que el món universitari i per tant, el món intel·lectual i científic, s'emancipi de les forces de poder i esdevingui punt d'orientació que desenvolupi tasques d'alliberament crític de totes les societats .

Comentaris i Observacions:

Aquest pre-programa o document base seria la proposta de "Educació i Solidaritat" que serviria de borrador a oferir als diferents col·lectius engrescats en aquesta tasca. Aquest seria l'objectiu d'aquest primer any, o sia, la creació o la integració dins una xarxa que assolís els objectius d'aquests programa. Així com amb diferents Universitats tant d'Espanya com de l'estranger, com amb organitzacions sindicals, associacions de veïns i d'altres col·lectius que treballin dins l'àmbit de la cultura popular. A tots aquests diferents col·lectius se'ls oferiria el nostre borrador (com a mostra) perquè també treballessin amb l'elaboració d'un borrador propi, a fi de què, el proper curs (o sigui, el segon any) elaborar ja un programa definitiu per a poder engegar, al tercer any, un programa elaborat pels diferents col·lectius engrescats en aquests treball i així poder demanar les subvencions pertinents per posar en pràctica el programa elaborat.

Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals

Martí Terés i Bonet
Centre de Recursos per la Pau i la Solidaritat

Redacció: Martí Terés i Bonet
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els Centres de Recursos Solidaris i Interculturals s'han originat de diverses formes i disposen de materials que no sempre són aprofitats amb el màxim d'eficiència.

Coneixedors de la importància en el camp de la sensibilització que tenen aquests centres, per tal millorar en l'eficàcia i fer més present el camp de la solidaritat i la interculturalitat en el camp de l'ensenyament, del lleure, del voluntariat i en general de la societat, hom proposa d'establir una "Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals" a partir dels centres que ja funcionen i que han estat creats per organismes unitaris de cooperació, ong o altres entitats, administració o des de formules mixtes - ong/administració-.

Diagnòstic

Els Centres de Recursos Solidaris i Interculturals són centres que tenen com a finalitat informar, assessorar i difondre la cultura de la solidaritat en l'àmbit de les persones i col·lectius sensibilitzats, però també en aquells que en tenen desconeixement.

La situació actual és que cada centre de recursos respon a un origen i un context diferent. N'hi ha que són d'ongs, n'hi ha que són de l'administració i n'hi ha que són mixtes, n'hi ha que només són un centre de préstec de recursos, n'hi ha que fan assessorament, n'hi ha que organitzen activitats... Els centres de recursos són una font de gran utilitat per voluntaris, estudiants, educadors... i el denominador comú és que aquests centres sovint són el punt de contacte entre les ONG i la societat civil. Cal ser-ne més conscients, ja que sovint costa molt apostar per accions de sensibilització, com són els centres de recursos.

Objectius

Millorar en l'eficàcia i fer més present el camp de la solidaritat i la interculturalitat en el camp mediàtic, de l'ensenyament, del lleure, del voluntariat i en general de la societat.

En una primera fase caldria:

- intercanviar experiències de funcionament dels diferents Centres de Recursos
- poder comunicar-se on-line per intercanviar petites informacions

Posteriorment es podria:

- dissenyar les línies de futur per tal de créixer en nombre i abast.
- coordinar els esforços i estalviar recerques de recursos que altres potser ja han fet.
- establir una formació conjunta per tal que els seus responsables es puguin especialitzar.

Mitjans i/o instruments.

Una Xarxa Catalana de Coordinació de Centres de Recursos Solidaris i Interculturals

Aquesta Xarxa estaria composta pels diferents centres de característiques afins a les exposades i que actuaria a nivell de plataforma útil per millorar-ne el rendiment. La Xarxa funcionaria a través d'algunes trobades presencials i d'una connexió permanent per tal de poder estar tots assabentats de les últimes novetats, per consultar-se mútuament sobre campanyes en funcionament, per saber els ajuts per a projectes convocats en el territori català. No cal oblidar que la xarxa hauria de servir pel que els seus integrants volguessin que servís.

En qualsevol cas l'estructura seria en forma de xarxa plana sense cap punt que assumís una rellevància per sobre els altres, les funcions i responsabilitats es repartirien per igual entre els diferents components.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El CeDRe consisteix en un espai a la ciutat de Girona que permet oferir serveis d'informació, documentació, assessorament, formació i innovació a les entitats membres de la Coordinadora, grups i persones sensibilitzades en temes de Pau i Solidaritat.

Comentaris i Observacions:

El Estado estético [13] Las relaciones interculturales

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Models

Resum

A través de la alternativa por un ESTADO ESTÉTICO el ser humano adquiere la categoría de persona la cual cosa abre la posibilidad real de que las relaciones entre los seres humanos devengan libres, fraternales e iguales y como no de complementación, al superarse los condicionamientos que lo impedían en la civilización de los individuos.

Diagnòstic

Un sistema económico y de producción que se basa en la competencia individual y esta se estructura en base al poder; en clanes familiares o profesionales, grupos de interés, sociedades cerradas... y que ha configurado una superestructura llamada estado y de más organizaciones de llamado derecho internacional para que arbitre y equilibre en la medida de lo posible el caos que comporta infinidad de intereses encontrados que se batan en y por un ámbito y posibilidades limitadas. Busca, encuentra, utiliza y se sirve de la propia cultura y raza para intentar justificar sus incongruencias y contradicciones, una finalidad común y superior al propio individuo y a sus devaneos. Finalidad común y superior que lleva al individuo y a las distintas sociedades en concreto a reproducir en el sí del concierto de naciones el modelo de lucha por la supervivencia basado en el acaparamiento, explotación y utilización del débil en base a una posición de fuerza y poder que han ido cultivando y potenciando para así intentar ganar una seguridad ficticia y poder cubrir las necesidades que la bestia genera desenfundadamente. Es más, la propia evolución del sistema que ha dado la globalización de la economía no ha significado más que la reducción en número y potenciación de los clanes que conforman las grandes corporaciones internacionales, generando unas posiciones de poder transversales y universales las cuales abren una nueva generación tipológica de lucha, cuya justificación e interés superior ya no se encuentra solo en un pueblo y cultura sino en el poder que da la capacidad económica, la pertenencia a una determinada multinacional, el dominio de las redes de comunicaciones, ... con lo cual y en aras al progreso se intenta redimir la contradicción general.

Si la primera formulación socioeconómica resultante del liberalismo idealista ha dado varios siglos de explotación, expolio, guerras, aniquilación de culturas, esclavismo y racismo entre muchas más situaciones abominables, sin olvidar las dos guerras mundiales y el desplazamiento de pueblos enteros del último siglo. La segunda formulación que se está diseñando y que ya está dando las primeras muestras, puede terminar reduciendo la aun rica diversidad cultural, lingüística y de pensamiento a unas pocas que se repartirán el mundo y como la dinámica parece imparable, estas, en un futuro que puede parecer lejana, pero que quizás no lo es tanto, no tendrán otra opción que batirse abiertamente entre ellas como no ha dejado de suceder a lo largo de casi toda la historia. Y aun que la lucha no se presente entre estados clásicos, sino que de manera transversal, entre corporaciones se valdrán del estado, quizás distinto, para imponer sus criterios uniformadores.

Así en las condiciones dadas, la diversidad, las relaciones interculturales no han podido ser ni podrán ser mientras aun existan, ni de igualdad, ni de respeto, ni de gozo por lo propio que comporta la existencia y reconocimiento de lo distinto. Sino que se presentan de rechazo, subyugación, de utilización y no cabe engañarse, de aniquilación cuando se puede aunque no se quiera reconocer abierta ni veladamente por la mayoría, porque está demostrado que cuando se dan las condiciones óptimas para ello incluso se reconoce la conveniencia, necesidad, se hace fe y se lleva a término la aniquilación general de lo distinto.

En la nueva etapa de globalización que ha iniciado el neoliberalismo, la uniformización / liquidación se presenta de manera mucho más sutil y encubierta en base a unas necesidades falsas, a la mayor facilidad para triunfar de unos pocos, al prestigio y también a la vergüenza de no ser igual al que tiene poder y dinero, a la educación, a los medios de comunicación, al arte, al cine y a la literatura y como no a la infertilización de las mujeres de los países marginales, a la imposibilidad de hacer frente y medicarse de las epidemias que asolan a dichos países, y también al miedo a no encontrar trabajo de presentarse y ser uno distinto a lo oficialmente correcto....

En estas condiciones, ante tales fuerzas e intereses, hablar de racismo, de salvar culturas, de respetar lo distinto es una entelequia, sirve tan solo para justificar la propia mala conciencia, la contradicción en que uno vive. Y aunque no se le pueda negar buena voluntad y mejor intención, no es suficiente y se hace necesario, urgente e imprescindible superar el sistema de dominación en que nos desenvolvemos y generar las condiciones óptimas en que la diversidad sea posible y se pueda gozar de lo propio por el reconocimiento y disfrute de lo distinto.

Objectius

- Consequir las condiciones socioeconómicas favorables que hagan posible y natural la convivencia y disfrute de la diversidad, racial, cultural, lingüística, de pensamiento y acción.

- Comunicaciones interculturales:

La persona encuentra en el Esperanto la lengua de comunicación universal. Se enseña en las escuelas a corta edad, así, toda la sociedad es bilingüe como mínimo. Los adultos que no tuvieron la oportunidad de aprenderlo de pequeños sienten la necesidad de conocerlo para así romper las barreras lingüísticas. El esperanto se entiende fundamentalmente como lengua de simple comunicación, y en ningún caso va en detrimento de la lengua propia sino todo lo contrario, principalmente para la infinidad de lenguas y dialectos más o menos minoritarios que se ven desplazadas por otras lenguas dominantes en sus propios ámbitos. El ser humano con conciencia de globalidad precisa conocer una lengua que le permita entrar en comunicación con cualquiera otra persona. El conocimiento del esperanto además facilita enormemente las relaciones y comunicaciones a nivel global, medios de comunicación, etc.

La creatividad se realiza con las lenguas propias.

Medios e instrumentos:

La ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN propio del ESTADO ESTÉTICO, de carácter no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, conlleva percibir, comprender aceptar, respetar y gozar de la diversidad con absoluta naturalidad.

Mitjans i/o Instruments.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fórum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Drets humans interculturals

Rafa Crespo Ubero

Redacció: Rafa Crespo Ubero
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Per alguns sectors de les societats no occidentals, La Declaració Universal dels Drets Humans del 1948, es percebuda com un instrument d'imposició del model social d'Occident. Un dels motius d'aquesta percepció és la manca de dimensió col·lectiva i comunitària dels drets humans.

La proposta cerca una reformulació de la Declaració Universal dels Drets Humans des d'una òptica intercultural, el que significa que cal introduir aportacions d'altres universos culturals que l'estrictament occidental.

Per arribar-hi cal incloure de manera més explícita els drets col·lectius i també generar espais de diàleg intercultural en els que les regles del diàleg, el "tempo" no siguin estrictament occidentals.

Diagnòstic

enguany es celebra els 50 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, aprovada al 1948 per la ONU. La Declaració en un principi és un pas endavant en la lluita per la justícia, la llibertat i control tot tipus d'opressió. Però com la majoria de les declaracions al cap del temps necessiten una actualització i una millora, per a que tendeixi cap una universalitat de veritat i pugui adaptar-se a ls canvis que han esdevingut des de llavors.

Per alguns sectors de les societats no europees la Declaració és percebuda com un instrument d'imposició del model social d'Occident, basat en l'individualisme, del consum, etc. En resum, no la senten com a pròpia. Per altra banda un dels pocs efectes clars de la mundialització és l'augment de les migracions, i la creixent multiculturalitat(sempre ho havien estat) de les societats occidentals el que supossa nous reptes per aquestes societats. Un dels fronts de debat més importants és la dinàmica comunitària de les poblacions immigrades i llurs reivindicacions d'incloure el reconeixement de drets col·lectius dins de la Declaració Universal de Drets Humans, que segons sembla suposa un perill per l'individualisme occidental, tal com afirma Fernando Savater (EL Pais, 4-X-98, pàg. 13). La verdadera cuestión es el motivo por el que se reivindican tales supuestos derechos humanos colectivos en las instituciones internacionales ¿ Es para hacerlos más eficazmente emancipadores de las personas o para que resulten compatibles con las exigencias de homogeneidad ideológica y de sumisión del miembro al grupo que reinan en los nativismo tribales, en las teocracias, en los integristas y en los nacionalismos ?. Com bé apuntava Gurutz Jauregui en un article anterior (El Pais 12 de agosto 1998, pàg. 10) el problema es situa en si, en veritat, són incompatibles els drets individuals i col·lectius, o pel contrari es volien fer incompatibles.

Per la nostra banda volem obrir una via que no sigui de confrontació reduccionista, de blanc o negre, sinó de recerca de complementaritat, partint de la premissa de que no es pot separar la dimensió individual i col·lectiva de l'home. I fins i tot la lluita per derrocar l'antic règim i establir el triomf de l'individualisme es va fer de forma col·lectiva.

Objectius

Una Declaració que s'apropi el més possible al qualificatiu de universal introduint aportacions d'altres universos culturals.

Mitjans i/o Instruments.

Cal iniciar una debat per incloure de manera més explícita els drets col·lectius. Al cap i a la fi, la Declaració ja reconeix uns que són els de nacionalitat, o els d'associació, incorporant temes com la religió.

Per a que sigui intercultural, és a dir, que faciliti les relacions i els intercanvis, en reciprocitat i equitat cal obrir-se molt més, i canviar les condicions mateixes de la negociació. Les regles del joc, el conceptes a discutir, el tempo de la negociació, l'espai, tots tets mitjans i instruments que han marcat fins avui el suposat diàleg intercultural els ha imposat la civilització occidental. La nostra proposta es crear nous espais de diàleg intercultural que no estiguin marcats des d'Occident sinó des d'altres cultures. Som conscients que això suposa un esforç per part nostre d'adaptació a d'altre paràmetres. Pot ser es podria començar per recollir experiències que hagin obert aquesta via i al mateix temps organitzant espais semblants a cas nostra.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antropòleg i Historiador. Interessat en les relacions entre les societats europees i les africanes. Membre del Centre d'Estudis Africans de Barcelona (CEA) i del GRAMC (Grups de Recerca i Actuació amb Minories Culturals i Treballadors Estrangers).

Estatut del pobles nòmades

David Gómez i Fontanills

Redacció: David Gómez i Fontanills
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Les relacions internacionals estan basades en les relacions entre nacions sedentàries (amb o sense estat). Aquest fet a més d'una font generadora de conflictes i injustícies representa un enfocament limitat de la diversitat cultural i social humana.

Es proposa crear un estatut internacional que reconegui els drets dels pobles nòmades i la convivència d'aquests amb els estats.

Diagnòstic

S'ha analitzat molt el paper dels estats-nació, el seu paper colonialista i neocolonialista. La importància que han tingut en la generació de conflictes bèlics o en l'opressió de les nacions-sense-estat. La seva pretesa crisi actual superats per les empreses i organitzacions transnacionals.

Però aquí m'agradaria posar el punt de mira en el paper que han tingut com a represors i aniquiladors culturals dels pobles nòmades i/o migratoris. El conflicte entre estats-nació i nacions-sense-estat no deixa de ser una disputa entre pobles sedentaris pel control sobre un territori i la seva població. El conflicte entre pobles sedentaris i pobles nòmades ve d'antic i en els darrers segles la balança sembla que s'ha decantat cap als primers.

Les propostes per superar els aspectes injustos, insolidaris, ambientalment negatius i generadors de conflictes dels estats-nació (reforma de les nacions unides, acords internacionals, etc...) normalment incideixen en el pacte i consens entre pobles sedentaris i en el respecte dels drets individuals basats en el concepte de ciutadania.

Fins i tot la majoria d'iniciatives per millorar la qualitat de vida dels nòmades es fonamenta en la seva sedentarització.

L'antropologia i altres ciències socials ens han donat un nou punt de vista sobre aquests pobles alhora que han posat en qüestió la legitimitat dels estats per imposar-los les seves lleis. Penso que un futur de respecte a la diversitat social i cultural humana no pot passar per la definitiva sedentarització forçada o induïda dels pobles nòmades.

Objectius

- El reconeixement dels pobles nòmades en pla d'igualtat amb les nacions sedentàries.
- La millora de la qualitat de vida de les persones pertanyents a les comunitats nòmades.
- El reconeixement dels drets socials, polítics, culturals, religiosos dels nòmades.
- Donar mecanismes per la resolució dels conflictes basats en un enfocament excessivament territorial i sedentari de les relacions entre pobles.

Mitjans i/o instruments.

En el context d'una reforma de les nacions unides basada en la seva democratització i en l'autodeterminació dels pobles, crear un ESTATUT DELS POBLES NÒMADES que sigui reconegut per tots els estats nació. Aquest estatut seria un marc de reconeixement del dret d'autodeterminació i autogovern dels pobles nòmades i migratoris i ...

- regularia la lliure circulació de persones pertanyents a aquests pobles per les fronteres dels estats que hi ha establerts en el seu territori de migració.
- regularia la signatura de protocols entre pobles nòmades i els estats sedentaris per la utilització de recursos a partir del principi d'igualtat.
- regularia la signatura de protocols entre pobles nòmades i els estats sedentaris en l'aspecte jurídic i legal.
- regularia l'establiment d'equipaments pròpis i l'us d'infraestructures dels pobles nòmades.
- regularia el reconeixement dels pobles nòmades i la creació de nous pobles nòmades, així com les diferències entre els pobles amb una tradició històrica i els de nova creació.

- crearia un marc per la cooperació i defensa d'interessos comuns entre els pobles nòmades d'arreu.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Nascut a Premià de Mar l'any 1968. Durant els anys vuitanta milita en l'esquerra nacionalista i participa en els moviments d'objectors de consciència i ecologista. Estudia Belles Arts i es llicencia en l'especialitat de disseny el 1991. Del 1989 al 1993 treballa com a grafista. Aquest any estudia el màster d'Infografia Mediàtica i comença a treballar en la realització de productes interactius i multimedia. Actualment imparteix classes de programació per multimedia i animació a l'Escola Elisava i a la UAB respectivament. Paral·lelament desenvolupa l'activitat artística amb el Taller d'Intangibles i el taller de gravat Contraprova. És soci d'EcoConcern des de 1992 i vocal del Consell d'aquesta associació des de 1997.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Sóc concient que es tracta d'una proposta poc desenvolupada. Caldria estudiar quins elements de l'actual dret internacional i dels acords subscrits faciliten o posen traves a una proposta d'aquest tipus. També caldria redactar un esbós d'aquest estatut del nòmada. Reconec que no tinc la formació per una feina d'aquest tipus. Per fer-ho crec que seria interessant un treball interdisciplinari entre membres de comunitats nòmades, juristes, antropòlegs i treballadors socials. En tot cas no m'he volgut quedar la proposta en el tinter.

La invenció social i la construcció intercultural del futur.

Lluís Botinas i Montell

Redacció: Marc Dueñas Sucrana
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La societat occidental centra bona part de la seva capacitat de canvi en la "invenció enginyera" (segons mostren els estudis d'Arcadio Rojo), que constantment posa en circulació nous aparells i noves tecnologies. Però els canvis socials que provoquen les noves tecnologies són molt limitats i, en tot cas, no són canvis de tipus qualitatiu: són canvis que tenen lloc dins del marc dels valors centrals de la civilització occidental.

Ens cal buscar nous tipus de societat, ser capaços de provocar un canvi social radical. Per començar, hem d'inventar un nou Occident per evitar que l'Occident actual acabi amb el planeta. El nou Occident ha de ser una zona oberta a les altres civilitzacions.

El principal instrument proposat és la innovació social, que és "una activitat global, holística, de proposta-assaig-i-materialització d'una (o varies) forma(es) de tipus-humà-i-de-societat, mitjançant la proposta de nous valors-sentiments-capacitats-actuacions personals i col·lectives". La invenció social ha de ser intercultural, perquè per canviar la nostra cultura primer l'hem de conèixer a fons, i per conèixer bé la nostra civilització abans n'hem de conèixer d'altres.

Diagnòstic

La societat occidental moderna ha posat en marxa un triple procés de destrucció:

- a) d'altres cultures i cosmovisions
- b) de les condicions en què pot continuar existint l'espècie humana sobre el planeta
- c) de les poblacions dels països autodenominats desenvolupats, afectades per un ràpid procés de degeneració biològica. És a dir, una petita part de l'espècie humana està actuant de manera que amenaça anihilar la continuïtat del conjunt de l'espècie.

La societat occidental centra bona part de la seva capacitat de canvi en la "invenció enginyera" (segons mostren els estudis d'Arcadio Rojo), que constantment posa en circulació nous aparells i noves tecnologies. Però els canvis socials que provoquen les noves tecnologies són molt limitats i, en tot cas, no són canvis de tipus qualitatiu: són canvis que tenen lloc dins del marc dels valors centrals de la civilització occidental.

Objectius

En general:

- Aprendre a plantejar els problemes amb un altre enfoc, a partir d'altres valors, i així poder elaborar solucions realment noves, i evitar quedar empresonats en la dinàmica occidental i occidentalitzadora dominant.
- Buscar nous tipus de societat, ser capaços de provocar un canvi social radical.

Més concretament:

- Inventar un nou Occident per evitar que l'Occident actual acabi amb el planeta. El nou Occident ha de ser una zona oberta a les altres civilitzacions.
- Inventar un moviment teòric-pràctic que vagi neutralitzant, i acabi per desmuntar, el model de societat occidental, aparentment superior i vencedor.

Mitjans i/o instruments.

Principal instrument: la innovació social.

- Tal com l'autor la defineix, la innovació social és "una activitat global, holística, de proposta-assaig-i-materialització d'una (o varies) forma(es) de tipus-humà-i-de-societat, mitjançant la proposta de nous valors-sentiments-capacitats-actuacions personals i col·lectives". La invenció social ha de ser intercultural, perquè per canviar la nostra cultura primer l'hem de conèixer a fons, i per conèixer bé la nostra civilització abans n'hem de conèixer d'altres.

- Primers passos del procés:

- a) contactar amb persones d'altres cultures que vulguin contribuir a la creació (des de la crítica, però també des de la proposta) d'un nou Occident, que sigui una zona oberta a les altres civilitzacions

b) arribar a un pacte entre (inicialment minories de) totes les civilitzacions per inventar interculturalment el futur (o els futurs).

Altres instruments:

- És molt important potenciar el paper de les minories. Qualsevol moviment innovador s'inicia a partir d'individus amb capacitat de generar minories anormals, minories que proposen un projecte inventat que està en desacord amb el projecte dominant i també amb els projectes discrepants ja existents. Les majories són conservadores, però la minoria tampoc hauria de tenir pretensions de representar / substituir els interessos de la majoria.

- Adoptar un enfocament mundial-i-global.

Documentació tractada:

Lluís Botinas, "Inventar interculturalment el futur", Papers d'Innovació Social, núm. 21, 1993?

Arcadio Rojo, "De la invenció enginyera a la social", Papers d'Innovació Social, núm. 19, abril 1993.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Lluís Botinas i Montell (Barcelona, 1944) és llicenciat en Economia per la Universitat de Barcelona. Ha participat en diferents associacions ecològiques i de salut, i de diàleg cultural. Membre fundador de SPINOZA el 1992. És coordinador de l'associació científic-humanitària COBRA (Centre Oncològic i Biològic d'Investigació Aplicada) des de 1991.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dues experiències concretes que van en la línia de la proposta de l'autor, i en les que el mateix autor va participar: (a) SPINOZA (Sociedad Plural de Invención de un Nuevo Occidente como Zona Abierta) com a exemple pràctic de grup que ha treballat els reptes apuntats per l'autor; (b) el "Fòrum de la Zona Oberta", que va ser un pol d'atracció de persones i grups de totes les edats i les experiències, amb capacitat per transformar gradualment l'actual Occident en un Nou Occident que sigui, tot ell, una Zona Oberta.

Projectes de cooperació recíproca: interculturalitzar la cooperació internacional

Agustí Nicolau Coll

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Els projectes de cooperació internacional amb els països del Sud molt sovint són una via d'exportació del model civilitzador occidental, alhora que contribueixen a afermar la imatge que els problemes es troben bàsicament al Sud i les solucions al Nord. Això és el resultat de la no presa en consideració dels sabers, coneixements i pràctiques de les cultures locals en els projectes de cooperació, quan no són vistes com a impediments per a llur desenvolupament.

Per tal d'assolir una cooperació internacional intercultural i recíproca, hom proposa el desenvolupament de "Projectes de Cooperació Recíproca", caracteritzats fonamentalment pel fet que impliquen comunitats locals del nord i del sud, amb accions a dues bandes i en bases als coneixements i pràctiques de les persones implicades.

Diagnòstic

El projectes de cooperació internacional amb els països del Sud presenten en la majoria dels casos dues característiques complementàries:

- Són instruments pels quals s'exporta un model civilitzador occidental modern. Això afecta diferents camps de la realitat social: economia, política, organització social, educació, tecnologia, sistema jurídic. L'efecte més directe és la pèrdua de la capacitat de la part dels pobles i comunitats de configurar llur destí a partir del que són i no del que altres els hi diuen que han de ser.

- Contribueixen a afermar la imatge de que els problemes es troben fonamentalment als països del Sud i que la major part de les solucions es troben als països del Nord, contribuint d'aquesta manera a reforçar la imatge de superioritat de la cultura occidental moderna sobre la resta de cultures del món.

Això és conseqüència del fet que, els coneixements i pràctiques de les cultures locals, en la majoria dels casos no són presos en consideració i fins i tot són vistes com a impediments per a llur desenvolupament. Evidentment, si són coneixements i pràctiques que hom ja no considera vàlids per a la solució de llurs problemes, encara menys hom els considerarà com a elements a tenir en compte per a contribuir a la solució de problemes de les societats desenvolupades.

Objectius

Assolir un tipus de cooperació internacional que sigui alhora:

- Intercultural, és a dir que prengui en consideració coneixements i pràctiques, no sols de la cultura occidental moderna, sinó també els de les cultures locals dels països i societats del Sud.
- Recíproca, és a dir, que no sigui tan sols una cooperació del Nord per solucionar problemes del Sud, sinó també del Sud per a solucionar problemes del Nord.

Mitjans i/o instruments.

Per tal de contribuir a l'assoliment d'aquest doble objectiu, proposo el desenvolupament d'un nou tipus de projectes de cooperació internacional que denomino com a "Projectes de cooperació recíproca", que presenten les següents característiques:

- Els actors d'aquests projectes han de ser fonamentalment, comunitats locals, ja sigui a nivell de poble o de barri, del Nord i del Sud. Les ONGs poden fer la funció de pont i intermediàries, però no haurien de ser les actores principals en aquest tipus de projecte. Llur funció seria més gestonària i d'assessorament.
- En la determinació de la problemàtica, cada contrapart estableix la seva llista de problemes que voldria solucionar i la comparteix amb l'altra contrapart, que ofereix la llista de les seves competències en referència als problemes plantejats.
- En l'elaboració del projecte de cooperació hom té en compte llavors tant els problemes plantejats com els coneixements i competències de cadascú per determinar en quins camps hom pot establir una cooperació recíproca.

d) En l'execució del projecte cada contrapart envia un nombre "X" de persones a l'altra contrapart per contribuir amb els seus coneixements en l'execució del projecte i alhora aprendre.

e) El finançament dels projectes podria ser sostingut en part per els ONGs col.laboradores, per assumir les despeses de materials i infraestructures. En relació a els despeses de personal, seria positiu que fossin assumides monetàriament i/o en espècies, per les comunitats locals participants en el projecte.

Cal tenir en compte que en l'elaboració del projecte de cooperació, no és necessari que les problemàtiques detectades siguin del mateix tipus o camp. Es pot produir el cas que la contrapart del Nord vulgui solucionar un problema d'exclusió social de les persones grans i soles i que la contrapart del Sud vulgui solucionar un problema de manca de radio local que pot contribuir a una millora de les comunicacions entre diferents comunitats. L'important és que cada contrapart pugui donar i rebre alhora, ser cooperant i cooperat de manera simultània.

Documentació tractada:

VACHON, Robert. "D'une coopération intégrationniste a une coopération interculturelle", a VACHON, Robert (de.) Alternatives au Développement. Institut Interculturel de Montréal, Montréal 1988.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciat en Geografia i Història, especialitat Geografia Humana per la Universitat de Barcelona (1981-88), va obtenir una Maîtrise en Géographie per la Université du Québec à Montréal (UQAM) (1992-1996).

De 1990 a 1995 va treballar a l'Institut Interculturel de Montréal com a coordinar del mòdul de formació i recerca "Cultures et Développement"

Des del 1996 treballa a EcoConcern en tant que membre de l'equip Repensar la Societat al Centre per a la Innovació Social.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Per tal de desenvolupar aquest tipus de projecte, caldria identificar les ONGs de cooperació internacional disposades a contribuir-hi a nivell d'assessorament i contactes.

És molt important que siguin projectes més comunitaris que no pas associatius, és a dir, que suposin la implicació de comunitats locals (pobles, barris, carrer□) de manera clara i fonamental. Les ONGs que disposin d'un alt grau d'inserció comunitària local, serien les mes adequades per dur a terme aquesta tasca d'establir contactes i d'assessorament.

Una noció de ciutadania separada de nacionalitat

Rafa Crespo Ubero

Redacció: Rafa Crespo Ubero
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La següent proposta vol incidir en la separació entre estranger i nacional, que considerem és un dels elements que promou la discriminació, la xenofòbia, el racisme i dificulten les relacions interculturals recíproques. Un dels factors que més influeix en la noció de l'estranger com algú que prové de fora i no té drets és l'actual legislació d'estrangeria, que es fonamenta en la construcció social de l'estranger que ha esdevingut a Europa Occidental des de la Revolució Francesa.

Per això creiem necessari començar a treballar des de l'educació social i des de l'activitat política en un canvi de la categoria d'estranger, que no pensem ha de desaparèixer, sinó simplement que ser estranger no ha de suposar no gaudir dels mateixos drets que un nacional.

En definitiva que la ciutadania —entesa com la condició i dret que ostenten els que pertanyen a una comunitat política erigida en estat, que expressa el vincle existent entre aquest i els seus membres. (Diccionari de l'Enciclopèdia)— no depengui de la nacionalitat.

Diagnòstic

El model polític actual, anomenat nació-estat divideix la població entre nacionals i estrangers. Aquesta classificació suposa una accés diferenciat al exercici dels drets diferent si es pertany a un grup a un altre. De fet la categoria de ciutadans només la gaudeixen els nacionals, i la condició d'estranger cada dia s'associa a les persones originàries de països empobrits (Magrib, Àfrica Subsahariana, Àsia- exceptuant Japó- i Llatinoamèrica).

Un dels pilars del sistema és el dret d'estrangeria que impedeix la participació ciutadana, l'accés a l'estat de benestar en igualtat de condicions que el nacionals i facilita l'explotació econòmica, conformant una situació d'exclusió socio-econòmica, contradient els principis del mateix model, a saber "Llibertat, igualtat i fraternitat". Per tant, és necessari un canvi en l'aparell legislatiu d'estrangeria i al mateix temps canvia la visió que la societat receptora té dels estrangers del Sud. Difícilment es podrà parlar d'una societat cohesionada i integrada si una part cada cop més important s'exclou per raons de llur origen, de llur passaport. Com bé assenyala Oliván (pàg. 14) : "El derecho de extranjería se vuelve así el agujero negro de los principios revolucionarios y con ellos gran parte del sistema que se alumbró con su revolución francesa".

Objectius

- . Eliminar un factor d'exclusió social per raó de l'origen nacional, canviar la noció d'estranger.
- . Generar una dinàmica comunitària no homogeneitzadora. Entenent que igualtat no significa uniformitat.
- . Una major participació social de les comunitats culturals que formen nostra societat en tots els àmbits: polític, econòmic, social, religiós, etc.

Mitjans i/o Instruments.

Nova noció i pràctica de la ciutadania.

Tota persona vivint en un país de la UE hauria de gaudir dels mateixos drets i privilegis que els anomenats "nacionals" dels diferents estats que la integren, sense cap tipus de discriminació. Ciutadà seria llavors tot membre integrant d'una societat (independentment de llur origen i "nacionalitat legal"), que pot manifestar llur particularitats, individual i col·lectivament.

Per això cal impulsar canvis en la actual legislació, que estableix uns privilegis per al nacionals. Des de la Constitució fins a les normatives sobre requisits per accedir a les prestacions socials, passant evidentment per la retirada de la llei d'Estrangeria. Considerem que l'actual prioritat de les entitats de solidaritat amb els immigrants estrangers com SOS Racisme, que reclamen igualtat de drets, no es podrà assolir mentre la condició legal d'estranger impliqui uns desigualtat ciutadana..

Cal donar suport, amb la participació i difusió del missatge de les diferents plataformes socials que denuncien l'estat de desigualtat dels estrangers no-comunitaris, com pot ser "Papers per tothom", etc. propostes que van des de la derogació de la Llei d'Estrangeria, el dret de vot als immigrants en totes les eleccions-, etc.

Però aquests canvis legislatius no s'aconseguiran sinó es produeix un canvi en la societat, per això la segona via es refereix a promoure un canvi en la imatge social de les persones que venen de fora, les anomenades

estrangeres. Aquest canvi caldria realitzar-ho a través de la pedagogia social que no etiqueti al foraster com algú, que per el sol fet de no ser d'aquí, no té els mateixos drets que els nadius.

Documentació tractada:

- FERNANDO OLIVÁN El extranjero y su sombra. Crítica del nacionalismo desde el derecho de extranjería Ed. San Pablo, Madrid, 1998

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antropòleg i Historiador. Interessat en les relacions entre les societats europees i les africanes. Membre del Centre d'Estudis Africans de Barcelona (CEA) i del GRAMC (Grups de Recerca i Actuació amb Minories Culturals i Treballadors Estrangers).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Cambios en el sistema educativo para lograr una educación intercultural

Luisa Fernández Antonia de la Flor Heredia

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

Los sistemas educativos desempeñan funciones esenciales en las vidas de las personas y de las sociedades. El desarrollo armónico de unas y otras se asientan en la educación. En la educación se transmiten y ejercitan los valores que hacen posible la vida en sociedad, el respeto a todos los derechos y libertades fundamentales, se adquieren los hábitos de convivencia democrática y el respeto mutuo. La educación permite avanzar en la lucha contra la discriminación y la desigualdad por raza, sexo, religión u opinión.

La escuela es el foro dónde se reúnen todas las diferencias y culturas, Si la sociedad es diversa, diversa será la escuela. La escuela trata hoy la diversidad, pero no la asume. Esto desintegra y margina. La educación multicultural se distingue por el humanismo, pone a la persona por encima de toda consideración social, económica o cultural, acepta el mosaico cultural, valora positivamente todas las culturas, cree en el diálogo entre las culturas, es mas ideológica, intenta superar la mera coexistencia de culturas.

Entre los objetivos de la propuesta destacan: proporcionar a los niños y jóvenes de uno y otro sexo una formación plena que les permita conformar su propia y esencial identidad y construir una concepción de la realidad que integre, conocimiento, y valoración ética y moral de la misma con libertad, tolerancia y solidaridad y lograr que todas las culturas sean reconocidas en el ámbito escolar. Ser conscientes que todos tenemos derecho a la educación, pero una a educación multicultural e intercultural que permita desarrollarnos como personas con una cultura propia y en igualdad de condiciones y oportunidades.

Para ello se necesita: proyectos de trabajo que contemplen la relación entre familias y profesorado, planificaciones en el área de la convivencia y la concienciación e implicación de todas las partes (padres, profesores, monitores, educado-res, etc.) en elaborar estrategias para que cada una de las partes asuman su responsabilidad activa en la educación de los suyos.

Diagnòstic

Los sistemas educativos desempeñan funciones esenciales en las vidas de las personas y de las sociedades. El desarrollo armónico de unas y otras se asientan en la educación.

En la educación se transmiten y ejercitan los valores que hacen posible la vida en sociedad, el respeto a todos los derechos y libertades fundamentales, se adquieren los hábitos de convivencia democrática y el respeto mutuo. La educación permite avanzar en la lucha contra la discriminación y la desigualdad por motivos de raza, sexo, religión u opinión.

Hay que diferenciar entre el contexto escolar y otros contextos educativos, en los hogares los niños aprenden a respetar su herencia cultural.

Las políticas educativas escolares son poco sensibles a la realidad de determinados alumnos/as. Esa insensibilidad provoca su inadaptación y motiva su rechazo a la escuela. Esto trae como consecuencia abandonos escolares, repeticiones, y retrasos. Esto se da, mayoritariamente, en los marginados de la cultura dominante.

El abandono prematuro de la escuela ahonda las barreras y condicionan decisivamente las expectativas futuras. Podemos citar el caso del pueblo gitano, como claro ejemplo de esto.

La escuela es el foro dónde se reúnen todas las diferencias y culturas, Si la sociedad es diversa, diversa será la escuela.

La escuela trata hoy la diversidad, pero no la asume. Esto desintegra y margina.

Los maestros registran la existencia de un conflicto entre la escuela y la familia.

La falta de flexibilidad en los métodos pedagógicos no permite que la escuela se adapte a la cultura de las minorías étnicas, por ejemplo la gitana. Existe una omisión grave sobre el pueblo y cultura gitana en los textos de EGB,BUP, etc. Ello lleva a que el niño gitano tenga la impresión de vivir una cultura ilegítima, no tomada en cuenta en el programa educativo. La idiosincrasia gitana es contradictoria con la disciplina escolar, los padres gitanos desconfían de la institución escolar al considerar las influencias educativas como destructoras de la cultura gitana., por eso a pesar de los programas de escolarización para niños gitanos, el índice de absentismo es altísimo y los fracasos y deserciones muy frecuentes.

Es importante destacar el papel que juega el maestro en esto como motivador, a la expectativa del alumno. Transmitir al resto de los alumnos el respeto por las diferencias.

Otra figura importante es el mediador gitano ya que su labor con las familias puede ser muy importante para intentar concienciar la importancia de la educación, para el desarrollo integral de la persona y la promoción del pueblo gitano como colectivo social, haciéndoles entender que la educación ayuda a participar mas activamente en la estructura social, a que reciban información sobre los derechos a exigir y los deberes a cumplir etc.

La educación multicultural se distingue por el humanismo, pone a la persona por encima de toda consideración

social, económica o cultural, acepta el mosaico cultural, valora positivamente todas las culturas, cree en el diálogo entre las culturas, es más ideológica, intenta superar la mera coexistencia de culturas.

Objectius

El objetivo fundamental de la educación es proporcionar a los niños y jóvenes de uno y otro sexo una formación plena que les permita conformar su propia y esencial identidad y construir una concepción de la realidad que integre, conocimiento, y valoración ética y moral de la misma con libertad, tolerancia y solidaridad.

Lograr que los equipos docentes asuman las distintas realidades de todos sus alumnos.

En el caso particular de la comunidad gitana, lograr que las asociaciones educativas hagan hincapié y reivindiquen la cultura gitana, para que el alumnado gitano tenga las mismas oportunidades que el no gitano.

Lograr que la educación sea multicultural e intercultural.

Promover la posibilidad de logros educacionales entre grupos e individuos, el respeto y la tolerancia entre diferentes grupos étnicos y culturales.

Lograr que todas las culturas sean reconocidas en el ámbito escolar. Ser conscientes que todos tenemos derecho a la educación, pero una educación multicultural e intercultural que permita desarrollarnos como personas con una cultura propia y en igualdad de condiciones y oportunidades.

Mitjans i/o instruments.

1. Mediante proyectos de trabajo que contemplen la relación entre familias y profesorado.
2. Planificaciones en el área de convivencia
3. Mediante recursos humanos suficientes que contemplen la enseñanza individualizada dando a cada alumno lo que necesita, propiciando aprendizajes significativos y funcionales, en el caso de los alumnos gitanos, el primer paso del docente es abrir su mente, ser más tolerante y liberarse de los prejuicios sobre la población gitana.
4. Mediante la coordinación de expertos gitano y no gitanos sobre material didáctico adecuado, para los distintos niveles y ciclos.
5. Mediante la concienciación e implicación de todas las partes (padres, profesores, monitores, y educadores etc.) a elaborar estrategias para que cada una de las partes asuman su responsabilidad activa en la educación de los suyos.
6. Mediante equipos de seguimiento de educación compensatoria, sólo para casos puntuales..

Documentació tractada:

Propuestas para un trabajo intercultural en la escuela. Valencia

Ley de Ordenación General del Sistema Educativo

Educación multicultural e intercultural. Granada

Psicología de la Instrucción. Ediciones de la Universidad de Barcelona

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Como la autora es gitana de origen, al tema central de la ficha: Educación Multicultural, se puntualiza e ilustra con el ejemplo de la Comunidad gitana, en particular.

Cooperació intercultural per alliberar-nos del desenvolupament.

Pau Avenir

EcoConcern, associació per a la innovació social

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

L'extensió del model euroamericà de vida a escala mundial ha fracassat. Després de mig segle de promoure polítiques de desenvolupament tan sols s'ha aconseguit que un de cada cinc habitants del planeta sigui considerat "desenvolupat". El model de desenvolupament i progrés no és l'exemple a imitar per les cultures no occidentals.

És urgent substituir l'ajuda al desenvolupament per la cooperació intercultural, per tal d'alliberar-nos del desenvolupament. No es tracta de tornar enrera, però sí de recuperar les savieses del passat que han permès de viure dignament a moltes cultures fins fa pocs segles. Les alternatives al desenvolupament existeixen i cal promoure-les

Diagnòstic

L'extensió del model euroamericà de vida als països i cultures no occidentals ha fracassat. Després de mig segle de promoure polítiques de desenvolupament tan sols s'ha aconseguit que un de cada cinc habitants del planeta sigui considerat desenvolupat.

El model de desenvolupament i progrés no és l'exemple a imitar per totes les cultures, ja que en si no es exportable, doncs demana uns sacrificis humans i ecològics molt grans. L'intent de desenvolupar les altres cultures no occidentals ha comportat llur destrucció (econòmica, ecològica, jurídica, religiosa, educativa, ...). La major part de les situacions límit en què viuen les poblacions no occidentals de l'anomenat Tercer Món són el fruit de la exportació del desenvolupament com a model civilitzatori. La civilització del desenvolupament és la més gran responsable del procés actual de destrucció de cultures i éssers vius del planeta.

Objectius

Cercar i promoure alternatives a la destructora civilització del desenvolupament, aturant l'ajuda al desenvolupament i promovent una veritable cooperació intercultural.

Recuperar les savieses del passat, que han permès a moltes cultures viure dignament fins fa pocs segles o pocs anys.

Mitjans i/o Instruments.

En el marc dels països desenvolupats:

- Modificar els indicadors econòmics, incorporant-hi les externalitats ecològiques i la destrucció cultural.
- Modificar el sistema monetari, fent-lo transparent i responsabilitzador, evitant així la institucionalització de la corrupció.
- Modificar el sistema publicitari, per a que sigui d'informació contrastada.
- Modificar el sistema de presa de decisions polítiques, amb debats sobre prioritats decidides per la població.

En el marc de l'espai intercultural

- Enfortir les relacions entre les diverses cultures i ètnies, més enllà dels organismes oficials occidentals
- Denunciar, boicotejar o ignorar les grans institucions interestatals d'extensió del desenvolupament. (Banc Mundial, Fons Monetari Internacional,...)
- Anul·lar el deute financer dels països del Tercer Món.
- Redefinir les àrees lliures de comerç entre estats
- Evitar l'extensió de la divisió internacional del treball i afavorir l'autoabastiment alimentari i l'intercanvi dins àrees culturals comercials semblants.
- Revisar a fons les polítiques sectorials (sanitàries, religioses, polítiques, ...), per tal d'augmentar i protegir les capacitats de subsistència.

Documentació tractada:

Xarxa Intercultural d'Innovació Social / Martí Olivella; "Cooperació intercultural per alliberar-nos del desenvolupament", Papers d'Innovació Social, núm. 36, desembre 1995.

Documentació addicional

- Vachon, Robert (1991), Alternatives au Développement. Perspectives interculturelles de la coopération internationale, Montréal, IIM/Éditions du Fleuve.
- Panikkar, Raimon (1996), "Desenvolupament i Tercer Món", Papers d'Innovació Social, n° 41, Barcelona,

Ecoconcern

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dotze propostes contra la llei d'estrangeria

S.O.S. Racisme

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

L'actual Llei d'Estrangeria de l'Estat Espanyol (Llei orgànica 7/85), vulnera diversos drets de la immigració estrangera, especialment la regularització de llur residència i la de llurs famílies, i l'accés als permisos de treball i a les prestacions socials (atur, sanitat, formació, ensenyament,...).

Es reclama un canvi global en la política sobre estrangeria, orientat cap a una societat més solidària, on la igualtat de drets hauria de presidir qualsevol mesura o actuació dels poders públics.

SOS Racisme proposa dotze mesures concretes orientades a superar aquests problemes amb l'objectiu general de reclamar un canvi global en la política sobre estrangeria a l'Estat espanyol.

Diagnòstic

La Llei orgànica 7/85 (Llei d'estrangeria), vulnera diversos drets de la immigració estrangera a l'Estat Espanyol:

- 1- incompliment d'acords bilaterals en la regulació d'entrada d'estrangers i estrangeres
- 2 - manteniment d'estrangers i estrangeres en situació irregular, sense donar solucions a llur situació;
- 3 - precarietat dels actuals permisos de treball;
- 4 - discriminació en l'accés al treball;
- 5 - denegació del cobrament de l'atur malgrat haver cotitzat;
- 6 - refús de les sol·licituds de reagrupament familiar;
- 7 - identificacions i detencions al carrer d'immigrants per part de la policia
- 8 - generalització de les expulsions sense les necessàries garanties processals.

Objectius

Assolir que la igualtat total de drets sigui el fonament de qualsevol actuació dels poders polítics en l'àmbit de la "política d'estrangeria" a l'Estat Espanyol.

Mitjans i/o Instruments.

1. Regularització de totes les persones immigrants que encara no ho estan.
2. Conversió dels permisos de treball perquè siguin progressius (el 3er permanent)
3. Acabar amb la presumpció administrativa del fet que la situació laboral impedeix la concessió de permisos de treball.
4. No exigència d'un contracte de treball per a la renovació dels permisos de treball
5. Període màxim de tres mesos per donar resposta a les demandes de renovació de permisos
6. Targeta de residència europea per a totes les persones immigrants
7. Reagrupació automàtica de les famílies de residents amb permís.
8. Eliminació de les facultats discrecionals de l'autoritat governativa
9. Prohibició de les identificacions i detencions policials d'immigrants pel carrer.
10. Submissió als tribunals de tota decisió de denegació de permisos i de visats i dels expedients d'expulsió.
11. Accés a la formació, a la sanitat per a les persones immigrants i a l'ensenyament per llurs fills i filles.
12. Reconeixement del dret de vot per a l'emigració, essent un primer pas les eleccions municipals i les europees.

Documentació tractada:

SOS Racisme; "12 propostes contra la llei d'estrangeria", document no publicat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mitjans i/o instruments.

1. Actuación a nivel local. La miseria y la injusticia existen porque nosotros, los ricos, los del centro, los solidarios, basamos nuestra esencia en el binomio producción - consumo. (Consumo, luego existo).

2. Creación de organizaciones autárquicas surgidas desde dentro de la sociedad civil que actúen a nivel local, basadas en un pensamiento complejo, -es decir, radical, multidimensional, sistémico y ecologizado- y contextualizado en lo global, que nos lleve a reconocer las interdependencias a escala planetaria y a identificar la raíz de los problemas. Estas organizaciones, surgidas de y gobernadas por la sociedad civil, son el único instrumento para llevar a cabo una política radical de acuerdo a sus necesidades. Hemos de exigir a los gobernantes responsabilidades, pero sin esperar su respuesta para empezar a actuar.

- Que dichas organizaciones tengan como objetivos:

- a) brindar apoyo -jurídico, económico, etc - al inmigrante;
- b) apoyar los valores y costumbres de las culturas inmigrantes y darlos a conocer al resto de la sociedad;
- c) alejarse del floclorismo y el "turismo-cooperante";
- d) dar apoyo -económico, logístico,- a organizaciones sociales del Sur que estén operando en su lugar de origen o en el Norte;

Documentació tractada:

Edgar Morin. El desafío de la globalidad. Archipiélago, N° 16. Barcelona, 1993.

Francisco Jarauta. Para entrar en el siglo XXI. Claves, N° 65. Madrid, setiembre 199

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Els drets humans col·lectius: una eina al servei de la solidaritat entre pobles i persones

Aureli Argemí Roca

Centre Internacional Escarré per les Minories Ètniques i Nacional

Redacció: Aureli Argemí Roca
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

Els drets humans actuals, tant els de primera generació (civils i polítics) com els de segona generació (econòmics, socials i culturals) són drets humans fonamentalment individuals que no asseguren la solidaritat entre persones i pobles.

Per tal d'assolir que els drets humans també serveixin per assegurar la solidaritat entre persones i pobles, hom proposa la formulació i desenvolupament dels Drets Humans Col·lectius, que no entren pas en contradicció amb els Drets Humans Individuals, sinó que en són un complement necessari: sense els primers, els segons no tenen sentit en ells mateixos.

Diagnòstic

Els drets humans actuals, tant els de primera generació (civils i polítics) com els de segona generació (econòmics, socials i culturals) són drets humans fonamentalment individuals. Aquesta característica fa que no assegurin per si mateixos la solidaritat entre persones i pobles.

Cal tenir en compte que el sorgiment dels drets humans es va produir d'entrada per defensar-se dels abusos contra els individus per part dels estats absoluts i autoritaris.

Objectius

Aconseguir que els drets humans també puguin contribuir a la solidaritat entre pobles i persones.

Mitjans i/o Instruments.

Els Drets Humans Col·lectius

1. Justificació

L'ésser humà té drets inherents al fet de ser una persona, distinta i distingible, però només els realitza dins l'àmbit humà on viu i, en definitiva, en comunitat que forma l'entrellat de les seves relacions a partir del qual completa la seva identitat. És amb aquestes persones que crea i comparteix una cultura i és amb elles, en últim terme, que construeix un col·lectiu humà distint i distingible d'altres col·lectius humans. Cada un d'aquests col·lectius o comunitats existeix i es defineix com a subjectes de drets humans. Els drets humans col·lectius són inseparables, fins a formar un tot, de la dimensió social que té tota persona; no entren en contradicció amb els drets humans individuals perquè els duen, dialècticament, a acomplir-los d'una manera plena.

2. Característiques dels Drets Humans Col·lectius

A partir de les premisses anunciades anteriorment, proposaríem repensar els drets humans, en la seva vessant col·lectiva, tenint almenys present que:

- els drets col·lectius són l'expressió de la participació voluntària dels membres (persones concretes) per fer viure un poble comunitat distint, sense cap mena d'intromissió imposada de l'exterior i amb el ple respecte al dret a escollir de cada persona inclosa en la comunitat.
- els drets col·lectius han de ser formulats en cada cultura, tot garantint la llibertat de cada poble i sostenint la seva distinció respecte als altres pobles. L'antítesi seria el foment de la discriminació de les persones a causa del seu origen i el no respecte a la diferència (tenint present, però, de no confondre el respecte a la diferència amb el mestissatge com a principi, ja que aquest pot esdevenir la negació de la identitat de cadascú).
- els drets col·lectius són prioritaris en la reestructuració d'un món cada vegada més pròxim a les exigències i evolució de la comprensió dels drets humans.

3. Relació entre Drets Humans Col·lectius i Drets Humans Individuals

L'exercici dels drets col·lectius per part d'una comunitat, ha de garantir el ple exercici dels drets individuals. Aquests últims, en efecte, no es poden exercir igualment dintre de situacions en què la comunitat dins la qual una persona està convençuda de pertànyer ha de viure sotmesa a un règim colonial o de dependència i dintre de situacions en què la comunitat dins la qual una persona està convençuda de pertànyer viu en un sistema marcat per la plena democràcia, l'exercici de totes les llibertats públiques i en règim de reconeixement internacional basta en la sobirania de cada poble.

Una persona membre d'un poble colonitzat / sotmès tindrà sempre dificultats per exercir sense cap trava ni limitació, posem pel cas, la llengua de la comunitat; dificultats que provenen, precisament, de les condicions que limiten -quan no prohibeixen- els drets col·lectius en què ha de viure la pròpia comunitat.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

L'obra de Raimon Panikkar: elements per a una alternativa a la crisi del món contemporani.

Fundació Vivàrium

Redacció: Anna Plaza
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

L'obra de Raimon Panikkar ofereix en el seu conjunt una imatge integradora de la realitat, un nou horitzó d'intel·ligibilitat. Parteix de l'assumpció de tres categories: la intuïció advaita de l'hinduisme, la relativitat radical de totes les coses (pratīyasamutpāda) del budhisme i la trinitat del cristianisme. A partir d'elles genera el seu propi pensament i construeix una sèrie de nocions com les que comentem en l'apartat que li correspon. Totes elles pretenen apropar-se al coneixement del món sense separar-se de l'experiència. Només un coneixement integral pot transformar la realitat, diu. Un discurs que preten anar més enllà dels conceptes per a situar-se en l'àmbit relacional, simbòlic i intuitiu, un llenguatge que permeti expressar la complexitat i la vinculació mútua i constant de tot el real i un reconeixement de l'inexhauribilitat d'aquesta realitat, del fonament inefable i infinit que ens constitueix.

Diagnòstic

La creença de l'home en la seva autonomia, tant en relació a l'univers, com a l'aspecte infinit i lliure de la realitat, ha provocat el trencament dels vincles naturals entre les tres dimensions constitutives de la realitat: home, cosmos i divinitat. Fruit d'aquest trencament són: la crisi ecològica, els desequilibris econòmics, la especialització del coneixement i la desacralització del món.

La creença en el progrés i el desenvolupament com a única via de creixement o realització dels pobles, ha provocat la desaparició de moltes cultures. El domini tecnològic ha conduït a la imposició d'uns ritmes artificials que està produint la pèrdua de l'equilibri psicològic i de l'harmonia social.

Objectius

Reconciliar l'home amb si mateix, amb el seu entorn i amb la divinitat, a través d'una transformació profunda en la forma de concebre i de practicar el coneixement que comporti un canvi total de mentalitat, cor i esperit (metanoia, en paraules de R. Panikkar).

Mitjans i/o Instruments.

-Intuïció cosmoteàndrica: Creença que les tres dimensions bàsiques de la realitat: còsmica, humana i divina són inseparables i interdependents, és a dir, s'autoconstitueixen mutuament.

-Advaita: La última estructura de la realitat no és ni monista ni dualista, és no-dual, és a dir, manté una relació polar constitutiva que per tant no és reduïble a cap dels seus pols.

-Relativitat radical (pratīyasamutpāda): noció budhista que es tradueix com " sorgiment condicionat" que vol dir que no hi ha un subjecte últim que doni sentit a la realitat que no es pot substancialitzar i que l'únic que la sustenta és la relació entre els seus elements.

-Hermenèutica diatòpica: És aquella que intenta salvar la distància, no tan sols temporal sino la que existeix entre dos "topoi"(llocs), entre cultures o tradicions diferents. Això implica un mètode diferent del científic o racional: el diàleg dialogal.

El pensament d'en Raimon Panikkar s'articula a l'entorn dels següents elements:

- Diàleg dialogal: Requereix un mutu testimoniatge a on es comunica l'experiència pròpia i no tan sols es critica el punt de vista de l'altre i que d'aquesta "comunió mítica" entre el testimoniatge i l'audiència ha de sorgir un horitzó més ampli, un nou mite.

- Equivalents homeomòrfics: Aquells elements significatius d'una cultura que compleixen funcions similars en un altra cultura. Es descobreixen a través del diàleg dialogal.

- Pluralisme: Principi segons el qual la realitat no s'exhaureix en cap interpretació. El Logos no és l'únic mitjà de la seva revelació. Inclou el reconeixement de la limitació humana quan al coneixement i la incommensurabilitat de les cultures.

- Tempiternitat: temps i eternitat no són separables. Es un terme relacional que remet a la qualitat infinita i espiritual que atravesa tota existència temporal.

Documentació tractada:

- "The Dialogical Dialogue" a The World's Religious Traditions. F. Whaling,ed.,Edinburgh,1984
- "L'emancipación de la tecnología": Interculture. Montreal 1984 -Medicina i Religión. Jano, Medicina i Humanidades,XXI,núm 737,Madrid. 1986.
- Sobre el diàleg intercultural. Ed. San Esteban. Salamanca.1990
- La nova innocència.Proa 1998 -Paz i desarme cultural. Sal Terrae.Santander 1993
- The cosmotheandric experience. Maryknoll.New York. 1993
- El silencio de Buddha;una introducción al ateísmo religioso,Siruella. - Madrid 1996
- La experiencia filosófica de la India. Trotta. Madrid 1997.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:**Dades de l'entitat****Comentaris i Observacions:**

La interculturalitat: un repte social i filosòfic per al nostre temps

Raimon Panikkar
Fundació Vivàrium

Redacció: Ma Àngels Cafiadell
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum. transversal Valors

Resum

Els problemes que té plantejats el món actual (filosòfics, ecològics, econòmics, polítics, religiosos, ...) són d'abast planetari i no es poden resoldre des d'una sola cultura.

El monoculturalisme no permet el desplegament d'altres cultures; tampoc és viable en una cultura com la occidental l'existència d'una pluralitat de cultures desconectades entre si. Cal superar tant el monoculturalisme com el multiculturalisme.

El diàleg entre les cultures és imperatiu. Ens cal una fecundació recíproca de les cultures. El mètode per a fer-ho és el que Panikkar anomena hermenèutica diaòptica, a través del diàleg dialogal i l'aplicació dels equivalents homeomòrfics.

La veritat és plural, la realitat no s'exhaureix amb el pensament. Ningú ni cap cultura està en possessió de la interpretació correcta de la realitat, que no pot ser unificada ni sistematitzada. El pluralisme és una característica ontològica de la realitat i consisteix en el reconeixement de la inconmensurabilitat de les cultures.

Diagnòstic

La tendència de la cultura occidental a l'universalisme està portant a la homogeneització cultural del planeta, sobretot a través de la ciència i la tecnologia que imposen arreu els seus procediments i amb ells, els seus pressupòsits, generant en la majoria de cultures un complex d'inferioritat.

Aquest colonialisme es fonamenta en la creença en un temps lineal des d'on té sentit parlar de progrés i desenvolupament o de l'evolució dels pobles (veure temps).

Panikkar defineix una cultura com el mite englobant d'una col·lectivitat en un determinat moment del temps i de l'espai. Segons això, cada cultura és un món; no només una forma de veure la realitat, sinó una altra realitat. Cada cultura segrega la seva autocomprensíó i amb ella, els criteris de la veritat, bondat i bellesa de totes les accions humanes. Això vol dir que no hi ha un punt de referència exterior a les cultures, des del qual es pugui avaluar-les; sempre depenem del llenguatge i dels criteris de veritat d'una o altra cultura. No hi ha marcs de referència absoluts, paradigmes universals vàlids per a tothom. No hi ha universals culturals, però sí que hi ha invariants humanes.

Aquesta relativitat no s'ha de confondre amb el relativisme. "La relativitat inherent a la interculturalitat no qüestiona els descobriments de la cultura, però tampoc no els absolutitza; els relativitza, és a dir, els considera vàlids en el sí d'una determinada cultura dins dels paràmetres que aquesta cultura admet; és a dir, dins el mite englobant d'aquella cultura" (Panikkar, a "Religió, Filosofia y Cultura").

Objectius

Contribuir al diàleg i a la mútua fecundació entre les cultures, que superi tan el monoculturalisme com el multiculturalisme, en una perspectiva profundament intercultural.

Mitjans i/o Instruments.

Per a obrir-se a la interculturalitat, la cultura occidental ha de ser conscient del seu propi mite, per a poder anar més enllà de les categories mentals que té assumides, transformant així la seva pròpia visió del món.

L'Hermenèutica Diatòpica

Des de l'Hermenèutica Diatòpica, no es donen per suposats les condicions a priori d'intel·ligibilitat. La seva funció és la de superar el buit que hi ha entre dos "topoi" humans, "llocs" de comprensió i autocomprensíó entre dues o més cultures. Aquest és un procés que només té sentit a la pràctica, en el "Diàleg Dialogal", un diàleg que no busca guanyar o convèncer, sinó buscar en comú l'àmbit des del qual sigui possible l'enteniment mutu, un diàleg obert en el qual deixem al descobert els pressupòsits i els mites en els quals basem les nostres posicions.

Equivalència homeomòrfica.

No podem aplicar els conceptes d'una cultura a l'altra, ja que els seus contextos són diferents, però sí que podem trobar els Equivalents homeomòrfics, és a dir, els paral·lelismes que es donen entre la funció que determinats significants tenen en cada cultura. Els descobrim en la pràctica del diàleg dialogal, quan podem entendre una

cultura sense necessitat de traduir-la.

Documentació tractada:

Raimon Panikkar

- Invisible Harmony, Essays on Contemplation and Responsibility ed. H.J. Cargas, Minneapolis: Fortpress, 1995.
- The Cosmotheandric Experience, Maryknoll: Orbis Books, 1993.
- Myth, Faith and Hermeneutics, Bangalore: ATC, 1983.
- The Intrareligious Dialogue, New York: Paulist, 1978.
- Il "daimon" della politica, Bologna: EDB, 1995.
- El Cristo desconocido del hinduismo, Madrid: Grupo Libro 88, 1994
- Ecosofía, Madrid: San Pablo, 1994
- La nova innocència, Barcelona: Proa, 1991.
- El silencio de Buddha, Madrid: Siruela, 1996.
- La experiencia filosófica de la India, Madrid: Trotta, 1998

Sobre Panikkar, veure:

- The Intercultural challenge of Raimon Panikkar, J. Prabhu ed., Maryknoll: Orbis, 1996.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Raimon Panikkar nació en 1918 de padre hindú y madre catalana. Estudia Ciencias, Filosofía y Teología en España, Alemania, Italia e India. En 1946 es ordenado sacerdote. Vive 15 años en la India. Durante más de dos décadas alterna una cátedra entre Estados Unidos y la India. En 1988 se constituye en Travertet la "Fundació Vivàrium. Centre d'Estudis Interculturals" arraigada en Catalunya pero con la vocación de ser un punto de conexión con la reflexión hecha en el resto del mundo.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Medidas para que los Inmigrantes de segunda sean catalanes de primera

Dolores Juliano

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

Quando hablamos de "inmigrantes de segunda generación" nos referimos a personas que llegaron con sus padres, cuando pequeños a su actual lugar de residencia o que han nacido de progenitores extranjeros, en realidad estas personas no pueden ser consideradas migrantes porque no se han desplazado por sus propias opciones y es el requisito de opción voluntaria el que define los procesos migratorios

Estas segundas generaciones implican problemáticas específicas y más complejas que las de sus progenitores, generalmente se subrayan los aspectos psicológicos y se pierden de vista las interacciones y las influencias de las rotulaciones étnicas por medio de la psicología o la sociología y más específicamente por la antropología y sus estudios de instituciones se aspira a lograr la reelaboración de conceptos como los de etnicidad, identidad, aculturación y pertenencia y repensar los discursos teóricos para adecuarlos a una realidad más matizada donde ser la segunda generación no implique un tratamiento de segunda.

Diagnòstic

1. Cuando se habla de "inmigrantes de segunda generación" se hace referencia a aquellas personas que han sido traídas por sus padres cuando pequeños a su actual lugar de residencia o que han nacido de progenitores extranjeros en el lugar al que ellos migraron. Estas personas no pueden ser consideradas migrantes, porque no se han desplazado a partir de sus propias opciones. No cumplen el requisito de opción voluntaria que define los procesos migratorios.

2. En el caso de los migrantes muy pequeños o nacidos de padres migrantes, en Cataluña, llamarlos "inmigrantes de segunda generación" o "catalanes de primera generación" es un opción política y marca los límites de la relación que se está dispuesto a establecer con ellos; asimilarlos o mantenerlos segregados parecen opciones peligrosas si no se apoyan en el respeto a las opciones de los interesados. Pero esta libertad de opción es la que menos se les ha reconocido.

3. Estas segundas generaciones implican problemáticas específicas más complejas que las de sus progenitores. Se suele subrayar los aspectos psicológicos y se pierden de vista las interacciones y las influencias de las rotulaciones étnicas.

4. Para entender las posibilidades de las opciones étnicas de la segunda generación de inmigrantes es necesario un análisis específico. Se debe incorporar dos nuevos conceptos:

4. 1. Horizonte vital
4. 2. Memoria familiar

5. Mientras el migrante adulto ha hecho una opción individual y se refugia en los recuerdos y valores de la cultura de origen, sus pequeños hijos no tienen más ámbitos de experiencias vitales que la sociedad receptora; no puede elegir ni comparar. Esto lo reconoce la ley, que les da nacionalidad de acogida o al menos optar por ella.

6. La tierra de los padres es para estos niños un referente simbólico más o menos prestigioso, pero con poco peso como experiencia vital y la memoria familiar no es una fuente alternativa de opciones reales.

Objectius

1. Reelaborar conceptos como:

- Etnicidad
- Identidad
- Aculturación
- Pertenencia

2. Repensar los discursos teóricos para adecuarlos a describir una realidad más matizada donde ser la segunda generación no implique un tratamiento "de segunda".

3. Constituir a los inmigrantes de segunda generación en sujetos.

Mitjans i/o instruments.

1. El respeto por las concreciones culturales no significa encadenar a cada persona a su cultura de origen. Lo razonable es respetar las diferentes concreciones y permitir que cada persona opte por el sistema de interpretación de la realidad.
2. El reconocimiento de los problemas propios de las diferentes categorías de migrantes tiene que acompañarse del reconocimiento de problemas específicos de identidad étnica para la segunda generación
3. Acción desde diversas disciplinas académicas para que los inmigrantes de segunda generación sean tratados como sujetos:
 - Psicología
 - Sociología
 - Antropología y sus estudios de las subculturas juveniles, antropología de la educación que incluye los estudios de las instituciones para completar un marco donde los inmigrantes de segunda generación puedan ser estudiados en su especificidad.

Documentació tractada:**Biografia i altres dades de l'autor-autora:****Dades de l'entitat****Comentaris i Observacions:**

Mesures per treballar al Nord pel desenvolupament del Sud

Rosa Puigpinós Sheila Vilaseca i Baró

Redacció: Sheila Vilaseca i Baró
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

Després de més de 30 anys de cooperació i ja a les portes del nou segle, la realitat política mundial exigeix un canvi de plantejament en la manera d'accionar la cooperació pel desenvolupament.

Les ONGD's han vist com els projectes de desenvolupament es convertien en l'instrument prioritari de la seva actuació.

La proposta tracta de capgirar aquesta inèrcia, recuperant la idea que els projectes mitiguen però no ataquen l'origen del subdesenvolupament.

Si el desequilibri de forces Nord-Sud representa la síntesi del conflicte, és en el Nord on cal recuperar la mobilització ciutadana. A través d'un canvi de plantejament en les activitats de les ONG's cal sacsejar consciències per aconseguir que arribi a la ciutadania la informació que circula fora dels circuits oficials. Les ONG's doncs haurien de recuperar o potenciar el seu rol d'articuladores d'un moviment civil que constituiria una opinió pública crítica i formada, capaç de seguir de prop les decisions de les administracions públiques.

Diagnòstic

Després de més de 30 anys de cooperació pel desenvolupament i, malgrat el canvi de plantejament sofert per aquesta (col·locant l'ésser humà com a subjecte de desenvolupament), aquesta s'ha mostrat ineficaç.

En l'estricta àmbit de la cooperació pel desenvolupament portat a terme per les ONGD's, els projectes han cobrat un especial protagonisme. No obstant aquests, per molt ben dissenyats que estiguin, representen en el millor dels casos un mecanisme localment eficaç però difícilment transformador: no combat les causes del subdesenvolupament, n'alleugereix els efectes.

Un projecte pot ser catalitzador, pot integrar-se en l'embrió local i accelerar un determinat procés; pot posar els mitjans però en cap cas varia les regles del joc, les utilitza. L'eficàcia limitada dels projectes, essent un fet reconegut per la majoria de les ONGD's, consumeix la gran part d'energia i recursos d'aquestes.

A les portes del S. XXI, la realitat política exigeix un canvi de plantejament: la progressiva però accelerada pèrdua de sobirania nacional no tant a favor d'estructures supraestats (U.E,...) sino a benefici dels grans poders econòmics, està distorsionant, encara més, la ja deficient participació ciutadana en la presa de decisions.

Els problemes del subdesenvolupament es perpetuen en unes relacions Nord-Sud construïdes a partir d'un immens desequilibri de forces. Desequilibri que es veurà reforçat per uns poders econòmics que ni tan sols hauran de complir el tràmit de justificar o legitimar les seves intervencions. L'estat es converteix en el còmplice d'un sistema neoliberal que eleva a la categoria de Déu les grans empreses transnacionals.

És el Nord qui pren les decisions i és en el Nord on cal reforçar els mecanismes de recuperació de la sobirania, entesa com el control ciutadà de tots els moviments dels seus governs tant en l'àmbit nacional com internacional.

Objectius

L'opinió pública és la nostra darrera arma perquè és l'única cosa a la que els governs (fins i tot aquells dictatorials) són sensibles. És per això que les ONG's haurien de replantejar els seus esforços per fer extensiva la informació alternativa i privilegiada de que disposen. En aquest sentit els objectius de la proposta són els següents:

1. Sensibilitzar i fer prendre consciència a la població del països del Nord de les veritables causes del subdesenvolupament del Sud.
2. Pressionar als poder fàctics per a que canviïn les formes d'actuació que són negatives pel desenvolupament dels països del Sud.

Mitjans i/o Instruments.

Es proposen diverses mesures per tal d'assolir els objectius plantejats:

1. Les ONG'S corren el risc de caure en l'ús del mateix llenguatge de la política i de la cultura de mercat. La reivindicació d'un llenguatge propi, transgressor, que situï i exigeixi una democràcia de base seria el primer pas.

2. La publicitat de les mateixes no ha d'anar només encaminada a la consecució de recursos per la cooperació sinó a la revelació de les veritables causes del subdesenvolupament. Cal saber perquè està passant, dir els noms i cognoms dels responsables i acceptar la nostra complicitat amb el sistema.

3. A més, caldria una circulació efectiva i no condicionada per cap tipus d'interès, de la informació alternativa, que actuï com a contrapès a una cultura global i homogeneïtzadora.

4. En aquest sentit caldria reforçar i prioritzar les campanyes de sensibilització convertint-les en campanyes de denúncia constructiva.

5. Per aquest motiu, les ONG's no han de focalitzar la seva conscienciació només amb la ciutadania, sinó pressionar els grans poders fàctics: exigint codis de conducta a empreses i mitjans de comunicació, combatent especialment aquelles actituds etnocèntriques que converteixen l'ètica de la solidaritat amb l'estètica de la solidaritat.

Tot això emmarcat en un procés de col·laboració i d'unió entre ONG's. No parlem de fusió. Cadascuna pot tenir el seu àmbit d'especialització però hauríem de ser capaços de fer funcionar federacions i coordinadores, oblidant protagonismes individuals i, per sobre de tot, exigint a les ONG's una actitud autocrítica.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Propuestas para descubrir el sentido de la vida y tomar conciencia de que vivimos con la tierra

Raimon Panikkar

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

El desarrollo tiene un significado positivo solamente cuando es endógeno. La esencia del colonialismo es la creencia en una sola forma de cultura. La exportación de la idea de desarrollo es el nuevo colonialismo. Se puede formular una ley sociológica: socialmente hablando, dentro del sistema tecnocrático actual cualquier micro-progreso implica una macro-regresión. El Tercer Mundo no existe. Esta expresión mete en un mismo saco pueblos y culturas muy diferentes. La tecnocracia no es un imperio político; es una dominación cultural que se ha extendido por todo el mundo.

No existe una alternativa única, un modelo universal, pero hay alternativas, en plural. La revolución religiosa fue pasar de vivir a partir de la tierra a vivir sobre la tierra. La revolución secular es que el hombre vive de la tierra. Pero el desarrollo tecnológico nos ha llevado al problema ecológico. Debemos descubrir el sentido de la vida y reconocer la posibilidad de la realización humana sin imposiciones de ningún parámetro universal de civilización o cultura.

Ahora se precisa la revolución cosmoteándrica, que es tomar conciencia de que vivimos con la tierra. Es necesaria una conversión para vencer la inercia de las instituciones y de la mente. Hay que superar la inercia intrínseca al sistema tecnocrático dominante. El alma de las alternativas posibles trasciende las culturas, es de orden místico, supracultural, divino.

Diagnòstic

El desarrollo puede ser tecnológico, económico o cultural. El desarrollo tiene un significado positivo solamente cuando es endógeno, centrado en el hombre y cuando surge de las características particulares de la cultura del pueblo al cual va dirigido. La idea misma de desarrollo es monocultural. El hombre no es un ser a desarrollar. El desarrollo es símbolo de una sola cultura, no es un hecho cultural universal ni es universalizable. No todos los pueblos tienen al desarrollo como meta.

La esencia del colonialismo es la creencia en una sola forma de cultura. La exportación de la idea de desarrollo es el nuevo colonialismo.

El pluriculturalismo no es posible. La convivencia de culturas no puede llevarse a término bajo la hegemonía de un solo modelo. El pluralismo no implica sólo el respeto a otras culturas, sino además autolimitación y la experiencia de la contingencia humana. Hoy en día no estamos preparados para sostener un diálogo intercultural en pie de igualdad, respetando a las otras culturas y no considerándolas como un simple folklore. Se puede formular una ley sociológica: socialmente hablando, dentro del sistema tecnocrático actual cualquier micro-progreso implica una macro-regresión. La razón es que en todo sistema cerrado rige la ley de la entropía y la tierra es ya un sistema cerrado; ni el mar ni el aire son infinitos. El Tercer Mundo no existe. Esta expresión mete en un mismo saco pueblos y culturas muy diferentes, confunde y por ello deberíamos dejar de usarla.

La situación actual del mundo nos obliga a una reflexión radical. Todas las reformas parciales sólo prolongan la agonía de un sistema sin futuro. La tecnocracia no es un imperio político; es una dominación cultural que se ha extendido por todo el mundo. No existe una alternativa única, un modelo universal, pero hay 'alternativas', en plural. El problema al que se pretende responder con el desarrollo trasciende cualquier idea de desarrollo. Representa una nueva religiosidad, un nuevo ideal, una nueva espiritualidad. La revolución religiosa fue pasar de vivir 'a partir de la tierra' a vivir 'sobre la tierra'. La revolución secular es que el hombre vive 'de la tierra'. Pero el desarrollo tecnológico en el vivir de la tierra nos ha llevado al problema ecológico.

Objectius

Hacer la revolución cosmoteándrica, que es el hecho de tomar conciencia de que vivimos 'con la tierra'.

Descubrir el sentido de la vida y reconocer la posibilidad de la realización humana sin imponernos los unos a los otros ningún parámetro universal de civilización o cultura.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen una serie de cambios de perspectiva y actitud para orientarse hacia los objetivos señalados:

1. Es necesaria una conversión para vencer la inercia de las instituciones y de la mente. Hay que superar la

inercia intrínseca al sistema tecnocrático dominante.

2. Hemos de usar macroparámetros y no sólo microparámetros para abordar la situación mundial, para estar a la altura de nuestra "vocación".
3. Se debe evitar dos extremos en el análisis del mundo contemporáneo:
 - a. ver la situación actual sólo como la mera decadencia de una cultura (occidental moderna)
 - b. creer que estamos en la cima de la evolución (occidente moderno).
4. Esta transformación se debe realizar desde el interior, comenzando desde donde estamos ahora.
5. El alma de las alternativas posibles trasciende las culturas, es de orden místico, supracultural, divino.

Documentació tractada:

RAIMON PANIKKAR, Desenvolupament i tercer món, Papers d'innovació social 41, abril 96, EcoConcern, Barcelona

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Raimon Panikkar nació en 1918 de padre hindú y madre catalana. Estudia Ciencias, Filosofía y Teología en España, Alemania, Italia e India. En 1946 es ordenado sacerdote. Vive 15 años en la India. Durante más de dos décadas alterna una cátedra entre Estados Unidos y la India. En 1988 se constituye en Traverter la "Fundació Vivàrium. Centre d'Estudis Interculturals" arraigada en Cataluña pero con la vocación de ser un punto de conexión con la reflexión hecha en el resto del mundo.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Redefinició de les nocions de cultura i d'interculturalitat per superar l'integracionisme i l'assimilacionisme culturals

Agustí Nicolau Coll

EcoConcern, associació per a la innovació social

Redacció: Helena Torres Sbarbati

Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum transversal Valors

Resum

Les relacions interculturals al si de la societat catalana esdevenen cada cop més complexes pel que actualment la immigració és d'origen extraeuropeu.

Davant d'aquest fet des de les instàncies del poder hom proposa una integració dels immigrants que s'orienta essencialment cap a la seva assimilació a la cultura dominant.

Per una altra banda, des dels sectors antiracistes i "progressistes" hom critica el discurs del Dret a la diferència cultural, acusant-lo d'estar al servei de les elits dominants per justificar i amagar la desigualtat social. Per aquesta raó cada cop més des d'aquests sectors es proclama la necessitat de no parlar ni de cultura, ni d'identitat cultural ni d'interculturalitat.

Per tal de contribuir a l'establiment d'unes relacions interculturals que no serveixen per reduir els altres a la cultura dominant, de les elits ni a la cultura universal dels antiracistes, hom proposa una redefinició de la noció de cultura des d'una òptica globalitzadora i integradora dels diferents nivells de complexitat que aquesta comporta i d'interculturalitat.

Diagnòstic

L'augment de la immigració d'origen extra-europeu a Catalunya comporta que la problemàtica entorn a la "integració" social d'aquests i de les relacions interculturals al si de la societat catalana esdevingui cada cop més complexa

Els grups d'èlit, que són els agents de modernització de la societat, enfront del fet migratori adopten una perspectiva d'integració homogeneïtzadora, encara que sovint no es planteja de manera clara, amagant-la sota altres nocions aparentment menys dures.

Per una altra banda, des dels sectors antiracistes i "progressistes" hom critica el discurs del "dret a la diferència cultural", acusant-lo d'estar al servei de les elits dominants per justificar i amagar la desigualtat social. Per aquesta raó cada cop més des d'aquests sectors es proclama la necessitat de no parlar ni de cultura, ni d'identitat cultural ni d'interculturalitat.

Veiem doncs que, ja sigui en nom de la cultura nacional dels grups d'èlit, o en nom de la cultura universal dels antiracistes racionalistes, laïcs, universalistes i universalitzadors, hom combat a l'altre diferent: els primers perquè el veuen com una amenaça; els segons per salvar-lo de llur diferència que l'impedeix d'assolir la igualtat social en la nostra societat moderna.

En cap dels dos casos hom percep a l'altre culturalment diferent com una riquesa que cal descobrir, sinó com un problema que cal gestionar o un buit que cal omplir.

Objectius

Objectiu principal

Contribuir a l'establiment d'unes relacions interculturals veritables i alliberadores en el si de la societat catalana, que no cerquin ni la homogeneïtzació, ni l'assimilació, ja sigui a una cultura dominant d'èlit o a una cultura universal progressista i individualista.

Objectius específics

- Col.laborar en una millor comprensió de l'altre culturalment diferent. a partir del que ell mateix és i de com ell mateix es percep.
- Aprendre a veure l'altre més com una riquesa per descobrir, que no com un problema que cal resoldre i gestionar o una necessitat que cal cobrir.

Mitjans i/o instruments.

A. Redefinició de la noció de cultura

Per tal de superar tota visió reduccionista i folkloritzant de la noció de cultura, hom proposa la següent definició: La cultura és el conjunt de creences, mites, sabers, institucions i pràctiques pels que una societat o grup humà afirma la seva presència en el món i assegura la seva reproducció i la seva persistència en el temps. Amb d'altres

mots, un mode de vida que comprèn tota la realitat existencial de les persones i comunitats d'una societat i no tan sols les arts, el folklore o les creences.

En aquest sentit cultura comprèn alhora economia, política, relacions socials, educació, ciència, religió etc. al punt que podem parlar que en tota cultura hi ha una cultura política, una cultura econòmica, una cultura social, una cultura científica, una cultura religiosa, una cultura educativa etc.

Al mateix temps es molt important de prendre en consideració els diferents elements i nivells que conformen tota cultura. En aquest sentit s'assenyalen tres grups d'elements a prendre en consideració:

1. Nivell estructural

En tota cultura cal diferenciar el nivell dels valors, que són les arrels de l'arbre, el nivell de les institucions, que són el tronc i el nivell de les pràctiques, que són les branques i fulles. Aquesta diferenciació és important ja que no és el mateix un conflicte intercultural a nivell de valors, d'institucions o de pràctiques.

2. Nivell de valors

Els diferents valors de tota cultura, allò en el que hom creu i que dona sentit a la vida, s'articulen sempre a l'entorn d'almenys una de les següents dimensions:

- còsmica
- divina
- antropològica

Això permet definir tota cultura com una realitat cosmoteàndrida, és a dir amb un posicionament específic en relació al còsmic, el diví i l'humà. La importància d'aquesta realitat rau en el fet que per comprendre una altra cultura cal intentar comprendre la seva dimensió cosmoteàndrica específica, és a dir, tant les característiques de cadascuna d'aquestes dimensions, com les relacions i jerarquies entre elles.

3. Nivell comprensiu

La comprensió d'una altra cultura i de la pròpia demana una metodologia que inclogui tres dimensions diferenciades però estretament lligades:

- **Mythos**, entès com allò en el que hom creu sense ser conscient que s'hi creu. No és el pensament, sinó precisament allò que permet pensar, la llum que ens permet veure la realitat. És el *verbum entis*, (la paraula de l'ésser), allò que no es pensat.
- **Logos**, entès com la racionalitat del pensament per la qual la veritat correspon a la conceptualització. És allò que és pensat. Aquest Logos s'articula en quatre nivells subseqüents:
 - a) El logos en si mateix, identificat directament al pensament
 - b) El concepte/signe/terme, en tan que instrument del logos.
 - c) La raó, que és un vehicle del logos.
 - d) La ciència en tant que expressió suprema del logos.
- **Mysteri**, com a dimensió inefable i lliure de la Realitat. Correspon a allò que no es pensable.

B. Redefinició de la noció d'interculturalitat

- a) La noció d'interculturalitat és més profunda i àmplia que la simple interètnicitat i el simple contacte entre majories i minories culturals a la que hom la redueix sovint.
- b) No s'hauria d'utilitzar mai per estudiar una cultura o les relacions entre dues cultures en base als pressupòsits d'una sola de les cultures o d'uns suposats criteris neutres i aculturals. Caldria reservar-lo tan sols per expressar la trobada i contacte entre cultures que té lloc a partir de les bases, fonaments, matrius, llocs únics de cadascuna de les cultures en presència i a partir d'un horitzó comú.
- c) Això comporta acceptar que aquesta interculturalitat provoqui un xoc profund que faci trontollar els fonaments d'ambdues parts, el que comporta una profunda crisi de llurs respectius símbols, mites, pressupòsits i fonaments.
- d) Aquesta noció d'interculturalitat ens convida a reconèixer els límits inherents a les nostres cultures i móns respectius, el que per altra banda també és una invitació a reconèixer el nostre caràcter infinit i a entrar més a fons en dimensions oblidades de les nostres respectives identitats. Potser la noció d'interculturalitat ens està obrint la porta a un nou horitzó mítico-simbòlic comú (que cal no confondre amb un denominador comú), que tot just comencem a percebre: és nou i alhora vell, en ruptura amb el passat i al mateix temps en continuïtat.
- e) Aquest imperatiu que anomenem intercultural (els mots bi-cultural, pluricultural o multicultural ens semblen massa dualistes), deixa entreveure que és tracta, ni d'unitat o pluralitat, ni de monisme o dualisme, sinó de tot el contrari: de no-dualitat, d'harmonia en les nostres diferències, de reciprocitat, de relacionalitat constitutiva, de mantenir les polaritats sense polarització, de diàleg i d'interacció.
- f) Llavors una societat intercultural només pot ser possible si reconeix un centre que transcendeix la comprensió que en pugui tenir un membre particular o la totalitat dels seus membres en un moment donat. Si el rei, el partit,

el poble són totalment sobirans, pot haver-hi tolerància, però no pas pluralisme. Tan sols una societat oberta pot ser pluralista, però això demana una força transcendent per impedir que aquesta societat es tanqui en la seva pròpia auto-interpretació. Si hom no accepta un punt transcendent que sigui incompreensible, llavors, es evident que si jo tinc raó tu no pots tenir raó, ja que no acceptem una comprensió més elevada que qualifiqui les nostres respectives posicions. Com diu en Raimon Panikkar:
Aquesta concepció de la interculturalitat exigeix i demana una metodologia i una hermenèutica pròpies, que superin els límits inherents d'una perspectiva estrictament racionalista i logos-centrada.

Documentació tractada:

CRESPO, Rafa & NICOLAU, Agustí. Immigració i interculturalitat: una interpel·lació a la societat catalana. Papers d'Innovació Social n° 59. EcoConcern, Barcelona 1998.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciat en Geografia i Història, especialitat Geografia Humana per la Universitat de Barcelona (1981-88), va obtenir una Maîtrise en Géographie per la Université du Québec à Montréal (UQAM) (1992-1996).
De 1990 a 1995 va treballar a l'Institut Interculturel de Montréal com a coordinador del mòdul de formació i recerca "Cultures et Développement".
Des del 1996 treballa a EcoConcern en tant que membre de l'equip Repensar la Societat al Centre per a la Innovació Social.

Llicenciat en Geografia i Història, especialitat Geografia Humana per la Universitat de Barcelona (1981-88), va obtenir una Maîtrise en Géographie per la Université du Québec à Montréal (UQAM) (1992-1996).
De 1990 a 1995 va treballar a l'Institut Interculturel de Montréal com a coordinador del mòdul de formació i recerca "Cultures et Développement".
Des del 1996 treballa a EcoConcern en tant que membre de l'equip Repensar la Societat al Centre per a la Innovació Social.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Els autors s'han inspirat dels treballs de Raimon Panikkar i de Robert Vachon. Veure la bibliografia respectiva citada en el document utilitzat citat a "Documentació tractada".

Redefinir Cultura i Identitat Cultural en una societat oberta

Xavier Filella Pla

Redacció: Xavier Filella Pla
Fòrum temàtic Interculturalitat

Fòrum. transversal Valors

Resum

Els grups culturals, si bé s'estructuren a partir d'elements objectius i subjectius, són construccions ideològiques mobilitzades simbòlicament. La seva mateixa diversitat interna facilita que la seva definició signifiqui molt sovint una simplificació de la seva pluralitat: pocs símbols acaben definint un complex grup cultural.

Des d'aquesta perspectiva crec que les confrontacions interculturals són, sovint, una mera confrontació d'uns símbols als que l'individu està afectivament lligat. Així, per tant, caldria resituar els símbols en el que pròpiament són: una aproximació ideològica -i sovint manipulada- de la realitat. La reconsideració crítica d'aquests símbols ha de contribuir a desmobilitzar-los políticament i a desarmar-los afectivament.

Cal, en definitiva, concretar un nou enfocament teòric que qüestionï els conceptes d'identitat i cultura i resitui els conflictes interculturals en la seva pròpia dimensió com a pas previ per a la seva resolució.

Diagnòstic

La identitat nacional és al nostre país i a tot Europa un fenomen irresolt. El seu interès és encara més gran si considerem la creixent diversitat cultural de la societat occidental, fet que qüestionaria la unidimensionalitat de les identitats nacionals tradicionals. Els moviments migratoris, en el passat de la resta de l'Estat i actualment de països del Sud, han redimensionat la societat catalana, on actualment hi conviuen individus que s'identifiquen amb cultures ben diferents. No hi ha, a més, unanimitat sobre què significa la identitat catalana. La indefinició d'un nucli central que cohesioni els individus que viuen a Catalunya és causa de problemes que abasten des de la qüestió de la llengua, principalment pel que fa referència a la immigració espanyola, fins al xoc de cultures, encara puntual però probablement en augment en els propers anys, pel que fa referència als països del Sud.

Sembla que la identitat és una necessitat de l'ésser humà: hi ha una constant de reconeixement en els altres que du l'individu a formar part d'un grup. Els grups culturals són sistemes ideològics estructurats a partir d'elements objectius i subjectius que cal entendre com el seu substrat inicial. Ara bé, malgrat partir d'un substrat ben real són un veritable treball de construcció: són, en definitiva, construccions ideològiques mobilitzades simbòlicament. De fet, no podria ser d'una altra manera. Només societats extremament senzilles poden ser qualificades d'homogènies i, així, definides simbòlicament atenen a la seva realitat. En canvi, tant les societats europees com les societats del Sud es caracteritzen per una elevada complexitat i diversitat interior. La pertinença a una cultura en termes estrictes no és més que una falsificació de la realitat individual. Essent, com he assenyalat, cada cultura nacional un cos divers, la pertinença de l'individu a una cultura nacional només pot ser certa en termes relatius i, per tant, individualment relativitzables. Una cultura nacional no és més que el resultat, sovint inestable i ple de contradiccions, de diferents subcultures, incloent diferències en funció de l'estrat que ocupa cada individu en funció de diverses variables com són la classe social, el sexe, l'edat o el seu habitat.

Altrament, cal considerar els conflictes interculturals a la llum del propi procés de simbolització. Aquest consisteix en el processament d'uns trets culturals que passen a ser considerats el nucli central definidor del grup. La importància del procés de simbolització és tanta que els símbols, sovint, esdevenen l'espai de confrontació quan no, simplement, el propi motiu de l'enfrontament.

Més clarament: la confrontació intercultural és, sovint, una mera confrontació d'uns símbols als que l'individu està afectivament lligat. Ben sovint, aquesta confrontació simbòlica, a més, amaga una lluita d'ordre econòmic o jurídic. És així que la desigualtat econòmica o política resta amagada -i per tant irresolta- sota un pretès enfrontament intercultural.

Creo, per tant, que cal resituar els símbols en el que pròpiament són: una aproximació ideològica -i sovint manipulada- de la realitat. Dit altrament, una reconstrucció simplificada de la pròpia cultura en termes simbòlics protagonitzada per un moviment nacionalitari que actua com a element codificador. Els trets ètnics que defineixen els diversos grups que cohabituen a Catalunya (i que són elevats a la categoria d'elements definidors del grup) no són més que una selecció (i en part, una invenció: un afegit o un oblit intencionat) feta entre un seguit de trets culturals que el grup, i sovint només una part del grup, té disponibles. La reconsideració crítica d'aquests símbols -el saber realment què són- ha de contribuir a desmobilitzar-los políticament i a desarmar-los afectivament. Només amb aquest tractament crític dels símbols podrem evitar la seva presència i iniciar el diàleg amb l'altre, un cop, ells i nosaltres, desproveïts del material simbòlic que ens marca i distancia definitivament.

Des d'aquesta perspectiva haurem de convenir la necessitat de definir més acuradament què volem dir quan

parlem de conflicte intercultural. La pròpia diversitat de cada cultura i la relativa inconsistència dels seus símbols nega en bona part la seva possible confrontació amb una altra cultura, a la vegada també diversa. La diversitat intracultural impedeix l'existència del conflicte intercultural tal i com reiteradament es presenta. Molt sovint, hi ha conflicte intercultural quan dues cultures són manipulades -això és presentades com un tot homogeni que defineix i determina l'individu- i posades en confrontació, no des del que són, sinó des de la seva reificació en el que els símbols diuen que són.

És així que hem afirmar, per exemple, que no hi ha conflicte entre la cultura occidental i la cultura àrab, precisament perquè ni l'una ni l'altra existeixen com un tot precís i homogeni. Quan apareixen una davant l'altra en la seva contradictòria realitat les confrontacions s'esmicolen i són substituïdes per una xarxa de continuïtats, en ocasions de signe contraposat, que les interpenetra. Només cal fer notar l'enorme error que es comet quan, com a explicació del conflicte, es presenta la cultura occidental com un tot racional, lògic, laic i profà que es contraposa inevitablement a la cultura àrab. S'amaga en aquest cas que la cultura occidental és, de fet, una realitat dual on el racionalisme conviu amb l'irracionalisme, la lògica amb el mite, el laïcisme amb la religió i el profà amb el sagrat. El cas de la cultura àrab no és massa diferent. Trobem continuïtats en cada una de les oposicions en ambdues cultures. És així com el "nostre" catolicisme pot arribar -arriba- a ser tan fonamentalista com el "seu" islamisme.

Objectius

Concretar un plantejament teòric que -posant en qüestió els conceptes d'identitat i cultura- resitui els conflictes interculturals en la seva pròpia dimensió com a pas previ per a la seva resolució.

Mitjans i/o instruments.

Definir un nou enfocament teòric que hauria d'incloure:

- a) una definició precisa del concepte cultura -entesa en el sentit de cultura ètnica o nacional- que inclogui la diversitat interna de cada ètnia o nació;
- b) una concepció crítica dels mecanismes de formació de la identitat cultural que qüestionï la seva simplificació simbòlica.

Aquest replantejament teòric hauria de possibilitar una resposta ideològicament diferent a la que ha assajat el moviment antiracista. En aquest sentit, i en una segona etapa, caldria definir els punts de contacte que hi ha en les diverses formes culturals per a establir un projecte incloent -polític i per tant ideològicament no neutre- en el que puguin participar conjuntament individus amb diferents identitats nacionals o ètniques, però que han coincidit en un mateix àmbit territorial. Un projecte que sense negar les tradicions pròpies de cada grup les qüestionï totes amb idèntic criteri. Un projecte, en definitiva, que no relligi l'individu a la seva cultura en tant que tot coherent i immutable, sinó que el vinculi a ella des de l'opció crítica i reflexiva -en tant que pensament crític- que l'ha de permetre confluir respectuosament amb l'altre.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dos dies: Fòrum Temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes

Temàtic 1: Presentació i llista de persones inscrites.

Temàtic 2: Proposicions

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar la Resolució de Conflictes, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (**Temàtic 2**), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (**Temàtic 3**)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (**Temàtic 4**)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis **Temàtic 3** i **Temàtic 4** (més el **Tranversal 3** si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, **abans de finals d'any**. En qualsevol cas **no podem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb **veu i vot** a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum la Resolució de Conflictes:

Jordi Armadans i Gil	
Mario Javier Firmenich Martínez	
Eduard Vinyamata i Camp	
Martí Terés i Bonet	Experiències
Josep Redorta Lorente	Models
Núria Villanueva Rey	Regles de joc
Pepe Beunza Vazquez	Valors
Josep Ma Gasch i Riudor	Valors
Alicia Gavara i Estanyol	Valors
Mercedes Monjo Larrañaga	Valors
Maria Cristina Recouso Franco	Valors
Raul Romeva Rueda	Valors
Fèlix Saltor Soler	Valors
Mifagros Vallès Villanueva	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar la Resolució de Conflictes.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
PAU001EXP	Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes	Pau Avenir - Centre per a la Innovació Social	Experiències
PAU002EXP	Creación de una ONG para evitar abusos empresariales	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiències
PAU003EXP	Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa	Arcadi Oliveres i Boadella	Experiències
PAU004EXP	Guerrers de Pau	Eduard Vinyamata i Camp	Experiències
PAU005EXP	Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo		Experiències
PAU006EXP	La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha	Eneko Landaburu	Experiències
PAU007EXP	Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad	Maria Cristina Recouso Franco	Experiències
PAU008EXP	Objeción fiscal a los gastos militares	Servicio de Información de la Objeción Fiscal	Experiències
PAU009EXP	Resolució de conflictes, un nou horitzó	Eduard Vinyamata i Camp	Experiències
PAU010EXP	Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret	Joan Carrero , Joan Casòliva i Barcons - Fundació S'Oliver - Inshuti	Experiències
PAU011EXP	Un model d'universitat popular i globalista per a la presó "Model"	Pau Avenir	Experiències
PAU012MOD	El Estado estético [14] La resolución de conflictos	Andreu Junoy Pujol	Models
PAU013MOD	Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo	James Petras	Models
PAU014JOC	"Defensa 2001: per unes forces armades exclusivament defensives"	Vicenç Fisas Armengol - Centre UNESCO de Catalunya	Regles de joc
PAU015JOC	Creació de serveis de suport per a conflictes en les organitzacions socials	Josep Redorta Lorente	Regles de joc
PAU016JOC	Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento	Vicenç Fisas Armengol	Regles de joc
PAU017JOC	Introduint la mediació als centres educatius	Núria Villanueva Rey	Regles de joc
PAU018JOC	L'abolicionisme penal i la resolució autònoma dels conflictes.	Maria Teresa Concheiro ICOPA	Regles de joc
PAU019JOC	La reforma de Nacions Unides: una proposta de democratització dels seus òrgans de govern	Vicenç Fisas Armengol	Regles de joc
PAU020JOC	Ley de opción por la paz	Gonzalo Arias	Regles de joc
PAU021JOC	Medidas para terminar con el secreto del comercio internacional de armas	Vicenç Fisas Armengol	Regles de joc
PAU022JOC	Mesures alternatives a la pena de privació de llibertat	Associació Catalana de Dones Carreres Jurídiques	Regles de joc
PAU023JOC	Mesures de prevenció i control de les guerres a Europa	Raul Romeva Rueda - Centre UNESCO de Catalunya	Regles de joc
PAU024JOC	Moviment Polític per a la Resolució Pacífica dels Conflictes	Eduard Vinyamata i Camp	Regles de joc
PAU025JOC	Transformar las cárceles para una sociedad democrática	José Sesma , Maria Luisa Pasoual , José Ignacio González Faus,	Regles de joc
PAU026JOC	Un día de guerra para la paz el primer año.. (2 el segundo año,4,8,16,32,64,128 días en 8 años)	Pepe Beunza Vazquez	Regles de joc
PAU027VAL	Aplicación de la no-violencia en la resolución del conflicto vasco	Joan Carrero Fundació s'Oliver d'Estellencs	Valors
PAU028VAL	Benaürats els creadors de Pau	Maria Teresa Solé Margalejo	Valors
PAU029VAL	Crear espais de diàleg per a l'acceptació i prevenció de conflictes	Jordi Giró París	Valors
PAU030VAL	Educació en tècniques de gestió de conflictes i mediació a les escoles	Mercedes Monjo Larrañaga	Valors
PAU031VAL	La tercera opció. Integració de contraris aparents en nous nivells de realitat	Basarab Nicolescu	Valors
PAU032VAL	Utopia: vivint més enllà del 2000	Luis Parera Cusí	Valors

Castell per la Pau: Centre intercultural per a la resolució de conflictes

Pau Avenir
Centre per a la Innovació Social

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Els Castells militars - i entre ells el de Figueres, el més gran d'Europa - han estat símbol i eina de les guerres. Avui els castells poden reconvertir-se en Castells per la Pau, espais que afavoreixin la recerca i l'aprenentatge d'una resolució pacífica dels conflictes; poden ser un símbol del canvi històric que els humans hem de fer per reconvertir l'obsolet sistema de defensa armada i la sagnant trajectòria que ens ha deixat a Europa i arreu del món.

La reconversió del Castell de Figueres en Castell per la Pau pot crear un lloc de trobada, coneixement i mediació entre cultures i pobles enfrontats; pot impulsar els ciutadans i les organitzacions pacifistes a elaborar propostes d'alternatives a la defensa armada.

El Fòrum Universal de les Cultures a Barcelona l'any 2004 aposta per afavorir el diàleg entre cultures sobre les condicions de la pau. La reconversió participativa del Castell de Figueres durant aquests propers anys pot ser una bona contribució al Fòrum Universal de les Cultures, i el Castell per la Pau pot convertir-se en un dels seus llegats permanents afavoridors de les cultures de la pau.

Diagnòstic

Acabada la Guerra Freda les societats estan replantejant les concepcions estratègiques de la defensa militar i de les amenaces nacionals i internacionals. Els plans de professionalització dels exèrcits responen a aquests replantejaments.

Moltes organitzacions estan aportant estudis, experiències i forces a favor del canvi de paradigma que suposa el repte de resoldre els conflictes, també els internacionals, d'una forma pacífica, amb la mediació i l'acció no-violenta.

Els castells militars van ser símbol i arma de les guerres. El Castell de Sant Ferran de Figueres, el més gran d'Europa, és una enorme construcció militarment obsoleta i civilment desaproveitada. Aquest és un moment favorable per aprofitar les naus, edificis i places que ofereixen múltiples possibilitats.

El 1996, en el 20è aniversari de l'empresonament del primer grup d'objectors al Castell de Figueres es feu la crida "De Castell militar a Castell per la Pau" en què es proposava la reconversió d'aquest Castell com a símbol del canvi històric que els humans hem de fer per reconvertir l'obsolet sistema de defensa armada i la sagnant trajectòria que ens ha deixat a Europa i arreu del món.

Objectius

La reconversió del Castell de Figueres pot ser un precedent en la reconversió de la xarxa de castells i de ciutadelles europees que afavoreixi la investigació i l'aprenentatge de la resolució pacífica dels conflictes, i l'anàlisi i intercanvi d'experiències sobre les diferents alternatives a la defensa armada. Es tracta de:

- Prendre la reconversió del Castell de Figueres en Castell per la Pau com a element dinamitzador d'un diàleg social i entre cultures sobre alternatives no-violentes de defensa.
- Dissenyar una remodelació artística i arquitectònica del Castell adequada perquè pugui albergar diferents activitats i pugui ser realitzada en els propers anys.
- Afavorir la recerca i estudi de viabilitat de propostes i experiències en l'àmbit de la resolució de conflictes, treballant prioritàriament totes aquelles que siguin útils per a repensar els sistemes de defensa armada.
- Sensibilitzar els mitjans de comunicació, apostant per un treball continuat que vehiculi l'art com a eina per a la prevenció i resolució dels conflictes, i ens permeti generar un espai obert a la construcció de la Pau.

Mitjans i/o instruments.

1. El pla de reutilització i remodelació del Castell pot comptar, almenys als estius, amb:
 - Camp de treball internacional (amb joves de diferents cultures i zones de conflictes),
 - Escola d'estiu (sobre resolució pacífica de conflictes i alternatives de defensa)
 - Festival de Figueres per la Pau (que doni ressò al projecte i a la ciutat).
2. La convocatòria d'un Concurs internacional de remodelació del Castell. Un projecte, a realitzar al llarg dels anys, amb coherència de conjunt per esdevenir un símbol mundial en la recerca de la pau.
3. El suport social. La Coordinadora d'ONG solidàries de Girona i gran part de les entitats pacifistes catalanes han mostrat el seu interès. Serà determinant el paper que jugui el Consorci del Castell format pel Ministeri de Defensa, la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Figueres.
4. La reconversió del Castell pot ser un procés "pedagògic" per a la recollida de propostes i experiències de les entitats i experts que volen "repensar la defensa". Ja s'està donant un pas en el Fòrum Català per Repensar la Societat (www.troc.es/repensar).
5. El Fòrum Universal de les Cultures pot ser un bon catalitzador d'aquesta iniciativa.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Creación de una ONG para evitar abusos empresariales

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dadas las dificultades que, en la práctica, tienen las personas que sufren abusos por parte de sus empresas a la hora de defender su derecho a un trabajo humanizado, salvo que se arriesguen a perderlo si protestan o denuncian, y con la finalidad de crear un sistema que frene esos abusos sin comprometer al trabajador ni su continuidad en la empresa, se propone la creación de una ONG que, al estilo de Amnesty International, ejerza presión moral denunciando -por parte de personas ajenas a las empresas cuestionadas y a sus intereses- aquellas situaciones de abuso y haciendo un seguimiento para evitar represalias sobre las mismas personas a quienes pretende proteger, a raíz de las denuncias efectuadas.

Diagnòstic

En este momento, son muchos los casos de personas contratadas que sufren importantes abusos por parte de las empresas, de modo que, por ejemplo, realizan un contrato con un determinado horario y, en el momento de empezar a trabajar, con la excusa de "los primeros días" se les exige -en forma habitual- muchas más horas de las previstas, sin aumentar por eso el sueldo. Esos primeros días se pueden prolongar indefinidamente durante meses o a os. En otros casos la empresa altera unilateralmente el horario del empleado que llevaba a os con él (por ejemplo, haciéndole ir, además, por las tardes cuando tenía horario intensivo), o recalifica las categorías para rebajarlas, de modo que aunque mantenga el mismo sueldo, se modifiquen los conceptos a que corresponden las cantidades para rebajar las indemnizaciones por despido, si llegara el caso.

El empleado queda desvalido ante esos abusos, puesto que no quiere recurrir a medios legales y denunciar a la empresa en Magistratura por miedo a que le despidan. Lo mismo ocurre si lo denuncia ante los sindicatos. En este caso, incluso, los delegados sindicales de la empresa pueden estar recibiendo trato de favor por parte de ésta con tal de que permanezcan inoperantes ante aquellos abusos, y el trabajador se encuentra arrinconado.

Objectius

Conseguir un control social sobre esos abusos, cuya denuncia y corrección no perjudiquen a los propios interesados que los están sufriendo.

Mitjans i/o Instruments.

ONG contra los abusos empresariales

Esta ONG tendría una función similar a la que tiene Amnesty International, pero no en el campo político sino en el empresarial. Como ésta, debería reunir las características siguientes:

- La denuncia no la realiza el propio interesado, sino otras personas distintas que hayan tenido conocimiento del caso y averiguado la existencia real del abuso, y que no tengan vinculación alguna con la empresa, ni intereses encontrados, en forma parecida a la "red de apelantes" de Amnesty.
- Las denuncias se realizan en forma rigurosa, tras una comprobación de la veracidad de los hechos, y de manera respetuosa, buscando -más que condenar- abrir cauces para el cambio de política empresarial.
- Las denuncias -que tendrían, ante todo, un carácter de presión moral- se podrían también hacer públicas a través de los medios de comunicación para sensibilizar a los ciudadanos y reorientar la clientela de estas empresas hacia otras que ofrezcan prestaciones similares y sean más honestas.

Estas denuncias pueden hacerse no referidas a los abusos en relación con un trabajador concreto (que sería despedido) sino con la práctica general de la empresa, que sería sometida a observación y posibilidad de corrección de los abusos que hubiere. En el caso de que, como resultado de esta denuncia, resultare despedido alguno de los trabajadores que había sufrido el abuso, se propone que la ONG hiciera un seguimiento posterior a su denuncia y que en ese caso se arbitren medidas legales para duplicar -por ejemplo- la indemnización por despido en el caso de empresas que hayan sido sometidas a este tipo de observación y hayan penalizado a alguno de sus empleados como consecuencia de la misma.

Igualmente esta ONG velaría por que el empleado no fomentase el abuso para obtener esa indemnización.

Documentació tractada:

Se ha tenido en cuenta la experiencia positiva, respetuosa y responsable, que parece desprenderse de la tarea de Amnesty International, y el conocimiento de múltiples casos de abusos del estilo de los relatados y la impotencia de los interesados.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Denunciar la militarització subtil per a una societat confosa

Arcadi Oliveres i Boadella

Redacció: Arcadi Oliveres i Boadella
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Les noves formes de militarització social són més subtils que abans però segurament resulten més eficaces. Es procura fer referència a les seves diferents manifestacions. Es constaten els seus efectes contraproductius, que lluny de resoldre els conflictes socials més aviat els agreuja. Finalment es formulen algunes propostes de caire educatiu, col·lectiu i individual per tal de rebutjar la militarització.

Diagnòstic

La militarització social que no és altre cosa que un instrument al servei dels privilegiats (països industrialitzats, grups econòmics dominants, poders fàctics, etc.) ha canviat en els darrers anys la seva presentació pública. Ara, es justifica amb les accions internacionals "pacificadores", la lluita contra el terrorisme, i la desaparició del servei militar obligatori. Alhora però, s'estén la voluntat d'introduir l'esperit militar a les escoles, es promouen les recerques de tipus bèl·lic en ares del progrés científic, el control poblacional és facilitat per les noves tecnologies, proliferen els cossos de seguretat privats, la violència és permanentment present en els mitjans de comunicació, i membres de les classes socials més desfavorides acaben constituint la "carn de canó" de les forces armades.

Objectius

- Despertar la consciència col·lectiva al voltant d'aquest fenomen
- Disposar d'una informació capaç de contrapesar el discurs oficial.
- Promoure un compromís social que pugui derivar en accions amb dimensió política.
- Generar actituds compromeses de coherència personal

Mitjans i/o Instruments.

- Amb mitjans educatius que presentin la inutilitat de les guerres, la ineficàcia militar per fer front a les actuals amenaces socials, i amb escoles que es declari "objectores" en front de qualsevol propòsit d'extensió de l'esperit militar.
- Amb moviments per la pau que impulsin la denúncia dels blocs militars, de les despeses en defensa, de la indústria i comerç de les armes, i que promoguin la pressió política a favor de la prevenció i la negociació, el desarmament i la reconversió de les indústries militars.
- Amb actituds personals de desobediència civil (pe. Insubmissió, deserció, objecció fiscal).

Documentació tractada:

Materials de la campanya contra el comerç d'armes (C3A), de la Fundació per la Pau i de Justícia i Pau. Publicacions del Centro de Investigación para la Paz (CIP) i de les editorials Icaria i Libros de la Catarata.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Arcadi Oliveres i Boadella Barcelona, 1945.
Economista. Professor del Departament d'Economia Aplicada. UAB.
Vice-president de la Fundació per la Pau, de Justícia i Pau, i de la Federació Catalana d'ONG per la Pau.
Àmbits de recerca: Economia del desarmament. Fluxos econòmics Nord-Sud i cooperació al desenvolupament.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les accions proposades s'han d'entendre de base local però amb visió i coordinació internacional. Alhora no es poden desvincular d'altres àmbits tals com desenvolupament, drets humans, ecologia, gènere, justícia social, interculturalitat, etc.

Guerrers de Pau

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Eduard Vinyamata i Camp
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Proposta de creació d'una futura organització civil preparada per intervenir en els conflictes armats amb la finalitat de resoldre el conflicte i prestar ajut d'emergència de caràcter humanitari sense fer ús de cap mena de violència.

Diagnòstic

En els conflictes armats i violents actuals, la població civil representa el 90% de baixes, només són el 10% les baixes militars. Contràriament, en el passat aquestes xifres eren, mes o menys, inverses. Esta sobrerament demostrat que la violència, lluny de ser una tècnica eficaç de resolució de conflictes humans és, justament, la que n'és la seva causa. No n'hi ha prou en denunciar la violència, cal trobar alternatives concretes i d'una eficàcia garantida i major.

Objectius

Protegir la població civil i els seus recursos vitals, en el marc de conflictes armats, sense utilitzar de cap tipus de violència física, política, econòmica, psicològica, jurídica o estructural.
Resoldre pacíficament els conflictes armats.

Tanmateix, per servir com un eficaç interlocutor en la resolució de conflictes bèl·lics fidel als principis del que internacionalment es coneix com a Resolució de Conflictes, es a dir, sense el recurs de cap mena de violència. No únicament la violència física sinó tampoc política, econòmica, psicològica, jurídica o estructural. Un altre dels objectius de la preparació de persones com a Guerrers de Pau, seria la lliure elecció de les tasques a les que cada individu hagi volgut incorporar-se.

Mitjans i/o Instruments.

Guerrers de Pau.

Es tractaria de d'una organització estable capacitada per a la intervenció eficient en zones de conflicte armat o violent, amb la finalitat de protegir la població civil i els seus recursos vitals, en base als principis de la no-violència. Els Guerrers de Pau desenvoluparan diferents tasques de protecció no-violenta a partir de la lliure elecció que cadascú haurà fet al moment de la seva incorporació. Llurs estratègies i accions s'inscriuran en les desenvolupades pel moviment internacional de Resolució de Conflictes, el que inclou també tasques de mediació pacífica entre les parts enfrontades.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Eduard Vinyamata és professor de l'Universidad Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'IIICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Insumisos en los cuarteles, por un debate sobre el militarismo

Redacció: Mario Javier Firmenich Martínez

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Se presentó desde el Movimiento de Objeción de Conciencia (MOC) una nueva estrategia desobediente: la insumisión en los cuarteles. Cinco insumisos de todo el Estado, tras haber desertado de los cuarteles, rompieron sus actas de incorporación a filas ante la prensa para posteriormente presentarse públicamente en el Gobierno Militar de Madrid. En todo el Estado se realizaron diversas actividades para dar a conocer esta nueva estrategia. Con consignas como "Vamos a tomar medidas. Insumisión en los cuarteles" o "Si te llevan por mal camino... Salte de la fila y quitate el uniforme", quieren promover esta nueva forma de desobediencia civil. En respuesta al llamamiento a la desobediencia, nuevos insumisos se incorporaron a esta estrategia. Las acciones públicas han continuado, a pesar de que varios de los insumisos han sido detenidos. A pesar del silencio informativo, la semilla de la desobediencia sigue germinando en los cuarteles.

El modelo de defensa militar nos agrede, sus costes económicos son inaceptables (más que el total de los Ministerios de Industria y Energía; Educación y Ciencia; Agricultura, Pesca y Alimentación; Cultura...); las funciones de la "nueva" OTAN siguen siendo de dominación Norte-Sur; las intervenciones militares "humanitarias" y "pacificadoras" son una hipocresía.

La insumisión de los cuarteles es una nueva vía de acción política que quiere romper el secretismo, la opacidad y la falta de control popular que encubre a toda la política de defensa.

El objetivo de la propuesta es: exigir un debate serio y profundo sobre el militarismo y sus consecuencias y afirmar la opción por una alternativa no violenta a la defensa militar.

Los medios expresados por la propuesta son: desertar de la "mili" para presentarnos públicamente en el nuevo marco de la campaña del MOC y asumir las consecuencias legales (insumisión en los cuarteles), y participar en la denuncia del militarismo a través del desvío hacia fines socialmente útiles del dinero de la declaración de rentas que corresponde a los gastos militares (objeción fiscal).

Diagnòstic

1. El 6 de marzo de 1997 se presentó desde el Movimiento de Objeción de Conciencia (MOC) una nueva estrategia desobediente: la insumisión en los cuarteles. Cinco insumisos de todo el Estado: Plácido Ferrándiz Albert (Elche), Carlos Pérez Barranco (Valencia), Ignacio Ardanaz Ruiz (Pamplona), Javier Gómez Sánchez (Bilbao) y Alberto Isaba Lakabe (Pamplona), tras haber desertado de los cuarteles, rompieron sus actas de incorporación a filas ante la prensa para posteriormente presentarse públicamente en el Gobierno Militar de Madrid. Coordinadamente en todo el Estado se realizaron diversas actividades por parte del MOC para dar a conocer esta nueva estrategia. Con consignas como "Vamos a tomar medidas. Insumisión en los cuarteles" o "Si te llevan por mal camino... Salte de la fila y quitate el uniforme", en medio de originales e irónicos actos de protesta, quieren promover esta nueva forma de desobediencia civil.
2. En respuesta al llamamiento a la desobediencia, nuevos insumisos se incorporaron a esta estrategia. Las acciones públicas han continuado, a pesar de que varios de los insumisos han sido detenidos. Casi nada de todo esto ha sido dado a conocer por los medios de información "oficiales", ya que es una estrategia que cuestiona directamente la esencia de una institución "democrática" como son las Fuerzas Armadas. A pesar del silencio informativo, la semilla de la desobediencia sigue germinando en los cuarteles.
3. Desobedecer, colectiva, pública y no violentamente al ejército y al militarismo es bueno para la salud social. El modelo de defensa militar no nos protege, sino que nos agrede. Los costes económicos de cualquier modalidad de ejército son inaceptables: 1,9 billones de pesetas en el gasto militar para 1997, (más que el total de los Ministerios de Industria y Energía; Educación y Ciencia; Agricultura, Pesca y Alimentación; Cultura...); las funciones de la "nueva" OTAN siguen siendo de dominación Norte-Sur; las intervenciones militares "humanitarias" y "pacificadoras" en conflictos generados desde la injusticia del orden económico y político internacional, y agravados por el tráfico de armas internacional, son una hipocresía.
4. La insumisión de los cuarteles es una nueva vía de acción política que quiere romper el secretismo, la opacidad y la falta de control popular que encubre todo lo relacionado con la política de defensa.

Objectius

Exigir la apertura de un debate serio y en profundidad sobre el militarismo y sus consecuencias y afirmar la opción por una alternativa no-violenta a la defensa militar.

Mitjans i/o instruments.

1. Desertar de la "mili" para presentarnos públicamente en el nuevo marco de la campaña del MOC y asumir las

consecuencias legales (insumisión en los cuarteles).

2. Participar en la denuncia del militarismo a través del desvío hacia fines socialmente útiles del dinero de la declaración de rentas que corresponde a los gastos militares (objeción fiscal).

Documentació tractada:

Mambrú 57 (verano 97) de la nota insumisión.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Co-Escucha: ayuda mutua por la escucha

Eneko Landaburu

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Los seres humanos somos por naturaleza inteligentes, afectuosos, cooperativos y alegres. Sin embargo, nuestra conducta suele estar lejos de esta definición, ya que a lo largo de nuestra vida vamos pasando por muchas experiencias angustiosas que paralizan nuestra inteligencia, disminuyendo nuestra capacidad de razonar. Los seres humanos disponemos de mecanismos naturales para liberarnos de estas experiencias angustiosas, aunque estén reprimidos en la mayor parte de las culturas.

A través de la Co-Escucha, un método de ayuda mutua por la escucha que comprende el Co-Consejo (relación cooperativa, de igual a igual) y la Re-Evaluación (nueva forma de percibir una experiencia penosa), personas de todas las edades y condiciones aprenden a respaldarse mutuamente y a liberar los mecanismos espontáneos del desahogo. A través de la liberación de estos mecanismos naturales, podrán desprenderse de las consecuencias de sufrimientos que padecieron en el pasado.

El método es útil también en situaciones de conflictos colectivos, ya que permite comprender las razones y sentimientos de nuestros oponentes.

Diagnòstic

-Los seres humanos somos por naturaleza inteligentes, afectuosos, cooperativos y alegres. Sin embargo, nuestra conducta suele alejarse de esta definición, ya que a lo largo de nuestra vida vamos pasando por muchas experiencias angustiosas que paralizan nuestra inteligencia, disminuyendo nuestra capacidad de razonar.

-Para liberarnos de estas experiencias angustiosas poseemos mecanismos naturales espontáneos que se manifiestan cuando alguien nos escucha, en forma de descargas emocionales: llorar, reír, temblar, rabiar, sudar, bostezar, etc.

Estos mecanismos de desahogo están reprimidos en casi todas las culturas, por lo que vamos acumulando angustias a lo largo de nuestra vida, disminuyendo así nuestra inteligencia y alegría de vivir.

-En sociedades individualistas y competitivas como las occidentales, dar ayuda y recibir ayuda, mirarse de frente con la intención de ayudarse, es algo todavía poco frecuente. También resulta contracultural fomentar el desahogo emocional en sociedades que condenan el llanto y la exteriorización del dolor como señales inequívocas de debilidad.

-Sin embargo, estos desahogos emocionales permiten que todos los datos almacenados de forma desordenada durante las experiencias dolorosas se clasifiquen y conviertan en información útil, disponible para entender experiencias posteriores.

-Una fuente frecuente de conflictos es la que tiene su origen en la tendencia que tenemos los seres humanos de estar a favor de unos y en contra de otros, lo que nos conduce a no escuchar a quienes no participan de nuestras ideas.

Objectius

Objetivos generales:

-Aportar una vía de solución al problema de la irracionalidad humana, que impide resolver cuestiones clave, como la guerra nuclear, la explotación y el hambre.

-Hacer ver la importancia de que todas las personas y colectivos puedan y deban ser escuchados, al margen de sus problemáticas, sentimientos e ideología.

-Conseguir la resolución de conflictos a través de la escucha.

Objetivos concretos:

-Recuperar los mecanismos espontáneos de liberación de las experiencias angustiosas. La descarga emocional nos hará tomar conciencia del trauma del pasado, asimilarlo (reevaluarlo) y poder vivir desde el presente.

-Hacer salir a las personas de la pasividad con la que viven sus angustias, haciéndolas responsables de su propio bienestar: la salud mental no es un asunto privativo de psicólogos y psiquiatras.

-En un conflicto colectivo, el objetivo es que un bando deje de juzgar a otro, con el fin de pasar a escucharse y comprender las problemáticas vividas desde el otro bando.

-A título personal, el objetivo es facilitar una nueva percepción de las experiencias penosas del pasado para que el conflicto sea capitalizable y pueda así enriquecernos.

Mitjans i/o instruments.

La propuesta es un método de ayuda mutua, la Co-Escucha o Escucha Cooperativa, que hace incapié en el poder curativo de la escucha y la descarga emocional subsiguiente. El Movimiento Internacional de Re-Evaluación por el Co-Consejo ("Counselling") ha sido promovido por Harvey Jackin.

-El método de la Co-Escucha comprende el Co-Consejo (relación cooperativa, de igual a igual) y la Re-Evaluación

(nueva forma de percibir una experiencia penosa), y está pensado para que personas de todas las edades y condiciones aprendan a respaldarse mutuamente y a liberar los mecanismos espontáneos de desahogo. A través de la liberación de estos mecanismos naturales, podrán desprenderse de las consecuencias de sufrimientos que padecieron en el pasado.

-El "Co-Consejo" es la relación cooperativa de igual a igual, en la que se desarrolla este proceso:

- a) conviene no aconsejar ni empeñarse en resolver, así como no interpretar, consolar, o quitar importancia a lo que estamos escuchando;
- b) algunas actitudes hacia la persona que escuchamos favorecerán el desahogo: aprobación, agrado, respeto, confianza en la capacidad del que nos habla. No hay que dar la razón a la persona a la que escuchamos, ni hacerle ver que no la tiene;
- c) se necesita un voluntariado de escuchas que abra canales de comunicación entre todos los sectores de la población. Para ser un buen escucha, hay que aprender muchas cosas.

-La "Re-Evaluación" se refiere a la nueva forma de percibir una experiencia penosa pasada, una vez vivida la descarga emocional. En co-escucha se dice que tragarse el dolor debilita y que después del llanto recuperamos la fuerza.

-La "Co-Escucha" se pone en práctica en reuniones para "pensar" sobre un tema concreto, y que tienen las siguientes reglas de juego:

- a) no vale interrumpir: cuando alguien habla, los demás escuchan y muestran interés con la postura y los gestos de la cara;
- b) nadie habla dos veces hasta que todos no hayan hablado una vez;
- c) alguien se preocupa de que no nos vayamos por las ramas, y que el pensamiento se centre en el tema elegido (un moderador);
- d) alguien toma nota de las ideas más importantes que van saliendo para que no se las lleve el viento y pasen al olvido. Luego pueden ser publicadas para que otros puedan seguir pensando en base a los frutos de nuestros pensamientos.

-La aplicación de la Co-Escucha a la resolución de conflictos ofrece tres posibilidades, que pueden utilizarse sucesivamente:

- a) dos personas o grupos en conflicto se buscan cada uno un escucha, se van a lugares distintos, aparte, y se desahogan ("para unir a los seres humanos, primero hay que separarlos");
- b) una persona hace de mediador. Las partes en conflicto están presentes y un mediador escucha a todos, delante de las otras partes;
- c) dos personas en conflicto, a solas, buscan un lugar donde no puedan ser interrumpidas. Llevan consigo papel, lápiz, moneda y avisador. La moneda decide quien empieza a hablar. Se pone el avisador para 5 minutos. El que habla, lo hace del tema que quiera. El que escucha no puede interrumpirle. Puede tomar notas para luego rebatir aquellos argumentos con los que no esté de acuerdo. Cuando terminan los cinco minutos, el que ha estado escuchando tiene que hacer un resumen de lo que se ha dicho. Si el locutor no está satisfecho dice "no lo captaste del todo bien", y a continuación aclara lo que el otro no entendió.

En media hora da tiempo a participar unas dos veces cada uno. La dosis: 1/2 hora tres veces por semana. Se trata de obligarse a escuchar y evitar debates interminables entre personas que conviven o trabajan juntas. También se evita así el abuso por parte de personas que tienen más agilidad de pensamiento o de habla.

-Además de a la mejora del estado de ánimo de las personas, la Co-Escucha también puede aplicarse a muchos campos, como a la enseñanza (para adquirir conocimientos es mejor librarse de angustias y preocupaciones) y a la terapia de enfermedades mentales y del carácter.

Documentació tractada:

Carta de presentación de la Asociación para la Promoción y Difusión de la Escucha en Catalunya.

Artículo: "Escuchaos los unos a los otros", revista "Integral", núm. 111 - Marzo del 89

Se ha solicitado a Sumendi, información detallada sobre el tema, así como bibliografía existente.

Hay editados unos 15 libros y unas 40 cintas de vídeo y cassettes. En castellano, entre la bibliografía, se recomienda: "El lado humano del ser humano" y "Manual elemental de la Escucha".

Existen también publicaciones periódicas donde compartir experiencias.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mediación y democracia: la aportación de la mediación en la transformación de la sociedad

Maria Cristina Recousó Franco

Redacció: Maria Cristina Recousó Franco
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

La mediación, como forma alternativa de resolución de conflictos, favorece un cambio de actitudes personales que puede ayudar a la transformación democrática de la sociedad.

Diagnòstic

Las sociedades, actualmente, establecen en su seno relaciones individuales y grupales cada vez más complejas al mismo tiempo que más abiertas. Ello también puede decirse de las relaciones entre los diferentes países. Estas interrelaciones no se desarrollan, en muchas ocasiones, en un plano de igualdad y respeto del otro. Es por eso que nos encontramos con que los conflictos que se generan se resuelven muchas veces desde una posición de poder que niega la evolución democrática tanto en el ámbito individual como en el de los países.

Objectius

¿Qué debemos entender por democracia en las relaciones? En las interpersonales, en mi opinión, se establecen unas relaciones democráticas cuando todas las partes pueden expresar libremente su parecer, cooperan voluntariamente unas con otras, se respetan mutuamente y no solamente ejercen sus derechos sino que también asumen sus responsabilidades. Creo que no puede haber una sociedad democrática si los que conviven en ella no se comprometen con claridad en el ejercicio de sus derechos y responsabilidades, por más que muchos supongan que una vez que se ha votado un gobierno, toda la responsabilidad se ha transferido a los que ejercen la autoridad de gobernar. Existe una responsabilidad social en nuestra actividad de la cual debemos ser conscientes. Otros signos de una verdadera transformación democrática de la sociedad son: la concreción de la igualdad de oportunidades, el acceso a la educación y la sanidad, la distribución equitativa de los recursos económicos y la garantía de unos mínimos vitales para todos. Obviamente, todavía estamos muy lejos de tener unas relaciones personales y entre países que cumplan totalmente con estas premisas.

Mitjans i/o instruments.

Dentro de este contexto de objetivos a lograr, la mediación, como forma alternativa de resolución de los conflictos que se generan, nos puede ayudar a avanzar en la consecución de la transformación social. ¿Por qué la mediación? Por la manera en que se desarrolla el proceso. Primero, cuando se produce un conflicto y las partes enfrentadas acceden a la mediación para llegar a un acuerdo, ya han realizado un primer acto de cooperación mutua, porque voluntariamente aceptan el proceso y comparten el costo del mismo. Segundo, porque, aunque asistidas por una tercera parte imparcial, las partes asumen la responsabilidad de sus propios acuerdos y decisiones, es decir son dueñas de su conflicto y de su resolución. Tercero, porque durante la mediación cada una de las partes expresa libremente su visión del conflicto y lo que cree que lo produce.

Finalmente, en este proceso, el mediador/la mediadora, tercero/a imparcial que asiste a las partes enfrentadas y conduce el proceso, tiene la responsabilidad de evitar que alguna de las partes se sitúe en una posición de dominio de la otra, asimismo debe vigilar que se mantenga una actitud de respeto mutuo y facilitar con su trabajo la comunicación entre las partes, al mismo tiempo que se compromete a mantener la confidencialidad de lo que se trata en las sesiones, con lo cual afirma su respeto a las partes en conflicto.

Al final del proceso, las partes enfrentadas habrán reflexionado sobre su conflicto y las razones del mismo y el acuerdo al que lleguen dará satisfacción a ambas, ya que lo sentirán el propio, libremente pactado. De esta manera, también se evita el deterioro emocional que puede producir, por ejemplo, un largo proceso judicial, puesto que, en general, por la mediación se logra un acuerdo en un plazo relativamente corto de tiempo. Asimismo, se logra mantener la confidencialidad del conflicto, que no queda expuesto al público como podría ser el caso cuando se recurre a la justicia.

Es decir, la mediación en su desarrollo favorece un cambio de actitudes que puede ayudar a la transformación democrática de la sociedad.

No obstante, se debe dejar constancia de que no todos los conflictos que se producen en nuestras sociedades complejas pueden resolverse por la mediación y que en algunos tipos de conflictos es la propia sociedad la que legisla y obliga a someterlos a mediación.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Sociòloga, licenciada por la Universidad de Buenos Aires, Argentina.

Especialización en resolución alternativa de conflictos, Universidad Politécnica de Catalunya.

Socia fundadora y mediadora del "Centre de Mediació i Resolució de Conflictes, S.L", de Barcelona.

Miembro de ACDMA (Associació Catalana per al Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge), participando en las comisiones de "Mediación y Familia" y "Mediación Escolar".

Actividades empresariales de comercio exterior.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Objeció fiscal a los gastos militares

Servicio de Información de la Objeció Fiscal

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

1. A principios de siglo se conoció el derecho a la objeció de conciencia.
2. La creació de armamentos es una amenaza que afecta a toda la sociedad. El ejército continúa respondiendo a los intereses de los países desarrollados que ejercen como árbitros y policías del nuevo orden mundial. Una parte importante de los presupuestos militares la ponemos directamente en las cuentas de Hacienda a través del impuesto sobre la renta.
3. La declaración de la renta continúa siendo la única ocasión que tenemos de arreglar nuestras cuentas con el Estado.
4. En 1984, con el apoyo de la Asamblea de No-violencia de Cantabria, de Justicia y Paz de Barcelona y del movimiento de Objeció de Conciencia, se realizó la primera campaña de objeció fiscal a los impuestos militares. La objeció fiscal consiste en desviar del impuesto sobre la Renta de las Personas físicas el porcentaje que corresponde al Ministerio de Defensa de acuerdo o una cantidad fija. Este dinero se desvía hacia finalidades socialmente útiles.
5. Los gastos militares representan, dieciocho veces más que la Ayuda al Desarrollo que los países de la OCDE transfieren al Tercer Mundo, absorben una cantidad siete veces mayor que la de los pagamentos que se le exigen a los países del Sur en concepto de servicios de la deuda. La acumulación de gastos militares en relación a las dificultades presupuestarias que tocan a los gastos sociales confirman la "racionalidad" de los objetores fiscales.
6. En el año 1986 se realizó el primer encuentro internacional de objetores fiscales con representaciones de Alemania, Italia, Francia, EE. UU, Canadá, Gran Bretaña, Bélgica, Holanda, Japón, Australia, Finlandia y España.
7. Los estados no aceptan la objeció fiscal, por eso se estudia una estrategia común de presentar a los tribunales internacionales de derechos humanos a la OF como un Derecho Fundamental de las Personas.
8. La Comisión de Libertades Cíviles del Parlamento Europeo ha aceptado que la objeció de conciencia alcanza al tema impositivo.
9. Los objetores y objetoras se ven expuestos a sanciones, recursos y embargos.

El objetivo de la propuesta es que en vez de gastar dinero en preparar la guerra, dedicarlo a mejorar la sociedad.

Entre los medios señalados se destacan: negamos a colaborar con el ejército, que se respete el derecho a la objeció de conciencia fiscal como derecho fundamental de las personas, que el objetor destine la parte objetada a finalidades socialmente justas, que la OF sea una tarea coordinada y colectiva, que se envíe una carta al grupo más cercano de OF con los datos personales, la cantidad objetada y la destinación escogida para evaluar la campaña, tener conocimiento de las acciones de Hacienda y mantener una comunicación más rápida y fluida con los objetores.

Diagnòstic

1. Si hay guerras es porque hay gente que las hace y a la guerra la hacen ir adonde interesa.
2. A principios de siglo, en Suecia, se conoció por primera vez el derecho a la objeció de conciencia.
3. Las leyes continúan diciendo que reconocer la objeció de conciencia se reduce a aceptar que un hombre no vaya al servicio militar, esto supone una gran reducción del significado de la objeció de conciencia.
4. La creació constante de armamentos que hacen posible la desaparición de la vida en el planeta es una amenaza real que afecta a toda la sociedad. No nos debemos dejar engañar por el nuevo papel "social" de los ejércitos que se nos intenta dar. El ejército continúa respondiendo a los intereses de los países desarrollados que ejercen como árbitros y policías del nuevo orden mundial.
5. El sistema militar está produciendo estragos en la humanidad y su entorno. Una parte importante de los presupuestos militares la ponemos directamente en las cuentas de Hacienda a través del impuesto sobre la renta.
6. La declaración de la renta continúa siendo la única ocasión que tenemos de arreglar nuestras cuentas con el Estado.
7. En 1983 la Asamblea Andaluza de No-violencia se plantea la idea de objeció de conciencia fiscal como respuesta a la aparición de la Ley de dotaciones presupuestarias para el sostenimiento de las Fuerzas Armadas de 1982. En 1984, con el apoyo de la Asamblea de No-violencia de Cantabria, de Justicia y Paz de Barcelona y del movimiento de Objeció de Conciencia, se convirtió en la primera campaña de objeció fiscal a los impuestos militares.
8. Técnicamente la objeció fiscal consiste en desviar del impuesto sobre la Renta de las Personas físicas el porcentaje que corresponde al Ministerio de Defensa de acuerdo con los presupuestos del Estado o una cantidad fija. Este dinero se desvía hacia finalidades socialmente útiles, no se trata de pagar menos impuestos, sino librar de su impuesto una parte hacia algo que verdaderamente defiende. La objeció fiscal se constituye así en una lucha que tiene un componente de solidaridad para impulsar otras luchas, es decir, una defensa alternativa.

La evolución anual de la objeción fiscal no depende sólo del número de objetores/as de conciencia, sino también de sus declaraciones, por lo que el aumento sostenido de objetores/as fiscales no se corresponde con un aumento paralelo de las cantidades objetadas.

9. Los gastos militares representan, dieciocho veces más que la Ayuda al Desarrollo que los países de la OCDE transfieren al Tercer Mundo, absorben una cantidad siete veces mayor que la de los pagos que se le exigen a los países del Sur en concepto de servicios de la deuda. Es en defensa donde el "esfuerzo" español se asemeja al comunitario.

10. La acumulación de gastos militares y su consideración en relación a las dificultades presupuestarias que tocan a los gastos sociales no hacen más que confirmar la lógica de "racionalidad" de las posiciones de los objetores fiscales.

11. Desde hace años, en estados como Alemania, Holanda, Canadá, EE.UU, Francia, Italia, etc, se organizan campañas de objeción fiscal.

En el año 1986 se realizó el primer encuentro internacional de objetores de objeción fiscal, bajo el lema "ni una peseta para el armamento", con representaciones de Alemania, Italia, Francia, EE.UU, Canadá, Gran Bretaña, Bélgica, Holanda, Japón, Australia, Finlandia y España.

12. Los estados no aceptan la objeción fiscal como un derecho de las personas, por eso se estudia una estrategia común de presentar a los tribunales interestatales de derechos humanos, la objeción fiscal como Derecho Fundamental de las Personas. El día 2 diciembre de 1993 se aprobó una resolución en la Comisión de Libertades Civiles del Parlamento Europeo aceptando que la objeción de conciencia alcanza al tema impositivo, e insta a sus estados miembros a dar una respuesta.

13. Los objetores y objetoras se ven expuestos a sanciones, recursos y embargos.

14. Durante la década de campañas de OF, se ha dado apoyo a diferentes proyectos internacionales y estatales con fines solidarios hacia el Tercer y Cuarto Mundo. La edición de material, la coordinación estatal e internacional, el seguimiento de casos jurídicos... tiene un costo de dinero que se subvenciona entre todos aquellos que lo desean.

Objectius

Dedicar el dinero a mejorar la sociedad en vez de gastarlo en preparar la guerra.

Mitjans i/o Instruments.

1. Para que alguna cosa que no nos agrada deje de existir lo que debemos hacer es negarnos a colaborar, en este caso, con el ejército. En esta propuesta convocamos a la no colaboración, a la desobediencia civil a las intenciones del Estado de hacernos partícipes de la injusticia.

2. El Estado debe respetar el derecho a la objeción de conciencia fiscal en todos los temas relacionados con el tema de los derechos fundamentales de las personas mientras que el/la objetor/a debe destinar la parte objetada a finalidades socialmente justas.

3. Enfrentarse a Hacienda, en el derecho a decidir no pagar impuestos para armamento, debe ser una tarea coordinada y colectiva.

4. Al hacer la Objeción Fiscal es necesario que se envíe una carta al grupo más cercano de OF con los datos personales, la cantidad objetada y la destinación escogida. Así se podrá evaluar la campaña, tener conocimiento de las acciones de Hacienda y mantener una comunicación más rápida y fluida con los objetores.

Documentació tractada:

Objeció fiscal a les despeses militars

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Resolució de conflictes, un nou horitzó

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum. transversal Experiències

Resum

El conflicte és un element amb el qual convivim en el decurs de tota la nostra vida. Conflictes que ens afecten tant individualment com col·lectivament: socials, laborals, polítics internacionals, conflictes amb un mateix, etc. La resolució de conflictes no tracta de buscar culpables per després jutjar-los, sinó que, a través d'un mediador, acordarà entre ambdues parts les capacitats de la serenitat. La resolució de conflictes és un sistema molt innovador d'entendre les relacions humanes, que no analitza, ni jutja ni sanciona, que resol eficaçment a través de la pacificació. En la resolució de conflictes no existeixen culpables, malgrat les proves que puguin aportar-se. Els conflictes comencen a resoldre's quan decidim iniciar el procés de pacificació i renunciem a prendre part i a jutjar les parts implicades.

L'objectiu implícit de la resolució de conflictes és el restabliment de l'harmonia original, de la comunicació i la cooperació de les relacions humanes. L'objectiu final és la pacificació amb un sistema òptim per resoldre els conflictes i problemes per un mateix.

Mitjançant la comprensió, l'observació i la percepció d'una realitat conflictual es podran aconseguir els objectius d'harmonia i serenitat entre les parts. Un instrument important, en la resolució, és la reconciliació com a sistema per a superar ofenses, ressentiments i dificultats.

Diagnòstic

1. Des de fa temps comptem amb un nou horitzó en el pensament humà sorgit de la inquietud de trobar solucions als seus problemes.
2. El conflicte és un element amb el qual convivim en el decurs de tota la nostra vida. Conflictes que ens afecten tant individualment com col·lectivament: socials, laborals, polític internacionals, conflictes amb un mateix. Sobre la naturalesa del conflicte hi ha diverses teories. Freud, per exemple, afirmava que l'agressivitat forma part de les característiques instintives de l'ésser humà; d'altra banda, Marx, conclou que és la societat la generadora de conflictes.
3. La història de la Humanitat és la història dels conflictes: relacions entre l'home i la dona, entre els pares i els fills, entre germans, entre persones que comparteixen el mateix lloc de feina, entre veïns d'una barriada o habitants d'una ciutat, o d'un país, etc. Qualsevol element diferenciador pot ser la causa aparent del conflicte. El conflicte comença en un mateix i es fa més cru en les nostres relacions amb els altres. Quan sorgeix un conflicte, tractem de trobar el culpable per aplicar algun càstig i alliberar-nos del problema que ens incomoda.
4. La resolució de conflictes no tracta de buscar culpables per després jutjar-los, sinó que a través d'un mediador acordarà entre ambdues parts les capacitats de la serenitat. La resolució de conflictes és un sistema molt innovador d'entendre les relacions humanes, que no analitza, ni jutja, ni sanciona; que resol eficaçment a través de la pacificació. Es tracta de facilitar i induir els processos de pacificació que contribuiran a diluir el conflicte, de desenvolupar el principi que en el resultat de les nostres relacions socials, tots hem de guanyar. No hi ha, per tant, ni vencedors ni vençuts. En la resolució de conflictes no existeixen culpables malgrat les proves que puguin aportar-se. Els conflictes comencen a resoldre's quan decidim iniciar el procés de pacificació i renunciem a prendre part i jutjar les parts implicades.

Objectius

L'objectiu implícit és restablir l'harmonia original de la comunicació i de la cooperació de les relacions humanes. Resoldre els aspectes perniciosos i els inconvenients originats pel desenvolupament dels conflictes en lloc de sancionar els actes humans.

L'objectiu final és la pacificació amb un sistema òptim de resoldre els conflictes i problemes per un mateix. Reduir la tensió, induir la serenitat, desenvolupar l'autoestima i la pròpia confiança, suscitar la reconciliació, tot allò que pugui induir a l'equilibri, al benestar intern i a l'harmonia.

Mitjans i/o Instruments.

1. Mitjançant la comprensió, l'observació i la percepció d'una realitat conflictual es podran aconseguir els objectius d'harmonia i serenitat entre les parts.
2. Mitjançant coneixements de psicologia, pedagogia, història, medicina o ciències polítiques, depenent de quin tipus de conflictes s'hagin de resoldre.
3. Un instrument important, en la resolució, és la reconciliació com a sistema superador d'ofenses, ressentiments i dificultats.
4. L'ús de qüestionaris especialment preparats per induir les parts en conflicte a retrobar-se amb elles mateixes, a expressar les seves necessitats, els seus desigs o temors, o a recuperar per ells mateixos la confiança o l'autoestima.
5. Jocs de rol, dramatització dels mateixos processos conflictuals, dinàmiques de grup, etc.
6. En conflictes d'àmbit col·lectiu, l'ús dels mitjans de comunicació social, són instruments imprescindibles.

Documentació tractada:**Biografia i altres dades de l'autor-autora:**

Eduard Vinyamata és professor de l'Universidad Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'IICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Rwanda: per un poble reconciliat en un estat de dret

Joan Carrero Joan Casòliva i Barcons
Fundació S'Olivar - Inshuti

Redacció: Joan Casòliva i Barcons
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

Cal construir un Estat de dret a Rwanda, base per a una veritable reconciliació, pau i desenvolupament durables en el país, tot i partint de la condemna del genocidi comès contra els tutsi i condemnant el genocidi encara en curs contra els hutu.

Demaneu que, siguin les que siguin les seves funcions o pertinences ètniques, els autors de crims de genocidi, crims contra la pau i contra la humanitat, així com d'altres violacions dels drets de l'home, siguin identificats per a respondre dels seus actes, cadascú individualment. Per això, considerem que el Tribunal Penal Internacional per a Rwanda és l'únic marc apropiat per a jutjar els responsables d'aquests crims. La competència d'aquest Tribunal s'ha d'estendre més enllà del termini i jutjar, a més del crims contra la humanitat tal i com estan definits per la resolució n° 955/1994 del Consell de Seguretat de Nacions Unides, els crims contra la pau i els crims de guerra. Cal honorar la memòria de totes les víctimes del drama rwandès, sense excepció, i evitar d'explotar per a finalitats polítiques les desgràcies que han omplert de dol les famílies i el poble rwandès, així com la humanitat sencera. Cal construir la pau a Rwanda a fi que es previngui la desintegració total del país, en bancarrota a causa de la violència.

La recent invasió de la RD del Congo pels exèrcits de Rwanda, Uganda i Burundi, és la mostra més clara de les pretensions expansionistes d'aquests tres països, que compten amb el suport dels Estats Units. Però la reacció dels països de la regió, que s'hi han oposat, fa preveure un conflicte llarg, que pot tenir unes conseqüències devastadores per a la població civil, que ja ha patit durant més de trenta anys la dictadura de Mobutu.

Diagnòstic

En el moment actual, Rwanda ja ha perdut més del 40% de la seva població a causa dels crims contra la pau i dels crims contra la humanitat, en una guerra declarada contra el poble. Ja, el juliol de 1994, més de la meitat de la població, és a dir prop de quatre milions de persones, estaven mortes o desplaçades a l'interior o refugiades a l'exterior del país. Segons les xifres de la Divisió d'empadronament de la població del Ministeri de l'Interior del Govern FPR, el nostre país deplorava 2.101.250 víctimes mortes, a finals de 1994. Les estimacions establertes a mitjan 1997 avancen les xifres de 3.150.000 persones mortes, incloent-hi tant les víctimes del genocidi -del qual també el dels refugiats a l'ex-Zaire- com les de les diferents i nombroses massacres, com la de Kibeho, esdevinguda l'abril de 1995. Aquesta política d'exterminació del poble rwandès continua amb el silenci de la Comunitat internacional, silenci que va en contra de la Convenció per a la prevenció i la repressió del crim de genocidi, del 9 de desembre de 1948, i això des de la ruptura de l'acord de pau degut a una guerra d'agressió a Rwanda desencadenada pel FPR, a partir d'Uganda, l'u d'octubre de 1990.

Llançada amb el suport del poder ugandès sota la complicitat personal del president Museveni, aleshores president en exercici de l'OUA, aquesta guerra va crear les bases d'una dramàtica cadena de violències sense precedents. Crims contra la pau i contra la humanitat van ser comesos, i es va institucionalitzar una impunitat, amb menyspreu del dret internacional. Així, la Carta de l'ONU, signada el 26 de juny de 1945 a San Francisco, i la Carta de l'OUA, signada el 25 de maig de 1963, són trepitjades des del 1990. Com sabeu, aquestes cartes exigeixen el respecte de la igualtat de sobirania dels Estats, la no intervenció en els afers interiors dels Estats membres i condemnen sense reserves les activitats subversives en el territori dels Estats veïns sobirans. El suport d'Uganda a la guerra d'agressió del FPR a Rwanda atempta contra la Convenció de l'OUA del 10 de setembre de 1969, relativa als aspectes específics referents al problema dels refugiats. Aquesta demana, sense equívocs, als Estats signants, "prohibir, als refugiats residents en els seus respectius territoris, d'atacar un Estat membre de l'OUA, fent ús de les armes o de mitjans mediàtics susceptibles de causar tensions entre els Estats membres". Segons els termes de l'article 102 de la Carta de l'ONU, aquest patrimoni jurídic africà forma part integrant del dret internacional. El conflicte rwandès, que s'ha estès per tota la regió de l'Àfrica Central, es situa, doncs, al marge de tota aquesta legalitat internacional.

Avui, proves aclaparadores que s'obren pas cada vegada més, demostren la perfídia utilitzada per l'Exèrcit del FPR per tal de camuflar la seva gran responsabilitat en el genocidi d'abril de 1994. Fan referència, particularment, a l'atemptat del 06.04.94 contra l'avió del president Habyarimana, a bord del qual també hi viatjava el seu homòleg de Burundi, Cyprien Ntaryamira, així com els seus més pròxims col·laboradors i l'equip francès. Els testimonis fiables disponibles assenyalen el FPR i els seus còmplices com a planificador i executor de l'atemptat, amb gran menyspreu de l'acord de pau d'Arusha, del 4 d'agost de 1993. Segons el dictamen de la Comissió de l'ONU sobre Rwanda, en el seu informe S/1994/1405 del 9 de desembre de 1994, és aquest atemptat el que va "desencadenar greus violacions premeditades dels drets de l'home, incloent-hi violacions sistemàtiques, generalitzades i flagrants del dret internacional humanitari, crims contra la humanitat i actes de genocidi". És

escandalós que aquest genocidi sigui vergonyosament explotat com un veritable "xec en blanc" pel règim del FPR, que hi té una gran part de responsabilitat.

El 1990 el problema dels refugiats rwandesos estava en vies de conèixer una solució. L'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Refugiats i el Secretariat General de l'OUA, que prenen part en les negociacions entaulades a aquest efecte, són els testimonis privilegiats d'aquest fet històric incontestable. És així com el primer ministre ugandès, E. Kategaya, afirmava el 3 d'octubre de 1990, davant el Parlament ugandès, que el seu Govern "havia treballat conjuntament amb el Govern rwandès per trobar una solució política a la important població de refugiats rwandesos, i que la darrera reunió, celebrada a Kigali del 27 al 31 de juliol de 1990, havia portat a vies de solució prometedores". És permisible, doncs, negar tota legitimitat a la guerra d'octubre de 1990, que una campanya mediàtica vol fer passar per una guerra dels refugiats en illita legítima pel seu dret inalienable al retorn al país. Aquesta guerra contra el poble rwandès va ser concebuda, més aviat, amb una estratègia portada als extrems, per prendre el poder.

Els mitjans apologistes del règim actual de Kigali persisteixen en l'error de sotmetre l'opinió pública a un dictat d'un pensament únic maniqueu, que presenta el FPR en termes de "bon alliberador", partit en guerra per parar el genocidi. Per perpetuar aquesta mentida, no es dubta a deixar passar al davant la paranoia sobre la realitat dels fets i donar una importància desmesurada a alguns elements isolats i sistemàticament recargolats. Així, el genocidi de 1994 va obrir un crèdit il·limitat, un xec en blanc, que permet al FPR justificar totes les abominacions passades i actuals, en les quals ell hi té responsabilitats polítiques i criminals evidents. Això també és vàlid per al genocidi dels refugiats rwandesos i burundesos a l'ex-Zaire. Les diferents organitzacions internacionals i congoleeses de defensa dels drets de l'home disposen de proves d'aquest genocidi. Ja en el seu informe del 2 d'abril de 1997 (E/CN. 4/1997/6/add. 2), l'enviat especial de l'Alt Comissari dels Drets de l'Home, el xilè Roberto Garreton, parlava de crims de "privacions col·lectives de la vida". Es tractava d'un eufemisme per a allò que convé anomenar "genocidi", segons els termes de la Convenció per a la prevenció i la repressió del crim de genocidi, del 9 de desembre de 1948. El Sr. Garreton cita en aquest informe més d'una cinquantena d'indrets precisos i enumera els fets sobre aquest genocidi, que es va caracteritzar per "massacres premeditades, la dispersió dels refugiats cap a zones inhospitalàries, el bloqueig sistemàtic de l'ajuda humanitària", etc...

El juliol de 1997, una comissió de l'ONU on hi havia, a més del Sr. Roberto Garreton, la Srta. Bacré Wanly Ndiaye, del Senegal, i Jonas Foli, de Ghana, respectivament relator sobre les execucions sumàries i expert sobre les desaparicions forçades, va examinar més d'un centenar de casos de massacres, tortures, violacions, pillatges i violacions greus dels drets de l'home. Totes aquestes violacions tenien, segons aquests experts <I>"un caràcter sistemàtic, producte d'una preparació prèvia"</I>. Vols de nit amb avions C-130 Gunship, veritables canoners volants, blindats i armats de canons amb míssils, metrallaven els camps de refugiats matant milers de persones innocents. Són aquests crims els que el general Kagame ha reconegut al reivindicar la victòria del Sr. Kabila, en una entrevista concedida al Washington Post, el 9 de juliol de 1997. Arribant a presentar, amb arrogància, el Sr. Kabila com un simple peó, Kagame reivindicava la planificació, força abans de l'octubre de 1996, i la realització de l'ofensiva militar de les forces de l'AFDL. Aquestes, amb el triple objectiu de desmantellar els camps de refugiats hutu, destruir l'estructura de les milícies i fer caure Mobutu "no eren capaces de fer-ho soles". Kagame va anunciar, al mateix temps, que els Estats Units havien pres la "sàvia decisió de deixar-lo fer". No hi ha, doncs, cap dubte que l'AFDL i l'APR van aplicar fredament una estratègia deliberada d'extermini dels refugiats rwandesos i burundesos, a vista de la Comunitat internacional. I, fins i tot, si la Comissió de les Nacions Unides encarregada d'investigar sobre les massacres dels refugiats a l'ex-Zaire, està bloquejada pel poder actual de Kinshasa i no se'n surt per acabar el seu informe, els fets són allà i els testimonis abunden per a documentar aquest genocidi.

Convidat pel Parlament europeu a mitjan gener de 1998, el general Kagame, president del FPR, vice-president de Rwanda, ministre de Defensa, comandant en cap de les Forces Armades i, per raó d'aquests nombrosos títols, efectivament "l'home fort de Rwanda", va qualificar aquesta mena d'esdeveniments-genocidi de "vent de canvi". Segons ell, les nombroses pèrdues de vides humanes representen "el preu a pagar per a eradicar els mals que privaven les nostres societats de direcció positiva". Aquesta percepció triomfalista no pot més que mostrar la seva incapacitat per a comprendre una tragèdia que ha desviat el futur de Rwanda, de l'Àfrica i de la humanitat sencera. Aprovant així el genocidi d'un poble, Kagame banalitzava les absurditats d'una guerra total contra el poble. Troba una justificació odiosa i sublim al sofriment de tot un poble a l'erigir-lo en virtut cardinal. Un poble ha sigut destruït, unes col·lectivitats han desaparegut i Kagame fa passar aquest empobriment definitiu de la humanitat com a pèrdues i profits en "direcció positiva". A l'ombra d'aquesta banalització de la guerra i del genocidi, el FPR intensifica actualment la seva guerra contra la població per tal d'eliminar tota vel·leïtat d'oposició al seu règim etnofeixista. Això es tradueix en massacres a gran escala, assassins polítics i "desaparicions", principalment dels refugiats darrerament expulsats cap a Rwanda, perseguits i deportats cap aquest país en "combois de la mort", amb menyspreu de la Convenció de Ginebra de 1951 sobre els refugiats. També hi ha exaccions de tota mena a les presons, avui sobrepoblades, amb més de 130.000 persones, entaxonades a més de quatre persones per metre quadrat, de les quals només una tercera part té un expedient d'acusació. Una gran part d'aquests presoners roman i mor a la presó simplement perquè membres del FPR, del seu Exèrcit APR i la seva milícia ABAKADA, o dels protegits del règim, s'han apoderat de les seves propietats. Per haver pogut sobreviure, molts supervivents del genocidi i de les massacres són difamats i humiliats per haver estat del costat dels dignataris de l'antic règim i, segons el FPR, s'amagarien avui sota falses aparences.

Els especialistes de la història de Rwanda i la majoria dels rwandesos saben que els INKOTANYI, nom triat deliberadament pel FPR a agredir Rwanda, van constituir una milícia de trista anomenada, la història de la qual es remunta al segle XIX. Molt coneguda per les seves atrocitats i el seu vandalisme, aquesta milícia va participar en

la consolidació d'un regne de més de quaranta anys de violència, entre 1850 i 1895, a l'interior del país i contra els països limítrofs. Rwabugiri, el rei d'aquella època, va menar moltes campanyes militars, com les guerres d'agressió contra Burundi, Tanzània, Uganda i contra la província congoleesa del Kivu, tot i reprimint els moviments populars interiors. L'anàlisi d'aquests conflictes que van marcar la història de Rwanda permet afirmar, sense cap mena de dubte, que el conjunt de les tensions conegudes a Rwanda són d'ordre polític, mentre que el problema de les ètnies només constitueix un problema secundari, sovint instrumentalitzat per a la causa del problema fonamental: la partició justa i equitativa del poder polític, econòmic i cultural, així com la justícia social. Aquesta anàlisi és vàlida per allò que va passar arran de la cèlebre revolució social de 1959 i més enllà, fins als nostres dies.

La història i, potser també, el Tribunal Penal Internacional per a Rwanda, a Arusha, establiran la justesa d'aquest fet important, fent justícia al poble rwandès, tot sencer, del qual les seves diferents ètnies són víctimes d'una campanya de culpabilització col·lectiva sota l'efecte de manipulacions pèrfides de l'opinió pública. En efecte, com es pot explicar, a l'afirmar contradictòriament que el conflicte de Rwanda és fonamentalment ètnic, que d'una banda el president dels famosos Interahamwe, Robert Kajuga, era un dels centenars de joves tutsi d'aquesta milícia, mentre que de l'altra banda, l'anterior president del FPR, Alexis Kanyarengwe, i molts dels seus col·laboradors, entre els quals l'actual president de la República, Pasteur Bizimungu, són hutus? Per això, la campanya de difamació col·lectiva contra tots els "antics dignataris del règim de Habyarimana", dels quals un nombre important es troben al si del Govern actual dominat pel FPR, no té fonament i el seu únic objectiu és la perfídia.

És així que una ideologia racista i feixista continua descrivint el factor ètnic com l'element fundador del problema rwandès, presentant hutu, tutsi i twa, com espècies animals al marge de la resta de la humanitat, nascudes i predestinades genèticament a matar-se entre elles. Això constitueix un treball revisionista de resurrecció del racisme i de la ideologia de "la desigualtat de les races". És així que, en els ambients d'extrema dreta, les tesis que s'oposen a la noció de progrés humà i neguen als negres el pensament i l'organització racional, estan de nou a l'ordre del dia. Es parla altra vegada d'una Àfrica "antihistòrica" "completament presonera de l'esperit natural", incapaç de moviment i desenvolupament. No s'està molt lluny de les arrels del nazisme, que fundava l'exterminació dels jueus en l'afirmació sense embuts que "la raça semítica comparada a la raça indoeuropea representa realment una combinació inferior de la raça humana". En una declaració recollida pel diari The Shariat, el president ugandès Yoweri Museveni, hauria revelat el secret del que passa a l'Àfrica central al declarar, el 04.04.97, que: "(la seva) la missió és d'encarregar-se que Eritrea, Etiòpia, Sudan, Uganda, Kenya, Tanzània, Rwanda, Burundi i Zaire, arribin a ser Estats federals sota una sola nació... El que Hitler va fer per unificar Alemanya, ho hem de fer també aquí. Hitler era un tipus intel·ligent, ...". Tot porta a creure, doncs, que el FPR està profundament motivat per aquesta mena d'ideologies. Ebrí del seu poder militar-feixista, s'aprofita criminalment de l'apatia de la Comunitat internacional, tetanitzada per l'autoculpabilització a causa de la seva no-assistència a persones en perill arran del genocidi. Explorant aquest com un xec en blanc, el FPR exporta la seva estratègia de guerra contra els altres pobles africans. Projecta capgirar la situació geoestratègica a l'Àfrica central i oriental i més enllà i tot. Així, el secretari general d'aquest front, Denis Polisi, declarava el 15 de juny a Brussel·les que "Rwanda ha esdevingut una peça clau a la regió" i que "no es farà res més sense passar per ella". Afegia que "Rwanda acaba de resoldre el problema del Zaire i es prepara per resoldre'n d'altres a la regió". Quina arrogància hegemònica!

Es pot afirmar, sense por d'equivocar-se, que l'octubre de 1990 les ètnies començaven a no representar més que realitats amb una tradició socio-ètnica i narracions familiars. Amb el procés democràtic, encetat per l'esfondrament del sistema comunista, el 1989, el poble rwandès, majoritàriament, començava a optar per la racionalitat humana. Un cert corrent mobilitzador volia substituir la política de l'etnisme violent per la lògica del diàleg, en una societat pluralista i democràtica. D'una manera general, aquest corrent afirmava que el fenomen ètnic no és sinònim de retrocés, anarquia o replegament identitari. A la manera d'altres grups ètnics africans, repartits en molts països, d'una banda i l'altra de les fronteres, no es plantejava per al nostre poble de concebre la nació rwandesa seguint el criteri de l'ètnia. Els exemples de nombrosos casaments interètnics a Rwanda són allà per a confirmar aquesta veritat, sovint escarnida per la propaganda mediàtica. Així, malgrat la intensitat de la violència, de la qual és víctima, una majoria de rwandesos continua refusant la instauració de "hutulands" i "tutsilands" a Rwanda, conceptes pròxims de l'apartheid, un crim contra la humanitat, contra el qual el poble rwandès lluitarà amb determinació per salvaguardar la seva integritat. Aquesta majoria del poble rwandès aspira a reconciliar-se amb ell mateix per reconstruir, per fi, una societat pluralista, d'homes i dones lliures, sobirans, solidaris i en relació constructiva i amical amb la comunitat regional i internacional.

El que distingeix les nacions no són ni les ètnies ni les llengües sinó, més aviat, una comunitat d'idees, interessos, afeccions, records i esperança. Pensem que és criminal ressuscitar aquesta mena de "pangermanisme" hitleriana que consistia a "anar a mesurar els cranis de la gent" per prendre'ls per la força, dient-los-hi: "tu ets de la nostra sang, ens pertany". Inspirant-se en la Declaració universal dels drets de l'home, la Carta de l'OUA i la Carta africana dels drets de l'home i dels pobles consagren el principi de la sobirania dels pobles i els ciutadans, incloent el seu dret inalienable a no obeir més que un poder consentit democràticament pel poble.

Objectius

La solució del conflicte ruandès només pot reposar sobre la veritat respecte a tot el que ha contribuït a encendre el foc d'aquest conflicte. Les causes i els efectes del drama rwandès es comprenen millor analitzant tot un entrellat complex de causes i efectes vinculats a la ruptura de la pau, causada per la guerra d'agressió a Rwanda

a partir d'Uganda, l'octubre de 1990. És l'agressor el que, per les armes i no per les urnes, va accedir al poder a Rwanda. No té cap credibilitat després de l'atemptat que va costar la vida als presidents Habyarimana, de Rwanda, i Ntaryamira, de Burundi, el vespre del 06.04.94, desencadenant el genocidi i una cadena de violència assassina, de la qual ell ha de respondre de responsabilitats enormes.

La Comunitat internacional, en general, i els països membres de l'ONU i de l'OUA, en particular, que van fallar en els seus compromisos, dels quals el de prendre les "mesures necessàries per al manteniment i el restabliment de la pau i la seguretat internacionals" a Rwanda i a la nostra regió, poden encara recuperar-se'n per tal de donar esperança al poble rwandès i a la humanitat. Cal la recerca d'una solució política duradora, garantint l'Estat de dret, la veritat sobre el drama rwandès, la justícia i la democràcia, bases de la veritable reconciliació, de pau i desenvolupament durables a Rwanda.

Mitjans i/o instruments.

1. Represa i manteniment de Rwanda a la llista dels països administrats per l'òrgan central del mecanisme de l'OUA sobre la prevenció, la gestió i el reglament dels conflictes.
2. Aturada definitiva del genocidi i les massacres del poble rwandès.
3. Condemna sense reserves del genocidi comès contra els refugiats rwandesos i burundesos al Congo/ex-Zaire.
4. Manteniment i intensificació de les accions humanitàries urgents i efectives en favor dels supervivents del genocidi i de les massacres a Rwanda.
5. Protecció, assistència i no expulsió dels refugiats rwandesos que han buscat asil en els diferents països africans.
6. Suport diplomàtic per a un tractament polític del conflicte i mediació per a l'obertura de negociacions entre el Govern rwandès, dominat pel FPR, i els diferents grups d'oposició, en vista de la restauració de la legalitat constitucional i les institucions democràtiques a Rwanda.

Documentació tractada:

RDR, Pour un peuple réconcilié, dans un État de droit, Brussel·les, 21.05.98.

JOAN CARRERO, El exterminio del pueblo hutu, Estellencs, 02.06.98.

JOAN CARRERO, Crònica d'una vaga de fam, Brussel·les, 24.02.97.

VÉRITÉ GRANDS LACS, 'La descente aux enfers du Rwanda nouveau', Brussel·les, maig 1998.

RDR, 'The Clinton administration should stop all military assistance to rwandan and ugandan warmonger dictators', Brussel·les, 27.08.98.

PIERRE ERNY, 'Rwanda 1994, Clés pour comprendre le calvaire d'un peuple', L'Harmattan, París 1994.

C.M. OVERDULVE, 'Rwanda, un peuple avec une histoire', L'Harmattan, París 1997.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

La Fundació s'Olivar d'Estellencs, Mallorca, ha realitzat diverses mobilitzacions per a sensibilitzar l'opinió pública respecte al genocidi del poble rwandès. Dues marxes a peu, una de Barcelona a Ginebra, i altra d'Assís a Ginebra, i un dejuni de 42 dies davant la seu del Parlament europeu a Brussel·les, per a cridar l'atenció dels polítics europeus respecte al genocidi que s'estava cometent contra els refugiats hutus a l'est de l'ex-Zaire, entre 1996 i 1997.

L'associació Inshuti, de Manresa, compta entre els seus membres amb 6 persones de nacionalitat rwandesa, una de les quals és un supervivent del genocidi comès a l'ex-Zaire entre 1996 i 1997, quan es van atacar els camps de refugiats rwandesos d'ètnia hutu, i una altra ha treballat molt activament en l'àmbit de la resolució pacífica del conflicte rwandès. Entre la resta de membres de l'associació, alguns han treballat a Rwanda durant períodes més o menys llargs. Ha participat en mobilitzacions per a sensibilitzar l'opinió pública sobre les causes del conflicte. La seva pàgina WEB és <http://www2.minorisa.es/inshuti>

Comentaris i Observacions:

Un model d'universitat popular i globalista per a la presó "Model"

Pau Avenir

Redacció: Pau Avenir

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Experiències

Resum

La presó Model de Barcelona va ser, en el seu moment, un nou tipus de model de presó. Des de fa anys ha deixat de ser-ho i, ha esdevingut un model d'allò que no ha de ser una presó, si és que hi ha d'haver presons!

Alguns dels il·lustres presos que hi van habitar els anys 60 i 70 n'han destacat sempre les enormes possibilitats que te aquest edifici per ser adaptat a altres funcions.

Es tracta de redissenyar la Model de Barcelona com a universitat popular (accessible als diferents interessos de la població per acostar-se a la producció i aprenentatge de coneixements) i globalista (integradora de les diferents branques del coneixement).

Diagnòstic

La presó Model de Barcelona va ser, en el seu moment, un nou tipus de model de presó. Des de fa anys ha deixat de ser-ho i, ha esdevingut un model d'allò que no ha de ser una presó, si és que hi ha d'haver presons!

Han anat sorgint diferents projectes sobre què fer el dia que la Model deixi de ser presó, que pel bé dels reclusos hauria de ser quan abans millor. Un solar d'aquestes característiques, al bell mig de l'Eixample i, amb les justeses pressupostàries que l'administració diu que pateix, està condemnat a esdevenir una operació immobiliària de primer ordre especulatiu.

Alguns dels il·lustres presos que hi van habitar els anys 60 i 70 n'han destacat sempre les enormes possibilitats que te aquest edifici per ser adaptat a altres funcions. Una de les més destacables, és la suggerida per Lluís Ma Xirinacs: universitat globalista i popular

D'altra banda, les universitats s'han anat hiperespecialitzant (en facultats, departaments i estudis) i estant allunyades de la gent normal i corrent (quedant en mans de professors, estudiants matriculats, normalment joves).

Objectius

Dissenyar la Model de Barcelona com a universitat popular (accessible als diferents interessos de la població per acostar-se a la producció i aprenentatge de coneixements), globalista (integradora de les diferents branques del coneixement) i intercultural (amb especial esment a la producció i transmissió de coneixement de diferents tradicions culturals).

Mitjans i/o instruments.

El projecte de remodelació pot contemplar:

L'enderrocament dels murs i l'ajardinament dels patis.

L'especialització de cada una de els 5 galeries, en una de els grans branques del saber interconnectades per la galeria central -rectorat- a on totes convergeixen.

Cada cel·la una, petita aula d'informació especialitzada (en la planta baixa) accessible a tots el públics. Les cel·les es converteixen en petits seminaris i despatxos a mesura que estan situades més a munt en els pisos superiors.

Així, la presó Model passaria ser una universitat model, popular -accessible a diferents públics- i globalista -integradora del coneixement.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

"Pau Avenir" és el pseudònim d'unes quantes persones que al llarg dels darrers 15 anys han anat reflexionant sobre els sistemes socials i que ara, troben en el Fòrum Català, un marc per fer conèixer les seves propostes

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El Estado estético [14] La resolución de conflictos

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Models

Resum

En el ESTADO ESTÉTICO los conflictos o problemática que pueda surgir se dan únicamente entre personas particulares y en ningún caso entre grupos de interés, ni a partir de cuestiones motivadas por intereses ajenos ni por fines extraños a la propia persona, es decir de orden económico, de poder o propiedad por no darse ni unas ni otras. En esa situación y condiciones de abundancia y posibilidad de satisfacer las propias necesidades sin perjuicio de que los demás también puedan satisfacer las suyas particulares, junto con lo que comporta el haber alcanzado la categoría humana de persona, las controversias particulares se resuelven a partir de las propias personas en cuestión.

En el si del sistema de producción y en tiempo de libertad relativa si bien tampoco se dan intereses separados ni lucha de poder, las controversias que puedan surgir se solucionan también entre las personas en cuestión y en su caso en el si de la asamblea correspondiente según prevé la alternativa presentada.

Diagnòstic

El conflicto solo se puede resolver si se solucionan las causas que lo motivan. Hay que diferenciar entre dos tipos de conflicto:

- *. Los que son propios de la condición humana y vienen dados por su propia sociabilidad los cuales se limitan a las relaciones particulares entre seres humanos.
- *. Los que son ajenos a la condición humana y por lo tanto evitables, estos son la mayoría, los cuales vienen motivados por sus condiciones de vida, condiciones de vida que inevitablemente potencian, a menudo generan, influyen y complican la solución de los señalados en primer lugar.

De darse unas condiciones favorables de vida, lo que conllevaría la inexistencia de los segundos la solución de los primeros está en la propia condición humana y concretamente en los seres humanos que en cada momento sufran el conflicto, sin necesidad de ordenamientos ni arbitrajes ajenos a las partes. La voluntad, la razón, el intelecto, el análisis, la comprensión, el respeto, el libre albedrío entre otras facultades del ser humano bastan para solucionar la situación de conflicto o desacuerdo.

Unas condiciones como las que ofrece el sistema socioeconómico burgués/capitalista, sistema que se fundamenta en el mercado, en el acaparamiento, en la propiedad privada, en el poder y el dinero, elementos todos ellos generadores de conflictos ajenos a la condición del ser humano, solo se puede intentar conseguir un equilibrio que no armonía entre las fuerzas e intereses opuestos mediante leyes, reglamentos y normas de conducta condicionantes y punitivas. Leyes y normas que dada la relación de fuerzas e intereses creados favorecen a los poseedores del poder, bien directa o indirectamente y subyugan al menos fuerte. En estas condiciones en que no se persigue la armonía sino tan solo un equilibrio forzado y a la fuerza, los conflictos, en lugar de resolverse intentando solucionar las causas que los motivan se solventan para guardar este equilibrio forzado, la cual cosa comporta frustración y negación en una de las partes, por no haber sido valorada la situación con la comprensión y profundidad necesaria y el triunfo de la otra. Con este resultado el conflicto no se ha solventado, sino que se ha soterrado lo que da lugar: a la rebeldía o desencanto del primero y a potenciar la conflictividad del segundo al comprobar que estos le benefician.

En estas condiciones que se dan en la sociedad de los individuos, legislada y reglamentada hasta la saciedad y lo absurdo, el libre albedrío y la libertad son una facultad y un derecho escamoteados al ser humano. Sin libertad ni libre albedrío no puede haber igualdad y sin igualdad la resolución de conflictos no es más que la razón de la fuerza, del poder, de la posición...

Únicamente cuando cumplimos nuestra «Razón practica» que hace que podamos realizar elecciones morales, tenemos libre albedrío, porque cuando nos doblegamos ante la Ley Moral, somos nosotros mismos los que creamos la Ley por la que nos guiamos.

Objectius

Alcanzar las condiciones socioeconómicas favorables para que no se den los conflictos ajenos a la condición del ser humano y los que son propios de su sociabilidad puedan resolverse directamente por las partes a partir de su propia voluntad y capacidades.

Mitjans i/o instruments.

Al no darse relaciones de poder ni conflictos de intereses ajenos y extraños a la propia persona el instrumento para resolver los propios conflictos o controversias con otro congénere es la propia persona, la cual y a diferencia del individuo no ha de someterse ni sufrir arbitrajes ni puciones para solapar un conflicto que difícilmente se

llega a solucionar, sino que la persona profundiza en él, lo razona, dialoga, comprende y aplica el sentido común libre de condicionamientos hasta superar y solucionar una situación que le incomoda y en su caso reconoce la falta.

El primer y fundamental conflicto que hay que resolver y superar, ya que como se ha visto, sin resolver las causas que lo motivan, no se puede resolver definitivamente el conflicto, es «el modelo económico de producción y relaciones sociales en que se fundamenta la sociedad de los individuos », para lo cual el modelo ESTADO ESTETICO presenta una alternativa socioeconómica con el deseo que ayude a ello.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propues-tas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Reivindicación y solidaridad con Chiapas para poner los límites al neoliberalismo

James Petras

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Models

Resum

En Latino América, actualmente, los sistemas electorales, no responden a las exigencias de las mayorías populares y por lo tanto están perdiendo credibilidad. Hay una brecha creciente entre la clase política electoral y los movimientos sociales lo que las deslegitima. Esto se hizo muy evidente en Chiapas.

Frente a estas realidades el derecho a rebelarse se hace presente. La rebelión de Chiapas es un desafío a las ideologías que dicen que la lucha antiimperialista es anacrónica. Chiapas es la expresión más dramática y coherente de un proceso de reacción mundial contra el neoliberalismo. Es una respuesta a un proceso de acumulación del capital que está marginando a las grandes mayorías excluyéndolas de la influencia política, concentrando el poder, el control sobre el Estado y la dominación del Estado sobre la sociedad civil. Chiapas es muy representativa de un amplio proceso socioeconómico, que abarca a toda Latinoamérica.

Chiapas no está mal integrada sino sobreintegrada en el sistema político y económico; es una gran reserva de mano de obra barata, fuente de explotación de materias primas. La extensión y profundización del neoliberalismo bajando salarios y subiendo impuestos, quitando subsidios a los alimentos básicos, multiplica las ganancias, genera nuevas inversiones y aumenta exportaciones. Pero es que son éstas las condiciones que perpetúan la pobreza. Este crecimiento genera una gran inestabilidad política. El desprestigio de los políticos está vinculado a su relación estrecha con las clases dominantes.

Se debe buscar una alternativa al neoliberalismo para poder solucionar el conflicto.

Pero ello exige la organización de un gobierno popular y representativo de las mayorías; organizar una economía en función de las necesidades básicas y construir nuevas instituciones; redefinir el consumo y diferentes maneras de vivir.

El ejemplo de Chiapas está provocando un repensamiento mundial, está reivindicando la capacidad del pueblo a decidir su historia, lo que implica solidaridad no sólo con las metas sino también con los medios que el pueblo utiliza para liberarse.

Diagnòstic

1. Hoy en Latinoamérica, los sistemas electorales, no responden a las exigencias mayoritarias, no son vehículos efectivos para realizar reformas sociales y están perdiendo credibilidad porque marginan a las mayorías. Hay una brecha creciente entre la clase política electoral y los movimientos sociales en la sociedad civil. Dentro de esa brecha hay que analizar la deslegitimación de la clase política como un fenómeno generalizado que también forma parte de los patrones mundiales y que se hace muy evidente en Chiapas
2. Chiapas no es sólo una reivindicación indigenista de pueblo oprimido de quinientos años, sino también una revolución nacional contra una política regresiva del neoliberalismo que ya lleva muchos años.
3. El movimiento zapatista es un desafío para la izquierda porque su capacidad de enfrentarse a los sistemas y no adaptarse a ellos está generando una alternativa práctica, evidencia que la confrontación es viable, que las revoluciones no surgen como producto de competencias entre sistemas estatales sino de las contradicciones internas y avanzan por la organización y lucha popular.
4. Chiapas es la expresión más dramática y coherente de un proceso de reacción mundial contra el neoliberalismo.
5. La explicación alternativa es que la lucha revolucionaria es precisamente una respuesta al éxito del capitalismo. Es una respuesta al proceso de acumulación de capital que está marginando a grandes mayorías, que está excluyendo a mayorías de la influencia política, que está concentrando el poder y el control sobre el Estado, y la dominación del Estado sobre la sociedad civil.
6. Chiapas es simbólica de la experiencia mexicana; es muy representativa de un amplio proceso socioeconómico, es una respuesta que refleja las experiencias históricas regionales.
7. Chiapas no está mal integrada en el desarrollo capitalista, está sobreintegrada en el sistema político y económico. Chiapas es una gran reserva de mano de obra barata, es una fuente de explotación de materias primas, es un lugar donde la clase dominante mexicana puede apropiarse de recursos para pagar su entrada en el primer mundo. El alto costo de su entrada en el primer mundo es la mayor explotación de la mayoría de la población y regiones de México. Frente a la concentración del poder del capital hay una mayor subordinación de la

mano de obra. Frente a las privatizaciones, hay un declive profundo en los servicios y gastos sociales. Frente a la internacionalización del capital, el aumento de inversiones de capitales para aprovecharse de los salarios bajos y la exclusión de las mayorías de poder.

8. En México hay una configuración del poder, un Estado, que responde a la dinámica internacional. Un Estado autoritario que funciona desde arriba de la sociedad civil, que interviene en el mercado de trabajo, que declara ilegales a las huelgas. Frente a esta lucha de clases desde arriba, surge la lucha de clases desde abajo. La concentración del poder en el Estado, su autoritarismo, cierra los canales para un cambio de otro estilo.

9. La extensión y profundización del neoliberalismo bajando salarios, subiendo impuestos regresivos, reduciendo o quitando subsidios a alimentos básicos y la rigidez del control y poder del capital sobre el trabajo está multiplicando las ganancias, generando nuevas inversiones y aumentando las exportaciones. Pero son estas mismas condiciones de crecimiento de las inversiones las que perpetúan la pobreza. El crecimiento es a partir de salarios bajos, bajando gastos sociales, debilitando el movimiento sindical, esas son las condiciones del éxito del capitalismo. Pero esto genera una gran inestabilidad política, destruye el medio ambiente. Esta política económica lleva a una correlación de fuerzas políticas y sociales cada vez más asimétricas.

10. El capitalismo es sostenible sólo cuando puede mantenerse políticamente. No hay crecimiento autosostenido. Los gobiernos mandan por decreto, lo cual genera un ambiente que provoca la lucha extraparlamentaria. La concentración de capital y el vínculo entre Estado y capital genera el desprestigio de los políticos que se conectan necesariamente, en forma estrecha, con las clases dominantes.

11. Chiapas es parte de un proceso que se generaliza a toda América Latina. Tiene reflejos en muchas partes del mundo, en cada país y en cada lugar tiene sus características propias. El ejemplo de Chiapas está provocando un repensamiento mundial, está desenmascarando a quienes sostienen el fin de la historia con el triunfo del capitalismo.

Objectius

Eliminar las causas que lo originaron es el único camino para la solución del conflicto chiapaneco. Esto exige buscar una alternativa al neoliberalismo. Es necesario que el ejemplo de Chiapas sirva para provocar un repensamiento mundial y desenmascarar de esa manera a quienes sostienen el fin de la historia con el triunfo del capitalismo.

Mitjans i/o instruments.

1. La cuestión básica es la organización de un gobierno popular y representativo donde estén las comunidades campesinas, las indígenas, las grandes asambleas de obreros y obreras del norte. Este concepto de representación a partir de los lugares de trabajo y las reflexiones de los movimientos sociales es esencial para después tomar decisiones sobre las formas de propiedad, sobre las formas de cooperación e incluso sobre las formas de propiedad privada.
2. Eso debe ser una decisión de un gobierno popular, porque las formas de organizar la propiedad debe ser en función de la representatividad popular. Si las colectivizaciones no sirven, si la cooperación es más representativa y sirve mejor para realizar las metas, esa es la forma que los pueblos elegirán. La alternativa elegida reflejará las composiciones sociales y la capacidad de organizar, proyectar y realizar los valores. Los nuevos valores favorecerán los servicios públicos contra modelos estatistas y modelos privados.
3. Organizar una economía en función de las necesidades básicas es un elemento central donde construir las nuevas instituciones, convertir una sociedad hacia otra nueva, cambiar estilos de vida, redefinir el consumo y diferentes maneras de vivir así como las necesidades que son construcciones sociales. Cualquier transformación genera problemas, por ejemplo, de calidad de productos y servicios para sus consumidores. No es sólo un problema de producción sino de consumidores también. El consumo y la inversión en investigaciones y tecnología son decisiones a debatir porque prefiguran la transformación. También debatir acerca de los problemas de competencia y comercio con los países capitalistas y después compaginar la democracia interna para competir con el mundo externo.
4. Todos estos problemas son como preguntas abiertas para un nuevo régimen, para discutir y resolver dentro de los movimientos populares, pero no instrumentos de poder de los sistemas dominantes.
5. Mover a los pueblos a reivindicar su propia historia; tienen capacidad para ello. Esto implica solidaridad no sólo con las metas sino también con los medios que el pueblo decide para liberarse.

Documentació tractada:

Resumen sobre la charla-debate celebrada el 02/03/94 por James Petras, C.I.N.A., 2º trimestre 1994, Collectiu Ronda

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

James Petras es sociólogo contemporáneo.

Dades de l'entitat

"Defensa 2001: per unes forces armades exclusivament defensives"

Vicenç Fisas Armengol
Centre UNESCO de Catalunya

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Defensa 2001 proposa per a Espanya una política de defensa exclusivament defensiva, tant en armes com en organització i doctrina de manera que no pugui ser amenaçadora ni provocativa. Defensa 2001 representaria un estalvi molt gran en relació amb el model actual. Això permetria satisfer moltes de les necessitats socials, així com incrementar les actuacions en el terreny ecològic i, fomentar la investigació sobre la pau i el desarmament. Malgrat la no existència d'amenaçes militars, l'existència d'un model cultural universal basat en la dissuasió mitjançant la força. Aquesta proposta pot ajudar a transformar aquest esquema cultural orientant-lo vers un tipus de relació entre els pobles basat en la confiança i no en l'amenaça.

Diagnòstic

- Espanya no està amenaçada militarment per ningú, ni es previsible que ho estigui en un futur pròxim. No té sentit, per tant, mantenir un aparell militar de dimensions excessives i preparat per afrontar situacions inexistents i imprevisibles.
- Hi ha moltes necessitats socials desateses.
- Malgrat la no existència d'amenaçes militars, l'existència d'un model cultural universal basat en la dissuasió mitjançant la força.

Objectius

- Organitzar unes forces armades de petites dimensions per tal de protegir el propi territori i no donar facilitats a un hipotètic enemic, sense aspirar a la dissuasió total.
- Sortir de l'espiral tecnològica, política i econòmica de rearmament, especialment si la política de defensa es subordina a la política de desarmament.

Mitjans i/o instruments.

Defensa 2001 proposa per a Espanya una política de defensa exclusivament defensiva, tant en armes com en organització i doctrina de manera que no pugui ser amenaçadora ni provocativa. Defensa 2001 representaria un estalvi molt gran en relació amb el model actual. Això permetria satisfer moltes de les necessitats socials, així com incrementar les actuacions en el terreny ecològic i, fomentar la investigació sobre la pau i el desarmament.

Defensa 2001 renuncia a la capacitat d'atacar per sorpresa a l'exterior i projectar la força fora de les nostres fronteres. Per aquest motiu, tan sols admet la possessió d'armes defensives, o més defensives que ofensives. Entre d'altres propostes, es pensa prescindir dels portaavions, les fragates i els avions de combat, i reduir el número de carros de combat, vehicles blindats, amfibis i altres tipus d'avions. També es creu convenient dotar millor l'exercit de míssils de curta tirada, i de patrullers.

-El nivell actual d'efectius es reduiria a una quarta part. Defensa 2001 proposa també una reestructuració de personal. Tota persona que subscriu un contracte amb l'Estat, ha d'estar remunerada digna i suficientment. Una opció seria la de retribuir a la tropa amb salaris anuals bruts de dos milions, als sots-oficials i personal civil amb quatre milions, i als oficials amb quatre milions. La despesa anual seria de 336.000 milions de pessetes, que inclouria a més l'alimentació i manteniment, el cost actual de la reserva i els mutilats. El capítol actual de personal és de 428.000 milions.

Els pressupostos de sosteniment (compra de béns i serveis) i de material, són els que més disminuirien i es reduirien aproximadament a la meitat de l'import actual. Encara que s'iniciïn nous programes d'armament defensiu, l'estalvi en inversions totals es molt significatiu.

En conjunt, el cost anual fix del model Defensa 2001 es situa en uns 566.000 milions de pessetes anuals, equivalents a poc més de l'1 per 100 del PIB. L'estalvi respecte al model actual es de 300.000 milions de pessetes.

Defensa 2001 és un model de transició que ha d'anar acompanyat d'un altre tipus de mesures, particularment en el terreny cultural amb la finalitat de reduir les falses imatges de l'enemic i els estereotips que aboquen al racisme i l'exageració de les amenaces.

Documentació tractada:

Fisas, Vicens; "Alternatives de defensa i cultura de la pau". Fundamentos.
Fisas, Vicens; "Defensa 2001", Publicacions de la Fundació Jaume Bofill.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Creació de serveis de suport per a conflictes en les organitzacions socials

Josep Redorta Lorente

Redacció: Josep Redorta Lorente
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Mentre les organitzacions de caire econòmic tenen accés a tota mena de consultories i mitjans per afrontar els seus problemes, les organitzacions socials sense ànim de lucre estan mancades d'aquesta mena de recursos. La conflictivitat dintre i entre les organitzacions es dona perquè moltes vegades es veuen obligades a competir per recursos escassos. Aquests conflictes tot i essent moltes vegades inevitables i fins i tot necessaris pel propi desenvolupament de l'organització, a vegades es tornen crònics per un deficient afrontament dels mateixos. Avui es disposa de mitjans d'anàlisi del que passa i de les sortides possibles d'aquestes situacions. Es tracta de crear un "Servei de suport per a conflictes en les organitzacions socials" per ajudar-les a gestionar amb eficàcia els seus conflictes, oferint eines com la mediació, la consultoria, i el conjunt de tècniques emprades en la gestió de conflictes.

Diagnòstic

Mentre les organitzacions de caire econòmic tenen accés a tota mena de consultories i mitjans per afrontar els seus problemes, les organitzacions socials sense ànim de lucre estan mancades d'aquesta mena de recursos.

En concret, la conflictivitat dintre i entre les organitzacions es dona perquè moltes vegades es veuen obligades a competir per recursos escassos (subvencions, etc.), o bé pel tarannà personal dels seus líders, o la pròpia dinàmica del grup.

Els conflictes dintre les organitzacions tot i essent moltes vegades inevitables i fins i tot necessaris pel propi desenvolupament de l'organització, a vegades es tornen crònics per un deficient afrontament dels mateixos o malmeten excessives energies que porten a la paràlisi del projecte organitzatiu.

Avui es disposa de mitjans d'anàlisi del que passa i de les sortides possibles d'aquestes situacions. De fet està admès que les organitzacions esperen resoldre els seus conflictes interns. Com ajudar-les a que afrontin amb eficàcia els seus problemes és el que cal veure.

Objectius

Generar eines de suport a les organitzacions socials que les ajudin en períodes crítics.

Mitjans i/o Instruments.

Es proposa la creació d'un centre o servei de suport a organitzacions socials per ajudar-les a gestionar amb eficàcia els seus conflictes interns, els conflictes amb altres organitzacions i com a plataforma generadora de consens.

Aquest servei o centre hauria de ser independent, tècnicament qualificat, amb finançament i dimensionament adients.

La mediació, la consultoria i el conjunt de tècniques emprades en la gestió de conflictes foren les eines a utilitzar.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

JÓSEP REDORTA LORENTE és advocat amb vint anys d'experiència professional als Jutjats de Barcelona. Es va formar en el camp de l'economia d'empresa i es va especialitzar en dret laboral. És també graduat social diplomàtic. Va dedicar cinc anys a l'estudi de la psicologia social i el conflicte. Va estudiar a la Open University anglesa i va efectuar un màster en Anàlisi i Conducció de grups a la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en gestió del conflicte des de Redorta & Associats gabinet privat que dirigeix a Barcelona, on també imparteix seminaris de formació. És vice-president de la Asociación para la Promoción de la Mediación en España, membre de l'Associació Catalana per el Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge i també del National Institute for Dispute Resolution de Washington.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Hi ha algunes experiències estrangeres.

Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictos

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Este informe pretende orientar a los miembros de las Comisiones de Defensa y Asuntos Exteriores del Congreso de los Diputados, que ha de recibir información del gobierno relativa a las exportaciones de armamento. El informe no intenta establecer ningún criterio definitivo, sino tan sólo orientador.

Indicadores utilizados en estudios de prevención de conflictos, y tipos de consideraciones referentes a los países destinatarios:

A) embargos de Naciones Unidas u otros organismos regionales (OSCE o UE)

- * Países embargados por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas
- * Países embargados por la UE o por la OSCE

B) niveles de militarización

* Países que todavía no han informado al Registro de Armas Convencionales de Naciones Unidas, entre 1992 y 1995

- * Países con un gasto militar superior al 5% del PBI
- * Países con un porcentaje de soldados superior al 1,5% de la población
- * Países con un porcentaje del valor de las importaciones de armamento superior al 2% del PBI

C) situación de los Derechos Humanos

- * Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos
- * Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales
- * Países con graves y sistemáticas violaciones de los derechos humanos

D) nivel de conflictividad

- * Países con conflictos bélicos en 1997
- * Países en conflicto latente, tensión grave o con enfrentamientos, en el interior o con sus vecinos

El análisis comprende a 98 países, con una media de 2,9 indicadores por país, en determinadas circunstancias y contextos, un solo indicador puede tener una relevancia decisiva. Conclusiones más importantes:

1. Hay 14 países sujetos a embargos por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas o por la UE.
2. Ha de considerarse la situación conflictiva de los países destinatarios
3. Debe tenerse en cuenta la situación de los derechos humanos en los países compradores de armamento.
4. Tomar en consideración los niveles de rearme y de militarización de los países destinatarios.

El objetivo del informe es ayudar a la administración española a adoptar criterios sobre la autorización o denegación de solicitudes de exportación de armamento.

Entre los medios se destacan: respetar los compromisos internacionales firmados por España, no conceder autorizaciones de exportación de aquellos materiales que están prohibidos por la legislación internacional, no debe prevalecer la lógica comercial en el levantamiento de embargos de armas, diferenciar países en los que el Gobierno es legítimo de otros en los que no lo es, buscar garantías para que las transferencias de armas no contribuyan a la violación de los derechos humanos, consultar a las organizaciones internacionales de derechos humanos para conocer la situación de aquellos países interesados en adquirir material español

Diagnòstic

1. Este informe es el resultado del compromiso que las cuatro ONG impulsoras de la campaña por la transparencia en el comercio de armamento (Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras) y la Cátedra UNESCO sobre Paz y Derechos Humanos de la UAB, adquirieron con la Secretaría de Estado de Comercio, máximo responsable de las autorizaciones de exportaciones de armamentos. El informe pretende orientar a los miembros de las Comisiones de Defensa y Asuntos Exteriores del Congreso de los Diputados, que en virtud de la decisión tomada por el Pleno del Congreso del 25/3/97 ha de recibir información del gobierno relativa a las exportaciones de armamento.

2. Los autores de este informe interpretan este acuerdo como un compromiso para elaborar un listado periódico de aquellos países que tienen una delicada situación de derechos humanos, conflictividad o militarización que aconsejen estar sujetos a restricciones. El informe no intenta establecer ningún criterio definitivo, sino tan sólo orientador.

3. Indicadores utilizados en estudios de prevención de conflictos, y tipos de consideraciones referentes a los países destinatarios:

3. 1. Embargos de Naciones Unidas u otros organismos regionales (OSCE o UE)
 - * Países embargados por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas
 - * Países embargados por la UE o por la OSCE

3. 2. Niveles de militarización

*. Países que todavía no han informado al Registro de Armas Convencionales de Naciones Unidas, entre 1992 y 1995

*. Países con un gasto militar superior al 5% del PBI

*. Países con un porcentaje de soldados superior al 1,5% de la población

*. Países con un porcentaje del valor de las importaciones de armamento superior al 2% del PBI

3. 3. Situación de los Derechos Humanos

*. Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos

*. Países que no han firmado y ratificado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales

*. Países con graves y sistemáticas violaciones de los derechos humanos

3. 4. Nivel de conflictividad

*. Países con conflictos bélicos en 1997

*. Países en conflicto latente, tensión grave o con enfrentamientos, en el interior o con sus vecinos

4. El análisis comprende a 98 países, con una media de 2,9 indicadores por país, en determinadas circunstancias y contextos, un solo indicador puede tener una relevancia decisiva. Conclusiones más importantes:

4. 1. Hay 14 países sujetos a embargos por el Consejo de Seguridad de Naciones Unidas o por la UE, estos países presentan una media de 4,6 indicadores de alerta (Afganistán, Angola, China, Irán, Irak, Liberia, Libia, Myanmar, Nigeria, Ruanda, Somalia, Sudán, R. D. Congo –ex Zaire-, ex Yugoslavia)

Los intentos de acelerar el levantamiento del embargo sobre algunos de estos países (China), por razones económicas, puede estimular el rearme y el fortalecimiento de los aparatos militares y represivos

4. 2. Ha de considerarse la situación conflictiva de los países destinatarios

Los países a los que no deberían autorizarse exportaciones son los siguientes: Afganistán, Angola, Burundi, Camboya, Congo, Indonesia, Irán, Irak, Kenia, Liberia, Myanmar, Ruanda, Serbia, Sierra Leona, Somalia, Sudán, Turquía, ex Zaire

Países donde se debería proceder a un serio análisis sobre la repercusión de las exportaciones de armas:

Albania, Argelia, Armenia, Azerbaiyán, Bosnia, Chipre, Colombia, Croacia, Georgia, India, Marruecos, México, Rusia, Siria, Sri Lanka, Tayikistán, Uganda

Algunos de estos países están inmersos en procesos de paz, por lo que la denegación de exportaciones puede ser una medida de presión para que aceleren dichos procesos

4. 3. Debe tenerse en cuenta la situación de los derechos humanos en los países compradores de armamento.

El listado de países en los que las violaciones de derechos humanos son sistemáticas es muy extensa. Existe una estrecha relación entre el criterio de derechos humanos y algunos productos específicos.

4. 4. Tomar en consideración los niveles de rearme y de militarización de los países destinatarios (teniendo en cuenta los indicadores de alerta 3, 4, 5 y 6)

Los países que, por este motivo, deberían ver restringidas las exportaciones de armas son: Angola, Arabia, Bahrein, Bosnia, Corea del Norte, Djibouti, Irak, Kuwait, Laos, Omán, Qatar, Ruanda, Siria

A los países que presentan cuotas típicas de economías de guerra en uno o varios indicadores no deberían autorizarse nuevas exportaciones de armamento. Estos países son: Albania, Angola, Arabia, Bosnia, Corea del Norte, Croacia, Emiratos, Irak, Israel, Jordania, Kuwait, Omán, Siria

5. Los criterios orientadores para denegar o restringir solicitudes de exportación de armamentos deben actualizarse constantemente.

Objectius

El objetivo del presente informe es ayudar a la administración española a adoptar criterios sobre la autorización o denegación de solicitudes de exportación de armamento.

Mitjans i/o instruments.

1. Es necesario respetar los compromisos internacionales firmados por España y la legislación vigente, en especial la derivada de los ocho criterios comunes de la UE.

2. La Administración en ningún caso concederá autorizaciones de exportación de aquellos materiales que están prohibidos por la legislación internacional o que han sido proscritos a nivel social por sus efectos indiscriminatorios o por producir sufrimientos innecesarios.

En ningún caso debería prevalecer la lógica comercial en el intento por acelerar el levantamiento de embargos armamentísticos

3. Es necesario diferenciar aquellos países envueltos en un conflicto en los que el Gobierno es legítimo de otros en los que los gobiernos son ilegítimos, en estos casos no debería procederse a autorizar ningún tipo de exportación de armas

4. La Administración tiene la obligación de buscar garantías para que las transferencias de material militar, de seguridad o policial no contribuyan a la violación de los derechos humanos, por lo que deberá vigilar el uso final de dichos materiales, potenciar el despliegue de observadores de derechos humanos, y asegurarse de que los agregados militares de las embajadas españolas tengan la misión de cerciorarse de que el uso final que se da a las transferencias MSP es acorde con el que figura en los contratos y licencias de exportación.

5. Al haber una estrecha relación entre derechos humanos y algunos productos específicos, se recomiendan estrictas restricciones en los siguientes casos:

5. 1. Armas ligeras, rifles de asalto, munición, y material similar (Afganistán, Angola, Burundi, Congo, R. D. Congo, Indonesia, Liberia, Myanmar, Nigeria, Ruanda, Sierra Leona, Sri Lanka, Sudán, Uganda, etc.)

5. 2. Material antidisturbios (Corea del Sur, Indonesia, Kenia, México, Pakistán, Zimbawe, etc.)
material de retención de presos (Arabia Saudita, Bahrein, R. D. Congo, Myanmar, etc.)

5. 3. Es conveniente que la Administración consulte a las organizaciones internacionales de derechos humanos (Amnistía Internacional o el Comité Internacional de la Cruz Roja) para conocer la situación de aquellos países

interesados en adquirir material español

Documentació tractada:

VICENC FISAS, Criterios para autorizar o restringir las exportaciones de armamento, Cátedra UNESCO sobre la Pau i els Drets Humans

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Introduint la mediació als centres educatius

Núria Villanueva Rey

Redacció: Núria Villanueva Rey
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Als centres educatius "parlar de conflictes no ha de ser un problema": cal un canvi cultural que permeti afrontar-los de forma constructiva com a naturals i inevitables.

La mediació és un procés pel qual dues o més persones de la comunitat escolar construeixen, amb l'ajut d'una tercera persona imparcial, una solució consensuada a un conflicte relacional.

Promoure dins la comunitat escolar models positius davant els conflictes propicia que els/les alumnes traslladin aquests models als diferents àmbits de la seva vida actual i futura (familiar, socials, professional...), esdevenint la mediació una potent eina preventiva i educativa.

Diagnòstic

Mestres, professors i famílies mostren diàriament la seva preocupació de com abordar el conflicte al marc escolar, de quina manera aconseguir una convivència pacífica als centres escolars que permeti assolir els objectius encomanats: educar als nens i joves.

Per a molts, parlar de conflictes vol dir parlar de problemes, de coses que no funcionen, de persones incompetents, d'errors.... Tot això genera una necessitat de trobar culpables: si un té la raó, l'altre, inevitablement, està equivocada. Sembla que la situació "natural i normal" és aquella en què no hi ha cap conflicte, és aquella en la que si tothom fes el que té que fer tot aniria com una seda.

Però el conflicte és inherent als éssers humans i la vida i no té per què ser necessàriament negatiu. El que sí és negatiu és la manifestació violenta del conflicte.

Objectius

1. Potenciar un canvi cultural als centres que permeti tractar el conflicte de forma constructiva i positiva.
2. Que els Consells Escolars i les Comissions de Convivència contemplin la mediació com un procés de resolució de conflictes educatius, preventiu i útil per a tractar la majoria de conflictes que es donen al context escolar (i de forma extensiva a la comunitat). Això s'ha de reflectir en els Reglaments de Règim Intern i en el Projecte de Centre.
3. Promoure la construcció d'espais de negociació als centres escolars on s'abordin els conflictes de forma constructiva, des del diàleg i a la recerca d'acords consensuats.
4. Afavorir la participació de les parts implicades en un conflicte en la resolució / gestió / transformació del mateix amb l'ajut d'un tercer, el/la mediador/a.
5. Promoure més relacions horitzontals entre els membres de la comunitat escolar: pares i mares, alumnes, professorat i personal no docent. Això donaria un sentit més realista i coherent al tema de la PARTICIPACIÓ.

Mitjans i/o instruments.

1. Campanya de sensibilització de la comunitat escolar vers una nova concepció del conflicte: el conflicte com una cosa inevitable que pot ser una oportunitat per al creixement personal i la millora de les relacions interpersonals. Que és important i productiu l'entrenament d'alumnes i professors en habilitats i tècniques de resolució de conflictes. Que els estudiants poden resoldre el seus conflictes amb l'ajuda d'un company-mediador estudiant com ells mateixos. Que la participació en la resolució dels problemes propis és preventiu de futurs conflictes i fomenta la responsabilitat personal.
2. Contemplar la figura dels mediadors a través de la introducció de programes de mediació escolar, incloent la mediació entre iguals on els mediadors son alumnes. La mediació ajuda als alumnes a analitzar i resoldre els seus problemes des de perspectives constructives i positives, atentes i respectuoses amb els sentiments, interessos i posicions dels altres. A més a més, molts autors assenyalen que la mediació escolar es converteix en un medi de prevenció que limita l'increment i desenvolupament de problemes de disciplina.
3. Potenciar les assemblees com una de les pràctiques educatives més directes per a facilitar el desenvolupament del grup-classe i intervenir a nivell col·lectiu en l'àmbit de la resolució dels conflictes. L'assemblea ha de ser un espai de participació i diàleg, on el grup plantegi els problemes que sorgeixen en la vida quotidiana i construeixin conjuntament solucions que satisfacin a tots els membres del grup. Per altra banda, també canalitzarà una participació dels alumnes en la gestió i organització de la classe.
4. Dedicació d'espais físics concrets adequats on es puguin desenvolupar processos de mediació amb totes les garanties, sobre tot, la confidencialitat. Mantenir mediadors i mediadores en formació continuada d'entrenament en resolució de conflictes. Dedicar recursos humans i materials específics.
5. Recerca i investigació de noves formes horitzontals de relació i comunicació entre famílies - alumnes - professorat/administració que impliquin un repartiment del poder de decisió real. Penso que el model de la mediació, on les parts son protagonistes del procés i co-autores dels acords té molt a aportar. Llavors pren sentit la PARTICIPACIÓ, es participa quan el que aportes es té en compte i té alguna conseqüència.

Documentació tractada:

Alzate Saez de Heredia, R. (1998) . Análisis y resolución de conflictos. Una perspectiva psicológica. Servicio editorial de la Universidad del País Vasco.
Casamayor, G (coord.) (1998) Cómo dar respuesta a los conflictos. La disciplina en la enseñanza secundaria. Biblioteca Aula, Ed. Graó.
Casamayor, P. (1988) La disciplina a l'escola. Ed. Graó
Ramo, Z. - Cruz, J. (1997) La convivencia y la disciplina en los centros educativos. Editorial Escuela Española.
Savater, F. (1997) El valor de educar. Ed. Ariel
Uranga Arakistain, M. (1998) Experiencias de mediación escolar en Gernika. Rev. Aula de Innovación Educativa, nº 65

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Núria Villanueva és Psicòloga. Doctorant en Psicologia Social, UAB.
Responsable de la Comissió de Mediació Escolar i membre del Consell Redactor de la Revista ACORD de l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge (ACDMA).
Membre de la Comissió Alternatives per a la Resolució de Conflictes (ARC) al Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. Formació en Mediació Familiar Sistèmica, Escola de Teràpia Familiar de Sant Pau, UAB. Fundadora i mediatra del "Centre de Mediació i Resolució de Conflictes" S.L. de BCN. Projectes de Mediació Escolar.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

El 22,23 i 24 d'octubre '98 se celebren a Mollet del Vallès les II Jornades Catalanes de Resolució de Conflictes "Mediació i Serveis Comunitaris". Co-organitzades per l'Associació Catalana pel Desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge i per l'Ajuntament de Mollet del Vallès, contempen en el seu programa tot un espai dedicat a la mediació escolar.

L'abolicionisme penal i la resolució autònoma dels conflictes.

Maria Teresa Concheiro
ICOPA

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'abolicionisme és una línia de pensament i recerca dins el dret penal desenvolupada a Europa Occidental i Amèrica Llatina que parteix de les tesis següents:

a) La penalització del subjecte no beneficia ni a l'infractor, ni la víctima, ni la comunitat, i el creixement dels índexs de reincidència n'és una prova.

b) Tota millora en les condicions humanes del sistema penal, -com per exemple llibertats preventives, humanització de les presons, etc. - suposa una major legitimitat de l'aparell de l'estat i la seva capacitat repressora directament o subtilment.

L'abolicionisme té per darrer objectiu l'abolició absoluta del sistema penal, com a única alternativa completa vàlida a aquesta lògica d'estabilització o increment de la violència -il·legal o institucional-, o de la seva potencialitat -violència subtil mitjançant l'agreujament de la relació de dependència entre vigilant i vigilat-. La implementació passa, entre altres coses, per la descriminalització de conductes tipificades del codi penal, l'acompliment mínim del dret internacional respecte el nombre de reclusos i recluses i centres penitenciaris, i la reducció dels casos de privació de llibertat als casos mínims en la llei penal juvenil.

Diagnòstic

El sistema penal presenta avui dia les següents característiques:

a) Consisteix en un conjunt de mecanismes de correcció simbòlica -rituals per l'obtenció de caps de turc-, dels desequilibris causats per un sistema social caracteritzat, entre altres factors, per l'atur, la desintegració social i la conseqüent delinqüència, i també per la violència i l'opressió com a formes de resolució de conflictes. Aquesta correcció de la delinqüència és per tant la limitació dels desequilibris causats per les característiques esmentades i que destorben l'estabilitat i perpetuació del sistema i de les seves desigualtats.

b) Està fonamentat en la creença de que la quantitat de delictes es pot reduir, que la llei es efectiva per fer-ho i que la imposició de penes hi ajuda, i pretén ignorar el fet que aquesta criminalització no ajuda a la correcció de la conducta dels infractors, no resol els problemes causats a les víctimes i per tant no redueix la delinqüència tal com ho demostren els índexs creixents de reincidència.

c) En comparació amb el sistema civil i parts de l'administratiu, el penal presenta riscos especials d'incontrolabilitat del propi sistema a partir de la contraproductivitat que crea en comparació amb els objectius que es fixa, producte en part de la seva capacitat específica d'abús de poder.

Objectius

a) Reduir el sistema penal i substituir-lo progressivament per formes de resolució de les causes que porten a la delinqüència com a conflicte.

b) Treure a l'estat l'exclusivitat de la capacitat de decisió en la resolució; orientar la seva intervenció cap al paper d'àrbitre.

c) Buscar formes de personalització de la resolució dels conflictes, o sigui del tractament adequat a les característiques específiques de cada cas, suscitant la intervenció dels afectats.

Mitjans i/o Instruments.

L'abolicionisme és una línia de pensament i recerca dins el dret penal desenvolupada a Europa Occidental i Amèrica Llatina que parteix de les tesis següents:

a) La penalització del subjecte no beneficia ni a l'infractor, ni a la víctima, ni la comunitat, i el creixement dels índexs de reincidència n'és una prova.

b) Tota millora en les condicions humanes del sistema penal, -com per exemple llibertats preventives, humanització de les presons, etc. - suposa una major legitimitat de l'aparell de l'estat i la seva capacitat repressora directament o subtilment.

Els conceptes sobre els quals cal reflexionar, i fa reflexionar l'abolicionisme penal són:

a) L'acceptació del delicte com a forma de control social, el porta a denunciar el status problemàtic de la categoria de "desviat" (teoria de l'etiquetament);

b) sense l'orientació cap a problemes com la culpa i el càstig, els fets anomenats "delictes" esdevenen "conflictes": el problema és com tractar-los sense fer ús de l'exclusió social i tenint en perspectiva no només a l'agressor sinó a l'agredit. En aquest sentit caldria una nova gramàtica introductòria d'aquests conceptes (conflicte, situació problemàtica...);

c) la realitat és particular i no global, cal doncs fixar l'atenció en el delicte en sí i no en la llei homogeneïtzant (deconstructivisme),

-Una important reflexió conceptual que lliga amb la pràctica real és la de no presentar cap alternativa consolidada

a l'abolició del sistema penal sinó una varietat flexible i oberta d'opcions alternatives que donin pes a la capacitat de resoldre autònomament els conflictes. A partir d'aquest punt, algunes opcions -de les quals moltes han estat experimentades puntualment en diversos països europeus els darrers 20 anys- serien:

- a) L'atenció preferent a les víctimes: reparació material amb assegurances, reparació sóciopsicològica en centres adequats o entre la família i amics.
- b) L'actuació "responsable" en el cas dels robatoris: el retorn dels cotxes robats per a un sol ús, els lladres que deixen la cartera robada amb els documents a la bústia, per a que el correu la retorni al seu propietari.
- c) Sistemes preventius, com abaixar els preus per reduir el negoci d'objectes de segona mà i per tant els robatoris; la iniciativa del feminisme alemany d'abaixar el preu dels taxis a la nit; etc.

La implementació passa, entre altres coses, per la descriminalització de conductes tipificades del codi penal, l'acompliment mínim del dret internacional respecte el nombre de reclusos i recluses i centres penitenciaris, i la reducció dels casos de privació de llibertat als casos mínims en la llei penal juvenil.

Documentació tractada:

- Folter, R. et al; "Abolicionismo penal", Ediar, Buenos Aires, 1979.

- ICOPA Catalunya: "Manifest de les jornades d'alternatives a la pena de privació de llibertat", doc. no editat, Barcelona, 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La reforma de Nacions Unides: una proposta de democratització dels seus òrgans de govern

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Gemma Rodríguez Villanueva
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Davant de les transformacions que ha sofert el món al llarg d'aquest segle i, especialment, durant les darrers dècades, es fa necessari analitzar l'actual sistema de relacions internacionals i proposar les reformes necessàries per a conformar un nou ordre mundial que permeti afrontar amb èxit la problemàtica mundial contemporània.

L'aparició de problemes de caràcter mundial, el canvi en la tipologia dels conflictes i la pèrdua de protagonisme real de l'Estat en les actuals relacions internacionals, fa que cada cop sigui més necessària l'existència d'un organisme internacional que pugui funcionar com a fòrum mundial i que vetlli per la pau i la seguretat internacionals, així com per l'anàlisi i resolució dels problemes que afecten el món a les portes del segle XXI.

L'ONU sembla, per les seves característiques, l'organisme adequat per a realitzar aquesta tasca. Però abans, haurà d'afrontar una reforma profunda i indispensable que passa per una urgent democratització dels seus òrgans de govern.

Diagnòstic

Ara fa 52 anys de la creació de l'ONU. Al llarg d'aquests anys el món ha sofert transformacions molt importants i el panorama de les relacions internacionals ha variat sensiblement. Superat el context històric que ens deixà la II Guerra Mundial, la tipologia dels conflictes contemporanis ha passat a ser majoritàriament de caràcter intraestatal i les fonts de molts conflictes ja no poden ser tractades des de la militarització de les accions. D'altra banda, l'aparició de problemes globals (el subdesenvolupament, la degradació del medi ambient, desarmament, etc.) ha posat de manifest la incapacitat de qualsevol Estat per a aportar per si mateix mecanismes de resolució que han de ser, també, necessàriament globals. A més, temàtiques com la del desenvolupament sostenible o la degradació del medi ambient han adoptat una urgència i una universalitat que ja no pot ser obviada.

Ara més que mai es fa necessària l'existència d'un organisme que pugui funcionar com a "fòrum públic del món" i aquest organisme podria ser l'ONU. No obstant, el balanç del seu mig segle de vida no és massa encoratjador. La seva funció de "manteniment de la pau i la seguretat internacional" ha posat de relleu la manca d'eficiència i d'autoritat d'aquest organisme, així com una intervenció selectiva en els conflictes. La manca de recursos materials i humans, una estructura interna que continua subjecta als lligams històrics que van provocar la seva aparició, la inexistència d'un mecanisme efectiu de penalitzacions per als països incomplidors i sobretot, la paràlisi que suposa per un organisme d'aquest tipus, dependrà dels jocs de poder i els interessos de les polítiques exteriors d'un grup reduït d'Estats membres, fan de l'ONU un organisme poc operatiu i deslegitimitzat.

Objectius

Convertir la ONU en un organisme internacional efectiu, legítimat, amb autoritat i amb una major capacitat de decisió. Aconseguir que l'ONU es converteixi en el fòrum mundial idoni per a detectar, analitzar i encarrilar els problemes mundials cap a vies de solució.

Mitjans i/o Instruments.

1. Un dels canvis primordials que ha d'encarar l'ONU en la seva reforma cap a la construcció d'un veritable fòrum mundial és la democratització dels seus òrgans de govern. Les propostes següents van encaminades assolir aquest repte:

2. Desestatalitzar l'ONU mitjançant el concurs actiu d'altres actors i la participació política popular i superar el model confederal de les NNUU:

a) elevar el rang consultiu de les ONGs a rang codecisional.

b) composició bipartita de les delegacions dels Estats a les NNUU: un representant diplomàtic oficial i un representant popular escollit directament pels electors/es de cada país. Els països amb més població gaudirien d'un major nombre de representants establert proporcionalment en funció dels números dels seus habitants.

3. Acostar el mecanisme de votacions a la realitat demogràfica dels països. Concedir una puntuació per a cada país, equivalent a l'arrel quadrada de la seva població.

4. Transformació i ampliació del Consell de Seguretat

Dos criteris a tenir en compte a l'hora de procedir a l'ampliació del CS:

a) Potències econòmiques: aquest criteri hauria de ser matitzat per dos altres criteris: la contribució a les finances de l'ONU i el pagament dels deutes, i la participació en les operacions de manteniment de la pau. Candidats: Japó, Alemanya, Itàlia i Canadà.

b) Països altament poblats. Candidats: L'Índia, Indonèsia, el Brasil i Nigèria.

Els criteris descrits a a) i b) podrien matitzar-se aplicant un criteri més geogràfic i introduint representants d'organitzacions regionals: OEA, OUA, la CSCE i la Lliga Àrab. Pel seu pes demogràfic i econòmic, els EEUU, Rússia, l'Índia, la Xina, el Japó i Brasil conservarien un seient, la CSCE en tindria 2 i la OEA, la OUA i la Lliga Àrab, en tindrien 1.

Hi haurien altres criteris que formarien part del grup de les "propostes per a un futur" però que resulten indispensables per a la legitimitat del CS:

c) Utilitzar com a criteri la inclusió d'aquells països que hagin demostrat un major compromís amb els objectius programàtics de l'ONU: seguretat, desarmament, cooperació i drets humans

d) Amb el temps, s'hauria d'aplicar, igualment, una sèrie de requisits, el compliment dels quals ha de condicionar la capacitat dels països per a ser estats membres del CS. Alguns d'aquests requisits haurien de ser:

- No tenir deutes pendents amb l'ONU
- Haver signat i ratificat els principals acords de desarmament i de drets humans
- Acatar les decisions de la CIJ
- Tenir un percentatge de despeses militars sobre el PIB inferior al 3%
- Participar en les forces de pau de les NNUU
- Haver complert totes les resolucions del CS que poguessin afectar-lo

La composició permanent del CS es revisaria cada 10 anys en els casos dels nous membres permanents. Es procedirà a l'eliminació progressiva del dret de vet dels cinc membres que en gaudeixen actualment. Els acords del CS es prendrien per majoria de les 3/4 parts, deixant un marge de 5 dissensions

Documentació tractada:

La reforma pendent de Nacions Unides. Vicenç Fisas. Papers d'innovació social, 24. Ecoconcern.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ley de opción por la paz

Gonzalo Arias

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Es una propuesta que utiliza el cauce de la iniciativa legislativa popular (para promover un debate sobre una proposición de ley,) con la finalidad de lograr un ejército no violento, nacional o internacional. Nace del sentimiento de que es preciso responder a las preguntas que se hacen l@s ciudadan@s ante la posibilidad de suprimir el ejército profesional: "¿con qué llenamos el vacío que deje?, ¿cómo nos defenderemos?"; y también de la percepción muy aguda del fracaso al que está llegando el sueño acariciado por muchos de una paz mundial impuesta por una fuerza armada supranacional (OTAN, NN.UU...).

Las vacilaciones ante el dilema de respetar el principio de no intervención en los asuntos internos de un país o bien defender los derechos fundamentales de millares de víctimas, acaban siempre resolviéndose, según las conveniencias concretas de las grandes potencias.

A ello podríamos añadir la multitud de conflictos "menores" en que la actuación de los cascos azules no es ni más brillante ni más ejemplar que la de los ejércitos nacionales.

Diagnòstic

Según el alemán Theodor Ebert, "el avance hacia una sociedad no violenta tendrá que producirse a través de la progresiva democratización de las instituciones sociales, que constituirán los llamados territorios liberados"

Conseguir que uno de los primeros "territorios liberados" fuese el ejército, sería un golpe magistral.

En una democracia, l@s gobernantes deberían recoger e interpretar los sentimientos y aspiraciones de l@s gobernad@s. Teniendo en cuenta que gran parte de l@s gobernad@s rehusamos la falsa disyuntiva entre dos tipos de ejército violento (de reclutamiento o profesional), pedimos que se explore la vía de la no-violencia.

¿Por qué tenemos que dar por buena para siempre la identificación entre Estado y violencia de la ley?

Objectius

El actual modelo de ejército basado en el reclutamiento forzoso y en el uso de armas mortíferas se transformará gradualmente en un ejército de voluntari@s que utilice las armas de la no-violencia.

El nuevo ejército incruento, además de la misión consignada en el artículo 8 de la Constitución de defensa de la soberanía, la independencia, el territorio y el ordenamiento constitucional de España, podrá realizar intervenciones exteriores en favor de la paz u en defensa de los pueblos oprimidos a requerimiento de los organismos internacionales o gobiernos interesados. Tendrá además la misión de ayuda a l@s damnificad@s por las grandes catástrofes naturales o producidas por el ser humano.

Este ejército, evitará la inactividad. En tiempo de paz en el interior de la nación, dedicará parte de su tiempo al entrenamiento, la capacitación y la investigación, así como a actividades encaminadas a difundir el conocimiento de la no-violencia entre la población en general. Nunca descuidará la acción en favor de la paz internacional, y aprovechará cualquier oportunidad para contribuir a la resolución de conflictos de otros países.

Mitjans i/o instruments.

Existen cauces indirectos para una iniciativa de este tipo, en virtud del artículo 77 de la Constitución que prevé la presentación de peticiones escritas individuales y colectivas a las Cámaras, así como en virtud del párrafo 2 del artículo 87 de la Constitución, según el cual las Asambleas de las Comunidades Autónomas podrán remitir a la Mesa del Congreso una proposición de ley. Se presenta al Congreso, Senado y Asambleas de las Comunidades Autónomas, solicitando que la asuman como propia, e insten su tramitación y discusión en ambas Cámaras de las Cortes Generales.

El arsenal del ejército incruento constará de medios de transporte para darle una gran movilidad, medios de transmisión y comunicación abundantes y muy perfeccionados que permitan hacer llegar la voz de la no-violencia tanto a l@s combatientes de una guerra mortífera como a las retaguardias que les apoyan. Este equipo de comunicación constará de: teléfonos, emisoras de radio y televisión, posibilidades de edición y difusión masiva, incluso desde el aire, grabaciones audiovisuales y material impreso en diversos idiomas. Además se contará con material médico y sanitario, medios para la reconstrucción y la reparación de emergencia de caminos, puentes e infraestructuras y edificios dañados por la guerra y cualesquiera otros materiales que la experiencia aconseje para desarrollar una labor conciliadora y constructora.

Documentació tractada:

Arias, Gonzalo; "El ejército incruento de mañana: materiales para un debate sobre un nuevo modelo de defensa", Madrid, Nueva Utopía, 1995

Arias, Gonzalo; "Proyecto político de la no-violencia", Madrid, Nueva Utopía, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Medidas para terminar con el secreto del comercio internacional de armas

Vicenç Fisas Armengol

Redacció: Loreley Busqué Bertrán
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

En los últimos diez años España se ha situado entre el 8º y el 18º lugar en el ranking de exportadores de armamento. Los datos sobre las exportaciones de armamentos han sido declarados materia reservada. Lo único que la administración deja trascender son las operaciones aprobadas por la Junta Interministerial que controla dichas exportaciones. Desde 1988 las empresas públicas, con cuatro quintas partes del negocio, son las más involucradas en las exportaciones. Buena parte de este comercio y de la asistencia militar, represiva o policial, está dirigida a países en los que se violan los derechos humanos. En la mayoría de los países a los que España ha vendido armas se practican los malos tratos y torturas a los detenidos, especialmente a los políticos y presos de conciencia, con resultado de muerte en numerosas ocasiones. También se practica en ellos las ejecuciones extrajudiciales y desapariciones; además la pena de muerte no está abolida en muchos de ellos. Asimismo, en muchos casos no han firmado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, ni el Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos, ni la Convención contra la Tortura. En la mayoría de los países el comercio de armamentos funciona al amparo del secretismo. Existe un círculo cínico compuesto por la venta de armas en primer lugar y después el envío de ayuda humanitaria para curar las víctimas de aquellas armas. Esta situación ha determinado que ONG españolas como Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras añadan a sus actividades habituales la denuncia del comercio de armamentos en España.

El objetivo de la propuesta es acabar con el secretismo e imponer la transparencia en el comercio de armamentos para contribuir a la defensa los derechos humanos.

Para ello es preciso exigir transparencia y control en el comercio de armas apoyando la campaña emprendida por estas ONG españolas. También se propone la introducción de un código de conducta que regule esta actividad en forma estricta para que se tenga en cuenta la situación de derechos humanos de los países destinatarios y para que se prohíba la fabricación y la exportación de minas antipersonales. La ONU, el Banco Mundial, el PNUD y los expertos coinciden en la conveniencia de garantizar el control a través de un conjunto de medidas que el autor suscribe.

Diagnòstic

1. El número de efectivos de las fuerzas armadas, el importe de los gastos militares mundiales y el volumen global de las exportaciones de armamentos disminuyen desde 1987.
2. El descenso más espectacular es del comercio de armamentos. Pero pareciera que esta disminución ha llegado a un límite y en 1993 se invirtió la tendencia descendente desde 1989.
3. Los principales países exportadores de armas, en orden decreciente según el monto de sus exportaciones, son: Estados Unidos, Rusia, Alemania, Reino Unido, Francia, China, Canadá e Israel.
4. Los países que en el quinquenio 1990-94 han adquirido mayor cantidad de armas pesadas son: Arabia Saudí, Japón, Turquía, Grecia, India, Egipto y Alemania.
5. En los últimos diez años España se ha situado entre el 8º y el 18º lugar en el ranking de exportadores de armamento. Los datos sobre las exportaciones de armamentos han sido declaradas materia reservada por un acuerdo del Consejo de Ministros de noviembre de 1986. Lo único que la administración deja trascender son las operaciones aprobadas por la Junta Interministerial que controla dichas exportaciones. En el período 1980-87 Oriente Medio absorbía más del 44 % de las exportaciones españolas, seguido del Magreb (16 %) y América Latina (13 %). En los años noventa las exportaciones se han diversificado; Oriente Medio (20 %), América Latina (19 %), Europa (16 %), Asia (15 %), África (14 %) y el Magreb (12 %). Pero las ventas de los años 80 duplican a la de los años 90.
6. Desde 1988 las empresas públicas, con cuatro quintas partes del negocio, son las más involucradas en las exportaciones. Buena parte de este comercio y de la asistencia militar, represiva o policial, está dirigida a países en los que se violan los derechos humanos. En la mayoría de los países a los que España ha vendido armas se practican los malos tratos y torturas a los detenidos, especialmente a los políticos y presos de conciencia, con resultado de muerte en numerosas ocasiones. También se practica en ellos las ejecuciones extrajudiciales y desapariciones; además la pena de muerte no está abolida en muchos de ellos. Asimismo, en muchos casos no han firmado el Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, ni el Pacto Internacional de

Derechos Civiles y Políticos, ni la Convención contra la Tortura.

7. En la mayoría de los países el comercio de armamentos funciona al amparo del secretismo. En España, se ocultan las ventas a países en conflicto, las transferencias a países conocidos como simples intermediarios y a países que no respetan los derechos humanos. Se ocultan también las ventas de ciertos tipos de armamentos que afectan más a la población civil. Esta ocultación incumple el Documento de Principios sobre Transferencia de Armas Convencionales, aprobado por el Foro de Seguridad y Cooperación de la CSCE en 1993.

8. Existe un círculo cínico compuesto por la venta de armas en primer lugar y después el envío de ayuda humanitaria para curar las víctimas de aquellas armas.

9. Esta situación ha determinado que ONG españolas como Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras añadan a sus actividades habituales la denuncia del comercio de armamentos en España.

10. Las tres cuartas partes del comercio mundial de armamentos está controlado cínicamente por los cinco miembros permanentes del Consejo de Seguridad de la ONU.

Objectius

Acabar con el secretismo e imponer la transparencia en el comercio de armamentos para contribuir a la defensa los derechos humanos.

Mitjans i/o instruments.

1. Exigir transparencia y control en el comercio de armas apoyando la campaña emprendida por las ONG españolas Amnistía Internacional, Greenpeace, Intermón y Médicos Sin Fronteras.

2. Introducción de un código de conducta que regule esta actividad en forma estricta para que se tenga en cuenta la situación de derechos humanos de los países destinatarios y para que se prohíba la fabricación y la exportación de minas antipersonales.

3. La ONU, el Banco Mundial, el PNUD y los expertos coinciden en la conveniencia de garantizar el control a través de las siguientes medidas:

3. 1. Cumplimiento de la legislación vigente

3. 2. Control parlamentario de las exportaciones

3. 3. Ampliar la información dada al Registro de Transferencias de Armamentos de las Naciones Unidas.

3. 4. Prohibir la exportación de armas a países cuyos gastos militares superen el 4 % del PIB

3. 5. Prohibir la exportación a los países que no declaren sus transferencias al Registro de la ONU.

3. 6. Prohibir la exportación a países que no han firmado los principales convenios y tratados sobre derechos humanos y desarme.

3. 7. Prohibir la exportación de minas antipersonales.

3. 8. Consultar a las ONG dedicadas a la defensa de los derechos humanos

3. 9. Cumplir los criterios aprobados por el Consejo de Ministros Europeo en junio de 1991 y 1992

3. 10. Prohibir toda transferencia cuando se sospecha que servirá para desaparecer personas, cometer homicidios políticos, torturas o malos tratos.

Documentació tractada:

VICENÇ FISAS, Secretos que Matan, Icaria, Barcelona, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El tema central de la recerca de Vicenç Fisas és la pau i els conflictes. Els seus estudis no es limiten a oferir dades, ni es perden en teories incontrastables. Aposten -com a bon amic de Johan Galtung- per l'elaboració de propostes possibles, que tenen en compte, alhora, el pes de la realitat i el pes dels ideals. S'implica en allò que proposa; perquè la passió autodidacta per aquests temes (objecció antimilitarisme, desarmament, antimilitarisme, desnuclearització, relacions interculturals...) l'ha convertit en un dels seus millors especialistes.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures alternatives a la pena de privació de llibertat

Associació Catalana de Dones Carreres Jurídiques

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Consisteix en una campanya que ha volgut ser una resposta al nou codi penal espanyol, (en la seva fase de projecte al 1994). Incideix en la promoció de mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, de les quals aquest projecte ha estat mancat, basant-se en les experiències exitoses en aquest sentit a altres països europeus.

Els objectius als quals es vol arribar són: la desmassificació dels centres penitenciaris, incrementar la reinserció a partir de vies diferents de la presó, facilitar, en condicions de llibertat, la desintoxicació, contribuir al desenvolupament del sector social a partir del treball personal i comunitari i, com a conseqüència, reducció dels efectes de la pena en familiars lligats a l'infractor o infractora i reducció de les possibilitats de reincidència. Algunes de les mesures són la "probation" o llibertat condicional posterior al pronunciament de la sentència, el conveni amb la víctima, el treball comunitari, el tractament de desintoxicació o terapèutic, la suspensió de la pena per a dones gestants o amb criatures menors al seu càrrec, i la seva substitució per l'arrest domiciliari.

Diagnòstic

L'absència d'una regulació sistemàtica (del projecte) del nou codi penal, sobre mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, projecte d'un nou codi que a més es porta a terme després de suspensions i caducitats anteriors per les quals encara no existeix a Espanya cap codi penal de l'etapa democràtica.

L'absència d'aquestes mesures alternatives i de l'establiment dels corresponents organismes de control i seguiment de les mateixes, agreuja el problema de saturació i deteriorament que pateixen els centres penitenciaris. A més els interns necessiten en molts casos tractaments mèdics i terapèutics enlloc de mesures repressives: percentatges del 75% de presos espanyols toxicòmans, 50-60% seropositius, en presó per conductes relacionades amb la drogodependència (petit tràfic per autoconsum, o delictes contra la propietat per adquisició d'estupefaents).

Espanya és el país europeu amb una taxa major de dones empresonades per habitant, molt per damunt de la mitjana europea, sovint per la manca de mesures alternatives, (que sí existeixen en altres països.)

Objectius

Incloure en el text del codi penal la regulació dels supòsits en que puguin ésser aplicades mesures alternatives a la pena de privació de llibertat, i també el desenvolupament de les mateixes, per tal d'assolir:

- a) La desmassificació dels centres penitenciaris i per tant la reducció de les seves despeses.
- b) Incrementar les possibilitats de reinserció dels presos a partir de vies diferents de la presó que, fins ara, ha demostrat prou la seva ineficàcia en aquest sentit.
- c) Contribuir a la reinserció en molts dels casos amb la substitució de la presó pel tractament mèdic i terapèutic. Facilitar, en condicions de llibertat, la possibilitat de desintoxicació.
- d) Com una conseqüència, reduir les possibilitats de reincidència dels infractors.
- e) Contribució al desenvolupament del sector social a partir del treball personal i comunitari.
- f) La reducció dels efectes de la pena en familiars lligats a l'infractor, especialment en els fills menors si és una dona.

Mitjans i/o instruments.

- a) La suspensió de la presó provisional en cas de dones embarassades, fins a sis mesos després del part.
- b) La substitució de la pena de privació de llibertat per la d'arrest substitutori amb sortides, pel cas de dones amb fills menors al seu càrrec, en cas de dones amb penes inferiors a cinc anys de presó.
- c) La suspensió del pronunciament de sentència condemnatòria durant un temps determinat quan el condemnat o condemnada es compromet a complir les condicions imposades pel tribunal que sentència, el qual a més evitaria els antecedents penals de l'afectat.
- d) La substitució de la pena de privació de llibertat per a persones drogodependents, per la de seguiment del tractament corresponent a una institució especialitzada.

e) La substitució de la pena de privació de llibertat per la de treball personal o comunitari en cas de comissió del delictes de danys materials, amb consentiment previ de l'infractor i els perjudicats.

f) La substitució de la pena de privació de llibertat per la de conveni amb la víctima, amb la intervenció del Ministeri Fiscal i el tribunal corresponent, mitjançant la indemnització o compensació als perjudicats i altres mesures complementàries.

Documentació tractada:

Associació Catalana de Dones de Carreres Jurídiques: Carta a D. Juan Alberto Belloch, ministre de justícia i interior. Document no editat, Barcelona, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures de prevenció i control de les guerres a Europa

Raul Romeva Rueda
Centre UNESCO de Catalunya

Redacció: Raul Romeva Rueda
Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El llibre en què es basa la proposta està dividit en tres parts ben diferenciades. La primera correspon als antecedents històrics de la guerra, des de la Bòsnia antiga fins a la disgregació de la Iugoslàvia de Tito. En aquesta secció he procurat posar de manifest algunes de les utilitzacions parcials i interessades de la història que han permès als qui van dirigir la guerra justificar la barbarie. La segona part, més centrada en el cas bosnià, intenta fer un repàs de l'actuació dels diferents actors d'allò que col·loquialment anomenem la comunitat internacional, i posa un especial èmfasi en el paper que han jugat algunes de les principals potències, i especialment les que disposen del control d'organitzacions internacionals com les Nacions Unides, l'OTAN, la Unió Europea, o l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa. El cas del paper de l'estat espanyol apareix tractat en un annex. La tercera part té com a punt d'origen cronològic el procés de pau i la signatura dels Acords de Dayton. En aquesta part es tracten sobretot la gestió dels acords, els continguts i la seva implementació. Així mateix, es plantegen algunes hipòtesis de futur sobre la reconstrucció humana i econòmica de Bòsnia-Hercegovina. Finalment, he volgut posar de manifest algunes de les perspectives de futur, així com algunes de les lliçons que les guerres a l'antiga Iugoslàvia (i especialment a Bòsnia-Hercegovina) ens han ensenyat. Els mapes i quadres, per la seva banda, pretenen ser un suport gràfic i esquemàtic per facilitar la lectura.

Diagnòstic

Bòsnia-Hercegovina ha demostrat, al llarg de centúries, que diverses cultures i religions podien coexistir exitosament, fins i tot en un context tan complex com el de la regió dels Balcans. Segons el cens de 1991, Bòsnia-Hercegovina tenia 4,2 milions d'habitants, majoritàriament d'origen eslau. Prop del 44% eren bosnians (de religió musulmana), un 33% eren serbobosnians (de religió ortodoxa), un 17% eren croatobosnians (de religió catòlica), i la resta pertanyien a d'altres grups culturals, ètnics o religiosos, com jueus, ucraïnesos, polonesos, valons, albanesos, eslovens i txecs. Entre el 30 i el 40% dels matrimonis eren mixtes. Tanmateix, després de quatre anys de guerra, amb centenars de milers de persones mortes, ferides, refugiades o desplaçades, aquesta convivència es troba en perill. Els Acords de Dayton han servit per aturar una guerra. Tanmateix, encara hi ha molts dubtes sobre si realment serviran per consolidar una veritable pau basada en la pluralitat nacional i cultural.

Per què a les acaballes del segle XX la convivència en la pluralitat ha trontollat fins al punt de tornar-nos a la memòria fantasma de la Segona Guerra Mundial que creïem morts i enterrats? I per què precisament a Iugoslàvia? O no és només a Iugoslàvia?

La necessitat de trobar respostes a aquestes preguntes, conjuntament amb el fet de veure com centenars de persones morien diàriament, impunement, mentre nosaltres commemoràvem amb grans focs d'artifici els 50 anys de l'origen de les Nacions Unides, i recordàvem aquell mai més que volia significar el final de la Segona Guerra Mundial i del nazisme, va ser el que em va animar a prendre partit a favor de les persones que defensaven la convivència en un marc de pluralitat de comunitats, idees i creences.

Després de tot el que hem vist fins ara, una de les principals conclusions que podem extreure és que les guerres iugoslaves han posat de manifest les importants mancances que pateix la comunitat internacional de cara a la prevenció i la resolució de conflictes armats. Són moltes les lliçons que podem i hem d'extreure de Bòsnia i de la seva tragèdia.

Tal com escrivia a la revista *Survival* la qui havia estat cap de la delegació britànica a Dayton, Pauline Neville Jones (1996/7:45), dues preguntes emergeixen de l'experiència bosniana: una, quanta responsabilitat té la comunitat internacional en la reconstrucció d'un país després de la guerra, i dues, si és encertada l'opció confirmada a Dayton d'una Bòsnia única.

Lògicament, la resposta a aquestes preguntes no és senzilla. Però resulta indispensable mirar de trobar-la. Moltes persones, entre les quals trobem algunes de les més fermes defensores dels drets humans, argumenten que hauria estat més honest, o simplement més realista, haver dut a terme la divisió de Bòsnia seguint criteris ètnics. Altres afirmen que això es el que finalment acabarà passant i que els esforços actuals per tal de contrarestar la separació ètnica són una pèrdua de temps i de diners. Efectivament, podria ser que finalment fos impossible que les tres comunitats s'arribessin a posar d'acord i que acabessin separant-se, ja sigui de mutu acord (totes les parts han elaborat possibles mapes de participació, si bé no han arribat a posar-se mai d'acord, fins ara), ja sigui tornant a l'ús de la violència. Tanmateix, al meu entendre, resulta políticament i moralment correcte procurar evitar que això arribi a succeir.

D'altra banda, a propòsit de la intervenció internacional, la missió de pacificació a Bòsnia ensenya moltes lliçons, però no és un model de futur. L'OTAN no pot assumir el monopoli ni la responsabilitat de les missions de pacificació d'arreu del món, ni tan sols a Europa, i no es pot esperar que desplegui unes forces enormes cada cop que esclata un conflicte. Acceptar això significa dues coses: primera, que la gestió i la prevenció de conflictes han de ser preses molt més seriosament del que ho han estat en el passat. Fins ara només l'OSCE hi ha dedicat un mínim d'atenció, però no en canvi la Unió Europea, i menys encara l'OTAN. No és cap secret que l'estabilitat i la seguretat d'Europa només estarà garantida si som capaços d'evitar tragèdies com la de Bòsnia. En definitiva, això vol dir estar disposats a gastar petites sumes de diners per evitar costos molt més elevats més tard. Els governs generalment no ho entenen prou bé això, i els recursos no sempre estan distribuïts com caldria entre els ministeris de defensa i el d'exteriors.

En segon lloc, si s'ha de plantejar de nou una intervenció militar, l'experiència de la UNPROFOR ens mostra alguns errors que convindria evitar: forces poc armades i molt disperses incapaces d'intimidat o frenar una possible escalada de violència; manca d'unitat en el comandament en l'escenari d'operacions; manca de claredat i consens en la imparcialitat i la neutralitat; manca d'un mandat i una missió clares; i manca d'una estratègia política acordada per les forces de suport. En aquest sentit, els governs haurien de deixar clar si cedeixen tropes per a operacions de manteniment de la pau o per a la pacificació, ja que ambdues tasques són diferents, i la segona és més perillosa que la primera. En el pla civil, també es pot aplicar la mateixa proposta de compartir riscos, responsabilitats i càrregues. Els terminis han de ser realistes i és preferible que no estiguin relacionats amb consideracions polítiques externes.

En aquest lloc, les Nacions Unides haurien de reprendre les responsabilitats en qüestions de seguretat que li pertocquen, plantejant-se, això sí, un profund procés de modernització i democratització interna.

En els darrers anys, un dels reptes més importants amb què s'han enfrontat els planificadors de les polítiques exteriors dels estats europeus ha estat com respondre als conflictes intraestats. Des del desmembrament de la Unió Soviètica, aquests conflictes han proliferat a l'interior i al voltant d'Europa. I els que s'han produït a l'antiga Iugoslàvia han estat, potser, els més sagnants. Aquestes són algunes de les característiques d'aquests conflictes que he anat desenvolupant al llarg de les pàgines anteriors: en primer lloc, el fet que les víctimes mortals cada vegada es produeixen més entre la població civil que entre els militars. Segon, la gran quantitat de persones refugiades i desplaçades que provoquen aquests conflictes. Tercer, que les armes que s'utilitzen en aquests conflictes són armes convencionals (pesants i lleugeres) i no armes de destrucció massiva. Quart, que aquestes armes provenen generalment dels països més rics, mentre que els conflictes armats es produeixen en països o regions pobres o poc desenvolupades. I cinquè, que aquests conflictes tenen un impacte molt elevat sobre els valors, l'economia, els interessos i la ciutadania de la UE.

Objectius

Consolidar una Europa molt més preparada per prevenir i gestionar conflictes internacionals i poder així assegurar l'estabilitat i la seguretat europees.

Mitjans i/o instruments.

En aquest context, parlar de prevenció de conflictes en el marc de la UE no es pot limitar simplement a aplicar tècniques de diplomàcia preventiva, com ara la mediació o les declaracions de bones intencions, sinó que va molt més enllà. Exigeix enfocar els comportaments econòmics, polítics i militars envers la prevenció de conflictes. La base institucional ja existeix. Ara, del que es tracta és de dotar aquest organisme internacional dels instruments necessaris per a dur a terme els seus objectius de construir i consolidar la pau.

1. Pel que fa als components polítics, en primer lloc cal analitzar la necessitat d'introduir un Codi de Conducta, fonamentat en els vuit criteris comuns de la UE, que reguli el comerç d'armes europees.
2. En els aspectes econòmics, cal posar l'accent en la cooperació per al desenvolupament, i incorporar el concepte d'estabilitat estructural en les polítiques econòmiques i comercials dels estats membres.
3. El component militar és un dels temes més delicats de l'agenda de la Conferència Intergovernamental, ja que afecta de ple la sobirania nacional. En aquest sentit, algunes persones opinen que la mesura més realista és que la UE assumeixi el paper militar de la prevenció i gestió de conflictes (les anomenades missions Petersberg). Tanmateix, per tal que aquestes polítiques siguin eficaces, és imprescindible harmonitzar les polítiques exteriors dels estats membres de la UE i establir una veritable Política Exterior de Seguretat Comuna (PESC) que, tal i com expressa en els seus objectius tercer i cinquè, respectivament, tingui en compte "el manteniment de la pau i l'enfortiment de la seguretat internacional, en conformitat amb els principis de la Carta de les Nacions Unides, amb els principis de l'Acta Final d'Helsinki i amb els objectius de la Carta de París", per una banda, i el "desenvolupament i consolidació de la democràcia i dels estats de dret, així com el respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals", per l'altra.

Documentació tractada:

- Romeva, Raül. Bòsnia-Herzegovina, lliçons d'una guerra (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1997. 150 pàgines).
- Romeva, Raül. Pau i seguretat a Europa. Prevenció de conflictes armats a la l'Europa de la postguerra freda (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1998. 115 pàgines).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

- Professor de Relacions Internacionals a la Universitat Autònoma de Barcelona.
- Professor de Gestió de Conflictes Internacionals a la Universitat Ramon Llull
- Col·laborador de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la UAB
- Llicenciat en ciències econòmiques i doctorand en ciència política (UAB).
- Entre 1995 i 1996 va treballar a Sarajevo com a responsable de la UNESCO per a la reconstrucció educativa de Bòsnia-Hercegovina. L'agost i setembre de 1996 i el setembre de 1997 va ser supervisor de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) per a les eleccions presidencials i parlamentàries (1996) i municipals (1997) a Bòsnia-Hercegovina.

- És autor dels llibres:

- Bòsnia-Hercegovina, lliçons d'una guerra (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1997. 150 pàgines).
- Pau i seguretat a Europa. Prevenció de conflictes armats a la l'Europa de la postguerra freda (Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1998. 115 pàgines).

- Actualment prepara una tesi doctoral sobre prevenció de conflictes armats i el control de les exportacions d'armes convencionals de la Unió Europea.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Moviment Polític per a la Resolució Pacífica dels Conflictes

Eduard Vinyamata i Camp

Redacció: Eduard Vinyamata i Camp
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

Desenvolupar un ampli moviment polític favorable a la promoció dels valors de la no violència i de la resolució pacífica dels conflictes en tots els àmbits de la vida. Començant per interessar als representants polítics, desenvolupar el moviment per la Resolució de Conflictes en la societat civil: les Universitats, les associacions i ong's, en els llocs de treball, en les relacions interpersonals, en els valors i concepcions culturals... Per una cultura de pau i de pacificació que contribueixi a transformar els conflictes en quelcom positiu per a tothom.

Diagnòstic

Els conflictes son un fenomen universal que afecte, de manera molt notable, la vida personal i social. Conflictes amb nosaltres mateixos, amb els altres i amb el nostre entorn. Afecta la plenitud de la vida, les relacions laborals i familiars, les relacions socials i internacionals de manera que, sovint, resulta desastrosa. Bona part dels esforços humans consisteixen en procurar fer dels conflictes quelcom humanament acceptable.

Objectius

Sensibilitzar a la societat política i civil en el tema de la 'Resolució de Conflictes' i de cultura de la pau amb la finalitat de que aquests valors siguin aplicats espontàniament en tots els àmbits de la vida personal i col·lectiva

Mitjans i/o instruments.

Mobilitzant a la societat política i civil a través d'una iniciativa parlamentària que aporti un recolzament moral inicial. Posteriorment, des de l'àmbit universitari -i en extensió de la societat civil organitzada- desenvolupar iniciatives específiques que contribueixin a la implantació real.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Eduard Vinyamata és professor de l'Universidad Raimón Llull de Barcelona, a les facultats de Psicologia i Ciències de l'Educació i a la de Ciències de la Comunicació. Professor i coordinador de cursos de Postgrau en Mediació i resolució de conflictes a l'IICESB de la mateixa universitat. Doctor en Ciències Socials, la seva tesi tractà sobre Diplomàcia i resolució de conflictes. La seva formació universitària, es desenvolupà en diferents períodes de temps tant a França (Universitats de la Sorbona y Perpinyà) com en programes de postgrau als Estats Units d'Amèrica (universitats de Georgetown y George Mason, a l'Institute for Conflict Analysis and Resolution).

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Transformar las cárceles para una sociedad democrática

José Sesma Maria Luisa Pascual José Ignacio González Faus

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Los presos conforman un grupo social desasistido de recursos para hacer frente a las diferentes situaciones que tienen que sortear. En general provienen de familias con grandes carencias de afectividad que provocan situaciones conflictivas. Los centros penitenciarios son un conglomerado de personas obligadas a vivir juntas donde hay delincuentes profesionales, accidentales, ideológicos y forzados, con dos agravantes de actualidad: la droga y el sida. Las cárceles españolas no son instituciones que cumplan con su finalidad primordial de reintegrar a la sociedad a las personas que han delinquido. La vida en la cárcel lleva penalidades añadidas a la privación de libertad: a nivel personal, familiar y social.

Se ha de procurar que la sociedad sea más solidaria, aceptando que ella también tiene parte en la génesis de la criminalidad e integrando al liberto en su seno como un ciudadano más. Se ha de procurar también despertar en el preso expectativas de superación personal, profesional y social.

Para alcanzar estos objetivos se propone la promoción de los Equipos de Tratamiento para reducir el ocio, la mejora arquitectónica de las prisiones, la asistencia social a las familias, la realización de publicaciones de los mismos centros penitenciarios que expresan la voz de los presos, etc. Mientras se buscan soluciones alternativas es necesario aplicar paliativos.

Diagnòstic

1. Nuestra sociedad catalana está asentada sobre una contradicción: nos desculpabilizamos todos para inculpar a unos pocos. Negamos la existencia de la culpa para hacerla recaer sobre cuanto nos amenaza. Cabe preguntarse si las amenazas a nuestra seguridad provienen exclusivamente de la culpa ajena o también de la culpa y la injusticia nuestra.

2. Los presos conforman un grupo social desasistido para hacer frente a las diferentes situaciones que les pueden venir planteadas:

- El 17% de la población reclusa es analfabeta completa
- El 31% es analfabeta funcional
- Entre el 80% y 90% ha abandonado sus estudios entre los trece y diecisiete años
- Sólo el 2% ha seguido un proceso de educación normalizada
- El 75% no tiene cualificación profesional.
- La inmensa mayoría se encontraba en paro
- Se verifica un índice importante de baja cualificación laboral y la mayoría carece de una profesión determinada y de hábitos laborales.

3. La mayoría de los presos proceden de familias desarticuladas con carencias de afectividad, por lo general, con ausencias de figuras maternas y paternas y con una autoridad familiar que no ha sido ejercida satisfactoriamente, provocando situaciones conflictivas. Son familias sin trabajo, con pocas aspiraciones, que luchan por la supervivencia diaria.

4. Por otra parte, los centros penitenciarios constituyen un conglomerado de personas obligadas a vivir juntas, en el que se hallan entremezclados delincuentes de todo tipo:

- Profesionales: han optado voluntariamente por la actividad delictiva
- Accidentales: por irreflexión o accidente
- Ideológicos: quienes actúan contra el "orden" constituido por razones subjetivas
- Forzados: personas que, por circunstancias ajenas a su voluntad, han tenido que sobrevivir al margen de la ley. Este es el porcentaje más alto de los presos y generalmente son hijos de ex presos, personas que no han visto más que lo vivido por sus padres y que para sobrevivir dependen del trabajo marginal y delictivo; son personas carentes de medios personales, familiares y sociales. En definitiva, es "el colectivo de esclavos" de la sociedad actual, con dos agravantes de última hora: la droga y el sida.

5. Las cárceles nacieron hace unos doscientos años, y para sustituir a otros castigos más crueles. Son una institución típica de la Modernidad con la que se pretendió castigar el delito sin destruir a su autor pretendiendo que la verdadera penitencia fuera la regeneración del delincuente.

6. Es a la luz de estos conceptos que debemos examinar el problema de las prisiones para analizar su estado actual. La prisión es un mundo y por tanto lo que más interesa conocer es como se desenvuelve la persona en ese mundo carcelario y cómo reacciona ante él. Se le impone este submundo sin tiempo para adaptarse al mismo; no tiene vías de escape, sólo le cabe adaptarse y plantearse distintas formas de evasión, ya sean psicológicas o físicas. La persona presa está privada de libertad e intimidad y sometida a un sistema jerarquizado y muy autoritario, paralelo al que marca la propia institución, establecido por los mismos presos.

7. La reacción de la persona privada de libertad está en función de su propia subsistencia. Hay que resaltar el gran esfuerzo realizado por algunos para no entrar en la subcultura carcelaria. La vida de las personas privadas de libertad está organizada en función de la custodia y de la estructura física de los edificios de las instituciones penitenciarias.

8. Las cárceles no son instituciones que cumplan con su finalidad primordial de reintegrar a la sociedad a las personas que han delinquido.

9. Las prisiones presentan una masificación crónica y una insuficiencia de plazas. El hacinamiento, los deficientes servicios sanitarios y sociales de alimentación e higiene, la escasa actividad cultural y deportiva, la ausencia de trabajo y la falta de aliciente, siguen conformando el problema en que están inmersas las cárceles: edificios malsanos por la humedad, la higiene es un problema grave, las celdas carecen de espacio, luz y mobiliario.

10. Las condiciones psíquicas y morales no son adecuadas para una vida con un grado mínimo de normalidad. La convivencia y su aprendizaje no es posible por el elevado número de internos. No hay seguridad: las agresiones contra los más débiles, son frecuentes por parte de los más fuertes. La prisión en la actualidad es el centro de reinserción que menos puede reinsertar.

11. La causa última de los problemas carcelarios y de los presos es la pobreza y marginación, por tanto la injusticia social generada por el sistema capitalista.

Objectius

1. Procurar que la sociedad sea más solidaria y comprenda al preso, así como que la sociedad acepte que ella también tiene parte en la génesis de la criminalidad.
2. Integrar al liberto como un ciudadano más aportándole las ayudas necesarias para su progresiva reintegración ciudadana, liberándole de circunstancias familiares esclavizantes y despertándole expectativas de superación personal, profesional y social.
3. Procurar que la sociedad escuche a los que no pueden dejarse oír, y que no haga callar a nadie. Permitir y facilitar a los medios de comunicación la promoción de la personalidad de todo aquel que sea víctima de la incultura, la miseria o la marginación.
4. Procurar que la cárcel no sea el simple "excusado" de la sociedad que conviene tener educadamente oculto, sino el espejo de ella.
5. Buscar fórmulas alternativas que aseguren y permitan la rehabilitación del delincuente.
6. Exigir al Estado que se retire de las cárceles y deje el protagonismo a la sociedad civil.

Mitjans i/o instruments.

1. Promoción de los Equipos de Tratamiento para reducir el ocio, gravísimo problema, a través de actividades programadas educativas, recreativas y culturales.
2. La mejora arquitectónica de las prisiones
3. La asistencia social a las familias de los detenidos
4. Publicaciones de los mismos centros penitenciarios que expresen su voz, a través de voluntarios que los escuchan y fortalecen en su esperanza.
5. Mientras se busca soluciones alternativas aplicar paliativos como salidas programadas, permisos de fin de semana, régimen abierto, libertad condicional para lograr su reingreso a la sociedad
6. La reforma del código penal: la Probation, la condena condicional, la realización de trabajos no remunerados en beneficio de la comunidad, serían fórmulas eficaces para mitigar los efectos negativos de la prisión. Que los delitos no graves no sean penados con prisión y los delitos más graves supongan el tratamiento del delincuente en "Hospitales Sociales", cuya finalidad sea la recuperación del asocial.

Documentació tractada:

SESMA, J., PACUAL, M. L., GONZALEZ FAUS, J. I., CARCELES Y SOCIEDAD DEMOCRATICA

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

José Sesma es mercedario, capellán de la prisión de mujeres de Wad-Ras (Barcelona) director del Hogar Mercedario de Barcelona

María Luisa Pascual es Hija de Caridad colabora en el Secretariado de Pastoral Penitenciaria con una experiencia de mas de 20 años en la pastoral

José I. Gonzalez Faus, es jesuita profesor en la Facultat de Teología de Catalunya, coordinador del área teológica de Cristianisme i Justícia

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Un día de guerra para la paz el primer año.. (2 el segundo año, 4, 8, 16, 32, 64, 128 días en 8 años)

Pepe Beunza Vazquez

Redacció: Pepe Beunza Vazquez
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Nuestras sociedades dedican unos recursos desorbitados para la defensa militar.

Queremos tener presupuestos y medios que nos permitan prepararnos para que cuando estallen los conflictos podamos ofrecer algo mas que buenas intenciones, que ya es mucho en los tiempos que corren y con los medios que tenemos.

Se trata de transformar progresivamente, los presupuestos militares, en presupuestos para la resolución pacífica de los conflictos. El primer año se dedicaría el gasto de un día de los presupuestos militares del Estado Español (cinco mil millones de pts aprox.) a repensar la defensa y solución pacífica de los conflictos. El segundo año sería el gasto de dos días (diez mil millones)... Y así año a año, hasta que el presupuesto de defensa militar fuera igual que el dedicado a defensa pacífica y razonable (ocurriría en ocho años).

Díagnòstic

Nuestras sociedades dedican unos recursos desorbitados para la defensa militar. Además de cuantiosos son inútiles pues sabemos que no existe defensa eficaz frente a un ataque con armas atómicas, químicas o bacteriológicas (la destrucción total proponen los militares, llamándola teoría de la disuasión.)

La magnitud de estos gastos permite dedicar una parte a justificarse, promocionarse y así aumentar los beneficios de las grandes y pequeñas empresas implicadas.

De esta manera, sobre una mentira colectiva (la defensa militar nacional) se ha montado un gran negocio de muerte y destrucción pues periódicamente han de demostrar su poder y fuerza en conflictos creados artificialmente, la mayoría de las veces, para justificarse (Guerra del Golfo, regalar España armas a Marruecos y decir luego que hay que proteger el flanco sur, etc.)

Se nos machaca con una ideología falsa (Rambo y secuaces) de que la violencia resuelve los problemas. La fuerza y no la razón es lo importante (para el negocio de las armas.)

Objectius

Queremos tener presupuestos y medios que nos permitan prepararnos para que cuando estallen los conflictos podamos ofrecer algo mas que buenas intenciones, que ya es mucho en los tiempos que corren y con los medios que tenemos.

Globalmente, que sea la razón la que resuelva los conflictos y que la fuerza esté siempre a su servicio.

Que las "batallas" las ganen los que tengan mas razón y no los mas violentos (capacidad de destrucción militar).

Mitjans i/o instruments.

El primer año se dedicaría el gasto de un día de los presupuestos militares del Estado Español (cinco mil millones de pts aprox.) a repensar la defensa y solución pacífica de los conflictos.

El segundo año sería el gasto de dos días (diez mil millones). El tercer año cuatro días. El cuarto año ocho días, 16... 32... 64... 128 días en 8 años hasta que el presupuesto de defensa militar fuera igual que el dedicado a defensa pacífica y razonable (ocurriría en poco más de ocho años).

Entonces se haría un balance y una revisión para decidir que camino seguir. Habría que estudiar muy bien quien recibiría el dinero, como se gastaría, prioridades, control de posibles corruptelas etc etc. pero eso es repartir la piel del oso antes de haberlo cazado.

Lo primero conseguir un grupo político con la suficiente imaginación como para plantearlo y lo segundo la voluntad democrática de hacerlo.

Documentació tractada:

Historia de la Humanidad...o como tropezar siempre con la misma piedra.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Primer objector de consciència al servei militar. Pacifista actiu. Actualment es dedica a medi ambient forestal.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Es una propuesta optimista, pero sin grandes presupuestos no se pueden desarrollar grandes políticas.

Aplicación de la no-violencia en la resolución del conflicto vasco

Joan Carrero
Fundació s'Olivar d'Estellencs

Redacció: Joan Carrero
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes **Fòrum transversal** Valors

Resum

Esta propuesta trata acerca de la posibilidad de aplicar al conflicto vasco la experiencia que el movimiento de la no-violencia ha acumulado durante décadas en la resolución de conflictos.

Diagnóstico.

Breve análisis, a la luz de los principios de la no-violencia, de las principales causas del prolongado estancamiento del proceso de pacificación y normalización democrática en Euskadi :

Desenmascaramiento de las visionès maniqueas que, desde ambos frentes, pretenden abrir un abismo insalvable entre buenos y malos, abertzales y "victimables", violentos y "demócratas", nacionalistas y no-nacionalistas. El "otro", desde esas visiones maniqueas, es esencialmente no un semejante, sino un enemigo al que hay que vencer. Arrebatada ya al enemigo la dignidad sagrada que es patrimonio de todo ser humano, cualquier medio es lícito para lograr nuestros propios e incuestionables fines. ETA puede asesinar, secuestrar o extorsionar ; el gobierno español puede mentir y desinformar sistemáticamente desde los grandes medios estatales a la sociedad española, etc.

Objetivo.

Desenmascaradas las raíces más profundas del conflicto, poner en marcha una nueva dinámica de reconciliación y respeto mutuo según los principios no-dualistas de la no-violencia. Ese respeto no se refiere sólo al ámbito de lo individual, sino también al de lo social, que no puede ser reducido al anterior. Por eso, en esta nueva etapa, es fundamental la aceptación del principio de que todo pueblo tiene pleno derecho a decidir su destino sin ningún tipo de presiones.

Medios.

Dado que recientemente ETA acaba de declarar una tregua total, incondicional e indefinida, y dado que es totalmente lícito defender con medios democráticos el derecho de Euskal Herria a decidir su propio futuro - tal y como proclama la declaración de Lizarra, firmada por quienes representan la amplia mayoría de ese pueblo - es el momento ahora de denunciar cuanto de maniqueísmo haya en los dos grandes partidos de ámbito estatal. La sociedad española que ha sabido decir con tanta fuerza NO a la violencia de ETA, debería decir también ahora NO a toda mentira y toda manipulación. Los colectivos más activos y progresistas de nuestra sociedad deben ejercer toda la presión necesaria para que no se anatematice sino que se respete a quienes, desde una visión no centralista de España, son acusados de "nacionalistas".

Diagnòstic

En estos últimos años, en la opinión publicada en España frecuentemente se hace referencia a dos líneas divisorias : la que separa a nacionalistas y no nacionalistas, y la que separa a violentos de demócratas. En principio nada habría que objetar a estas dos valoraciones. Pero cuando la primera de ellas la hace un nacionalista que, desde su status de ciudadano de un poderoso estado-nación, se entroniza a sí mismo por encima del bien y del mal de los nacionalismos, se trata sencillamente de una trampa. Y trampa es también llenarse la boca con la palabra democracia si en realidad no se respeta la voluntad del otro. Asesinar es la forma suprema de aniquilar la voluntad del otro, pero no es la única. Desde la perspectiva de la no-violencia la verdadera línea divisoria en este conflicto, como en todo conflicto, es la que separa a aquellos para quienes el fin justifica los medios - tan seguros están de su verdad - de aquellos otros que, en un respeto absoluto a la dignidad del otro, nunca usarán la violencia, pero tampoco el engaño ni cualquier tipo de ocultamiento de la verdad a la que los demás tienen derecho. Esa manipulación es especialmente grave cuando se hace a gran escala, sirviéndose de los grandes medios estatales de comunicación.

Quienes, sin preguntar a los pueblos, deciden - como se lamentaba Rigoberta Menchu - lo que debemos entender todos por democracia, han dado su veredicto inapelable sobre este conflicto: dicen que la soberanía no reside en la sociedad vasca, sino en el conjunto de la sociedad española. Aún dando por buena la validez de este dogma, hay una grave cuestión que nadie tiene derecho a rehuir: existe una franja muy amplia del electorado que es demasiado manipulable.

Ese pueblo soberano, y en especial aquellos millones de españoles que respecto a la cuestión vasca sólo saben aquello que la TVE les cuenta, tienen derecho a ser informados suficiente e imparcialmente por los grandes medios estatales de comunicación. No se puede manipular a un pueblo que quiere, que anhela, que necesita la paz. Seguramente la historia pasará factura a todas las pequeñas políticas que no han tenido otro reducido horizonte que el partidista y electoralista. Por el contrario, sólo unos años han bastado para que sea reconocida la Política - con mayúscula de Estado que fueron capaces de hacer los artificios de la transición democrática. El

tratamiento informativo dado por estos medios estatales, y en especial por TVE, al acuerdo de paz en Irlanda y al proceso semejante que se ha abierto en Euskadi, ha sido una manipulación de tal calibre que, para encontrar algo semejante tendríamos seguramente que remontarnos a la campaña gubernamental para forzar el "sí" en el referéndum de la entrada en la OTAN. Una y otra vez se ha martilleado a la audiencia con aquello de que "no existe ningún parecido con la situación en Euskadi". Seguramente millones de ciudadanos españoles todavía no se han enterado de que el Reino Unido e Irlanda van a reformar sus respectivas constituciones, de que cada siete años se realizará en el Ulster un referéndum de autodeterminación, etc. Si efectivamente, como muchos creemos, las medidas exclusivamente policiales no lleguen nunca a ser capaces de acabar con un conflicto que es ante todo político, anterior incluso a la misma existencia de ETA, la sociedad española quizá pida algún día cuentas a quienes la han mantenido desinformada mientras se dedicaban a acusar de cómplices de ETA a todos aquellos que expresaban su opinión en favor de la vía del diálogo.

Objectius

Creemos que "un conflicto se resuelve según los principios de la no-violencia (sólo se resuelve verdaderamente añadiríamos nosotros) si no deja resentimientos". Son palabras de Gandhi, quien además de lograr para sus conciudadanos indios la independencia, fue capaz de ganarse el afecto de millones de ingleses. Creemos que aún hoy, por desgracia, sigue existiendo, más o menos soterradamente, una fuerte dinámica de vencedores y vencidos, fuertes y débiles, buenos y malos absolutos. Creemos que únicamente es posible salir de esta espiral de sufrimiento desde una visión y una práctica políticas de gran magnanimidad que excluya cualquier ápice de partidismo, desde el respeto a la voluntad del pueblo vasco y desde la misericordia entrañable y perdón generoso por parte de toda la sociedad y en especial de las víctimas. Creemos que no puede haber verdadera unidad más que en la diversidad y en la libre voluntad de participar en un proyecto común. Nunca por la imposición o la fuerza. Esa Política de tolerancia y generosidad, de consensos y pactos, que se realizó durante la transición es la única capaz de sacarnos de ese callejón sin salida de intolerancia. Los marcos de convivencia deben siempre renovarse, como lo hace continuamente la vida misma. No se puede, invocando la letra de la Constitución, ir en contra de ese espíritu de consenso que la hizo posible en su momento histórico. La cuestión de las nacionalidades, me decía recientemente uno de esos líderes de la transición, es la gran tarea que nos quedó pendiente. Y eso es verdad más allá de los crímenes de ETA. La reivindicación del derecho de autodeterminación es anterior e independiente a la misma existencia de ETA. ¿Cuándo se podrá decir en TVE 1, en horario de máxima audiencia, que la Constitución no es un eterno decálogo de inspiración divina, sino sólo el resultado de los consensos de aquel momento histórico? ¿O que, si hubiese voluntad política, seguramente se podría encontrar un nuevo consenso suficiente sin necesidad de modificarla, tal como propone Elkarri? Si esto, como parece más que probable, va a acabar algún día por una vía parecida a la irlandesa - la del plan Ardanza, sin ir más lejos - ¿qué sentido tiene retrasar ese final?

Mitjans i/o instruments.

Será necesario encontrar, entre todos aquellos que estimamos el pueblo vasco, los medios para crear las condiciones y el ambiente social que permita a Euskadi alcanzar, por la vía de los consensos y no del enfrentamiento, el reconocimiento de su propio derecho de decisión. Se trata de crear el clima social que impida que sea electoralmente rentable cualquier dinámica de imposición centralista, de crear la demanda social de un consenso más amplio sobre el ejercicio de la soberanía. Son necesarias iniciativas semejantes a la de los 145 (intelectuales, magistrados, artistas, etc) que firmaron y entregaron en el parlamento el manifiesto "Por una salida dialogada al conflicto vasco". A semejanza del proceso de paz irlandés es necesario un acuerdo social en el que todos, sobre todo los medios de comunicación, se comprometan a no poner zancadillas al proceso de pacificación. Sería sumamente importante en este sentido alcanzar algún código deontológico que obligase a los medios de comunicación a no sobrepasar ciertos límites. La sociedad española tiene derecho a exigir esta medida especialmente a los medios estatales, que son un servicio público financiado por todos, y a la Cope, cuyo accionista mayoritario es la Conferencia Episcopal. La Iglesia Católica además de financiarse en gran medida con el 0,50 de la declaración de la renta, si pretende hacer de nuestro mundo el Reino de Dios, no puede de ningún modo agravar la crispación y el enfrentamiento.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Benaurats els creadors de Pau

Maria Teresa Solé Margalejo

Redacció: Maria Teresa Solé Margalejo

Fòrum temàtic Resolució de conflictes

Fòrum transversal Valors

Resum

Els conflictes no s'arreglen mai amb violència. Si els conflictes són llargs amb guerres i enfrontaments sagnants o bé s'acaben amb la victòria d'uns i la derrota i opressió dels altres, que genera odi i esperit de revenja, o bé, quan estan tots abatuts i cansats busquen acabar l'enfrontament amb la negociació. Si s'ha d'acabar negociant, s'hi podria haver començat i s'hauria evitat tot el patiment.

Aprendre de la història dels conflictes humans i desenvolupar uns sistemes de defensa adequats a la natura humana.

Cada espècie té el seu sistema de defensa. L'home que ha rebut la força de la intel·ligència i de la paraula... amb elles s'hauria de defensar.

Diagnòstic

Els conflictes no s'arreglen mai amb violència. Si els conflictes són llargs amb guerres i enfrontaments sagnants o bé s'acaben amb la victòria d'uns i la derrota i opressió dels altres, que genera odi i esperit de revenja, o bé, quan estan tots abatuts i cansats busquen acabar l'enfrontament amb la negociació. Si s'ha d'acabar negociant, s'hi podria haver començat i s'hauria evitat tot el patiment.

Objectius

Aprendre de la història dels conflictes humans i desenvolupar uns sistemes de defensa adequats a la natura humana.

Mitjans i/o instruments.

A les muntanyes quan els llops atacaven els ramats de vaques i cavalls, unes i altres es defensaven col·lectivament. S'agrupaven estretament però amb una diferència:

Els cavalls feien una rodona ajuntant els caps i amb les potes del darrera enfora.

En canvi, les vaques feien la rodona ajuntant les seves cues i amb els caps enfora.

Perquè ho feien així?

Perquè la defensa dels cavalls són les guitzes que donen amb les potes del darrera.

En canvi, la defensa de les vaques són les seves banyes que tenen al cap.

Tothom es defensa amb allò que Déu li ha donat.

L'home, doncs, que ha rebut la força de la intel·ligència i de la paraula... amb elles s'hauria de defensar, però mai amb la violència!

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Crear espais de diàleg per a l'acceptació i prevenció de conflictes

Jordi Giró París

Redacció: Dolors Paniagua Valle
Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Valors

Resum

Quan dues o més persones, o grups de persones, comencen una relació, és habitual tenir l'expectativa que si tot va bé no hi haurà conflictes, i que si n'hi ha és que les coses comencen a anar malament. Es tracta d'una creença massa simplista, alimentada entre altres per la concepció de felicitat i bon enteniment que ens transmeten molts mitjans de comunicació. Però en la vida, conflictes n'hi ha gairebé sempre en la vida, val més acceptar-ho. I el progrés humà passa per la seva contínua resolució satisfactòria. Un pas endavant (que ja implica la seva acceptació) és la prevenció dels conflictes. Intentar imaginar-los abans que es presentin ja n'evita molts, i facilita la resolució dels que es vagin presentant, creant a priori un ambient de comunicació, i evitant la consideració freqüent de que un conflicte és un destorb. És com curar-se en salut. I un bon moment per plantejar-se els problemes és abans o en el moment de començar la relació, convivència, etc. Si es deixa per quan alguna cosa no vagi bé, de seguida apareixen connotacions de queixa contra la persona que suposadament no ha actuat correctament, i això originarà resistències, per ambdues bandes, que no faciliten les solucions.

Diagnòstic

Els mitjans de comunicació, que en general ens influeixen més del que volem i creiem, ens donen una imatge de la felicitat (o del correcte funcionament d'una relació) com una situació exempta de conflictes. I de fet no és així. Al llarg del temps dos o més persones o grups sempre tindran algun(s) conflicte(s), sobretot si estan a prop i fent coses junts. I si parteixen de la idea de que sempre s'entendran en tot i a la primera, el dia que aparegui un conflicte aparegui el viuran com el començament de la fi de la felicitat o del bon enteniment.

Segons l'autor, "és necessari psicològicament, en una vida adulta, sobrepassar el xoc afectiu que ens provoca l'espectacle d'un conflicte, i veure que aquest pot ser fins i tot ocasió d'un salt endavant, d'una transformació. En una humanitat sense conflicte, els éssers humans serien infantils. Un nen o nena necessita entrar en confrontació amb els seus pares i els adults per esdevenir adulta ella mateixa. I un conflicte viscut i resolt és, en sí mateix, el pas cap a una millor relació amb l'altra persona o grup"

Fins i tot de vegades, quan més temps passa des que comença una relació fins l'aparició del primer conflicte, més desentrenats ens agafa, i més costa superar-ho sense massa trauma o, millor encara, satisfactòriament. Alguns conflictes que es presenten usualment (com ara la tria d'un "cap de turc" en un grup, per exemple, o que alguna persona o grup faci alguna cosa que molesta a altres) si s'han visualitzat o previst abans de que passin, és més fàcil que no passin, o que si passen es detectin de seguida i se solucionin més fàcilment.

Objectius

- Evitar la concepció, massa simplista i que pot incidir negativament en les relacions personals i col·lectives, de que el bon enteniment entre persones o grups passa per la no aparició de conflictes.
- Adoptar mentalment una perspectiva realista sobre els conflictes, amb els avantatges que això comporta, i entrenant-nos, també a priori, en la resolució dels mateixos.
- Assolir amb sentit positiu el repte de solucionar els conflictes quan es presentin (si és possible a curt termini) i d'aprofitar-los per a la millora de la relació.
- Facilitar que quan es presenten els conflictes no afectin al fons de les relacions personals, és a dir, que no siguin massa importants (sempre hi ha una part no conflictiva de la realitat, que continua sent-hi).

Mitjans i/o instruments.

Caldrà una previsió d'espais i activitats que propiciïn el diàleg (o comunicació, en general) sobre aquests temes, preferiblement abans de començar la relació o interacció entre persones o col·lectius.

I caldrà sobretot observar sempre molt de respecte (incloent-hi respecte a la intimitat) i delicadesa, tractant-se de relacions amb o entre persones.

Es poden confeccionar llistats (quan més llargs millor, i que quedaran oberts per tal de seguir-los completant) en què les parts implicades imaginin els problemes i les vies previsibles per solucionar-los, i potser també les seves expectatives (objectius d'un grup, d'una associació...). Seran llistats molt diferents segons es tracti d'una relació

de parella, de família, de gent que conviu, de grups d'aprenentatge, d'equips de treball... variant també per a cada cas concret.

D'altres activitats poden ser imaginades per assolir els objectius proposats. Cal un talent imaginatiu i creatiu per descobrir les més adequades a cada cas.

Documentació tractada:

Apunts presos de l'autor, professor al Curs de Postgrau "Mediació i resolució de conflictes", Universitat Ramon Llull, Barcelona, 1996-97.

Consultar l'autor per altres referències .

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Educació en tècniques de gestió de conflictes i mediació a les escoles

Mercedes Monjo Larrañaga

Redacció: Mercedes Monjo Larrañaga
Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Vaires

Resum

L'escola no ha d'ésser només transmissora de continguts i coneixements. Ha de formar persones. Els ha d'ensenyar els valors que són la base, en la nostra cultura, de la convivència diària. Els ha de donar la capacitat per poder viure i entendre el conflicte com quelcom inherent i consubstancial de tota societat. Aquesta manera "positiva" d'entendre el conflicte significa una nova cultura dins del context escolar.

L'aplicació de tècniques de gestió de conflictes serà la base d'una pedagogia pacífica que anirà eliminant la violència dins de l'escola i que fomentarà el diàleg, la convivència, la cooperació, la solidaritat i el respecte pels altres.

Es proposen programes de gestió de conflictes i de mediació amb metodologies específiques que variaran en funció dels interessos, desigs i necessitats de cada comunitat educativa.

Diagnòstic

Els canvis que ha sofert la societat en general han derivat en una crisi de valors que ha repercutit de manera molt negativa dins l'ambient escolar. La societat s'ha tornat molt individualista i els nois i noies reflecteixen una manca de solidaritat en el seu comportament diari.

Estem en un moment en què sembla que tot està permès, que tot és possible. Es potència la competitivitat, l'agressivitat i el guany personal per sobre del col·lectiu. La violència està a l'ordre del dia.

Actituds que fins ara estaven al carrer han traspassat les portes de les escoles. Ara la violència, verbal i sobretot física, comença a ser una conducta habitual entre els alumnes. I el que és més greu, aquesta actitud, que ja es dona en infants dins dels primers cursos de Primària, s'agreuja considerablement a Secundària.

Els mestres i professors, a més a més, se senten desautoritzats i poc recolzats. Els pares qüestionen la seva tasca educadora. Sovint els hi demanen comptes si renyen o castiguen als seus fills. Molts professors comparteixen la sensació d'impotència davant de certs col·lectius de persones i pensen que el conflicte se'ls està escapant de les mans.

Objectius

1. Construir un clima escolar favorable a l'ús del diàleg, la participació i el respecte mutu.
2. Promoure que les parts implicades en un conflicte participin en la resolució del mateix de forma ponderada a la seva edat i a la seva maduresa psicosocial.
3. Desenvolupar i recolzar un model d'escola on el conflicte s'entengui com una oportunitat de creixement personal i que la seva gestió constitueixi una premissa de prevenció de la violència.

Mitjans i/o Instruments.

1. Ensenyament de tècniques de mediació a l'aula:

a) Al Parvulari, amb la introducció d'activitats on es treballi la solució de problemes interpersonals, l'expressió verbal i corporal, la identitat personal i la cooperació amb els altres.

b) A Primària i Secundària, amb la implementació d'assemblees de forma sistemàtica i a les tutories fent activitats on es treballin valors, habilitats socials, tècniques de comunicació i de gestió de conflictes.

2. Mediació entre iguals: a un grup d'alumnes, des de 3r de Primària i a Secundària se'ls entrena en els conceptes bàsics de gestió de conflictes, se'ls ensenya tècniques de mediació i se'ls els dona l'encàrrec de mediar en els conflictes que sorgeixen entre els alumnes.

3. Al Professorat: creant grups de treball on se'ls formi i entreni en tècniques d'assemblea, jocs cooperatius, tècniques de comunicació, d'habilitats socials i tècniques de mediació i gestió de conflictes.

4. Amb l'AMPA: fer una escola d'educació parental a fi d'integrar més als pares i mares, a la comunitat educativa, on se'ls informi sobre el programa de mediació que es faci a l'escola, es facin xerrades i es treballi en grups sobre temes educatius, de relació interpersonal i de gestió de conflictes.

Documentació tractada:

Kathryn GIRARD / Susan J.KOCH. Resolución de conflictos en las escuelas Granica, Barcelona 1997.

Josep M. PUIG i d'altres. Com fomentar la participació a l'escola. Biblioteca de Guix 107, Graó 1997.

G.CASAMAYOR (coord,) i d'altres. Cómo dar respuesta a los conflictos. Biblioteca de Aula 128. Graó 1998.

Paul WATZLAWICK i d'altres. Teoria de la comunicació humana. Biblioteca de psicología 100. Ed. Herder, 1991.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Mercedes Monjo Larrañaga és Psicòloga-psicoanalista. Vicepresidenta de l'Associació Catalana pel desenvolupament de la Mediació i l'Arbitratge) (ACDMA). Membre de les Comissions de Clínica, Jurídica i Alternatives per a la Resolució de Conflictes (ARC) del Col·legi O. de Psicòlegs. Fundadora i medidora del Centre de Mediació i Resolució de Conflictes S.L. de Barcelona. Assessora psicopedagògica a dos Centres privats concertats. Psicoterapeuta en pràctica privada. Projectes en Mediació Escolar.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Al País Basc s'han fet experiències en Mediació Escolar i a Barcelona, juntament amb Núria Villanueva, estem implementant dos programes de les característiques abans descrites. Dins de l'ACDMA hi ha una comissió de Mediació Escolar que es dedica a elaborar i portar a terme projectes de formació i d'investigació-acció adreçats a la comunitat educativa.

La tercera opció. Integració de contraris aparents en nous nivells de realitat

Basarab Nicolescu

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic: Resolució de Conflictes

Fòrum transversal: Valors

Resum

Quan ens instal·lem en un determinat nivell de realitat, esdevenim presoners d'una cadena d'oposicions binàries sense fi: ens veiem obligats a estar a favor o en contra de les idees, persones i coses. La conciliació entre el "per" i el "contra" resulta impossible i s'arriba, a tot estirar a un compromís, que té en compte una part dels arguments del "per" i una part dels del "contra", sense satisfer cap dels dos aparents contraris.

La conciliació entre el "per" i el "contra" només es pot comprendre des d'un nou nivell de realitat, on apareixen com a dues característiques contradictòries d'una unitat més ampla que les conté, permetent-nos de prendre en compte tot el que resulta positiu i constructiu de cada oposat aparent.

Es tracta d'una nova lògica que consisteix en "estar amb" (ni a favor, ni en contra), per poder comprendre i actuar amb un major coneixement de les possibilitats de la situació. Requereix una actitud transdisciplinària i globalitzadora d'apropament a la Realitat.

Diagnòstic

Fins ara hem funcionat segons una lògica de gènesi dialèctica de la realitat, exclouent la tercera possibilitat entre dos contraris (pensament paradoxal). Suposem, per exemple, que si una persona té la raó, la que es baralla amb ella no la té, quan en la pràctica sabem que la raó acostuma a estar bastant repartida.

Tot plegat ens porta a veure oposició on pot haver-hi complementarietat sinèrgica, o una realitat polifacètica...

Però els aspectes contradictoris ("o això o allò") deixen de ser-ho si ens situem en una lògica basada en el postulat de què és possible la coexistència de tots dos extrems ("això i allò...") en una nova entitat que abasta a les anteriors oposades. (N. pàg. 192)

Ja l'experiència ens mostra que la realitat és profundament complexa (i per tant rica i interactuant), i que hi ha molts més colors que el negre i el blanc quan es barregen longituds d'ona diferents.

La física, per la seva part, ens mostra com la discussió sobre si la matèria té caràcter ondulatori o corpuscular es resol situant-se en un altre nivell de realitat, la teoria quàntica, amb noves regles de joc (les equacions quàntiques), en què acceptem que en la matèria coexisteixen ambdues formes de funcionar.

Objectius

-Contemplar els aparents contraris oposats com a elements complementaris o coexistents en una entitat diferent, que engloba a les anteriors.

-Facilitar la negociació creativa entre aquests oposats aparents (raó - sensibilitat, esquerres - dretes, interessos dels treballadors i dels contractants, etc.), amb creació de nous nivells de realitat on aquesta es faci possible.

-Distingir entre complicació (elements desordenats) i complexitat (elements sinèrgics que interaccionen constructivament).

-Superar les dues ètiques clàssiques dels homes (la homogeneïtzadora, que vol uniformar i reglamentar estrictament, i la heterogeneïtzadora, que es posa en el pol contrari) mitjançant una ètica globalitzadora que prengui els avantatges de cadascuna esbiaixant-ne els inconvenients.

-La similitud de la teoria quàntica amb la comprensió de la realitat en altres aspectes com la vida personal o social, cal prendre-la només com un isomorfisme que ens ajuda a pensar que en aquests altres camps també les coses poden funcionar de forma paradoxal, i sobretot que hi ha nivells de realitat inexplorats que poden resultar interessants per comprendre millor les coses.

Mitjans i/o instruments.

-Visualització i recerca en cada cas de les noves entitats integradores des de les quals podem comprendre més bé la realitat, per interactuar millor en ella (visualització d'un nou paradigma).

En alguns casos aquesta entitat pot ser nosaltres mateixos actuant (i considerant a l'altre) com a persones (és a dir, éssers humans en la seva "enteritat"), per sobre dels nostres condicionaments i interessos particulars, plataforma adequada per exercitar el respecte i la bona voluntat (mínims indispensables de la interrelació), la comprensió, i fins i tot l'amistat.

La recerca i reconstrucció de nosaltres mateixos com a persones requereix d'exercicis d'autocomprensió i d'autorespecte, i de vegades de tècniques d'iniciació, com ara l'experimentació de la soledat i el silenci (individual i col·lectiu), o altres.

-Reivindicació del "sentit comú", per sobre de les demostracions axiomàtiques de caràcter racionalista que no poden arribar més enllà del que en cada moment abasta la lògica científica oficial. El sentit comú és un llenguatge, no sempre purament fonètic, que ens permet comunicar-nos fins i tot amb un nadó que encara no ha incorporat gaires conceptes, o amb éssers d'una altra espècie...

-Com a instruments proposem uns tallers on caldrà fer servir estratègies de funcionament que invitin a la reflexió i

la contrastació d'opinions, una de les quals és la utilització del llenguatge escrit, més pausat que l'oral, reservant el llenguatge oral per a altres aspectes de la comunicació interpersonal.

Documentació tractada:

- Nicolescu, Basarab; "La transdisciplina rité. Manifeste", França, 1996, Éditions du Rocher.
- Nicolescu, Basarab; "Nous, la particule et le monde", Le mail, Paris, 1985.
- Nicolescu, Basarab; "Physique contemporaine et tradition occidentale. La génèse trialectique de la réalité. Science et technique ". Notes preses en una xerrada prop de Barcelona

Documentació addicional:

Bohr, Lupasco i altres; (...) es troba al capítol 8 de "Nous, la particule et le monde".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Utopia: vivint més enllà del 2000

Luis Parera Cusí

Redacció: Luis Parera Cusí

Fòrum temàtic Resolució de Conflictes

Fòrum transversal Valors

Resum

Es tracta d'un model utòpic de l'organització del món en un futur de 2 a 3 segles. Lamartine diu: "Les utopies no són sovint més que veritats prematures".

El món queda constituït per 6 estats continentals, coordinats per una assemblea general d'àmbit mundial. Dintre de cada continent s'inclouen les nacions culturals, buscant en elles una uniformitat cultural i de població. En últim terme, els municipis amb estructura similar a l'actual.

Diagnòstic

El problema fonamental de l'actual societat és degut al desequilibri de l'evolució material, enormement superior, envers l'evolució espiritual (no religiosa) de la humanitat i de la diversitat cultural sobre la que incideix una mateixa pressió consumista (made in USA).

Objectius

L'objectiu previ és incidir sobre l'estímul de la raó, per mentalitzar a la humanitat que el fet d'avançar en el camí generacional és solament degut a la suma de les pròpies evolucions espirituals i mai dels avenços tecnològics, científics o consumistes, els que solsament han de ser tinguts com a instruments per alliberar l'esperit de les necessitats materials.

Mitjans i/o instruments.

La proposta és l'organització d'un ordre mundial més escaient a una societat dotada d'un nivell espiritual i cultural superior. Conscients de que tot millorament social es correspon a uns canvis de mentalitat, es posa especial èmfasi en culturitzar sobre aquest canvi de mentalitat que ha de fer possible aquest nou ordre socio-polític.

Documentació tractada:

PARERA CUSÍ, Lluís:

- "El hombre, una etapa de la evolución" (sense editar, 51 pàgines)

- "Utopía. Viviendo más allá del 2000" (sense editar, 430 pàgines)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Lluís Parera Cusí és pèrit agrícola jubilat de 74 anys. Especialista en instal·lacions de reg. Professor d'enginyeria agrícola.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquest llibre és fruit de 50 anys de l'observació de les actituds humanes.

Dossier Fòrum Temàtic per Repensar els Sistemes Socials

Itinerari 1: Presentació i llista de persones inscrites

Itinerari 2: Proposicions

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar els Sistemes Socials, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspassar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic 4)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic 3 i Temàtic 4 (més el Transversal 3 si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, **abans de finals d'any**. En qualsevol cas **no podem acceptar** les valoracions que arribin més tard del **30 de gener de 1999** (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al **qüestionari** del Fòrum Temàtic és **imprescindible** perquè pugueu participar amb **veu i vot** a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum els Sistemes Socials:

Andreu Junoy Pujol	
Carme Miquel Diego	
Stefano Puddu Crespellani	
Laia Artigal Valls	Experiències
Ester González Ribas	Experiències
Ramón Montón i Lara	Experiències
Montse Prio Soldevila,	Models
Antoni Ricart Viñals	Models
Josep Lluís Hortonedo Garcia	Regles de joc
Christian Jiménez Moreno	Regles de joc
Marta Voltas i Fornt	Regles de joc
Jordi Pujol Moix	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar els Sistemes Socials.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
SIS001EXP	Els estats generals de l'ecologia política	États Généraux de l'Ecologie Politique	Experiències
SIS002EXP	La experiència cooperativa de Mondragón	Mondragón Grupo Cooperativo	Experiències
SIS003EXP	Propiedad comunal y desobediencia civil para un mundo diverso y sostenible	Vandana Shiva	Experiències
SIS004EXP	Repensar la societat: propostes innovadores per a un món responsable i solidari	Martí Olivella Solé - EcoConcern, associació per a la innovació social	Experiències
SIS005EXP	Tecnologia adequada	E.F. Schumacher - Schumacher College	Experiències
SIS006MOD	Camí a la democràcia [01] Nova economia del benestar	Antoni Ricart Viñals	Models
SIS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [01] Un modelo alternativo para el desarrollo integralmente sostenible	Mario Eduardo Firmenich	Models
SIS008MOD	Economia Distributiva [01]	M. Louise Duboin	Models
SIS009MOD	El Estado estético [01] La alternativa global que podría ser y no es	Andreu Junoy Pujol	Models
SIS010MOD	El Estado estético [15] Estrategia a seguir	Andreu Junoy Pujol	Models
SIS011MOD	L'estat del benestar	Manel Pons i Romero	Models
SIS012MOD	Mentalitat i models globals	Lluís M. Xirinacs i Damians	Models
SIS013MOD	Model Sòlid [01]	Joan N. Casals	Models
SIS014MOD	Societat transparent [01]	Agustí Chalaux de Subirà	Models
SIS015VAL	Medidas para lograr una sociedad de la información socialmente justa y ecológicamente sostenible	Joan Majó	Valors
SIS016VAL	Modelo Orgánico de Sociedad	Christian Jiménez Moreno	Valors
SIS017VAL	Taller de reflexió i acció sobre el pensament col·lectiu	Associació L'Era	Valors

Els estats generals de l'ecologia política

États Généraux de l'Ecologie Politique

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els "Estats generals de l'ecologia política" és un procés de diàleg organitzat conjuntament i equitativa entre Ecolo (partit ecologista belga francòfon) i representants de la societat civil de la comunitat francòfona de Bèlgica (Valònia i part de Brussel·les). Les persones i organitzacions participants han constatat els límits de les accions aïllades de cadascuna d'elles, d'on ha sortit la idea d'elaborar conjuntament noves propostes polítiques concretes, més enllà d'actituds corporativistes, per repensar la societat. Enfront l'immobilisme del sistema polític actual, els estats generals s'estructuren a partir de la constitució de fòrums temàtics que pretenen abastar aspectes prou diversos de la realitat social i ambiental, però a la vegada sota una mateixa perspectiva d'acció basada en l'aprofundiment de la democràcia. El calendari preveu, durant els anys 1997 i 1998, la celebració de 80/100 fòrums (temàtics o locals), unes "jornades de l'ecologia política" on es debatran les conclusions dels fòrums per integrar-les en un projecte polític i finalment unes assemblees generals programàtiques que, basant-se en tot això, nodriran el programa polític d'Ecolo.

Diagnòstic

- 1- Les classes polítiques de les societats occidentals no tenen prou en compte, des de fa molt de temps, les necessitats i reivindicacions ciutadanes, i actuen segons els interessos de les élites que dirigeixen la política econòmica mundial.
- 2- La manifestació més important d'aquesta constatació és l'onada neoliberal, que vol justificar la destrucció de l'Estat del Benestar amb arguments de rendibilitat econòmica i benefici social a llarg termini, quan en realitat la classe política que defensa aquests arguments està participant dels beneficis dels grans empresaris i especuladors financers i immobiliaris.
- 3- Les polítiques dels governs, doncs, són favorables als oligopolis del capitalisme contemporani que, amb la seva lògica de maximització del benefici i de transformació de la ciutadania en treballadors a precari i en consumidors, desestructura les relacions socials i dificulta la feina de les ONG
- 4- Davant d'aquests fets, la societat civil pren consciència dels límits del sistema polític actual, i s'adona de la impossibilitat que les seves accions de desenvolupament social tinguin la repercussió desitjada.

Objectius

- a) Reflexionar de forma imaginativa per recrear els lligams que existeixen entre problemàtiques aïllades i provocar el retrobament d'agents socials fins ara situats en categories tancades.
- b) Reivindicar una política que tingui més en compte les necessitats i reivindicacions socials, i menys les lleis del mercat. L'establiment, a tal efecte, d'un procés de diàleg entre els actors polítics i la societat civil, que prengui el temps necessari per poder fer una reflexió col·lectiva a fons sobre les problemàtiques socials plantejades.
- c) Difondre l'ecologia política com la "ideologia dolça" per al segle XXI. Això vol dir: Aconseguir que els programes polítics del segle que ve estiguin alimentats per conceptes com la sostenibilitat social i ambiental: regeneració dels espais naturals i agrícoles, transport a escala humana, diversitat cultural i solidaritat, economia per al benestar social, radicalització de la democràcia (democràcia participativa, integració de local i global en política, major transparència...), humanització de la cultura, modernització dels serveis públics... i tot això sense imposicions des de cúpules de poder, sinó a partir del consens i la legitimitat que, més enllà de la democràcia formal, poden donar processos de construcció consensuada com aquest.
- d) Al cap de dos anys, remodelar el programa polític del partit Ecolo, a partir de la contribució dels resultats dels "estats generals", convertits en propostes polítiques, essencials per a l'emergència d'un nou contracte social i ecològic.

Mitjans i/o instruments.

L'instrument és la constitució i el funcionament dels propis "estats generals".

-El calendari del procés general és com segueix: a) Durant l'any 1997 tindrà lloc la participació de ciutadans, ciutadanes i associacions en 80/100 fòrums sobre temes de debat polític actuals, organitzats de forma descentralitzada a partir de les iniciatives de diferents associacions que representen la societat civil, en general vinculades directament amb el tema de cada fòrum, i amb el recolzament en partenariat dels ecologistes. b) La primavera de 1998 tindran lloc les "jornades de l'ecologia política", en el curs de les quals seran debatudes les conclusions de cadascun dels fòrums, per tal d'integrar-les en un projecte polític renovat i reforçat. c) Finalment

tindran lloc una sèrie d'assemblees generals programàtiques que, basant-se en els resultats d'aquest procés, nodriran el programa polític d'Écolo.

-Els fòrums es relacionen entre ells de dues maneres: a) per grans temes, els quals són: ciutat i gestió del territori; local-global (del barri al món); medi ambient i consum; agricultura i desenvolupament rural; treball i producció de riquesa; fiscalitat i seguretat social; acció pública; privat i ciutadania; societat multicultural; cultura i mitjans de comunicació; ensenyament, educació i formació; ajut a les persones i sanitat; infància, joventut i vellesa; justícia i seguretat. b) per regions. En una segona fase, la síntesi dels fòrums es realitzarà a partir d'una desena de grans temes transversals, redactats a l'hivern de 1997, que seran els capítols de l'informe que es distribuirà a les "jornades de l'ecologia política".

El calendari de gestió dels fòrums temàtics preveu: a) constituir un grup d'animació a partir d'una xarxa de persones-contacte; b) fer un inventari de les anàlisis, proposicions i iniciatives existents sobre la qüestió, enunciar un quadern de tasques, un calendari i una problemàtica; c) relacionar aquesta problemàtica amb els agents socials existents (poders públics, societat civil, agents econòmics) i els seus camps d'activitats (social, cultural, econòmic, polític...); d) construir propostes destinades a la societat, la política (en particular el partit Écolo) i l'acció civil; e) Finalment proposar estratègies d'aliança, de procés per arribar-hi i de camins per posar-se en marxa.

Els estats generals s'organitzen a partir de a) un "grup de pilotatge" (unes 70 persones) encarregat de la coordinació entre els fòrums, comunicació i organització pràctica, b) organitzadors i organitzadores dels fòrums.

Documentació tractada:

Documentació dels estats generals de l'ecologia política:

"Le grand chantier des états généraux de l'écologie politique", 1996/2

"Manuel des fòrums"

etc .

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La experiencia cooperativa de Mondragón

Mondragón Grupo Cooperativo

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

Quando surgen problemas sociales en las empresas capitalistas, no se consigue la solución de obtener más participación para los trabajadores. La organización cooperativa surge como una alternativa posible.

Todas las cooperativas recién nacidas afrontan ciertos problemas comunes:

- el mercado de dinero capitalista no ofrece una alternativa financiera apropiada para el cooperativismo,
- carencia o insuficiencia de seguridad social para trabajadores autónomos,
- carencia de coordinación y de asistencia técnica y económica.

Es necesario:

1. reformar el marco social y económico en función de la libertad, la justicia social, la solidaridad y la promoción social
2. promover y proteger valores ideológicos (morales y espirituales) compartidos, humanos, de espíritu de servicio, solidarios, democráticos.
3. La sustitución de las relaciones sociales capitalistas de trabajo asalariado se realiza por las cooperativas de trabajo asociado, que son la base de una alternativa nacida de la primacía del trabajo.
4. En las cooperativas se practica una democracia de tipo mixto: representativa y participativa.
5. Ante el problema financiero se crea la Caja Laboral Popular (como cooperativa de cooperativas), que recoge el ahorro popular o de fondos inactivos de las cooperativas y los canaliza a las empresas cooperativas.
6. Se crea el Grupo Cooperativo Asociado, que surge en torno a la Caja Laboral Popular. A través de los servicios comunes reúne las ventajas de las grandes empresas. Agrupa cooperativas industriales, agroalimentarias, de consumo, de servicio, de enseñanza y de vivienda. Se desarrollan los grupos comarcales.
7. Se destaca la importancia dada a la cooperación de producción, tanto en trabajo asociado como en el cooperativismo industrial. Este aspecto es único a escala mundial. Abarca los sectores de forja-fundición, máquinas herramientas, bienes de consumo duradero, bienes de equipo, componentes industriales y construcción.
8. Otra especificidad del cooperativismo vasco es la integración. Los empleados de las cooperativas, incluidas las de segundo grado, son socios y no sólo empleados. Esta característica casi no existe en otros lugares.
9. La solidaridad adquiere dos dimensiones:
? Solidaridad interna: se institucionaliza un intervalo retributivo máximo fijo.
? Solidaridad externa: se equipara la retribución de las cooperativas con el de las empresas de la zona.

Diagnòstic

1. La situación original se puede caracterizar como rural, con "disciplina industrial" y un mercado de fácil acceso. En un estado de necesidad y miseria, (después de la guerra) los jóvenes se ven obligados a irse de sus pueblos para encontrar trabajo.
2. Cuando surgen problemas sociales en las empresas capitalistas, no se consigue la solución de obtener más participación para los trabajadores.
3. Ante la ausencia de figuras jurídicas societarias que permitan conjugar la sociedad anónima con reparto de beneficios a los trabajadores, (al estilo de lo que hoy es la sociedad anónima laboral), la forma cooperativa ofrece una salida legal.
4. Todas las cooperativas recién nacidas afrontan ciertos problemas comunes:
 - el mercado de dinero capitalista no ofrece una alternativa financiera apropiada para el espíritu cooperativo,
 - carencia o insuficiencia de seguridad social para trabajadores autónomos,
 - carencia de coordinación y de asistencia técnica y económica.
5. Teóricamente una de las limitaciones de la empresa cooperativa es la imposibilidad de rebasar cierta comunidad sin que los valores humanos básicos se resientan.
6. La debilidad congénita de la cooperativa industrial radica la exigüidad del fondo de capital. Este mal se basa en:
 - la debilidad de ahorro de sus miembros
 - la dificultad de acudir al capital exterior, ya que el capital pierde en la cooperativa tanto el poder como el beneficio.Quando la cooperativa fracasa como empresa, fracasa también su pretendida proyección social y humana.

Objectius

1. Objetivo final: reformar el marco social y económico en función de la libertad, la justicia social, la solidaridad y la

promoción social.

2. Objetivo intermedio: promover y proteger valores ideológicos (morales y espirituales) compartidos, humanos, de espíritu de servicio, solidarios, democráticos.

Mitjans i/o instruments.

1. La fórmula jurídica de cooperativa es idónea para que el trato a los factores de producción sea coherente con la dignidad del trabajo y la solidaridad.

2. La sustitución del trabajo asalariado por las cooperativas de trabajo asociado es la base de una alternativa nacida de la primacía del trabajo.

3. En las cooperativas se practica una democracia mixta: representativa y participativa.

4. Como solución financiera se crea la Caja Laboral Popular (cooperativa de segundo grado). Su estructura inicial respondía a las carencias:

- División Bancaria (puente entre el ahorro popular y la inversión cooperativa)
- División Empresaria (asesoramiento, promoción y control a las cooperativas)
- División Social (gestiona el sistema propio de seguridad social inicial)

5. Se crea la organización autónoma de la seguridad social Lagun Aro (cooperativa de segundo grado).

6. Se crea escuelas cooperativas de formación técnica y de directivos y existe un departamento de formación permanente que se ocupa del reciclaje de los socios en casos de reconversión industrial. Los centros educativos se coordinan con la asociación Hezibide Elkarte.

7. Se crea el Grupo Cooperativo Asociado en torno a la Caja Laboral Popular. Con los servicios en común reúne las ventajas de las grandes empresas. Se desarrollan 16 grupos comarcales.

8. Se crea el Centro de Investigaciones tecnológicas Ikerlan y una organización para promover las exportaciones, Lankide Export.

9. A partir del I Congreso Cooperativo en 1987, se avanza en la coordinación de políticas de los grupos comarcales y de las entidades Caja Laboral Popular, Lagun Aro e Ikerlan. Se crea el Consejo General del Grupo Cooperativo Mondragón. A partir del III Congreso se reorganizó el grupo en función de la máxima eficiencia para la integración en el mercado único europeo. Nació así Mondragón Corporación Cooperativa.

10. La originalidad del cooperativismo vasco consiste en la importancia dada a la cooperación de producción, siendo el cooperativismo industrial un aspecto típico y único a escala mundial.

11. Otra especificidad es la integración, a través del carácter de socios que tienen todos los trabajadores de las empresas cooperativas que no son cooperativas de trabajo asociado. Esta característica es casi inexistente en los movimientos cooperativistas de otros lugares del mundo.

12. La solidaridad adquiere dos dimensiones:

- Solidaridad interna: se institucionaliza un intervalo retributivo máximo fijo, de modo que entre el mayor y el menor de los anticipos mensuales exista una proporción máxima (era de 4,5 a 1, aunque se puede elevar hasta 6 a 1 para no perder directivos).
- Solidaridad externa: se equipara el nivel retributivo de las cooperativas con el de las empresas de la zona

Documentació tractada:

El Grupo Cooperativo Mondragón

MANUEL ROMERA, Esperanza Ilusionada; MERCÈ MANYÀ, Història de l'experiència cooperativa de Mondragòn, ambos artículos en El Brot, Buletí informatiu de FACCTA, juny 1992

PAQUI VILLENA, Mondragón Corporación Cooperativa: un gran paso adelante, entrevista a Javier Erdozia en Treball Cooperatiu 38

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Propiedad comunal y desobediencia civil para un mundo diverso y sostenible

Vandana Shiva

Redacció: Andri Werner Stahel
Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Experiències

Resum

El proceso de globalización se presenta como un proceso de homogeneización y destrucción de la pluralidad de culturas y formas de vida. Se trata de la imposición de un modelo de organización social y económica central, el modelo de la civilización patriarcal occidental. Este proceso empezó con la violenta división colonial del mundo por las potencias navales europeas y modernamente a través de la definición del concepto de "desarrollo" según la cual la inmensa mayoría de las sociedades y poblaciones del planeta son vistas como "europeos incompletos". Eso llevó a la necesidad de promocionar una serie de pautas para llevar esos pueblos al nivel de desarrollados y civilizados. Ese proceso nos ha llevado a la actual ola de globalización de los mercados mundiales y la homogeneización cultural y social asociada. Este proceso destruye tanto la diversidad cultural, como la diversidad biológica, procesos de hecho íntimamente vinculados.

Esta expansión siempre se ha basado en la no consideración de los derechos y de la autonomía de los pueblos no-modernos y de los seres vivos no-humanos, sistemáticamente diezmados o dominados. Se ha basado en la apropiación de sus riquezas y conocimiento, al mismo tiempo en que se impone el modelo de civilización occidental capitalista. Es este proceso de pillaje que observamos en la actual ola de ingeniería genética y manipulación industrial de productos naturales por el complejo industrial fármaco-químico, que se apropia de los conocimientos y de la riqueza natural y genética, fruto de una larga evolución biológica y social, para en seguida imponer sus intereses comerciales protegidos por las patentes y derechos de propiedad intelectual

Para lograr una globalización que preserve la diversidad cultural y biológica y en la que los actores locales tengan un papel activo, la autora propone la introducción del derecho comunal de la tierra y el ejercicio de la desobediencia civil frente al pillaje biogenético.

Diagnòstic

El proceso de globalización actual, más que un proceso de integración/interconexión de realidades plurales y diversas, es la imposición de un modelo de sociedad y cultura particular a nivel global por la supresión de culturas y formas de vida distintas. Este proceso no sólo destruye la diversidad y riqueza cultural y biológica global, fruto de una larga evolución, sino que también amenaza la sustentabilidad de la vida humana sobre la tierra, una vez que ese modelo de sociedad es inherentemente insostenible.

Este proceso de globalización empezó con la expansión colonial europea, por la cual el mundo no europeo fue considerado como vacío y propiedad de los "descubridores", permitiendo el saqueo de las riquezas y la destrucción de la cultura y de las sociedades que no se encuadraban en el modelo de civilización patriarcal y comercial europeo. Al negarse su historia y sus culturas y concepciones distintas, abrieron las puertas para el genocidio, la esclavitud y la subyugación del grueso de la población mundial, no europea, bien como la destrucción y saqueo de sus riquezas, biológicas, naturales y culturales.

La segunda ola de globalización vino con el posguerra y la definición de desarrollo que automáticamente clasificaba el grueso del mundo todavía no convertido al modelo de civilización industrial capitalista de "europeos incompletos", esto es: naciones subdesarrolladas que tendrían que pasar por una serie de pasos para alcanzar el desarrollo y así un modelo único e impuesto de civilización.

La tercera ola de globalización viene con la imposición del libre mercado y del pensamiento único à nivel global. Se trata de una globalización dirigida y que sirve a los intereses de las grandes compañías transnacionales que, por intermedio de la biopiratería se apoderan de las riquezas biológicas y culturales locales, imponiendo en seguida sus intereses comerciales protegidos por patentes y legislaciones de libre comercio. Este proceso no sólo niega la creatividad natural y las formas de conocimiento tradicionales, basadas en milenios de innovaciones y transmisión comunal del conocimiento y de las riquezas, sino que, destruye las formas diversas y plurales de organización cultural y social, base para la protección y el fomento de la diversidad biológica y pone en riesgo la base misma de la vida sobre la tierra.

Contra este proceso hay que crear mecanismos de reconocimiento y protección de las formas tradicionales de cultura, propiedad y conocimiento. Hay que estimular la diversidad cultural y social en un marco de tolerancia, enriquecimiento mutuo y descentralización.

En definitiva, nos encontramos inmersos en un modelo socio-económico de globalización homogeneizadora y centralizada, por la cual los actores locales son aislados y desposeídos de sus herencias y raíces culturales y

históricas, relacionándose de manera atomizada con un mercado y/o un gobierno central que impone un modelo único de civilización, basada en la exclusión y la dominación. Frente a la destrucción de la diversidad, que reaparece como necesidad de afirmarse de manera excluyente (en guerras étnicas, racismo, discriminación y xenofobia), la globalización puede emerger como potencial de enriquecimiento mutuo de la diversidad en la globalidad.

Objectius

Lograr una globalización basada en la descentralización, la diversidad y el respeto mutuo, en la cual las culturas y formas locales tengan la autonomía y la responsabilidad de velar por su patrimonio (biológico, cultural, histórico y científico, incluyendo ahí formas plurales de saber y de conocimiento).

Se trata de conseguir un marco jurídico que asegure la diversidad cultural y social, el respeto mutuo y la descentralización administrativa, por el cual los más interesados en la sustentabilidad local (esto es, los actores locales) puedan preservar sus culturas y conocimientos, asegurando en conjunto la preservación de la biodiversidad, o sea, de la vida misma sobre la tierra.

Es en ese sentido que hay que encontrar maneras alternativas a las reglas del libre mercado y de patentes y protección de la propiedad intelectual negociadas unilateralmente en el marco del Gatt y de la OMC, que de hecho son fruto del lobby y del esfuerzo concentrado de estas compañías en conjunción con los gobiernos de los países desarrollados junto a estas instituciones, a servicio, así, de sus intereses económicos.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen distintas medidas complementarias:

1. Introduciendo el derecho a la propiedad comunal o colectiva en el ámbito de las discusiones actuales sobre propiedad intelectual. Actualmente estas discusiones están centradas en la noción de propiedad privada y reconocen solamente la creatividad y las innovaciones hechas en el marco de la bioingeniería industrial y el modelo de la ciencia occidental. De esta forma niegan otras formas de saber y de innovación, permitiendo su apropiación por los grandes capitales por la biopiratería, de hecho protegida por este marco jurídico.
2. Hay que crear y fortalecer movimientos de no-cooperación basados en el principio gandhiano de Satyagraha (lucha por la verdad) que consiste en la desobediencia civil a leyes e imposiciones injustas, como es el caso del movimiento actual en la India del Satyagraha de la Semilla, por el cual se está creando una red alternativa de producción, distribución y innovación de semillas entre los campesinos. Este movimiento se opone a la imposición por los intereses de la agroindustria de semillas genéticamente manipuladas y protegidas por patentes, que provocan no solo la erosión de la diversidad biológica, sino que también la erosión cultural y de la diversidad de prácticas sociales.
3. Se propone a asegurar una práctica agrícola sostenible frente a la insostenibilidad ecológica y social de la agricultura industrial. Hay que retomar el principio gandhiano de Swadeshi según el cual cada uno y cada comunidad ya tiene en sí el espíritu de regeneración, de la reconstrucción creativa, base para el autogobierno (swaraj), derecho inalienable de los individuos y de las comunidades.

Documentació tractada:

Shiva, Vandana; *Biopiracy: the plunder of Nature and Knowledge*; Boston Ma: South End Press, 1997

Bibliografía adicional:

Shiva, Vandana; *The Violence of the Green Revolution*; Penang: Third World Network, 1991.

Shiva, Vandana; *Monocultures of the Mind*; London: Zed Books, 1993.

Martin, Kenneth; *Biotechnology: The University-Industrial Complex*; New Haven and London: Yale University Press.

Tokar, Brian; *Earth for Sale: Reclaiming Ecology in the Age of Corporate Greenwash*; Boston Ma: South End Press.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ganadora del "Right Livelihood Award" (el Nobel Alternativo) de 1993. Directora de la Fundación para la Investigación, la Ciencia, la Tecnología y los Recursos Naturales. Editora asociada del *The Ecologist* y una de las activistas y pensadoras ecológicas más importantes y radicales del mundo de hoy.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Las propuestas de la autora responden a la exigencia de los movimientos ecologistas de base y de los pueblos nativos de una mayor descentralización y respeto de la autodeterminación y la diversidad cultural. Implica en retomar los principios gandhianos de Satyagraha (lucha por la verdad, basado en la desobediencia civil y el bloqueo pacífico y firme a la injusticia) y swaraj (autogobierno, basado en la percepción del Swadeshi, o sea de que cada sistema ya posee la capacidad de auto-regeneración en sí).

Repensar la societat: propostes innovadores per a un món responsable i solidari

Martí Olivella Solé

EcoConcern, associació per a la innovació social

Redacció: Martí Olivella Solé
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Experiències

Resum

El projecte consisteix en recollir propostes socialment innovadores, sistematitzades en un banc interactiu, de forma que puguin estar a l'abast de qualsevol persona interessada (especialment d'aquelles que vulguin contrastar les propostes per tal de millorar-les). La promoció de la innovació social s'entén com una resposta d'alguns col·lectius (com el que porta a terme aquest projecte) per minimitzar i neutralitzar els desequilibris socials causats per les permanents innovacions tecnològiques, inserides en un sistema caracteritzat per la competitivitat, el consumisme i la maximització dels beneficis.

En darrer terme, les propostes recollides han de servir per afavorir, més enllà d'un enfocament crític, una actitud participativa de les persones per millorar i transformar els sistemes d'organització social actuals.

Es pretén combinar diverses metodologies: la promoció de la creativitat i la prospectiva, la participació a partir d'un banc d'idees interactiu, l'aposta per noves tecnologies que faciliten aquesta interactivitat, la concentració espai/temps de l'equip que hi treballa permanentment, la implementació progressiva en els espais català i internacional i la previsió d'una continuïtat futura.

Diagnòstic

Vivim en una profunda crisi de civilització, provocada en part pels impactes de la innovació tecnològica i l'enfonsament dels models alternatius. La innovació tecnològica no s'acompanya de la corresponent innovació social, que hauria de posar la ciència i la tecnologia al servei de les aspiracions humanes fonamentals, per tal de minimitzar i neutralitzar les greus problemàtiques de les nostres complexes i interrelacionades societats.

Una de les raons que dificulta la innovació social és que la investigació social convencional es concentra primordialment en l'anàlisi dels problemes, i no acostuma a plantejar propostes de solució. Això potser és així perquè el mètode científic convencional serveix per estudiar les lleis de la realitat, però no per crear noves realitats.

Objectius

-L'objectiu general és potenciar, en l'àmbit català, una dinàmica social que susciti la formulació de propostes innovadores prou operatives i concretes perquè puguin contribuir a resoldre els principals problemes de les complexes i canviant societats actuals.

-En darrer terme, afavorir entre els ciutadans, a més d'una actitud crítica, una actitud participativa i constructiva per millorar i transformar els sistemes d'organització social en què vivim.

-Els objectius específics són:

- recollir propostes existents i suscitar-ne la formulació de noves;
- suscitar sinergies entre innovadors socials;
- contrastar i difondre les propostes recollides;
- posar-les en comú en l'àmbit internacional, dins el marc de l'Aliança per a un món responsable i solidari;
- oferir a l'opinió pública un ventall intel·ligible i contrastat de noves opcions socials;
- identificar les propostes que cal sotmetre a estudis de viabilitat.

Mitjans i/o instruments.

Aquesta proposta reflecteix l'experiència del projecte "Repensar la societat", que s'ha servit dels mitjans següents:

- El Centre per a la Innovació Social, situat en un marc que permet la concentració, acull un equip de persones que, amb un equipament informàtic adequat, treballa en el tractament de les propostes innovadores.
- Una metodologia basada en tècniques de promoció de la creativitat i de la prospectiva, estructurada en dos cicles (català i internacional) de set fases cada cicle; les fases són: recollida, clarificació, diàleg, contrastació, tria, edició i difusió de les propostes.
- El conjunt d'actors individuals i col·lectius que participen formulant, reelaborant, estudiant la viabilitat de les propostes aprofitant les noves metodologies telemàtiques interactives, constructivistes i generalistes per afavorir el procés d'innovació social.

El projecte té un pressupost anual aproximat d'uns 15 milions de pta, que inclou un equip de 5-7 persones, el

Centre per a la Innovació Social i els equipaments informàtics i telemàtics.

Documentació tractada:

Diferents documents interns del Projecte Repensar la Societat

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La convocatòria del Fòrum Català per Repensar la Societat és una via d'implantació d'aquets projecte.

Tecnologia adequada

E.F. Schumacher
Schumacher College

Redacció: Ma. Dolors Musté Jove
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La principal tasca de la tecnologia ha de ser la d'alleugerir el pes del treball que l'home ha de dur a terme per poder subsistir i desenvolupar les seves facultats potencials, en canvi l'orientació actual de la tècnica fa cada vegada màquines més grans, imposant cada vegada majors concentracions de poder econòmic i exercint una violència cada vegada major sobre el medi ambient. La saviesa requereix una nova orientació de la ciència i la tecnologia cap a l'orgànic, l'estimable, el no-violent, l'elegant i el que és bell. Continuar en aquest sentit suposa la desintegració dels sectors tradicionals, la desocupació massiva i la migració també massiva cap a les àrees metropolitanes. Per tant cal desenvolupar una tecnologia que ajudi als pobres a ajudar-se a si mateixos i promogui la plena ocupació.

Diagnòstic

Hi ha un treball que destrueix l'ànima, mecànic, monòton i embrutidor, constitueix un insult per a la naturalesa humana i produeix escapisme i agressió. L'adopció dels actuals mètodes de producció i nivells de consum destrueixen les possibilitats de confiança i ajut propis, tan a nivell individual com de països sencers. Els resultats són un no intencionat neo-colonialisme i la desesperança dels pobres.

Objectius

Un nou estil de vida, amb nous mètodes de producció i noves pautes de consum sostenibles. I per això és absolutament imprescindible una tecnologia que aconduïxi a la descentralització, compatible amb les lleis de l'ecologia, que tingui cura de l'ús dels recursos escassos i s'adapti per servir a la persona humana. Una tecnologia democràtica, d'autoajuda, a l'abast de tothom i no només dels rics, més simple i més barata. L'ELECCIÓ DE LA TECNOLOGIA ÉS LA MÉS IMPORTANT DE LES ELECCIONS, si no es canvia les formes de producció i de consum no es poden solventar els problemes actuals, només es podrà intentar mitigar els seus efectes sense els resultats que foren desitjables.

Mitjans i/o instruments.

Amb una tecnologia de petita escala, relativament no violenta, de forma que la gent tingui oportunitat de fruit mentre treballa, en lloc de treballar només per a rebre el seu salari i esperar el moment de l'esbarjo per poder gaudir. Es necessiten mètodes i equips que siguin:

- Prou barats per tal que estiguin a l'abast de tothom.
- Apropisats per a ser utilitzats a petita escala.
- Compatibles amb la necessitat creativa de l'home.
- Que utilitzin materials i recursos locals.

Documentació tractada:

: "Lo pequeño es hermoso" E.F. Schumacher. Biblioteca d'Economia. Ediciones Orbis, S.A. 1983

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

El doctor E.F. Schumacher, nasqué a Alemanya, va arribar a Anglaterra als anys trenta i va estudiar Economia al New College d'Oxford, després fou professor a la Columbia University de Nova York. Des del 1950 al 1970 va ser conseller econòmic del Consell Nacional del Carbó d'Anglaterra. Expert en el desenvolupament de les zones rurals, fou consultat per molts països del Tercer Món. Va morir el 1977. Les seves obres "Lo pequeño es hermoso" i "Guía para los perplejos" han causat una veritable commoció no només entre els estudiosos sinó també a nivell popular. Això es deu a que el doctor Schumacher suposa una veu fresca i original, que no es deixa endur per les teories i els tòpics a l'ús i es capaç d'exposar de forma clara i directa a l'home del carrer els problemes més complexos.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Camí a la democràcia [01] Nova economia del benestar

Antoni Ricart Viñals

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Models

Resum

El sistema econòmic, social i polític actual es caracteritza per enormes desequilibris. La seva dinàmica de desenvolupament és ecològicament insostenible. La seva distribució social de la riquesa és injusta i poc eficient. El seu patró de creixement és cíclic i generador de forts malbarataments de la riquesa produïda i de riquesa potencial que es deixa de produir. El seu sistema polític, formalment representatiu, concentra el poder en mans d'una classe política generadora de burocràcia i despesa pública excessiva i que no tracta de manera eficient les problemàtiques que procura solucionar.

Per a pensar una alternativa a aquest estat de coses és imprescindible partir d'una caracterització adient de l'ésser humà: l'home és un animal subjectiu, social i egoista. A la vegada, serveixen de base a la proposta un conjunt de principis ja reconeguts a la Constitució Espanyola i a la Declaració Universal dels Drets de l'Home.

L'objectiu de la proposta és descobrir els principis, instruments i mecanismes d'un model de sistema alternatiu capaç d'aconseguir el màxim benestar per l'individu i la comunitat, la qual aquesta darrera, ha de ser capaç d'evitar la destrucció de la mateixa espècie humana i en el que es pugui garantir la vigència dels drets humans fonamentals ja reconeguts

La instrumentació del model es basa en cinc idees bàsiques:

- 1) LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DEL TREBALL evitant que algú hagi de vendre el seu treball per necessitat de sobreviure.
- 2) LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DE BÉNS
- 3) L'IMPOST SOBRE ELS BÉNS I PRIVILEGIS TRANSFERIBLES PER A FER LLIURE EL MERCAT, tot evitant que existeixin béns posseïts per algú que quedin fora del mercat.
- 4) Diversos IMPOSTOS com a instruments per aconseguir el model de distribució i de societat desitjat; per a eliminar els impactes (positius i negatius); per a corregir els greuges històrics existents; per a fer sostenible el sistema.
- 5) El nou model de DINER, AUTORITAT MONETÀRIA, CREACIÓ DE DINER I MONEDA TELEMÀTICA, tot prenent el salari com a patró d'una nova unitat monetària, el SOU, que representi l'esforç humà com a mesura del valor. Actualment, amb la instauració de l'Euro, aquesta proposta pot avançar també amb LA MONEDA TELEMÀTICA DE LA UNIÓ EUROPEA.
- 6) L'organització piramidal de lliure associació com a estructura capaç de garantir LA DEMOCRÀCIA REAL EN EL MARC D'UN NOU MODEL DE DEMOCRÀCIA SOCIAL.

Diagnòstic

Molts dels sistemes d'organització social de l'home actual no s'adapten a les seves característiques. No tenen suficientment en compte que l'home és un animal social, que per a subsistir tot gaudint de totes les seves possibilitats necessita relacionar-se amb els altres individus. Què l'home prefereix el seu propi gaudi al gaudi dels altres perquè és egoista i que la visió que té de sí mateix i del seu entorn és particular, individualitzada, subjectiva.

Alguns dels sistemes d'organització social coneguts no garanteixen les condicions perquè l'home pugui cobrir les seves necessitats com a espècie i perquè pugui gaudir i perdre sobre la terra. Molts dels sistemes actuals no són capaços d'aconseguir una distribució adequada dels recursos dels quals disposa.

La continuïtat dels sistemes d'organització social coneguts només profunditzaria les diferències de poder adquisitiu entre els individus.

En el sistema actual d'economia de mercat es verifiquen els següents errors:

1. El mercat de treball no és lliure, - sinó basat en la necessitat -, perquè mentre que el treball sigui una mercaderia i existeixi atur, el salari estarà al nivell de subsistència.
- 2a. El mercat dels béns no és lliure perquè existeix el dret de retirar del mercat qualsevol bé de propietat privada.
- 2b. Mentre que el mercat de treball no sigui lliure - o sigui de necessitat - el mercat dels béns no pot ser lliure.
3. El mercat financer genera inflació i empobriment de la comunitat tot creant diner fictici que posteriorment es converteix en diner real, extraient una renda parasitària del sector productiu.
4. L'aparell burocràtic de l'Estat genera malbaratament de recursos obtinguts impositivament de la comunitat i genera inflació amb una despesa pública descontrolada.
5. El problema no té solució amb l'actual sistema polític, perquè els seus defectes resulten funcionals per a la concentració del poder en mans d'una classe política que s'aprofita d'aquesta circumstància.

Objectius

Descobrir els principis, instruments i mecanismes d'un model de sistema alternatiu capaç d'aconseguir l'òptim de benestar col·lectiu i individual de tots els membres de la comunitat d'una unitat geopolítica i capaç d'evitar l'autodestrucció humana

Mitjans i/o instruments.

La formulació d'un sistema basat en un conjunt de principis, tals com:

- 1) El dret elemental a la vida, l'aliment, l'habitatge digne i la salut per a tots els éssers humans, ja reconeguts per la Declaració universal dels Drets Humans i la Constitució Espanyola, així com igualment reconeguts pràcticament per les constitucions i lleis de tots els països del món.
- 2) El dret a l'autodeterminació de l'individu.

- 3) El principi de subsidiarietat a tots els ordres.
- 4) El principi de la riquesa basada en la diversitat.
- 5) L'organització confederal.
- 6) Mercats veritablement lliures – no de necessitat.
- 7) Democràcia Real.

La definició dels instruments bàsics del model "Camí a la democràcia".

- 1 LA RENDA INDIVIDUAL UNIVERSAL PER A FER LLIURE EL MERCAT DE TREBALL (RIU).
2. LA MESURA DEL VALOR SUBJECTIU COM A BASE DEL MERCAT LLIURE DELS BÉNS.
3. L'IMPOST SOBRE ELS BÉNS I ELS PRIVILEGIS TRANSFERIBLES PER A FER LLIURE EL MERCAT (IB). L'IB garanteix la llibertat d'aquest mercat i és la contraprestació pel dret de propietat.
4. L'Impost contra les Externalitats (IE), és l'instrument que garanteix la perdurabilitat dels sistema. Amb ell disminuirà el consum d'energia. Aquest impost també opera com a protecció contra el "dumping social" i ecològic dels productes importats.
5. DINER, AUTORITAT MONETÀRIA, CREACIÓ DE DINER I MONEDA TELEMÀTICA, per a garantir l'equilibri dinàmic del sistema sense cicles de sobreproducció i acumulació d'existències. Això és possible amb la implantació d'una moneda personalitzada, responsable i telemàtica, amb un patró monetari consistent en el treball humà, el SOU.
6. Les despeses de funcionament de l'administració pública, DF, estaran en continu equilibri pressupostari, tot verificant-se contínuament la identitat comptable $IB+IEN+CD=RIU+DF$.
7. La representació social, arbitral i política – delegada explícitament sense termini fix i revocable en qualsevol moment -, és la garantia de la DEMOCRÀCIA REAL EN UN NOU MODEL D'ORGANITZACIÓ SOCIAL. Cadascun dels ciutadans els seus representants. Els representants, posteriorment, designen representants d'un ordre superior i així successivament, conformant una piràmide de representació confederal de tota la Unitat Geopolítica.
8. Aprofitar la Unió Monetària Europea per avançar en la construcció de la nova organització social instaurant LA MONEDA TELEMÀTICA EUROPEA.

Documentació tractada:

- MORA, P., Antoni Ricart. L'economia del benestar, a Herbolzheimer, E., Olivella, M. i Puddu, S., (coords.) Propostes innovadores per repensar l'Economia - Una invitació al diàleg, Publ. de la F.J.B., Barcelona, 1995
- RICART, A., Ecologia Humana, Organització Social - Una introducció a l'educació ambiental i cívica, Escola Finaly, Barcelona, 1995
- RICART, A., Societat y economia del benestar, EcoConcern, Papers d'innovació social 23, Associació EcoConcern, Barcelona
- RICART, A. y FIRMENICH, M. E., Camino a la democracia - La Renta Individual Universal, monografía, Barcelona, 1998
- IGLESIAS FERNANDEZ, J., La renda bàsica: un programa d'implantació, Papers d'innovació social 40, Associació EcoConcern, novembre 1995
- MARTINEZ ALLIER, J., De la Economía Ecológica al Ecologismo Popular, Ed. Nordan-Comunidad e Icaria Editorial, 3ª edició, Montevideo 1995
- PINTOR, M., Racionalitzar la Moneda, un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux, a Herbolzheimer, E., Olivella, M. i Puddu, S., (coords.) Propostes Innovadores per Repensar l'Economia - Una invitació al diàleg, Publ. de la F.J.B., Barcelona. 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Antoni Ricart estudià enginyeria industrial a Terrassa. De de fa més de 20 anys exerceix d'empresari en diferents indústries tèxtils del ram dels acabats. La necessitat de preveure el futur el porta a interessar-se pels fonaments de l'economia i, per tant, per l'organització social. Com a resultat d'aquest interès comença a escriure notes personals, que configuren un model.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta forma part d'un sistema més global que defineix el model "Camí a la Democràcia". El conjunt de les set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat i s'entrelliguen en aquest model són :

Proposta sobre el plantejament general :

(01) Nova Economia del Benestar

Propostes sobre el Sistema Socioeconòmic

- (02) La Renda Individual Universal per a fer lliure el Mercat del Treball
- (03) Autoritat monetària i Creació de Diner.
- (04) La Moneda Telemàtica de la Comunitat Europea.
- (05) La Mesura del Valor Subjectiu com a base del Mercat Lliure dels Béns.
- (06) Impost sobre els béns i privilegis transferibles per a fer lliure el Mercat.

Proposta sobre el Sistema Sociopolític

(07) La Democràcia Real en un Nou Model d'Organització Social

Desarrollo Integral Sostenible [01] Un modelo alternativo para el desarrollo integralmente sostenible

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El desarrollo industrial ha llevado a la humanidad a los límites del ecosistema terrestre. Por otra parte, las políticas de izquierda y centroizquierda se basaban en las teorías marxista y keynesiana y en el poder del Estado Nación. La globalización ha diluido el poder de intervención de los Estados y ha dejado obsoletas a estas políticas. El neoliberalismo se postula como nuevo y definitivo paradigma endiosando al mercado todopoderoso. Pero su aplicación genera una sociedad dual en la que junto a la opulencia de una minoría se somete a la mayoría a la marginalidad y exclusión social. En este contexto, la democracia formal comienza acumular desprestigio por su incapacidad para responder progresivamente a la nueva situación.

La propuesta pretende estructurar una alternativa al neoliberalismo salvaje para recuperar la solidaridad y la justicia social superando el lastre regresivo de permanecer anclados en las políticas keynesiana y/o marxista. Esto implica colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, en la que se armonicen modelos nacionales y regionales de desarrollo sostenible en sentido social, económico, ecológico y político; es decir, modelos económicamente eficientes, socialmente justos, políticamente pluralistas y ecológicamente sustentables. La consecuencia buscada es conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Para lograrlo se propone instrumentar varias propuestas específicas combinadas, como CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNACIONAL, UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA, UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO, UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO, UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO, CONTROL POPULAR DE LA GESTIÓN PÚBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL, unas POLÍTICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE, instaurar LA RENTA NO LABORAL, INTEGRAR LA PREVISIÓN SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA. En todas estas propuestas específicas la tecnología telemática es tratada como una realidad que signa el mundo futuro y provee una herramienta invaluable, a la vez que se propone la incorporación de la metodología de la calidad total al control democrático de todos los procesos sociales, políticos y económicos.

Diagnòstic

1. Dos siglos de civilización industrial han puesto a la humanidad ante los límites del ecosistema terrestre.

2. La evolución económica mundial de la posguerra puede interpretarse desde los ciclos económicos de Kondratieff, determinados por la tecnología dominante, cuya duración aproximada es de cincuenta años, con 25 de fase ascendente y otros tantos de fase descendente. El ciclo de posguerra está dominado por la tecnología de la industria automotriz y la energía petrolífera. En los inicios de los años 70 comienza la fase descendente hasta la primera mitad de los 90. Cada crisis estructural es seguida por una transformación tecnológica que da origen a un nuevo ciclo. La crisis del ciclo "automotor-petróleo" comienza a ser superada por las naves espaciales con combustibles sólidos y los satélites de telecomunicaciones conectados con los ordenadores personales.

3. En la posguerra el mundo se divide entre un sistema capitalista keynesiano y un sistema socialista marxista. El sistema monetario internacional dominante es el occidental basado en el patrón convertible oro (patrón dólar) surgido de los acuerdos de Bretton Woods. Ambos sistemas comparten el patrón de desarrollo tecnológico con ventajas de know how para el capitalismo.

4. Las políticas de desarrollo marxistas se han basado en:

4. 1. La administración de la oferta por vía de la planificación central en un contexto de economía casi absolutamente cerrada

4. 2. En el pleno empleo permanente

4. 3. La determinación política de todos los precios de la economía

4. 4. La inexistencia de la demanda como elemento dinámico del crecimiento

4. 5. Propiedad estatal de todos los medios de producción

4. 6. La inexistencia de sistema impositivo.

5. Las políticas de desarrollo keynesianas se han basado en:

5. 1. La administración de la demanda efectiva por vía del gasto público social y en infraestructuras, en un contexto de economía cerrada en alto grado

5. 2. Una "tasa natural" de desempleo baja

5. 3. Determinación o regulación política de algunos precios críticos (trabajo, tasa de interés, tipo de cambio)

5. 4. Dejar a la oferta la libertad de iniciativa en el mercado

5. 5. Propiedad privada de los medios de producción (con sistemas mixtos en algunos países)

5. 6. Sistema impositivo progresivo.

6. La globalización de la economía ha generado un impulso integrador de grandes bloques regionales. La economía cerrada ha dejado de ser viable no sólo para los Estados - Nación sino también para los nuevos bloques regionales. Estos no son Estados - Nación más grandes que reducen las viejas naciones al nivel de provincias, sino que son subsistemas de un único sistema productivo mundial. Esto no implica necesariamente que todos los subsistemas (proveedores de productos que son tomados como inputs por los demás subsistemas) deban tener la misma estructura social, política y cultural.

7. La globalización ha reducido la soberanía de los estados nacionales y derrumbado los muros de las economías cerradas. La tecnología telemática aplicada al sistema financiero especulativo internacional arrasó la soberanía monetaria. Los partidos políticos de izquierda o cen-troizquierda han basado sus políticas en la teoría marxista y/o en la keynesiana. La nueva realidad mundial ha dejado obsoletas a ambas políticas basadas en el poder del Estado Nación y dichos partidos se quedaron sin programa y sin discurso.

8. La crisis de los paradigmas marxista y keynesiano dio lugar a la hegemonía del paradigma neoliberal, definido por un libremercado a ultranza. El mercado mundial es endiosado como optimizador todopoderoso. Se proclama el triunfo ideológico definitivo de la nueva hegemonía y se postula la consecuencia del pensamiento único y el fin de la historia.

9. El modelo neoliberal ha sido impuesto en América Latina como dogma superador del subdesarrollo, a partir del llamado Consenso de Washington. Su diagnóstico es que el subdesarrollo se origina en la intervención estatal, especialmente en la Industrialización Sustitutiva de Importaciones. La receta es la liberalización y desregulación de todos los mercados en un contexto de apertura de la economía. Su teoría prescribe dos etapas:

9. 1. Se produce un ajuste estructural para garantizar la estabilidad y su consecuencia sería un superávit fiscal

9. 2. Automáticamente se sigue el crecimiento, bajo el supuesto de que los empresarios invertirán acertadamente para las necesidades nacionales incentivados por la desregulación del mercado laboral y el superávit fiscal.

10. En Europa y Estados Unidos se ha avanzado con más cautela y retardo en la aplicación de las políticas neoliberales. En los lugares en que este modelo ha sido completamente impuesto no se demuestra la certeza de sus predicciones: en Argentina, por ejemplo, se ha desmantelado el Estado a favor de monopolios privados, se ha arrasado la legislación laboral y se ha abierto completamente la economía; sin embargo, no se ha logrado ni equilibrio fiscal ni equilibrio general macroeconómico, como lo demuestran el incremento de la marginalidad y la pobreza de los jubilados, la desigualdad social y el desempleo estructural, así como la multiplicación de la deuda externa.

11. Las realidades nacionales e internacional del sistema económico, social y político actual se caracteriza por enormes desequilibrios, como la desigualdad en la distribución del poder y la riqueza, el paro, las desmesuradas concentraciones urbanas o la polución ambiental autodestructiva. La actual dinámica del crecimiento es ecológicamente insostenible. El orden económico mundial sigue asentado en el patrón dólar pese a que Bretton Woods ha muerto.

12. El sistema político de la democracia formal demuestra una creciente incapacidad funcional para representar a la sociedad y solucionar las consecuencias del neoliberalismo.

Objectius

1. Estructurar una alternativa al modelo socioeconómico neoliberal como paradigma del pensamiento único para poder oponer una alternativa al capitalismo salvaje que sea capaz de recuperar la solidaridad y la justicia social superando el lastre político de permanecer anclados en las políticas keynesiana y/o marxista.

2. Colaborar en la construcción de una globalización socialmente justa, económicamente eficiente, políticamente pluralista y ecológicamente sustentable.

3. Conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Mitjans i/o instruments.

1. Rescate de la existencia de alternativas para los países y subsistemas regionales-continentales dentro del sistema económico mundial único. Este implica la inexistencia de economías cerradas y la existencia de una división internacional del trabajo. Pero no implica una única forma de organización socioeconómica para todos los subsistemas. La historia determina diferencias (culturales, de sistemas de valores éticos y morales, de idiosincrasia, de "condiciones iniciales"), que permiten superar el estadio de la soberanía del Estado Nación para pasar a la Soberanía Democrática de los Pueblos en el mundo globalizado con reafirmación y coexistencia tolerante de los nacionalismos culturales.

2. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACION JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTER-NACIONAL. El modelo de globalización posible no es único. Dado que la misma implica la cesión de la soberanía monetaria de todos los Estados Nación, la propuesta pasa por un nuevo sistema monetario internacional. Quien ejerce la soberanía monetaria orienta los precios relativos, distribuyendo la renta mundial. Un acuerdo internacional debe crear una autoridad monetaria supranacional federal que emita una divisa internacional, superando la inestabilidad del sistema actual, y debe reducir o condonar las falaces deudas externas de los países más pobres. La oferta de liquidez internacional no puede ser abandonada a los mercados financieros globalizados, sino que debe ser administrada por un Banco Central Internacional en base a una política monetaria consensuada.

3. Definición de UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA que contemple propuestas sobre:

3. 1. Rol del Estado y/o de las instituciones regionales-continetales
3. 2. Fallas del mercado y fallas del estado
3. 3. Sistema monetario, crediticio y bancario
- 3.3.1. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO
- 3.3.2. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO
- 3.3.3. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACIÓN DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO
3. 4. Desarrollo sostenible social, económica, ecológica y políticamente.
3. 5. Rol de la familia
3. 6. Sistema de previsión social
3. 7. Pleno empleo
3. 8. Formación de capital humano
3. 9. Consenso social sobre el sistema socioeconómico.

4. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTIÓN PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

4. 1. Contrato social
4. 2. Ambitos de soberanía
4. 3. Estructuración del poder institucional
4. 4. Participación democrática
4. 5. Función, formación y control de la clase dirigente

5. Nuevas formas instrumentales de la política económica:

5. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE
5. 2. Instauración de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO
5. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

6. Incorporación de la metodología de la calidad total al conjunto del sistema, aplicando el control de calidad en cada uno de los procesos institucionales de naturaleza social, económica y política. Esto implica que cada producto defectuoso, cada proceso defectuoso y cada administrador defectuoso sea corregido, descartado o reemplazado inmediatamente.

Documentació tractada:

Trabajo del autor en elaboración

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Marto Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Forum Català per Repensar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTIÓN PÚBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLÍTICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISIÓN SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

Economia Distributiva [01]

M. Louise Duboin

Redacció: Mario Eduardo Firmenich
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El procés de creixement il·limitat del sistema capitalista és el culpable de l'imparable augment de la desigualtat social. També es l'origen d'un procés de competitivitat econòmica que deriva en una guerra econòmica, que afecta el món capitalista i que promou uns valors basats en l'èxit econòmic i la rendibilitat a qualsevol preu. La falta de moneda estable basada en un patró real i no fictici, com és el cas actual, provoca una situació d'inestabilitat monetària que afavoreix la inflació i l'especulació, i que propicia una distribució arbitrària de la riquesa. La manca de atractius per a la inversió en el sector productiu i la situació d'incertesa signifiquen pèrdues continuades en l'empresa privada i la impossibilitat de planificar producció i preus. El resultat és es una situació de sobreproducció que satura els mercats juntament amb una reducció important de la capacitat de compra d'un nombre creixent de consumidors, a causa de l'augment de l'atur. El descens del consum provoca l'estrangulament del sistema.

L'objectiu principal és que els sector productiu, financer i polític siguin instruments per configurar un sistema igualitari, en el qual quedin exclosos la competitivitat i el mercantilisme. S'ha de plantejar un canvi de les relacions econòmiques i del comportament humà. S'ha de buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució del mitjans d'accés a la producció.

El sector productiu ha de centrar-se en satisfer les necessitats reals de la societat mitjançant el consens de tots els seus integrants. L'Estat és l'encarregat de regular la producció mitjançant la participació activa de tota la societat en la planificació, control i seguiment dels projectes empresarials.

L'estructura productiva es fonamenta en L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Els instruments per assolir l'equilibri social i la igualtat es basen en el CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL. Com a instrument monetari es proposa LA MONEDA DISTRIBUTIVA, basada en la producció real. El concepte de democràcia ha de basar-se en la igualtat econòmica.

Diagnòstic

Per a Duboin el procés de creixement il·limitat del sistema capitalista és el culpable de l'imparable augment de la desigualtat social, que pateix tant els anomenats països del Tercer Món com els considerats desenvolupats (aparició de l'anomenat Quart Món). També es l'origen d'un procés de competitivitat econòmica que deriva en una guerra econòmica, que afecta el món capitalista i que promou uns valors basats en l'èxit econòmic i la rendibilitat a qualsevol preu.

La falta de moneda estable basada en un patró real i no fictici, com és el cas actual, provoca una situació d'inestabilitat monetària que afavoreix la inflació i l'especulació, i que propicia una distribució arbitrària de la riquesa. Aquest fet provoca una situació que Duboin defineix d'incertesa, en la qual la inversió privada queda frenada a causa de la pèrdua de confiança per part del capital i incideix directament en la crisi empresarial davant de la lògica reticència de la banca a seguir finançant les empreses. Aquest procés no és independent de la resta de sectors (fonamentalment el productiu). La manca de atractius per a la inversió en el sector productiu i la situació d'incertesa signifiquen pèrdues continuades en l'empresa privada i la impossibilitat de planificar producció i preus.

El resultat del procés es concreta en una situació de sobreproducció que satura els mercats juntament amb una reducció important de la capacitat de compra d'un nombre creixent de consumidors, a causa de l'augment de l'atur. El descens del consum provoca l'estrangulament del sistema. Les sortides del sistema actual davant la crisi estructural es basen en el proteccionisme i la recerca, a qualsevol preu, de nous mercats.

El sistema capitalista necessita d'un sector polític que consolidi una estructura de poder que defensi els interessos dels grans grups econòmics. La manca de representativitat política i el poc pes de la societat en la presa de decisions més importants incideixen en l'augment de les desigualtats socials, que a la vegada estan directament relacionades amb les conseqüències de la crisi financera i productiva.

Ès una cadena sense fi, un cercle tancat sense sortida. Un sistema que per a Duboin havia desembocat en la I Guerra Mundial i que vaticinava (en el període d'entreguerres) un proper conflicte mundial com a única sortida de la crisi. El creixement il·limitat conduïa directament a la necessitat de destruir allò que s'havia produït per tornar a iniciar el procés.

Objectius

L'objectiu principa

Assolir que els sector productiu, financer i polític siguin instruments per configurar un sistema igualitari, en el qual

quedin exclosos la competitivitat i el mercantilisme. S'ha de plantejar un canvi de les relacions econòmiques i del comportament humà. S'ha de buscar un canvi radical de motivació en el qual el mite dels diners i de l'economia de mercat sigui substituït per un sistema econòmic i social que resolgui separatament el repartiment del treball i la distribució dels mitjans d'accés a la producció.

Com a objectius a curt i llarg termini es proposa satisfer un màxim de necessitats i la salvaguarda del planeta per als nostres descendents.

Una societat, que anomena el "socialisme de l'abundància", dotada d'un equipament modern que procuri a tots els seus membres el benestar material i l'accés a una vida intel·lectual. El socialisme de l'abundància pot definir-se com la forma de societat on els afanys individuals estan coordinats amb el mínim esforç per satisfer les necessitats dels seus membres.

Mitjans i/o instruments.

El sector productiu ha de centrar-se en satisfer les necessitats reals de la societat mitjançant el consens de tots els seus integrants, que es basa en el principi de la desmercantilització del sistema productiu i en l'equilibri entre consum i producció.

L'Estat és l'encarregat de regular la producció mitjançant la participació activa de tota la societat en la planificació, control i seguiment dels projectes empresarials.

L'estructura productiva es fonamenta en L'EMPRESA DISTRIBUTIVA. Aquest tipus d'empresa perd el caràcter capitalista, ja que és creada en base a les necessitats de la comunitat i no per expectatives de benefici. El principi que governa l'organització del treball és l'autogestió.

Els instruments per assolir l'equilibri social i la igualtat es basen en el CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL. El contracte cívic es un compromís de participació en el procés productiu davant la societat e inclou un servei social que té com a objectiu assegurar les necessitats productives bàsiques. La renda social és un sou individual garantit per a cada membre de la societat independentment de la seva activitat. El sector financer ha d'estar basat en la transparència i en el principi del seu paper mercantilista (que inclou el sector bancari, ja que en ser una societat igualitària i no consumista perd el seu caràcter capitalista). Com a instrument monetari es proposa LA MONEDA DISTRIBUTIVA, basada en la producció real. La característica d'aquesta moneda és que desapareix en el consum i per tant no és atesorable ni generadora d'interessos.

El concepte de democràcia ha de basar-se en la igualtat econòmica. Els instruments esmentats anteriorment configuraran una societat participativa en la qual tots els seus membres prenen part activa en aquelles decisions que l'afecten. Aquesta societat, anomenada societat assembleïsta, es basa en el principi d'una contínua posada en comú de les lleis i de la seva posterior votació per mitjans informàtics.

Documentació tractada:

Mora, Pere; "L'economia distributiva. Un resum de les aportacions de Jacques i Marie Louise Duboin", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 213-249. Documentació addicional: Duboin, M.L. "Les affranchis de l'an 2000", 2ed, Vioci la clef, Canadà 1996 (1ed 1984), "La troisième voie", Grande Relève, 961, desembre 1996, Duboin, J. "Rareté et abondance" Éd. Ocia, París 1944, "Demain où le socialisme de l'abondance", Éd. Ocia, París 1940, "Lettre a tout le monde", Fustier, París 1938, "Egalité économique", Bertrand Grasset, París, 1938, "Libération", Éd. Ocia, París 1937, "Kou, l'ahuri, ou la misère dans l'abondance", Fustier, París, 1935, "En route vers l'abondance", Fustier, París, 1935, "Ce qu'on appelle la crise", Fustier, París, 1934, "La grande révolution qui vient", Fustier, París, 1934, "La grand reléve de l'homme par la machine", les Éditions Nouvelles, París, 1932, i altres

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat ECONOMIA DISTRIBUTIVA. Hi ha quatre propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

- 01 L'ECONOMIA DISTRIBUTIVA
- 02 L'EMPRESA DISTRIBUTIVA
- 03 CONTRACTE CÍVIC I RENDA SOCIAL: NOVA ORGANITZACIÓ DEL TREBALL
- 04 LA MONEDA DISTRIBUTIVA

El Estado estético [01] La alternativa global que podría ser y no es

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Models

Resum

La alternativa para el ESTADO ESTÉTICO es una alternativa global superadora de la "civilización de los individuos" que permita iniciar la "civilización de las personas"; se basa en la doble tesis:

a) que el ser humano si bien ha desarrollado un nivel suficiente de conciencia, esta no es del todo reconocida y por lo tanto no puede actuar en conciencia, debido a unas condiciones socioeco-nómicas y de vida que le fuerzan a mantenerse en un estadio y bajo unas leyes que vienen deter-minadas por la lucha por la supervivencia. Esta situación le sitúa en contradicción consigo mis-mo, con su especie y con la naturaleza por haberse producido una ruptura o desfase entre lo que es y lo que habría de ser al nivel de conciencia adquirido. Las leyes que rigen la lucha por la supervivencia han dejado de serle útiles y requiere de una nueva formulación socioeconómica que le permitan superar las contradicciones en que ha sucumbido y que le permitan reconocer el nivel de conciencia adquirido y así poder actuar en conciencia;

b) que tanto el conocimiento en general como el intelecto en particular junto con la evolución de las ciencias, la técnica y la capacidad productiva permiten y ofrecen la posibilidad real de ganar la abundancia para el conjunto de la humanidad. Permiten darse unas relaciones de producción y distribución adecuadas a las exigencias del nivel de conciencia adquirido, abundancia impres-cindible para superar el permanente enfrentamiento que exige la lucha por la supervivencia y que impone el actual modelo de economía de mercado.

Una y otra cosa han de permitir superar el estadio que determina al ser humano como individuo para iniciar el estadio que le permita ser y mostrarse la persona que por el nivel de conciencia adquirida, aunque no reconocida, ya es.

Para tal conquista la alternativa presentada ofrece una formulación que puede ayudar a conse-guirlo.

Diagnòstic

El modelo en que se sustentan las sociedades de los países avanzados, y que de no intervenir, se ira imponiendo inexorablemente a las demás comunidades, bajo los calificativos de "democracia", "economía de mercado", "socialdemocracia", "liberalismo económico" y en los últimos años "pensamiento único" ha entrado en contradicción y ha situado en la contradicción más alevosa jamás conocida al propio ser humano; consigo mismo y con los demás congéneres.

Primero: Ha entrado en contradicción el propio sistema, por cuanto su única posibilidad de supervivencia se halla en la huida hacia adelante, en la permanente lucha entre contrincantes que se disputan el mismo ámbito y finalidad, sin capacidad de reconocer que el ámbito es limitado y la finalidad equivocada.

Segundo: Ha situado a un nivel tal de contradicción al ser humano, por cuanto le hace dudar de si mismo, de sus capacidades y deseos mas íntimos acordes a su naturaleza y momento evolutivo. Manteniéndolo en la vorágine de la permanente lucha por la supervivencia, la cual, ya no se limita a saciar las necesidades más simples y primarias, sino que la lucha por la supervivencia, ha trascendido a la satisfacción de la primaria necesidad, hasta situar la satisfacción de las necesidades estéticas en el mismo plano que las primarias, con la cual cosa, estas, las estéticas, las cuales deberían de comportar realización personal, satisfacción de vivir, a partir de haber conseguido la paz, la armonía, el equilibrio personal y social... y la abundancia necesaria, no aportan para el individuo de hoy en día, por una parte, mayor ni distinta satisfacción que la que pueda encontrar un animal después de haber saciado su apetito y por otra parte impiden al ser humano congratularse consigo mismo y con los demás congéneres por cuanto se satisfacen desde y a partir de la lucha y el enfrentamiento.

Tercero: La explotación y desequilibrio Norte/sur, la mortalidad infantil, el conflicto generacional, la crisis de la familia, los genocidios, la concentración de la población en las grandes ciudades, las bolsas de pobreza y paro en los países avanzados, son entre tantas otras situaciones, contradicciones que pesan en el ser humano hundiéndolo en la inseguridad propia y desconfianza en los demás.

La realidad que envuelve a la sociedad ha situado al ser humano en un nivel tal de contradicción por el hecho que no entiende ya casi nada de su propio comportamiento ni de lo que a su alrededor esta sucediendo y de lo cual en mayor o menor grado se siente utilizado y al mismo tiempo corresponsable, pero incapaz e impotente de dar las respuestas que su conciencia le indica.

El ser humano vive en una creciente contradicción por haber desarrollado capacidad consciente, la cual le aleja de la pura animalidad que determinan las leyes de la naturaleza material, ahora bien la creciente conciencia le exige para superar la contradicción que comporta seguir bajo los auspicios de las leyes de la naturaleza, cuando ya las

ha superado, regirse bajo las leyes de la conciencia, regirse bajo su propia ley moral, la cual le ha de llevar a reconciliarse consigo mismo, con su género y con la propia naturaleza, sostén y medio en el que se muestra la conciencia.

La organización social, el sistema productivo/económico, el modelo capitalista de mercado y sus colaterales, la propiedad, el poder, etc., es decir la lucha solapada por la supervivencia, si bien pudieron servir, pudieron ser útiles, para la evolución y crecimiento de la especie humana, se muestran hoy caducas y negativas por haber hecho entrar al ser humano en una creciente contradicción entre lo que es y lo que ya puede ser. Se muestran inservibles por no dar respuesta a las necesidades más íntimas del ser humano, a las exigencias de su dualidad; materia/conciencia. Se presentan inadecuadas y peligrosas por poner en cuestión el futuro mismo de la humanidad por no entender de los límites que la naturaleza en su conjunto impone.

Por todo ello y para superar las contradicciones, no cabe otra posibilidad, que la de salirse al menos teóricamente del sistema para así poderse regir uno mismo bajo su propia ley moral que surge de la conciencia y así poder discernir libre de condicionantes.

Tal acto lleva a comprender:

Primero; que el modelo social/económico, a causa de la dinámica establecida y mediante sus mecanismos de autodefensa, es capaz de transformar y digerir en beneficio propio o en su caso aniquilar, cualquier iniciativa progresista i de cambio real de sus estructuras y fundamentos. Ejemplos los tenemos en las sociedades capitalistas en cualquiera de las propuestas que desde la izquierda i el progresismo se hayan intentado; la socialdemocracia ha representado desde sus inicios el primer i más significativo ejemplo de como unas ideas socialistas i de cambio real, se transformaron en los mejores gestores del Capital. En los últimos años y sin que estos hayan rectificado en su quehacer, encontramos no pocos ejemplos en todos los sectores progresistas que de alguna forma u otra entienden que las cosas no van bien e intentan dar su respuesta sectorial. Vemos, como el sistema los absorbe y diluye en beneficio propio su trabajo i expectativas; ejemplos como el de los verdes alemanes y ecologistas en general o las ONG, voluntariado... que si bien en su mayoría realizan una labor encomiable i necesaria hoy en día, para el sistema no representan ningún peligro, sino, más bien un medio para lavar su conciencia, además de así ocupar a gente que dada su posición crítica con el modus operandi en sus sociedades podrían representar una fuente real de conflicto, se los saca de encima, a menudo prácticamente, financiándoles operaciones de ayuda, relajando su sentido crítico además de transformarlos en una herramienta más del sistema.

En segundo lugar; permite entender que en el sí del sistema social vigente en la mayoría de los países, léase democracia burguesa, no cabe la posibilidad de ser y actuar de forma progresista, cuando, el mismo termino ha perdido todo su sentido i valor y las organizaciones políticas y sindicales de la llamada "izquierda" más representativas basan su "progresismo anquilosado" en la nueva significación devaluada que se le concede al termino, es decir, progresismo dentro del marco del sistema, el cual no lleva más que a consolidar el propio sistema, y no progresismo superador el cual llevaría a la superación del sistema, y por otra parte, las demás organizaciones que se resisten a dejar de ser verdaderamente progresistas caen en la incompreensión más generalizada, además de demostrar una supina incapacidad para generar alternativas acorde a la sociedad actual, como puede verse en el actual PCE a través de Izquierda Unida, al PC Francés o al ex PC Italiano, incapaces de alcanzar el Poder y poder aplicar su "progresismo", por otra parte encontramos a los grupúsculos menos representativos, los cuales caen en la marginalidad más absoluta de la vida social y política.

A todo ello cabe añadir la corrupción que el propio sistema genera i que la clase política en general no es capaz de librarse de ella, sino que entra de lleno, aprovechándose en beneficio propio y a menudo personal para enriquecerse. Lo que la lleva a un progresivo descrédito por parte de la ciudadanía, la cual ya no sabe en qué, ni en quien confiar ni creer.

Tal situación ha llevado a la sociedad de los países avanzados a otra no menos importante contradicción, cual es por una parte la necesidad de respuestas y alternativas que le permitan gozar de la vida en lugar de sufrirla, aprovechando y utilizando tanto el grado de conocimiento adquirido como la evolución de la ciencia y la técnica. Y por otra la poca o nula capacidad de asumir riesgos que todo cambio plantea, debido a un falso y relativo bienestar, falso y relativo por darse a partir de las contradicciones en que ha caído el ser humano. Tal situación lleva a la creatividad, a la ilusión y los esfuerzos, como hemos visto sucedía con el progresismo, a realizarse dentro del sistema establecido, con lo cual, la creatividad en lugar de ser superadora es conservadora, es decir creativa en el sí de las exigencias del sistema. La ilusión en lugar de soñar una vida de gozo se limita tan solo a desear lo que el sistema ofrece. Y los esfuerzos en lugar de ser realizantes se convierten en fatigas que agotan y convierten al individuo en una pieza más del trabajo alienante y del consumo por el consumo.

Objectius

El objetivo final de la propuesta como se desprende de lo anteriormente dicho es superar las contradicciones en que ha caído el individuo y recuperar la normalidad que corresponde al momento evolutivo de la especie humana. Normalidad que exige y ha de comportar un cambio de estadio, por cuanto las estructuras sociales actuales han de dar paso a unas nuevas relaciones sociales y productivas. Normalidad para el ser humano que ha de representar reconocerse y ser persona en lugar del individuo enfrentado de hoy en día. Para ello, la propuesta se plantea dos objetivos previos como son:

Primero; Despertar la conciencia individual, en el sentido de aflorar el nivel de conciencia adquirido hasta este

momento de la evolución, lo que ha de llevar a superar el estadio de individuo separado para reconocerse persona y así poder decir basta ha una realidad que no le corresponde.

Segundo: Crear unas nuevas condiciones materiales y de vida mediante las cuales el ser humano pueda mostrarse y ser persona en sociedad. Es decir superar la civilización de los individuos para alcanzar la civilización de las personas.

Hay un tercer objetivo y aunque es fin en si mismo, es también un medio para favorecer y alcanzar con mayor celeridad el primero y el segundo; Demostrar a la sociedad mundial que el cambio de civilización es ya no solo necesario sino posible, para ello la propuesta concretada en el segundo objetivo está pensada para Cuba o cualquier otro país que sus gobernantes hayan asumido la categoría de personas y se decidan a adoptar el modelo de producción no represivo y de organización social no condicionante que el trabajo ofrece.

Mitjans i/o instruments.

Para conseguir el primer objetivo el libro «Un mundo para Hélène, un mundo para ti, aquello que podría ser y aun no es», que presentamos aquí bajo el nombre de ESTADO ESTÉTICO pretende ser una herramienta eficaz e ilusionante del nuevo momento que los seres humanos podemos darnos, una herramienta de concienciación de la posibilidad que tenemos de vivir distinto y me-jor, la cual cosa no significa que sea ni el único camino ni el único medio de conseguir devenir persona. Para conseguir el segundo objetivo, el modelo del ESTADO ESTÉTICO ofrece los elementos teóricos y prácticos para crear las bases de una sociedad no represiva y liberadora de las potencialidades bellas del ser humano, ofrece asimismo la estrategia a seguir para conseguir el objetivo para las sociedades avanzadas o en democracia burguesa. Para conseguir el tercer objetivo, el modelo presenta además de la estrategia, la formulación concreta de las formas iniciales que ha de tomar la nueva sociedad, es decir, la organización, el sistema productivo, el trabajo, la distribución de bienes, la distribución del tiempo, la relación con la naturaleza, la democracia, la educación, la familia, las relaciones interpersonales, la medicina, la información, etc.;

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" –no activas en el Fòrum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

El Estado estético [15] Estrategia a seguir

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol
Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Models

Resum

Es posible a finales del Siglo XX superar el estadio de los individuos para alcanzar el de las personas ? Esta es una pregunta que se la ha de responder cada uno particularmente, ahora bien la respuesta no puede ni ha de ser un acto de Fe o de falta de la misma, sino que ha de partir de las demandas de la propia conciencia, del conocimiento, de la valoración de los medios y las posibilidades objetivas con que la cuenta la sociedad actual, así como de los deseos mas íntimos y las necesidades realizativas de cada uno, haciendo abstracción de las condiciones y realidad dada, y haciendo por imaginarlas en unas condiciones óptimas como las presentadas en el modelo ESTADO ESTÉTICO.

En última instancia se hace necesario conocer las inquietudes y necesidades mas íntimas de los próximos para darse cuenta que en lo esencial no difieren de las de uno mismo, lo cual nos iguala y permite perder el miedo que puede dar lo distinto.

El autor se contesta que sí es posible y que se hace necesario.

En este sentido no hay que olvidar que son muchos los seres humanos que particularmente han superado la condición de individuos para devenir personas, aunque la realidad no les permita mostrarse, serlo y gozarlo plenamente.

Lo nuevo germina en lo caduco, lo nuevo está ya en lo viejo. La preparación de lo nuevo se está ya produciendo, aunque para la mayoría ocupada en la problemática diaria, sea aparentemente inapercibible. Lo nuevo se manifiesta a través del nivel de conciencia e intelecto adquirido, el sentimiento de globalidad, la necesidad de cambio del ser humano, la técnica y la ciencia, la capacidad de producción, las estructuras y sistemas de distribución, el tiempo libre...

La mayor parte de las aportaciones que puedan parecer innovadoras en el grueso del modelo se fundamentan en gran medida en la propia experiencia del autor a través del conocimiento de las personas e individuos, como del funcionamiento y estructuración de la organización productiva del momento presente, haciendo un ejercicio de doble percepción y valoración, es decir, haciendo por situarlas en el nuevo contexto presentado. Al valorar así las experiencias y el conocimiento de la realidad uno se da cuenta con suma facilidad que el nuevo contexto esta ya ahí, en nuestras manos y se trata tan solo de modificar los criterios de funcionamiento y sus finalidades y esto depende, no se dude, tan solo de nuestra voluntad. Así mismo, uno se da cuenta de la inutilidad de cantidad de estructuras y labores que conforman el actual ordenamiento. A partir de este ejercicio se utiliza el sentido común libre de condicionamientos, permitiendo ver con claridad meridiana la absurdidad del actual sistema económico/social y así la necesidad y conveniencia de iniciarse en un nuevo modelo de relaciones de producción que aportaran unas nuevas y satisfactorias relaciones sociales.

En último término y ante la duda o el temor de la posible viabilidad del modelo presentado, es necesario preguntarse uno mismo si respondería positivamente a la nueva formulación, la respuesta con toda seguridad será que sí, y no ha de preguntarse por como responderán los demás, ya que puede tener la seguridad que no son ni mejores ni peores que él, además que en el nuevo contexto no serán ni buenos ni malos, simplemente Seremos. Al menos la experiencia del autor, el cual ha presentado esta pregunta a innumerables congéneres que han respondido que sí, no le permite tener ningún tipo de duda.

Diagnòstic

El cambio de lo nuevo por lo viejo no puede venir por la imposición de unos pocos sino que ha de llegar por la asunción de la necesidad y el convencimiento de que es necesario por parte de la mayoría. Tampoco pueden utilizarse los mecanismos e instrumentos de propaganda ni de poder que se dan en lo viejo por cuanto estos no persiguen enseñar ni despertar conciencia sino solo conducir y adormecer voluntades y criterios e imponer deseos ajenos a uno mismo. Tampoco requiere líderes ni organizaciones excluyentes.

El cambio de lo viejo por lo nuevo requiere despertar consciencia adormecida, requiere seres humanos con criterio y voluntad propios. Requiere enseñar, mostrar e ilusionar al compañero de trabajo, al vecino, al amigo y como no a los mas próximos las posibilidades que nos podemos dar, que debemos darnos, posibilidades de las que somos herederos y beneficiarios por ser el resultado de la evolución humana y que no debemos desperdiciar por propia responsabilidad y derecho a vivir mejor.

Para ello debemos organizarnos conforme plantea la alternativa propuesta, empezando ya desde el primer momento a vivir lo nuevo en el sí de lo viejo y a mostrarnos nuevos frente a los que se muestran aun viejos y así les ayudaremos a cambiar lo viejo por lo nuevo.

Objectius

Estrategia:

a/ De carácter General

1- Los que se decidan por preparar el cambio, necesariamente habrán de haber superado el estadio particular de individuos y haber devenido personas, como todo lo que esto conlleva y ya se ha visto.

2- Aun así, será conveniente leer, estudiar y valorar el trabajo «Un Mundo para Hélène, ...», en el cual se puede vislumbrar en mayor medida que la síntesis que se ofrece en el presente trabajo la forma que tomará inicialmente la sociedad de las personas.

3- Encontrarán la herramienta en la elaboración y desarrollo del Plan Programa y en el planteamiento de estructuración del Modelo Productivo.

b/ Para las sociedades con democracia burguesa/parlamentaria

1- Las personas que decidan iniciar la preparación de lo viejo por lo nuevo, se constituirán en asamblea para elegir de entre las distintas propuestas de trabajo para el estudio general de las posibilidades con que cuenta el país en cuestión, con el fin de poder elaborar la Propuesta única de Plan Programa Inicial.

2- Habrán de organizarse como si de un sector productivo de los presentados se tratara. El cual será gerenciado por la persona que haya presentado la Propuesta elegida.

3- El gerente de la unidad productiva del sexto nivel conformará el equipo de trabajo de susodicho nivel, así mismo conformará la U/P del nivel quinto. El gerente de la U/P del nivel quinto conformará la del nivel cuarto, de la misma forma procederá con los niveles tercero y segundo.

4- La finalidad de este sector es la de recopilar la información necesaria para el reconocimiento de los límites y la elaboración del Primer Plan Programa de cambio.

5- Las localidades o barrios conformaran el primer nivel, eligiendo a la gerencia en asamblea. La función de estas U/P y la de todos sus miembros es la de dar a conocer el proyecto de cambio a sus próximos, despertando conciencia, dando seguridad y confianza. Se podrán apoyar dando a conocer Un mundo para Hélène...

6- Para dar a conocer la propuesta de cambio se procederá explicando y conversando personalmente y organizando reuniones con las personas próximas y en ningún caso mediante la propaganda ni espectáculos que puedan parecerse a las actuaciones parnafernalescas de los partidos políticos y demás organizaciones que se dan en lo viejo.

7- Las conciudadanos que se vayan sumando al proyecto se irán integrando a la U/P básica de su localidad o barrio.

Todos las personas comprometidas tiene que asumir la responsabilidad de propagar la idea, siendo este el bien que producen dichas U/P.

8- Todas las actividades e información que se vaya realizando en el proceso de preparación para el cambio será absolutamente abierto, es decir, toda ciudadano comprometido o no con el proceso podrá informarse libremente, así mismo se pasara a los medios de comunicación la información que se vaya generando. Con ello se ganara la confianza de los ciudadanos en general, la cual cosa les acercara a la idea.

9- La gerencia de la U/P del sexto nivel cuando por la información recibida entienda que puede haber una mayoría de la población que esta por el cambio, decidida el momento de oportuno de presentarlo a la decisión de la sociedad en general. Para ello se utilizaran los mecanismos que la democracia parlamentaria dispone para la elección de un nuevo gobierno.

10- En el momento que se considere y que habrá de coincidir con la finalización del Plan Programa y el compromiso de una parte importante de la población se iniciara la preparación teórica de la estructura material que ha de tomar el nuevo modelo productivo. En ultima instancia las personas comprometidas se situaran en las distintas ocupaciones productivas de las distintas U/P.

11- Una vez presentada y aceptada la propuesta de cambio por la mayor parte de la población se procederá a la toma del gobierno del país.

12- La primera acción que habrá de tomar es liquidar las viejas e inservibles estructuras: moneda, propiedad, parlamento, etc., al mismo tiempo que poner en marcha la nueva estructura de producción, la cual ha de estar a punto de funcionamiento, con las personas imprescindibles en su lugar para que de esta forma la crisis sea mínima y el tiempo de la misma irrisorio.

13- Los individuos reticentes al cambio por las razones que sean, se encontraran desarmados y perdidos, por cuanto nada de lo que sustentaba su posición de fuerza y poder lo tendrán ya a su disposición, por no existir. Esta nueva realidad los hará entrar sin más remedio, primero en la nueva dinámica establecida y posteriormente a aceptarla al reconocer que su calidad global de vida habrá mejorado.

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

[01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES

- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" -no activas en el Fórum- otras propues-tas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

L'estat del benestar

Manel Pons i Romero

Redacció: Manel Pons i Romero
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

Espanya té un Estat del Benestar poc desenvolupat i no és cert que la conjuntura econòmica ens obligui a reduir-lo, és més, la nostra situació ens permet ampliar l'Estat del Benestar, i fer-ho ens permetria reduir les desigualtats, la pobresa i l'atur, a més de fer millorar la nostra situació econòmica, ja que amb un Estat del Benestar ampli es pot fer front a adaptacions i reestructuracions de la nostra economia en relació als mercats mundials per ser més competitiu, sense haver de patir conflictes socials que limiten aquestes possibilitats. L'Estat del Benestar és el sistema que garanteix una major justícia social, ja que permet donar una igualtat d'oportunitats real i, per tant, fer efectiva la llibertat de tots els ciutadans.

Diagnòstic

Espanya és un dels països de la OCDE on l'Estat del Benestar està menys desenvolupat. Això té com a conseqüència nivells baixos d'educació, importants bosses de pobresa i desigualtats. A més a Espanya hi ha un elevat índex d'atur contra el que caldria lluitar amb els mitjans que ofereix un Estat del Benestar desenvolupat.

Lluny del que puguin afirmar la majoria dels polítics, l'Estat del Benestar no només no és insostenible, sinó que a més podria ampliar-se considerablement a Espanya si hi hagués la voluntat política de fer-ho. El problema està en què a Espanya els interessos dels empresaris estan molt ben articulats i tenen molt de poder degut a la posició privilegiada de la que gaudeixen després de dictadures que els han permès controlar el poder polític, i aquest és el motiu de què no es desenvolupi més l'Estat del Benestar.

Objectius

Reduir l'atur, les desigualtats i la pobresa i millorar l'educació que és fonamental per reduir l'atur crec que haurien de ser objectius prioritaris en la política de qualsevol govern per fer que aquesta sigui una societat més justa on tothom tingui una igualtat d'oportunitats que li permeti desenvolupar la seva vida de forma lliure.

A més, el desenvolupament de l'Estat del Benestar no només és compatible amb el desenvolupament econòmic sinó que a més l'afavoreix i permet que beneficiï a tota la societat.

En definitiva l'objectiu és desenvolupar un Estat del Benestar universalista com el dels sistemes corporatistes democràtics dels petits Estats europeus, que els permet assolir una economia molt competitiva, sense conflictes socials i amb beneficis i costos que es reparteixen de forma solidària entre tots els ciutadans. Aquest tipus de sistema representa l'assoliment d'un equilibri de cooperació que beneficia a tots i supera el dilema del presoner o del "free rider".

Mitjans i/o instruments.

Cal augmentar la redistribució mitjançant impostos directes més progressius, Espanya és un dels països on hi ha menys redistribució. Cal invertir més en serveis socials com educació, que a més poden ser un mecanisme per crear llocs de treball. Un exemple: a Suècia a una persona gran malalta, la cuiden al llarg del dia cinc persones. Això és menys costós que tenir-la a l'hospital, permet crear cinc llocs de treball i allibera, normalment, a la dona de la responsabilitat de cuidar-la donant-li més llibertat i permetent-li treballar. A Espanya una altra de les conseqüències d'un escàs Estat del Benestar és que la dona s'ha d'ocupar dels fills i dels familiars, el que fa que la seva llibertat es vegi considerablement reduïda.

El finançament es pot obtenir amb impostos directes progressius, la lluita contra el frau fiscal que és molt elevat a Espanya, la reducció del pressupost de Defensa. La principal crítica que es fa a aquest tipus de polítiques socials és que poden generar molta inflació, però això no és cert si aquestes mesures es compensen amb una moderació salarial.

Per arribar a aquest equilibri caldria un mercat laboral amb negociacions col·lectives centralitzades i un alt nivell de sindicalització, situacions que poden assolir-se amb incentius adequats.

Documentació tractada:

NAVARRO, Vicenç "Neoliberalismo y Estado del Bienestar" Ed. Ariel, Barcelona 1997. Per saber alguna cosa més sobre el corporatisme democràtic que aquí tracto de passada llegir: KATZENSTEIN, Peter J. "Los pequeños Estados en los mercados mundiales".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Perquè el desenvolupament de l'Estat del Benestar pugui ser una realitat cal que les forces d'esquerra s'uneixin i defensin aquestes polítiques i cal que els ciutadans s'adonin que és el que més els convé a tots, inclosos els empresaris, i que és possible fer-ho.

Alguns dels comentaris que faig són extrets de les classes impartides a la facultat de Ciències Polítiques de la UPF pel professor Vicenç Navarro.

Mentalitat i models globals

Lluís M. Xirinacs i Damians

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum. transversal Models

Resum

Tot pensament, acció, procés, representació de la realitat, implica un espai mental, un model que els recull. No volem la realitat si al nostre model mental subjacent no hi ha una referència a aquesta realitat. Actuem i sentim d'acord amb una imatge, un patró que ens hem fet de les coses que sovint confonem amb la realitat. Són necessaris nous patrons mentals per afrontar la complexitat del món actual. L'arrogància del nostre model actual, una visió compartimentada de la realitat, repercuteix negativament en l'ecologia, l'economia i les relacions interculturals. Ens cal una visió global de la realitat, que seleccioni una mica de tot arreu salvant el conjunt i els aspectes més importants. Hauria de bastir-se a partir de quatre principis: Cada part és ella mateixa (identitat), cada part té parts veïnes (interdisciplinarietat), cada part és el tot (totalitat), el tot és en cada part (holicitat).

Diagnòstic

Cal actualitzar els nostres models mentals per adaptar-los a una realitat canviant, per poder adaptar-hi les nostres respostes. L'especialització, fruit d'una visió "compartimentada de la realitat i d'un model unidireccional, mitificador del progrés sense mesura", ha fet avançar el progrés material però no el desenvolupament de la consciència, impeding un procés harmònic i holístic. L'exclusiu coneixement parcial i especialitzat de la realitat condueix a una manca de reflexió crítica i a actuacions de caire només descriptiu sobre la realitat, que alhora comporta un malbaratament de recursos.

"La humanitat recull el fruit nefast d'aquest model que funciona automàticament i amenaça amb voracitat antròpica, d'engolir el propi creador o creadora, la terra on viu i el món en si mateix. L'arrogància del model actual repercuteix en l'economia, l'ecologia i l'ecumene tres aspectes vitals en les relacions humanes".

Qualsevol barrera absoluta que definim en la realitat serà fictícia i condemnada al fracàs. La ciència, construint síntesis parcials provoca deformacions exaltadores en els àmbits estudiats i depressores en els que deixa de banda. Un model implica que sigui general i interconnectat.

Objectius

- Interconnectar l'abundant i valuósíssima informació analítica o parcial generada en els darrers segles per les diverses cultures arreu de l'Aldea Terra. "El generalisme vol donar orientació en la immensa complexitat que hi ha rera els fenòmens de la vida i l'univers".
- Construir síntesis globals, permanentment provisionals, redactades en termes filosòfics, amb un rigor diferent al de la ciència.

Mitjans i/o instruments.

- Es proposa un metamodel global harmònic, que:
 - a) vol integrar tant les regularitats com les contradiccions fecundes de l'Univers (i que es reflecteixen en el tarannà propi de la humanitat), intentant evitar el desordre mental i real que acostuma a produir el tractament de la contradicció;
 - b) ajuda a prendre consciència dels propis patrons mentals i ajuda a millorar-los o substituir-los per altres, amb l'objectiu de poder ordenar tant els coneixements adquirits prèviament com els futurs;
 - c) permet la interconnexió i l'harmonització d'aspectes abans irreconciliables de la cultura: ciència i consciència, teoria i pràctica, ètica i estètica, en un exercici de tolerància, obertura mental i síntesi de complementaris i contradictoris.

-Una visió global de la realitat, que seleccioni una mica de tot arreu, salvant el conjunt i els aspectes més importants. De fet, davant de la impossibilitat d'abastar-ho tot, una certa especialització en allò que enriqueixi la humanitat és fins i tot desitjable, però qualsevol model global hauria de respectar quatre principis bàsics:

1. Cada part és ella mateixa: principi d'identitat.
2. Cada part té parts veïnes: principi d'interdisciplinarietat.
3. Cada part és en el tot: principi de globalitat.
4. El tot és en cada part: principi d'holicitat.

- Vies d'implantació: la proposta es concreta en la presentació, en una sèrie de llibres, d'un projecte provisional de model global, de cara a estimular l'aparició d'alternatives més perfectes, globals i convincents:

- a) Llibre primer: "Gènesi d'un model global", on s'exposa el procés d'invençió d'un model per "animar el personal a inventar-ne d'altres";
- b) llibre segon: "Ment global", estudi global sobre la ment humana;
- c) llibre tercer: "Realitat global", descripció i ús de la ment fent una compilació del saber de forma harmonitzada,

estructurada, interrelacionada des de les mes diverses dimensions de la ment i la realitat;
d) llibre quart: "Un model global de la realitat" (teoria i pràctica). Exposició completa. Material de treball, estudis monogràfics, aplicacions del model, per ajudar a qui ho llegeixi a aplicar el seu propi model.

Documentació tractada:

Xirinacs, Lluís Maria: "Mentalitat i models globals" Papers d'Innovació social núm. 15. EcoConcern i diversos articles de la revista Cruïlla/Illacrua (núm. 12, 14, 17, 21)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Model Sòlid [01]

Joan N. Casals

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El model sòlid ofereix un marc de referència i uns instruments per a una reforma viable del sistema actual, en els aspectes econòmic, social, ecològic, polític i cultural.

Consisteix, en primer lloc, en la proposta sobre EL TITOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA, amb creació de dues monedes amb funcions diferenciades de consum i estalvi, i en segon lloc un banc que garanteix el lligam d'aquestes a un valor estable: la terra, (per tal de vincular l'economia monetària al sector productiu i lliurar-la dels mercats especulatiu financer i immobiliari.)

La nova infraestructura financera faria possible, més endavant, posar en marxa un conjunt de polítiques socials i econòmiques: la introducció de rendes diferides segons els tipus de moneda, una política de quantificació dels costos ambientals, ELS CREDITES-ESTUDI, la promoció d'IMPOSTOS A LA PASSIVITAT enlloc d'aquells que graven la producció i els IMPOSTOS SOBRE EL CONEIXEMENT.

El model també inclou LES EMPRESES GENERALS per a l'organització de l'autogestió de la societat civil i, al pla polític, la creació d'un òrgan de govern paral·lel al Congrés però amb major durada per evitar la subjecció a interessos electorals: EL SENAT DE VIGILANCIA.

Diagnòstic

Existeixen greus i progressives disfuncions del sistema que es manifesten en les vessants econòmica i política, amb repercussions en la cultural.

El primer problema és que actualment l'estalvi es confia al sistema financer, enlloc de als antics valors-refugi com l'or, perquè aquell ofereix més liquidess, si bé dona lloc a la formació de mercats especulatiu que entretenen i encareixen aquest estalvi. La conseqüència és la manca del finançament necessari per a la producció, la innovació tecnològica, la formació i la protecció de l'entorn, elements que tots plegats garanteixen el progrés sostenible i la plena ocupació.

D'altra banda, les característiques funcionals ambigües dels instruments de canvi (la moneda) afavoreixen el seu ús pel consum abans que l'estalvi.

Finalment, el sistema ecològic es troba deslligat de l'economia, tot i ésser un factor essencial pels sistemes productiu, financer i immobiliari.

També l'organització del sistema polític afavoreix el curt termini, en concret les estratègies dels governants, orientades cap a la reelecció.

Objectius

Els principals objectius són:

- a) Alliberar l'economia productiva del llast de l'economia especulativa dels sistemes financer i immobiliari, que li provoca drenatges i retencions, cercant un progrés econòmic continuat i sostenible.
- b) L'autofinançament i reinversió constant d'un excedent estalviat mínim en el sistema productiu, la seva redistribució equitativa entre els agents que participen en la producció. A partir d'aquí, hom espera també:
- c) La protecció de la natura mitjançant el control de les externalitats ecològiques i del mercat de la terra.
- d) La millora de la competitivitat per haver abaratit el factor treball i la reducció de la inflació sense reduir el desenvolupament.
- e) Introducció de la visió política institucional a llarg termini, reducció dels aspectes tècnics i burocràtics a la dedicació dels polítics.
- f) Redefinició del concepte de propietat en funció no tan sols dels drets sinó també dels deures que suposa.

Mitjans i/o instruments.

Les principals mesures són:

EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA que inclou:

- a) Un sistema monetari amb dos instruments de canvi diferents, una moneda com la convencional (diner) per a compra i finançament a curt termini, i una quasi-moneda ("Títol Sòlid") com a reserva de valor (estalvi) i finançament a llarg termini.
- b) Un banc amb l'exclusiva de la creació i emissió de títols sòlids, el "Banc de la Terra", que lliga el valor d'aquells a la quantitat de terra que ha adquirit per emetre'ls. Hom considera la terra un valor estable que no es desgasta, com podria ser l'or o altres metalls.

El model contempla també un conjunt de polítiques socials i econòmiques:

- a) introducció de les rendes diferides: part del salari o qualsevol altra renda es pagarà amb Títols Sòlids, és una forma de fer un estalvi pactat i obligatori sense forçar la pressió fiscal.
- b) Posar preu a la natura amb uns cànons ecològics que facilitin la integració de l'ecologia en el món econòmic.
- c) Un IMPOST A LA PASSIVITAT que es un recull d'impostos que substitueixi a l'impost sobre l'activitat productiva, que grava el fet de posseir capitals, terra, el consum i l'acceptació d'herències, i que inclou un "Impost sobre el Preu Afegit (IPA)" sobre els interessos dels crèdits en diner que financen el consum.
- d) ELS CRÈDITS-ESTUDI per donar garantia d'igualtat d'oportunitats però també IMPOSTOS SOBRE EL CONEIXEMENT, car el coneixement no és resultat només de la inversió i dedicació personal, sinó també de la de l'entorn social.
- e) La proposta del nou model inclou l'organització autogestionària amb LES EMPRESES GENERALS
- f) i un nou poder polític complementari, EL SENAT DE VIGILANCIA, responsable de tot allò que és permanent (les reserves naturals, culturals, humanes i financeres).

Documentació tractada:

Casals, Joan N. "El socialisme sòlid. Europa a l'any 2025". Nova Terra, Barcelona, 1977 Latorre, Anna; "El Model Sòlid. Un resum de l'aportació de Joan N. Casals", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia". Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p.107-144 Documentació addicional: Casals, Joan N. "El futur era possible". La llar del llibre, Barcelona, 1988 Existeix documentació addicional per cada una de les propostes del model.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan N. Casals (1925/1998) és Doctor Enginyer Industrial. Professionalment ha exercit en diversos països d'Europa en la innovació tecnològica, és fundador de dues petites empreses especialitzades en nous materials, així com en noves tecnologies de protecció del medi ambient. Fou guardonat amb el Premi Creativitat 1986. El seu interès per la temàtica social és antic, però la seva vocació vers la innovació social es desperta a partir de la pràctica diària de la tècnica i de l'empresa. Això el posa front a la inestabilitat i arbitrietat del marc econòmic, que condiciona l'activitat creadora. Considera que certs instruments tècnics de l'economia són massa rudimentaris per poder corregir automàticament l'acció futura en funció de les respostes que van obtenint.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un sistema més general de l'autor que constitueix l'anomenat Model Sòlid. Hi ha set propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general
[01] EL MODEL SÒLID

Propostes econòmiques amb la nova finança sòlida
[02] EL TÍTOL SÒLID I EL BANC DE LA TERRA
[03] ELS CRÈDITS-ESTUDI
[04] IMPOSTOS AL CONEIXEMENT
[05] IMPOSTOS A LA PASSIVITAT
[06] LES EMPRESES GENERALS

Proposta d'organització política
[07] EL SENAT DE VIGILANCIA

Societat transparent [01]

Agustí Chalaux de Subirà

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Models

Resum

El sistema mundial actual es caracteritza per forts desequilibris socio-econòmics, la manca de mecanismes de participació i control democràtic, i la permanent violació per part dels poders fàctics i institucionals, dels pocs mecanismes existents, tant a escala estatal com internacional.

L'objectiu principal de la SOCIETAT TRANSPARENT és la recerca interdisciplinària d'unes regles de joc amb les quals es pugui afrontar pacíficament la construcció d'un sistema més humanitzat, i responsable amb tots i amb tot, del que existeix avui dia, capaç de generar processos de llibertat i solidaritat pels individus, les comunitats i les nacions.

Aquest model parteix d'un element catalitzador: la reconversió del sistema monetari cap a un sistema basat exclusivament en targetes electròniques intel·ligents personals i en LA FACTURA-XEC. Aquest sistema, que elimina la possibilitat tècnica de la corrupció, permet el desenvolupament d'altres reformes: SOUS SOCIAL I CREDITS COMUNITARIS A PARTIR D'UNA MONEDA RACIONALITZADA per a activitats avui dia poc o gens retribuïdes, i necessàries pel creixement i enriquiment social i cultural, una reconducció cap a formes més responsables d'organització política, sistema judicial, equilibri territorial, educació, sanitat, cultura, mitjans de comunicació, amb un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE i una DEMOCRACIA RESPONSABILIZADORA I DESCENTRALITZADA.

Diagnòstic

El funcionament del sistema econòmic i social mundial actual és el resultat de la suma dels interessos particulars, tendents de forma prioritària a la maximització de beneficis. Els efectes són

- els desequilibris econòmics extrems entre uns pocs rics i una majoria amb dificultats per sobreviure i condicionada per la difusió d'actituds consumistes,
- la dificultat, dins de cada estat, i impossibilitat a nivell internacional, de generar mecanismes de control democràtic que siguin un contra-pès a aquesta concentració de poder a partir de l'establiment d'unes regles de joc mínimes per a tothom,
- l'incompliment i manipulació, per part de molts d'aquests poders fàctics, de les regles mínimes existents.

En el procés històric de generació i consolidació d'aquest sistema s'han creat mecanismes instrumentals que a la vegada han potenciat el desenvolupament dels efectes actuals esmentats. Un de molt important ha estat el tipus de sistema monetari amb les següents característiques:

- anonimat: la moneda no informa de qui fa la compra i la venda,
- uniformitat: la moneda no informa sobre l'operació de compra-venda (gènere, quantitat, altres condicions),
- mobilitat: serveix per més d'una operació.

El resultat d'aquesta ambivalència és que la moneda esdevé instrument de domini, perquè facilita, degut a la manca d'informació abans esmentada, l'acumulació de poder i els desequilibris a partir dels usos il·lícits que d'ella es fan: compra i venda de favors, pressions polítiques a nivell internacional per a la intervenció en determinats mercats, pràctiques polítiques dins dels estats relacionades amb interessos de poder econòmic i justificades per una legalitat permissiva

Objectius

L'objectiu principal de LA SOCIETAT TRANSPARENT és la recerca interdisciplinària d'unes regles de joc amb les quals es pugui afrontar pacíficament la construcció d'un sistema més humanitzat, i responsable amb tots i amb tot, del que existeix avui dia, capaç de generar processos de llibertat i solidaritat pels individus, les comunitats i les nacions. Aquesta recerca parteix del supòsit que els canvis instrumentals poden ser elements essencials per a la transformació social. Aquests canvis es situen a mig camí d'altres processos com la revolució política directa que, històricament ha generat violència i la imposició de nous sistemes que han continuat la tònica de concentració i acumulació de poder, o com ara la transformació dels valors a partir de programes educatius, que si bé són el camí més segur per la construcció d'una consciència col·lectiva ciutadana en favor de canvis, poden arribar massa tard per a reconduir l'acceleració en els desequilibris econòmics i les alienacions socio-culturals i polítiques actuals. Les modificacions instrumentals poden, en canvi, donar lloc a transicions pacífiques i subtils cap a nous sistemes.

En concret, un canvi fonamental hauria de ser el del sistema monetari: la creació d'un sistema basat exclusivament en diner electrònic (als països tecnològicament avançats) pot esdevenir un instrument per, entre d'altres:

a) ajudar a fer complementàries la centralització informativa a partir de l'accés públic a la informació global sobre transaccions, i la descentralització d'acció, a partir de la lliure confederació segons el principi de subsidiarietat, per a empreses, municipis, nacions, comunitats, persones...

b) afavorir el desenvolupament i la lliure tria entre activitats mercantils amb afany lucratiu i activitats comunitàries-liberals, sense afany lucratiu.

Mitjans i/o instruments.

La reconversió del sistema monetari cap a un sistema basat exclusivament en targetes electròniques intel·ligents personals i en LA FACTURA-XEC permet:

En primer lloc, el desenvolupament, paral·lel a l'activitat mercantil, d'altres formes d'activitat, retribuïdes adequadament a partir de la invenció de "diner comunitari" que finança un sistema de SOUS SOCIAL I CRÈDITS COMUNITARIS A PARTIR D'UNA MONEDA RACIONALITZADA lligat a un règim individualitzat d'estatuts de solidaritat:

- a) l'Estatut general, acull a totes les persones, que tenen dret a un mínim mensual,
- b) l'estatut mercantil per a aquells que estan retribuïts pel mercat, (regit per la maximització de benefici), regularà una retribució comunitària en determinades circumstàncies: atur, vaga, malaltia,
- c) L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL acollirà els serveis prestats gratuïtament a la societat: educació, sanitat, justícia... basats en la reciprocitat i cobrint serveis que actualment no cobreix ni el mercat per manca de beneficis ni l'estat per impossibilitat de donar abast a tot. Cal tenir en compte que les persones acollides només poden entrar diners d'aquest estatut,
- d) l'estatut mixt, entre el mercantil i el comunitari, acollirà les empreses artesanals i certs serveis comunitaris en que intervinguin empreses mercantils.

Com a conseqüència de tot plegat:

- a) la responsabilització i nova organització de les institucions de govern amb la DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA,
- b) un sistema judicial independent, obert, documentat i gratuït,
- c) un MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE,
- d) uns serveis comunitaris lliures i gratuïts d'acord amb L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL,
- e) la lliure federació política i confederació cívica de les ètnies que formen la societat geopolítica, mantenint unes relacions exteriors equilibrades i interdependents.

Documentació tractada:

Olivella, Martí, "El poder del diner. La monètica, factor de canvi polític", Ed. 62, Barcelona, 1992, p.190-222.
Pintor, Marc, "Racionalitzar la moneda. Un resum de l'aportació d'Agustí Chalaux", a Herbolzheimer, E; Olivella, M; Puddu, S; (Coord.) "Propostes innovadores per repensar l'economia", Publicacions de la FJB, Barcelona, 1995, p. 147-180 Documentació addicional: Chalaux, Agustí, compilats per Martí Olivella, "Dis-seny de civisme. Apunts de recerca interdisciplinària", Centre d'estudis Joan Bardina (inèdit), Barcelona, 1988(?),

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta pertany a un model anomenat Societat Transparent. Hi ha vuit propostes presentades al Fòrum Català per Repensar la Societat (en majúscules cursives) que es vinculen les unes amb les altres de la manera següent:

Proposta general

01 LA SOCIETAT TRANSPARENT

Proposta del canvi instrumental

02 LA FACTURA-XEC

Propostes d'organització socioeconòmica

03 SOUS SOCIALS I CRÈDITS COMUNITARIS

04 L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

05 FINANÇAMENT DELS SERVEIS DE L'ESTATUT COMUNITARI LIBERAL

06 MERCAT LLIBERTARI I RESPONSABLE

Proposta d'organització política

07 DEMOCRÀCIA RESPONSABILITZADORA I DESCENTRALITZADA

Proposta d'aplicació gradual del règim de transparència

08 PLA ANTICORRUPCIÓ. L'EUROPASS, CAP A UN RÈGIM DE TRANSPARÈNCIA

Medidas para lograr una sociedad de la información socialmente justa y ecológicamente sostenible

Joan Majó

Redacció: Agustí Nicolau Coll
Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Valors

Resum

1. La era de la informació planteja el interrogante sobre cómo habrá de enfocarse el impacto sobre:

- El empleo
- El futuro de la democracia
- La educación
- La exclusión

2. En la sociedad digital todavía no está bien definido si el poder estará en manos de:

- el propietario de la red de telecomunicaciones
- el propietario de los contenidos que circulan por ella

3. Es necesario plantearse:

- Modificar el modelo de crecimiento con agotamiento de recursos naturales y producción de residuos.
- Facilitar la implantación de la nueva sociedad de la información. Evitar el desperdicio de que la competencia de servicios implique que cada operador deba construir su propia infraestructura.
- Evitar la concentración de propiedad de las redes y de los derechos sobre la información que se distribuye. Pero especialmente evitar la concentración de ambos aspectos en unas mismas manos.
- Los riesgos ecológicos imponen las tecnologías de la información para un desarrollo con incrementos de consumo de bienes inmateriales.

4. Hay que modificar los planteamientos de la sociedad industrial para evitar el riesgo de no aprovechar los beneficios de la sociedad de la información, replanteando los sistemas de telecomunicaciones.

6. Son necesarios controles públicos que impidan la exclusión de los usuarios de menos ingresos y de aquellos cuya radicación haga no rentable extender las infraestructuras necesarias de telecomunicaciones.

Diagnòstic

1. La implantación de la era de la información plantea el interrogante sobre cómo habrá de enfocarse el impacto de la misma sobre cuatro fenómenos sociales

- a. El empleo
- b. El futuro de la democracia
- c. La educación
- d. La exclusión

2. La difusión de las tecnologías de la información está mejorando extraordinariamente los sistemas productivos. Estas tecnologías experimentarán una fuerte aceleración en los próximos años.

3. Una de las grandes esperanzas sobre el futuro digital es el crecimiento económico a partir de nuevos productos y servicios. El bienestar dependerá del reparto equitativo de sus beneficios.

4. La sociedad de la información generará una nueva forma de relación con nuestro entorno, ya que mejorará:

- a. la asistencia sanitaria,
- b. la relación con la administración pública
- c. la formación educativa.

5. Desde hace dos décadas el desarrollo económico es lento y dificultoso por:

- a. el agotamiento de recursos naturales,
- b. la dificultad de reciclaje de residuos industriales
- c. el coste de regeneración de los espacios contaminados.

6. No es exagerado prever que dentro de 30 años el nivel de desarrollo que actualmente conocen los 800 millones de personas del mundo desarrollado sea compartido por más de 1.500 millones. Los límites ecológicos del planeta no lo resistirán.

7. Puede ocurrir, (y éste es un peligro real), que la sociedad no sea capaz de aprovechar beneficiosamente las posibilidades de las nuevas tecnologías.

8. Tras la desaparición de los monopolios nacionales estatales, se están formando oligopolios multinacionales a partir de la constitución de grandes grupos económicos europeos en el sector de la telefonía y la televisión, con posible extensión a otros sectores.

9. En la sociedad digital todavía no está bien definido en qué manos estará el poder, (en la sociedad feudal estuvo en los propietarios de la tierra y en la industrial en los dueños de los medios de producción). Sólo caben dos posibilidades, el poder puede pertenecer:

- a. al propietario de la red de telecomunicaciones (compañías telefónicas y de televisión, propietarios de satélites)
- b. al propietario de los contenidos que circulan por ella (por ejemplo, derechos de autor sobre el software para internet).

Objectius

1. Acabar con la relación directa entre mayor crecimiento, mayor consumo de recursos naturales y mayor producción de residuos.

2. Despejar el camino para facilitar el proceso de implantación de la nueva sociedad de la información. Evitar el desperdicio de que la competencia de servicios implique que cada operador deba construir su propia infraestructura.

3. Evitar la concentración de propiedad de las redes y de los derechos sobre la información que se distribuye. Pero especialmente evitar la concentración de ambos aspectos en unas mismas manos.

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

JOAN MAJÓ, Chips, Cables y Poder, Planeta, Barcelona, 1997. Cap. 7

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Joan Majó és enginyer industrial i ha cursat estudis de ciències polítiques. Reinstaurada la democràcia va ser alcalde de la seva ciutat natal, Mataró. Va ser ministre d'Indústria al anys vuitanta, època de la reconversió industrial, del Pla Electrònic i de l'ingrés d'Espanya a la Comunitat Europea, com a conseller responsable de l'Àrea de les indústries de la informació i teleco-municacions, participant en l'elaboració del Llibre Blanc de! president Delors; així com a l'Informe Bangemann.

Actualment presideix el grup de treball de l'Information Society Forum (Brusel.les), és conseller de l'European Institute for the Media (Düsseldorf) i president de Visión 1.250. Presideix també el Consell Empresarial de l'Institut català de Tecnologia.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta es complementaria de LA NUEVA DEMOCRACIA EN LA SOCIEDAD DE LA INFORMACION, basada en el Cap. 11 de la misma obra de Joan Majó.

Modelo Orgánico de Sociedad

Christian Jiménez Moreno

Redacció: Christian Jiménez Moreno

Fòrum temàtic: Sistemes socials

Fòrum transversal: Valors

Resum

Este modelo no es mas que extrapolación entre el modelo funcional de los organismos multicelulares y la sociedad compuesta de individuos, extrayendo de esta similitud los puntos significativos para incorporarlos a un modelo de sociedad futura. De esta homología, podemos absorber, por ej. la necesidad de que se estudie, la constitución con sus derechos y deberes a temprana edad (o que se posea una copia de esta), pues en el organismo vivo el elemento que determina las funciones y características de las células, es el ADN, del cual todas las células tienen una copia. Otro ejemplo menos simplista, es como resuelve el cerebro los problemas de toma de decisión, en este caso y gracias a modelos de redes neuronales, se comprende que dos de los factores esenciales son el nº de conexiones de la neurona y el "peso" o importancia de esta, que se ve reforzado mediante la técnica de prueba y acierto. En esta propuesta no obstante el modelo orgánico hace las veces de estructura de ideas, mas que promulgadora de nuevas, sin embargo sigue cumpliendo la principal condición en que se sustenta, y la cual plantea; la funcionalidad de los elementos constituyentes de la sociedad.

Diagnòstic

Son muchos los problemas actuales de la sociedad y las posibles soluciones positivas a realizar, es por ello que expongo esta proposición "El Modelo Orgánico", que aunque de forma general parezca mostrar un modelo utópico o inviables, queda avalado por dos razones:

1º La certeza y viabilidad de algunas de los puntos e ideas base expresados. No he desarrollado completamente estos puntos, pues supondría un alargamiento de la propuesta. Un desarrollo posterior de estos puntos se realizara en el dialogo de esta propuesta, viendo la viabilidad y concordancia con otras propuestas de este foro.

2º El reto y la simulación de este modelo, pues intento aunar múltiples ideas de muy diversa índole, articuladas por el modelo orgánico. Además pretende ser una simulación, que dislumbrase las posibles inconcordancias en la realización de grupos de propuestas innovadoras, siendo de hecho algunos de los puntos expuestos articulaciones para una mejor adecuación del modelo.

Objectius

Enumerare los puntos significativos de la propuesta hacia una nueva sociedad.

Sociedad

Control de las bipolarizaciones extremas aunando para objetivos comunes sin que ello suponga un desequilibrio entre la Diversidad-Orden de objetivos o modelos.

- Mediante el desarrollo de estrategias cooperativas (no confundir con modelos cooperativos) y potenciando estas desde los sectores sociales y órganos de gobierno, se obtiene este control sobre las bipolarizaciones; que es un paso lógico, cuando se comprende la gran interacción e interdependencia de todos los constituyentes de la sociedad. El sistema orgánico es equilibrado poseyendo una tendencia hacia los polos "positivos" que le posibilita desarrollarse sin caer en el estancamiento, así mismo es coordinado para obtener los objetivos propuestos, sin derivar en las diferencias extremas que son causante de los grandes o radicales cambios.

Desaparece el concepto de propiedad privada como tal, el estado gestiona en modalidad de préstamo la tierra a los distintos sectores. Solo puede hacerse acreedor de la tierra comunidades o agrupaciones de individuos, y organismos

- El estado para la consecución de este objetivo, absorbe paulatinamente la tierra en manos privadas o la intercambia por la nueva en préstamo. La legislación delimita la posibilidad de que esta tierra este en manos privadas. La tierra es un bien escaso, y además el individuo por separado no posee la suficiente continuidad, para apropiarse con pleno derecho de ella, así que son las agrupaciones las únicas que pueden acceder a la territorialidad.

Se establecen seis sectores dependiendo de la funcionalidad de la tierra; Reserva Natural, Zona Metropolitana, Explotación-Reciclaje, Industria-servicios, Campus de Investigación, e Infraestructura Estatal. Estos sectores son las agrupaciones básicas que constituyen la sociedad, dentro de estas cabe la posibilidad de realizar subagrupaciones mas específicas.

Reserva Natural

Creación de reservas naturales, donde coexista población con el ecosistema, bajo un modelo de explotación no intensiva y de cultivo cíclico. Es el estado es el encargado de otorgar la tierra a los que así decidan integrarse

dentro de las reservas y de facilitarle en lo posible la construcción de vivienda o alojamiento, así mismo el estado reabsorbe la posible vacante dejada en la zona metropolitana.

- Mediante un estudio y las consideraciones sobre los usos pasados de la tierra se establece la pertenencia o la inclusión de esta en cada uno de seis sectores. Se mantiene un tejido productivo, basado en el automantenimiento natural, a su vez se crea una región alternativa donde los derechos (servicios a los que se pueden acceder) y deberes disminuye comparativamente con respecto la zona metropolitana.

Zona Metropolitana

Esta se reestructura para alcanzar una densidad optima fuera de las masificaciones actuales. Modelo de metrópolis estratificada en dos niveles; línea de transporte, abastecimiento y servicios, conjuntado con el nivel superior de comunicaciones, servicios sociales y de bienestar, edificios multifamiliares (de 2 a 6 unidades familiares), implantación de domotica para la gestion-control, edificación con materiales no agresivos, y autonomía energética de las viviendas. Se promociona el uso de las plantas bajas de los edificios para servicios y Pymes, así como se limita la altura edificable de estos (para un buen uso de la energía solar).

- Estas nuevas metrópolis implantadas en el exterior de las ciudades absorben paulatinamente a estas, para cumplir los objetivos básicos densidad optima, aprovechamiento de la energía solar, integración, descentralización y autonomía. Con la densidad optima, el tejido metropolitano escapa de los posibles getos sociales así como de la sobreexplotacion de este. La zona metropolitana pasa de ser simple residencia para trabajo o estudio, a una zona donde es posible convivir, vivir y desarrollarse. La autocentralizacion progresiva de la zona metropolitana a medida que esta crece y su capacidad de autosustentacion la hacen menos dependiente de posibles centralizaciones de recursos, o de decisión.

Creación del biosistema metropolitano integrado, con la introducción de especies para el automantenimiento de este sin que esto produzca una gran interferencia del desarrollo normal de la metrópolis.

- Con la desaparición paulatina de carreteras (ver punto 2° de Infraestructuras), se crean avenidas o corredores verdes, con zonas peatonales, en el interior de la metrópolis, y un mejor aprovechamiento del interior de las manzanas. Si recuperamos la naturaleza porque nos es necesario, sin llegar a integrarnos en ella, intentaremos algo inútil o con coste elevado.

Explotación-Reciclaje

Se diferencian tres líneas de actuación:

Reciclaje Residual y Recuperación de las fuentes de recursos: Recuperación de las zonas sobreexplotadas y/o abandonadas, recuperación de ríos y acuíferos, reforestación, eliminación de la emisión residual en el sector industrial.

Energías Renovables y Recuperación de Productos: Estudio, Fomento e Inversión de las Energías Renovables (Solar, Eólica, Térmica, Cogeneración), eliminación paulatina del mercado de los materiales sin opción a biodegradarse o a reciclarse, desarrollo de los hidrocultivos como medio productivo de reciclaje.

Explotación de Recursos no intensiva y Paros biológicos o Ciclicidad: No a la sobreexplotacion agrícola con abonos nitrogenados, fertilizantes químicos si los recursos lo permiten. Si la demanda y la capacidad de la tierra así lo indican se podría realizar explotación intensiva, mediante invernaderos, ya que estos no tienen porque intervenir en la capacidad regeneradora de la tierra. No es simplemente la recuperación del entorno el objetivo que se persigue, sino también la sustentación y sostenibilidad de todo el sistema.

Legislación penalizadora de toda clase de contaminación (Sonora, Luminica, etc.). En la medida en que cualquier clase de contaminación supone una mala gestión de los recursos o despilfarro; esta debe ser evitada.

Industria-Servicios

El sector industrial o de servicios no obtiene beneficios económicos, obtiene reinversiones o beneficios productivos, pues la industria tiende a adoptar la modalidad fundacional.

- Se formara un órgano estatal regulador de la eficacia del sector productivo, siendo este el encargado, de determinar la viabilidad de la empresa, si la demanda no es proporcional a la oferta, o si existe una crisis continuada de ese sector, siempre mediante la evaluación mediante unos planes de previsión de oferta. Además este se encargaría de redirigir parte de los impuestos industriales hacia mejoras en la calidad de trabajo y I+D asegurando se así, la calidad y el avance tecnológico. La funcionalidad de tejido industrial o productivo es la de cubrir las necesidades del órgano en el cual se sitúa; sin producir excedente, beneficios que pueden redirigirse hacia objetivos arbitrarios, ni dirigir al órgano hacia una escalada de consumo de estos productos de necesidad y finalidad dudosa.

Adecuación de la producción a la demanda, mayor libertad horaria del trabajador, sin perjuicio de la producción. Reducción de la jornada laboral (o tiempo de permanencia en la empresa) mediante convenio entre patronal y sindicatos. Esta reducción se vería favorecida a su vez por la automatización y el teletrabajo (ver punto 4° y 5° de Industria). Para que el trabajo se asuma como un bien, el trabajador debe poseer libertad de elección profesional así como remuneración acorde.

Así como desaparecen los excedentes de producción (ver punto 3° de Explotacion), aumenta la calidad y se promociona los bienes de larga duración. Se extiende la modalidad de leasing, para aquellos productos tecnológicos o de rápida renovación.

- Redirigir el mercado industrial de una política cuantitativa, hacia una cualitativa. En un mercado mas estabilizado y con planes de previsión, desaparecería los temores a un pérdida de mercado por falta de stocks.

Mecanización y automatización de los trabajos penosos, repetitivos o duros y creándose a su vez puesto de supervisión o control de este trabajo; mayor seguridad laboral.

- Mediante las inversiones en I+D se tecnifica y mecaniza el trabajo.

Desarrollo de las posibilidades del teletrabajo, por su economización de transporte y tiempo.

Aumenta los puestos derivados de los servicios a los individuos o a la sociedad (animadores sociales, terapeutas, etc.)

- Esta opción surge de manera "espontanea" al aumentar el tiempo disponible o de ocio, y con la potenciación del sector servicios. El trabajo que puedan realizar las maquinas se mecaniza, ahora bien también se potencia el trabajo humano para servir a la sociedad.

Para conseguir una sosteibilidad del mercado laboral sociedad es necesario la incorporación plena de la mujer al mercado laboral

- Antes por eso devén desaparecer las discriminaciones o diferencias que se realizan en la formación de nuevas generaciones, y re-formar las actuales (ver punto 1.º de Educación).

Redireccionamiento de la juventud en edad de trabajar hacia las demandas de los sectores económicos sin que ello suponga estorbo para su desarrollo.

- Mejor orientación y desarrollo de las expectativas de trabajo, en los centros de estudio. Mediante la previsión se puede gestionar mejor.

El sector bancario privado desaparece como tal, adquiriendo sus funciones un banco central. Este se hace cargo de las peticiones de préstamo e inversión industrial, con intereses blandos, desaparecen los mercados bursátiles, las acciones, fondos de inversión, etc.. Las industrias que no hacen frente al préstamo son absorbidas por el estado y luego revendidas, desmanteladas o resituadas. El banco central absorbe progresivamente los bancos privados, se limita la función de bancos extranjeros a dar cobertura a sus clientes. Se elimina la especulación sobre lo que no es un bien, sino un medio de trueque de bienes

El sector industrial goza de libre mercado competitivo ateniéndose a leyes de monopolio industrial, competencia desleal, no impacto ambiental, copyrights etc. Las demandas del estado están cubiertas por el sector industrial del país, en libre exposición de ofertas. El estado es capaz de emitir "acciones" inversionista, y así crear una vía paralela a la de prestamos industriales.

Campus de Investigación

El sector Científico-Técnico asume las capacidades de progreso constructivo y autocritico de la sociedad, para ello cuenta con las inversiones del sector industria-servicio en investigación (mejora de productos, servicios y nuevos materiales) y con grupos becados de investigación fomentados por el estado.

- Las necesidad tecnológicas y de previsión del estado quedan cubiertas por estos grupo de investigación; a los programas en libre exposición de ofertas y con un periodo delimitado para su desarrollo podrán adscribirse todos aquellos individuos que cumplan los requisitos. Los programas se desarrollaran en macro centros universitarios-investigacionales y en los que los investigadores recibirán alojamiento, manutención, equipo, y una remuneración acorde. La sociedad disminuye la producción de productos manufacturados y aumenta la de tecnológicos.

Reconocimiento de las limitaciones que implica la continuada especificación de las disciplinas científicas y progresiva tendencia a crear materias interdisciplinarias y globales.

- Dialogo y posterior reestructuración de las disciplinas científicas.

Se desarrolla e implanta un juramento socio-científico similar al Hipocratico del sector medico. Su fuente la experiencia y el conocimiento, sus fines el desarrollo y la comprensión, su justificación la utilidad y las posibilidades.

Infraestructura Estatal

Las infraestructuras de energía y comunicaciones tienden a reducirse y ser tecnológicamente mas avanzadas, autónomas y mecanizadas.

- Desmantelamiento de las centrales de Fisión nuclear y desarrollo de la tecnología para lo obtención de energía mediante la Fusión. Estudio para la mejora y reducción de los acumuladores de energía. Gracias a los avances tecnológicos, se recupera tierra antes ocupada por grandes infraestructura, el impacto ambiental se minimiza, y su manutención se reduce.

Se desarrollan alternativas al transito por carretera; metro, bicicleta, monorail aéreo o tren.

- Se limita el transito por la zona metropolitana a vehículos de tracción eléctrica o mecánica. Para mantener un transporte optimo estas infraestructuras adoptan una disposición arborescente a escala general y reticulado a escala específica.

Dentro de las fuerzas se selecciona miembros para formar unidades de "asuntos internos", y así prevenir la anticorupccion de los mismos organismos de control. Al igual que en el sistema inmunitario, el principal factor

para posibilitar un buen desarrollo de las fuerzas de seguridad consiste en reconocer o identificar la anomalía. (Ve punto 3º de Administración)

Legislación

Legislación y espacio social exento de discriminaciones tanto positivas como negativas, basado en la igualdad de oportunidades, y no en la homogeneización de los individuos.

- Un análisis correcto de la legislación conllevaría descartar estas situaciones, ahora bien con la liberación progresiva de oportunidades o acciones también la sociedad tiene que asumir más las responsabilidades de sus actos.

Reconocimiento y valoración equitativa de recursos y derechos sociales como bienes comunales. El mal uso de los derechos al igual que los recursos se debe penalizar con la pérdida parcial o total de estos.

Se compenetra la función de los jueces en la aplicación "ciega" de las leyes, con las aportaciones o veredicto de un jurado popular.

"Liberalización de las drogas"; Al igual que otros sectores cerrados (ver punto 1º de Economía), la única forma efectiva de hacerle frente es que deje ser un mercado cerrado, para que así tanto el estado como la sociedad puedan controlarlo.

- Esto supondría indudablemente una reevaluación y diálogo sobre las drogas psicoactivas blandas y duras, causas de su uso, repercusiones, etc.

Política Exterior e Interna

Política exterior y global basada en el equilibrio Solidaridad-Libertad, modelo Federativo, establecimiento de un fondo común equitativo. Intervención directa mediante Ong's o indirecta para solventar la deuda histórica, y sostenibilidad de los países en vías de desarrollo.

- Referéndum para el establecimiento del modelo federativo (o de regiones) y paralelamente apertura a la integración de este modelo dentro de esquema o modelos más globales. Mediante el fondo común se solventa la dicotomía entre la solidaridad con otros territorios soberanos más deprimidos y la libertad de desarrollo del propio territorio. Además y en la medida de lo posible se reconocerá y solventará los abusos o controles realizados sobre países en vías de desarrollo.

Política Económica

Integración paulatina y toma de control por parte de estado y sociedad de los sectores económicos, denominados como manipuladores o alineadores (monopolios inmobiliarios, especuladores financieros, multinacionales, mafias delictivas, sectas hermetistas, etc.)

- Los pasos graduales para esta "absorción" de sectores cerrados son los mismos, y se basan en: 1º Información, Comparación y reconocimiento de repercusiones, 2º Prevención y previsión ante los estados que tiendan a crear esa situación, 3º Recuperación y rehabilitación de los recursos humanos, económicos, etc contenidos en estas bolsas de control. Desaparición de los mercados cerrados o bolsas de poder.

Promocionar las estructuras o jerarquías pequeñas y trabajando de modo cooperativo en paralelo, y no las macroestructuras centralizadas.

- Fomento de las Pymes, y mayor control sobre la expansión e intervención de multinacionales. Eliminación de los problemas jerárquicos, mayor dinámica, sin pérdida de potencialidades sino con nuevas potencialidades o posibilidades derivadas de la cooperación en paralelo.

Incorporación en la moneda única, creación de la moneda electrónica. La moneda o el dinero pierde la posibilidad de producir más dinero (la moneda solo produce bienes), se restablece la propiedad de la moneda como facilitador en el intercambio o trueque de productos y servicios.

- Consecución de la integración económica europea, pero sin descuidar el desarrollar los factores sociales de tal integración. Además no basarse simplemente en lo que presumiblemente es un primer paso integración, dando la posibilidad de que se añadieran más países.

P.I.B adecuado a la tasa de crecimiento sin creación de excedente e integración de las demandas Científico-Tecnológicas como incrementador del P.I.B. Si los excedentes productivos no pueden ser regulados, son vendidos a terceros países.

- Limitación de los excedentes de recursos propios y penalización sobre los manufacturados. Esto podría inducir a pensar que la balanza de pagos con el exterior se desequilibra al disminuir las exportaciones, sin embargo lo que se pretende es eliminar la sobreexplotación de los recursos propios, no la sobreproducción, y en cuanto a los productos manufacturados en cuanto que con los adecuados recursos y tecnología se pueden fabricar en el propio país y existe una gran demanda por parte del estado, al cumplimentar estos múltiples servicios a la sociedad, no debería producir un "estrangulamiento" de estos.

- División de impuestos equitativa entre reinversiones comunitarias no localistas e inversiones privadas que garanticen una mayor autonomía y desarrollo al individuo. Un equilibrio entre los costes de servicios que desarrolla el estado, y la autonomía económica del individuo para desarrollar sus expectativas en la sociedad.

Prestaciones Sociales

El estado cubre los sectores de transporte (comunitario), energía (autonomía energética), comunicaciones

(internas), vivienda (prestamo), sanidad, trabajo, educación, pensiones, cultura y fuerzas de seguridad, quedando en manos del sector privado la industria, alimentación, transporte industrial, ocio y servicios secundarios. Con una fuerte inversión inicial en la autonomía de los servicios, los costes que soporta el estado posteriormente se reducen al mantenimiento y control de estos.

A la edad de jubilación laboral se podrá acceder por jubilación anticipada y postergar mediante unos exámenes físico-psíquicos de periodicidad anual. Aprovechamiento de todo el potencial de la población activa.

Integración Social

Desaparición paulatina de las penitenciarias, desplazadas por programas de tratamiento e inserción social, trabajos a la comunidad, penas de aislamiento completo o exilio. El mismo órgano encargado de la inserción social tratara mediante un programa de seguimiento especial, los permisos de residencia de los inmigrantes.

Los individuos en situación de paro continuado se adecuaran a unos planes de formación laboral teórico-prácticos en modalidad de aprendizaje y remunerados, en lugar de percibir la ayuda del paro. Reactivación y seguimiento de la población activa.

Administración y Gobierno

Transparencia informacional del estado; mediante un canal informacional (Internet) el ciudadano podrá conocer todos los proyectos e inversiones llevados a cabo. Burocracia y administración informatizada y automatizada, existiendo siempre una copia de tal información en formato no electrónico, y creándose una línea paralela que mediante mecanismo no eléctricos posibilite desempeñar las funciones soportada por la red, en caso de colapso de esta.

Se vislumbran tres líneas para la toma de decisiones, a nivel estatal:

- La regulación automatizada de determinados valores óptimos de la sociedad (siempre bajo supervisión humana), mediante el modelo de referencia o relación y no de valores concretos. Se adecuan a este plan todos aquellos aspectos o factores básicos para mantener el equilibrio en la sociedad-
- Informatización de los procesos de decisión o referéndum, mediante la infraestructura de telecomunicaciones (Ver punto 1º de Prestaciones).
- Fomentación de dos factores en los órganos de gobierno; representatividad o nº de contactos y veracidad-funcionalidad de propuestas. Para este segundo punto, existirá un grupo parlamentario de investigación que evaluara, una vez llevadas a cabo, las propuestas o leyes desarrolladas, dando en un plazo adecuado, una valoración y reconocimiento de la valía de tales propuestas a el parlamento.

Creación de la tarjeta única de identificación, necesaria para cualquier transacción y acceso. Posibilidad de incorporar a la tarjeta un seguro de crédito, que haría las veces de tarjeta de crédito y seguro en caso de pérdida, por el pago de una reducida cuota.

Educación

Renovación del sistema educativo aportando los conceptos de; funcionalidad del estudio, aprendizaje pedagógico, desarrollo de la inteligencia emocional (o psicobiológica), análisis funcional y vigencia de los arquetipos sociales, expectativas profesionales, fomentación del deporte cooperativo y no como espectáculo de masas. Integrar materias como estudio de nuevas tecnologías, y estudio de los derechos y deberes constitucionales. No es solo enseñar, también es formar las nuevas generaciones. La acción de la mayoría, el hábito o la costumbre no indican que sea la mejor opción; las nuevas generaciones desarrollarían la capacidad de reflexión y objetividad.

Estudio de viabilidad del Esperanto como lengua secundaria.

Comunicaciones

Un cuerpo especial de las fuerzas de seguridad velara por la libertad, integridad y seguridad (LIS) en la red informacional.

- Formación de este cuerpo, en las nuevas tecnologías de comunicación. No es simplemente un espacio de comunicación, su importancia futura determinara muchos aspectos en las relaciones, intercambio, conocimiento, trabajo, conflictos, etc.

Para prevenir la manipulación o interpretación de la información en los mas media, el estado controla el capital que las constituye, con la intención de eliminar monopolios o influencias determinantes. Concienciación de la sociedad de que los mas medias, como medio de comunicación puede ser una vía para discusión de los conflictos, toma de responsabilidades, formación conductual y no como un medio de evasión de los mismos.

Fuerzas Armadas

Servicio militar obligatorio-concertado para ambos sexos, de periodicidad anual y con una duración aproximada de 2 días (similar al modelo sueco), integrando contenidos como; defensa personal, supervivencia, primeros auxilios, etc. Se crea un pequeño contingente especial profesionalizado con alta logística bajo mandato de la ONU. Eliminación de inversiones innecesarias, sin menospreciar la formación de la población civil.

Religión

Reconciliación Eclesiástica: Se resitua y analiza el papel de la iglesia y el estado intentando albergar fines comunes. Existe libertad de religión y credo la cual no intervendrá en el libre albedrío o libertad individual y

viceversa.

Mitjans i/o instruments.

Para no crear explicaciones paralelas y eliminar las continuas referencias he integrado los medios o instrumentos dentro de los objetivos diferenciándolos (puntos dentro de las propuestas) cuando así era necesario.

Documentació tractada:

- "Gaia", J. Lovelock, G. Bateson, L. Margulis, H. Atlan, F. Varela, H. Maturana and...Ed. Kairos, BCN 1995
- Tendencias en la teoría general de sistemas" L. Von Bertalanffy, W. Ross Ashby, G. M. Weinberg. Ed Alianza Universidad, Madrid 1987
- El animal social. Elliot Aronson Ed. Alianza Universidad, Madrid 1992
- L' estat del món. Lester R. Brown, Janet Abramovitz y otros Ed. Centre Unesco de Catalunya, BCN 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Taller de reflexió i acció sobre el pensament col·lectiu

Associació L'Era

Redacció:

Fòrum temàtic Sistemes socials

Fòrum transversal Valors

Resum

Els models socials són el reflex de la nostra manera de pensar i veure la realitat. Per tal de canviar la societat els canvis estructurals no són suficients. Cal també un canvi profund en els estructures psicològiques que donen forma a aquesta societat.

La proposta cerca d'una banda la creació d'un nou sistema de valors en base al coneixement i qüestionament de les estructures psicològiques i d'una altra introduir en la societat una nova forma de pensar per fer front als reptes dels propers anys.

La proposta consisteix en la creació d'un grup de treball i un taller de diàleg. El grup serà obert i estarà format per les persones interessades en aquesta experiència. El treball es desenvoluparà en dos nivells:

Un nivell intern de reflexió (taller de diàleg) que té per objecte descobrir les contradiccions que es desprenen dels models habituals de pensar.

Un nivell de projecció pública que té per objectiu participar en la dinamització de la societat civil del poble a través de l'organització d'actes oberts.

Diagnòstic

L'organització social i la transformació que l'home fa de la realitat són la materialització de la manera de pensar.

Si volem aprofundir respecte una societat diferent és necessari descobrir aquells aspectes del nostre pensament que donen forma a la societat tal com és.

Cal entendre i modificar la manera d'elaborar els pensaments respecte la por, la necessitat de protecció, l'enveja, etc. Cal repensar les relacions d'autoritat, de dependència psicològica, de competitivitat, d'utilització dels uns respecte els altres, etc.

Plantejar-se el canvi només en el nivell estructural és una ingenuïtat que no ens hauríem de permetre perquè, avui tenim prou experiència històrica per saber que els models d'organització són necessaris però que, no garanteixen per sí sols un resultat social equilibrat.

A partir d'una modificació profunda del nostre pensament que incideixi en la manera de relacionar-nos amb la vida i, amb els demés, podrem creure en la modificació dels models d'organització social.

El problema es troba en nosaltres mateixos. La ment humana ha generat unes estructures psicològiques i culturals que, per una banda, han aportat un coneixement molt útil per facilitar la vida dels homes, però, per altra banda, alguns d'aquests mecanismes psicològics ens encadenen en un món de confusió individual i desequilibris socials.

Objectius

La proposta té dos objectius.

1. Un primer, més immediat, que consisteix en establir un espai de diàleg on s'intercanviïn idees sobre la societat on vivim i s'experimenti en la construcció d'un nou sistema de valors. Aquest nou sistema s'ha de construir a partir del coneixement dels mecanismes psicològics i socials de comportament i a partir del seu qüestionament.
2. El segon objectiu, derivat del primer, consisteix en introduir en el medi social una forma de pensar i d'actuar que representi una petita aproximació als canvis de mentalitat que l'home ha d'experimentar per resoldre els reptes dels propers anys.

Mitjans i/o instruments.

TALLER DE REFLEXIÓ I ACCIÓ SOBRE EL PENSAMENT COL·LECTIU

Respecte l'anàlisi de les formes de pensament, en una primera etapa, el grup treballarà en els temes següents:

Què creiem que som i què voldríem ser (les imatges d'un mateix).

L'autoritat com a factor d'esterilització de la capacitat d'aprendre.

La utilitat i les limitacions de la ideologia.

Els factors d'oposició i la generació de conflictes (l'individualisme, la família, la nació, la ideologia i la religió)

La por, l'impuls d'auto-protecció, l'aïllament i la mort. La vulnerabilitat com actitud necessària per a viure despert.

Aquesta primera etapa s'enllestirà el mes de gener del 1999 i les reflexions i conclusions es fixaran en un document escrit que servirà per difondre l'experiència del grup.

Les consideracions, les crítiques i les noves aportacions, que puguin fer persones i grups aliens al nostre, ajudaran a millorar la qualitat del treball i ens ajudaran a trobar altres línies de pensament col·lectiu que es plantegin el treball sobre el pensament quotidià com a motor de canvi.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Associació cultural oberta a les persones interessades en intercanviar idees i experiències sobre el poble i la societat on vivim amb un esperit dialogant i creatiu.

Principis ètics:

- en relació a les persones, respecte de lliur integritat psicològica i llibertat individual
- en relació a la col·lectivitat, la cohesió social
- en relació al medi ambient, la coexistència respectuosa i equilibrada amb aquest.

Activitats de l'Associació

Es desenvolupen a dos nivells:

- Un nivell de projecció exterior al voltant de la preparació d'actes públics entesos com una aportació a la vida cultural del poble (xerrades, escrits, taules rodones, etc.)
- Un nivell intern de reflexió per descobrir aquelles contradiccions que conformen els models habituals de pensar.

Comentaris i Observacions:

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic la Salut, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic A)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspassar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic B)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic A i Temàtic B (més el Transversal C si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, abans de finals d'any. En qualsevol cas no podrem acceptar les valoracions que arribin més tard del 30 de gener de 1999 (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és imprescindible perquè pugueu participar amb veu i vot a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum la Salut:

Jaume Balcells	
Rosa Costa-Pau Garriga	
Cristina Domingo Gomez	
Ignasi Fina i Sanglas	
Ma Teresa Noguera	
Pere Segura i Ferrer	
Teresa Solé Margalejo	
Eduard Tàpias	
Isabel Barcia	Experiències
Rosa Cuyàs Sol	Experiències
Catherine Galemann	Experiències
Inmaculada Nogués Orpi	Experiències
Frederic Torras i Costas	Experiències
Encarna Yun Mas	Models
Joaquín Gutierrez Barrera	Regles de joc
Ramón Serna Ros	Regles de joc
Maria Teresa Solé Margalejo	Regles de joc
Teresa Tutusaus i Pomés	Regles de joc
Alfons Sancho Vendrell	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar la Salut.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
SAL001EXP	El desig particular com alternativa a la ètica enganyosa de la satisfacció i la universalització	Centre de psicoteràpia de l'Esquerra de l'Eixample	Experiències
SAL002EXP	Experiència de Grup Gran per conèixer i millorar les dificultats en la comunicació i les relacions interpersonals	Miquel Sunyer	Experiències
SAL003EXP	La enfermería y los cuidados basados en el yoga: un programa de educación para la salud	José Francisco Jimeno Salgado	Experiències
SAL004EXP	Medidas para facilitar el acceso a las técnicas con imágenes y fantasía en el tratamiento de enfermedades por déficit del sistema inmunitario y de trastornos psicopatológicos	Ramón Rosal Cortes	Experiències
SAL005EXP	Projecte d'animació per gent gran	Animació de Gent Gran	Experiències
SAL006EXP	Tallers de percepció vivencial de la pròpia mort com a forma de creixement i d'alliberament profund	Josep Ma Fericgla	Experiències
SAL007JOC	"Case Management" Atenció personalitzada als malalts mentals: més eficaç i menor cost econòmic.	Salut Mental Sabadell	Regles de joc
SAL008JOC	Educación para la salud	M ^a . Dolores Dapia Conde	Regles de joc
SAL009JOC	Legislació i formació per facilitar el Morir dignament a casa	Carme Tarrida	Regles de joc
SAL010JOC	Mesures per assolir la lliure elecció dels tipus de medicina a la sanitat pública	Maria Dolors Muntané (FIC)	Regles de joc
SAL011JOC	Mesures per evitar el contagi del SIDA a les presons i garantir la qualitat de vida dels portadors del VIH	Gemma Calvet	Regles de joc
SAL012JOC	Programa integral de suport a persones amb malalties greus	M ^a Encarnación Sáez , Consol López , Carme Tarrida ,	Regles de joc
SAL013JOC	Seguretat Social: millors visites, tractaments adequats i més metges	Maria Teresa Solé Margalejo	Regles de joc
SAL014VAL	La Creativitat i l'humor com a font de Salut	Maria Dolors Muntané (FIC)	Valors
SAL015VAL	Medidas para introducir las psicologías humanistas e integradoras en las facultades de psicología	Ramón Rosal Cortes	Valors
SAL016VAL	Programa de formación psicológica para los médicos y otros profesionales de la relación de ayuda	Ramón Rosal Cortes	Valors
SAL017VAL	Propuestas médicas y sanitarias para una sanidad más humana y ecológica	Eneko Landaburu	Valors

El desig particular com alternativa a la ètica enganyosa de la satisfacció i la universalització

Centre de psicoteràpia de l'Esquerra de l'Eixample

Redacció:

Fòrum temàtic Salut

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La tendència a la universalització, a través de cert ús dels avanços científics i tecnològics units a una ètica de la utilitat i la satisfacció que obtura al subjecte amb la recerca insatisfactòria del tenir, estan afavorint el malestar dels éssers humans, a l'excloure la particularitat (el desig) de cadascun.

No es tracta de rebutjar les possibilitats dels avanços de la ciència i de la tècnica, sinó de poder interpretar les noves formes de malestars per treballar contra la segregació, obrint la possibilitat de fer una elecció diferent, que no passi per la malaltia mental i l'excessiu patiment.

La Psicoanàlisi, aposta per escoltar i fer sorgir la particularitat del subjecte, afavorint la desalienació i la responsabilitat en les seves paraules, actes i eleccions.

Com? Mitjançant la clarificació del desig particular, portant el saber de l'inconscient al lloc de la veritat subjectiva. El desig particular, no es tracta dels capricis passatgers, sinó d'allò més íntim que compromet al subjecte en el seu esdevindre.

Això implica la instauració d'una ètica, que subordini els avanços de la ciència i les aportacions de la tècnica, a la realització de la peculiar versió del desig, que és la vida de cada subjecte.

Diagnòstic

"La OMS afirma que los problemas mentales serán una plaga el próximo siglo." (Diari El Mundo. 19-9-96).

"La asistencia mental se ha doblado en cinco años, en Cataluña, pero sigue lejos de cubrir la demanda." (Diari el País. 11-10-97).

Aquest malestar creixent està estretament vinculat amb la també creixent exclusió de la particularitat (el desig) de cadascun. Aquesta exclusió es veu molt afavorida per cert ús dels avanços científics i tecnològics, amb els efectes sobre les fronteres del possible, els canvis accelerats de les formes d'organització social, l'impuls a la universalització i una ètica enganyosa de la satisfacció, que convida al subjecte a alienar-se en soledat a nous objectes.

Objectius

- Afavorir la desalienació del subjecte i la responsabilitat en les seves paraules, actes i eleccions.
- Obrir la possibilitat de fer una elecció diferent, que no passi per la malaltia mental i l'excessiu patiment.
- Fer sorgir la particularitat del subjecte, donant importància i fent un lloc a allò que no s'escolta en el que s'està dient.

Mitjans i/o Instruments.

Mitjançant la clarificació del "desig particular" del subjecte (de l'inconscient).

Per humanitzar-nos no és suficient l'ésser biològic, cal sentir-se desitjat i que el propi desig sigui reconegut per l'altre.

Cal no confondre aquest desig amb l'expressió conscient "allò que em dona la gana". El desig particular no fa referència als capricis passatgers de l'individu, sinó al desig que habita en el més íntim i que el compromet en el seu esdevindre.

Podem dir que esbrinar el propi desig comporta no solament salut sinó també concretar les pròpies eleccions i definir-se.

Documentació tractada:

- Safouan, Moustapha. "La palabra o la muerte. ¿Cómo es posible una sociedad humana?"
- Gallano, Carmen. "De qué sufren la mujeres hoy?"
- Montseny, Josep. "La anorexia actual"

- Pommier, Gerard. "Freud apolítico?"
- Laurent, Eric. "La ética del psicoanálisis hoy"
- Entrevista Colette Soler.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Vies d'implantació:

Mitjançant l'escolta analítica.

A) Espai d'anàlisi individualitzat: permet que el subjecte capti la seva divisió, i que -en lloc de sostenir-se en la il·lusió de la seva consciència- pugui aprehendre a través dels somnis, lapsus, actes fallits i símptomes (formacions de l'inconscient), les claus d'allò que va estructurar inicialment la seva subjectivitat, el seu desig i els seus conflictes.

B) Espais de reflexió, debat, i decisió:

1 -Xerrades de sensibilització adreçades als professionals de la salut sobre la importància dels aspectes inconscients que intervenen en la malaltia i la salut.

2 -Grup de comentari de casos que presenten conflicte o interrogant.

3 -Comitès d'ètica, que garanteixin que el lloc del subjecte no estigui esborrat per altres criteris.

Experiència de Grup Gran per conèixer i millorar les dificultats en la comunicació i les relacions interpersonals

Miquel Sunyer

Redacció: Miquel Sunyer
Fòrum temàtic: Salut

Fòrum transversal: Experiències

Resum

Es tracta de proposar un seguit de trobades amb un mateix grup de persones fins a un màxim d'una cinquantena per tal d'estudiar les dificultats que les persones tenim a l'hora de comunicar-nos i establir entre nosaltres un projecte comú.

Es proposa una experiència sense guió on els membres que conformen el grup hauran d'anar establint les bases de diàleg i comprovant com es de complex l'establiment de la comunicació i el context social.

Diagnòstic

La societat és un grup, però que funciona des de paràmetres particulars. L'articulació des de l'individu, la família i la societat és un procés on la majoria ens hi perdem. Les ansietats que aquesta barreja d'estructures provoca, augmenta la confusió i la incomunicació. En conseqüència, els humans organitzem sectes de tot tipus: religioses, polítiques, culturals...

La intolerància ens mostra la gran por que tenim a la vida. La petitesa que vivim en el món la volem combatre amb banderes de tot tipus. I les dificultats de créixer ens fan albirar permanentment que qualsevol temps passat fou millor: en conseqüència la malenconia que aquesta idea genera, facilita la creació d'estructures ideològiques que no són sinó formes d'alienació mental, millor o pitjor estructurades.

Objectius

1. Descobrir les possibilitats creatives i de comunicació que tenim si som capaços de superar les dificultats que paralitzen la nostra capacitat de pensar.
2. Comprendre com l'home se sent perdut en les grans estructures generant pensaments basats més en la confusió que en la capacitat creativa.
3. Poder articular l'individu amb altres estructures més complexes com ara la família, els grups institucionals i la pròpia societat.

Mitjans i/o instruments.

El Grup Gran

Es tracta d'un grup de 20-25 persones en el que s'estableix un diàleg sense ordre del dia, sense argument, amb l'únic compromís de poder pensar entre tots el que ens passa en aquesta situació de laboratori.

Els participants s'han de comprometre a assistir a un mínim de vint sessions d'hora i mitja de durada cadascuna.

Documentació tractada:

Llibres

- Nitsum, M. (1996). The antigroup. Edit. Routledge
- Jreeger, L. (1974). The large group Edit. Constable
- Anzieu, D. (1978). El grupo y el inconsciente. Bibl. Nueva.

Articles:

- Ayerra, J.M^a (1997). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 7. (28-46)
- Ayerra, J.M^a (1998). Reflexiones en torno al equipo terapéutico. (1998). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 9. (17-46)
- De Mare, P. (1997). Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 7 (17-27).

- Martínez, O. (1997). El grupo Grande en la obra y pensamiento de S.H. Foulkes. Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 8, (28-39).

- Sunyer, J.M. (1998). El grupo Grande: Desarrollo histórico y psicoterapéutico. Boletín de la Asociación de Psicoterapia analítica Grupal. 11 (3-20).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Doctor en Psicologia clínica. Grupoanalista- Psicoterapeuta. Membre de la Fundació OMIE i membre de l'Institut de Grup Anàlisi de la Fundació OMIE. President de la A.P.A.G. Professor de la URL.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

És important que sigui un grup on la gent s'hi comprometí personalment a assistir i sàpiga precisament que es tracte no d'una experiència intel·lectual sinó d'una experiència personal (taller)

La enfermería y los cuidados basados en el yoga: un programa de educación para la salud

José Francisco Jimeno Salgado

Redacció: José Francisco Jimeno Salgado
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

La mayoría de personas en nuestra sociedad, no viven como protagonistas de su estado de salud. Hace falta una cultura de prevención y fomento de la salud que permita crear hábitos sencillos y cotidianos para mantenernos sanos.

A través de este programa de educación para la salud se pretende mejorar la calidad de vida de las personas, aportando unos conocimientos basados en las teorías y práctica del yoga y la enfermería natural.

Diagnòstic

- La mayoría de personas en nuestra sociedad, no viven como protagonistas de su estado de salud, y consecuencia de ello, es una a veces excesiva dependencia que se tiene con la farmacología y los servicios médicos. Esto, como se sabe conlleva unos costos muy difíciles de mantener.
- Hace falta en nuestra sociedad una cultura de prevención, de fomento de la salud y de los estilos saludables de vida que permita crear hábitos sencillos y cotidianos para mantenernos sanos.

Objectius

Los objetivos generales de esta propuesta son:

- Mejorar la calidad de vida de las personas.
- Proporcionar la experiencia práctica necesaria para el autocuidado corporal basado en el yoga.

Objetivos específicos:

- Aprender una serie de ejercicios posturales, respiratorios y de relajación, facilitando su práctica de manera sistemática.
- Prevenir y aliviar diversos trastornos y dolencias: dolores musculares, insomnio, estrés, ansiedad.
- Mejorar la imagen propia, el rendimiento profesional y la calidad de atención.

Mitjans i/o Instruments.

Programa de educación para la salud "La enfermería y los cuidados basados en el Yoga", cuyos contenidos son:

- Prevención de problemas, promoción de la salud y de la calidad de vida.
- Formación para la relajación corporal yógica.
- Corrección postural para el mejor uso corporal.
- Mejora del descanso.
- Educación Respiratoria para la salud.
- Higiene y Limpieza de los Sistemas Corporales.
- Autocuidado y Educación Sanitaria .
- Entrenamiento físico Aeróbico.
- Reestructuración postural global.

Documentació tractada:

1. "Teaching the gentle way to labour". Fields, N. NURSING TIMES, Vol. 91, Num. 6, Pags. 44-45. Año 1995
 2. "A study of yoga as a nursing intervention in the care of patients with pleural effusion". Prakasamma, M.; Bhaduri, A. JOURNAL OF ADVANCED NURSING, Vol. 9, Num. 2, Pags. 1127-1133. Año 1984
 3. "The effect of yogic breathing exercises on mood". Harvey, Jonh R. JOURNAL OF THE AM SOC OF PSYCHOSOMATIC DENTISTRY & MED, Vol. 30, Num. 2, Pags. 39-48. Año 1983
 4. "Thermal responses to vegetarian meals and yoga". Agte, V.; Chiplonkar, S. ANNALS OF NUTRITION AND METABOLISM, Vol. 36, Num. 3, Pags. 141-147. Año 1992
 5. "Evaluation of a Yoga Based Regimen for Treatment of Osteoarthritis of the Hands". Garfinkel, M.S. etc. JOURNAL OF RHEUMATOLOGY, Vol. 21, Num. 12, Pags. 2341-2343. Año 1994
 6. "Les Techniques de Relaxation". Lamontagne, Ives. VIE MEDICALE AU CANADA FRANÇAIS, Vol. 7, Num. 1, Pags. 56-65. Año 1978
- etc.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

1986-87: Durante este año llega al Instituto Kaivalyadhama, estudia y practica la terapia del yoga.

1992: Es profesor de Yoga en la Casa de la Juventud de Pamplona.

Imparte un curso de Yoga para la Academia Local de Policía de Navarra.

1994-1997-Cursa D. U. E. (Diplomatura Universitaria de Enfermería) en la Escuela de Ciencias de la Salud de la Universidad Pública de Navarra.

1996-1997- Participa en el VIII Congreso de la Enfermería organizado por la Escuela de Enfermería del Servicio

Vasco de Salud, en Vitoria, con la Comunicación "La Educación Respiratoria y la Corrección Postural como instrumentos del Yoga para la relajación de las enfermeras".

- Completa el curso "Plantas Medicinales y Aromáticas" en la Universidad Pública de Navarra.

- Participa en las I Jornadas de Estudiantes Universitarios de Enfermería de La Rioja con la comunicación "Introducción a las prácticas del yoga para enfermería".

1997-98: Visita la India durante seis meses trabajando con el Dr Khandelwal en el Hospital Yoga kaivalyadhama.

Visita impartiendo terapia yoga: Polonia, Austria, Holanda, Francia, Bélgica y España. Viaja a la India para continuar con su trabajo de investigación.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Comentarios:

Este programa va dirigido a los profesionales de la salud (cuidarse para poder cuidar), y a la población en general. Se trata de un curso de 10 días en clases eminentemente prácticas de 2 horas. La metodología de la enseñanza está basada en el aprendizaje por la experiencia práctica y el trabajo en grupos reducidos.

Este proyecto es un método de protección y fortalecimiento de la salud basado en la enfermería naturalista y en el yoga, que es barato, efectivo y experimental, aplicable a cualquier persona en general.

Son actividades centradas específicamente en la prevención de enfermedades y dolencias. Promueven hábitos saludables. Se fundamentan en la auto-responsabilidad, la práctica de ejercicio aeróbico regular, el descanso suficiente y la creación de un entorno saludable en nuestra vida.

Medidas para facilitar el acceso a las técnicas con imágenes y fantasía en el tratamiento de enfermedades por déficit del sistema inmunitario y de trastornos psicopatológicos

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada, por una parte, la acentuada falta de formación psicológica de la mayoría de los médicos, y, por otra parte, la escasa información por parte de los psicoterapeutas de nuestro país -centrados exclusivamente en los procedimientos verbales- de las técnicas imaginarias, como también las psicocorporales y con la finalidad de poderse beneficiar de la eficacia curativa de tales técnicas, con resultados terapéuticos sorprendentes, comprobados científicamente por algunos colectivos en los Estados Unidos, y con la finalidad de ahorrar gastos de la Seguridad Social en el tratamiento de enfermedades como el cáncer (tal como se han propuesto varios gobiernos de aquellos Estados), se propone colaborar en facilitar información a las autoridades de la Administración implicadas en el tema de la salud, y a los decanos de las Facultades de Medicina, recomendándoles que tengan en consideración las experiencias de los Estados Unidos en este tema.

Diagnòstic

Por una parte, respecto al poder terapéutico de procedimientos psicológicos y entre ellos los que utilizan actividad imaginaria, se han dado hechos como los siguientes:

LOCKE y HORNING-ROMAN (1983) publican una bibliografía comentada informando sobre más de 1.300 artículos científicos presentados en el breve período de 1976 a 1982, en los que se contaba el gran número de investigadores que, trabajando independientemente, pudieron probar la influencia de la mente sobre el sistema inmunitario y las correspondientes conexiones neuroendocrinas.

SIMONTON C. y S., en su trabajo en el Simonton Cancer Center, en donde reciben tratamiento médico y psicológico enfermos de cáncer a los que se les ha diagnosticado previamente "medicamente incurables", con una media de vida de un a o, han obtenido resultados sorprendentes que constituyen -a mi juicio- un ejemplo paradigmático de trabajo con técnicas de fantasía desde un enfoque cognitivo, abriendo un camino hacia el tratamiento de otras enfermedades físicas, como el SIDA.

El reconocimiento comprobado de la presencia del efecto placebo puede considerarse una prueba a favor del poder de la mente -y en especial de la imaginación- sobre la fisiología y bioquímica del organismo humano.

Objectius

Contribuir a que los ciudadanos puedan beneficiarse, cuando lo precisen, de la eficacia curativa de las técnicas con imágenes y fantasía, con resultados sorprendentes según informes de algunos colectivos médicos de Estados Unidos y psicoterapeutas de dicho país y, en Europa: en Francia, Alemania, Inglaterra, Holanda y Francia, principalmente.

Mitjans i/o instruments.

Tres medidas paralelas y complementarias deberían aplicarse para lograr el objetivo propuesto:

- Formación distinto personal sanitario en el uso de dichas técnicas
- Inclusión en los tratamientos de la Seguridad Social la posibilidad de uso de las técnicas mencionadas, al menos a nivel de region sanitaria y en los hospitales.
- Información clara y comprensible para los pacientes susceptibles de poder beneficiarse de dichas técnicas para la curación de su patología.

Documentació tractada:

En 1994, el Journal of Mental Imagery, editado por Ahsen (vol. 18, 1&2), contenía alrededor de 7.000 referencias bibliográficas sobre aportaciones de psicología de la actividad imaginaria y aplicaciones psicoterapéuticas, a pesar de que sólo incluía los trabajos publicados entre 1977 y 1991.

ROSAL, R. (1992). El poder terapéutico de las imágenes. Revista de Psicoterapia, 10-11, 101-128.

ROSAL, R. (1996). Efectividad de la actividad imaginaria en los cambios creativos del proceso psicoterapéutico. Tomos I y II (795 pp.). Universidad de Deusto. Tesis doctoral no publicada.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Para poder desarrollar las medidas propuestas, previamente sería necesario Informar a representantes de la Administración y a autoridades académicas relacionadas con las ciencias y profesiones de la salud sobre las experiencias logradas con la aplicación de las técnicas con imágenes con fines curativos y recomendarles que apoyen -y subvencionen- su aplicación.

Projecte d'animació per gent gran

Animació de Gent Gran

Redacció: Alicia Devesa
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

L'envelliment demogràfic ha estat vist com un fet problemàtic i força negatiu durant molt temps perquè la vellesa ha estat sinònim de malaltia, de carència i degeneració. La valoració desfavorable i la pèrdua de consideració social de l'ancià afecta directament l'autoestima de la persona, la seva vivència afectiva i el seu sentiment comunitari i provoca un replegament de la persona sobre sí mateixa.

Mitjançant el "Projecte d'animació per a gent gran", volem fer realitat el dret de la gent gran a intervenir en el seu entorn, i a potenciar el seu desenvolupament personal fins al final de la seva vida.

Diagnòstic

La problemàtica detectada és:

1. La limitació i el deteriorament de les capacitats sensorials, comunicatives, relacionals i afectives de l'ancià, que no sempre es treballen per frenar la pèrdua.
2. La passivitat i el conformisme del propi ancià davant una realitat que no el satisfà. Això es tradueix en una manca de participació en les diferents activitats socials, d'oci o una opció majoritària per als entreteniments merament passius.
3. La reubicació en els centres institucionals, fora de l'àmbit familiar que provoca l'allunyament de la realitat social i familiar.

Objectius

- 1- Que sigui una realitat el dret de la gent gran a intervenir en el seu entorn, a expressar-se, a ser escoltats, condicions necessàries per el seu desenvolupament personal i la seva autovaloració.
- 2- Possibilitar una vida digna i alhora gratificant, o sigui, dotar-los d'una millor qualitat de vida.
- 3- Potenciar el desenvolupament de la persona fins al final de la seva vida, que puguin viure conforme a les seves inquietuds i història de vida.

Mitjans i/o Instruments.

Mitjançant el "Projecte d'animació per a gent gran". Aquest projecte aborda:

- 1-La millora de les habilitats comunicatives treballant a través de sessions d'activitat física i tallers :
 - a- La potenciació de les capacitats sensorials i cognitives per una millor qualitat de vida.
 - b- El manteniment de les capacitats conservades per millorar l'autoestima.
 - c- L'autoajuda per potenciar l'autonomia
- 2-La motivació per a la participació i relació interpersonal i social:
 - a- Realitzant entrevistes als usuaris per esbrinar els seus significants personals.
 - b- Implicant la família . 1/ per obtenir informació relativa a l'ancià (la seva història de vida) . 2/ perquè col·laborin en les activitats que realitzem acompanyant a l'ancià.
 - c- Organitzant intercanvis culturals i intergeneracionals
 - d- Celebrant les festes populars i locals

Documentació tractada:

Projecte pròpi

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

ANGEGRA neix la primavera del 1997 a través de la participació dels seus membres en un curs d'animació per a gent gran. Ha realitzat un projecte d'animació que està duent a terme a l'àmbit residencial.

Les persones que han creat aquest projecte són: Carme Balmes, Maria Serra, Alicia Devesa i M^o. Àngels Martí

Comentaris i Observacions:

Tallers de percepció vivencial de la pròpia mort com a forma de creixement i d'alliberament profund

Josep Ma Fericgla

Redacció: Josep Ma Fericgla
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Experiències

Resum

La mort ha estat --i segueix estant de forma imperiosa-- la principal font d'ansietat per a l'ésser humà. Avui, per a la majoria de persones les religions ja no compleixen la seva funció fonamental que ha estat la de servir d'eina per a frenar aquesta ansietat generada per la consciència de la pròpia finitud. En aquesta situació són els governs els qui manipulen la por a la mort en propi benefici: hi ha morts "bones" (la del policia en prestació de serveis) i morts "dolentes" (la de l'heroinòman o la del terrorista, que moren com animals), i els mass media s'encarreguen de difondre cadascuna d'aquestes categories de mort d'acord als interessos imperants. La majoria de gent té morts anònimes, dins espais asèptics (els hospitals). D'aquí que calgui buscar altres formes per combatre aquest font d'ansietat que és el que, en darrer terme, ens frena de viure amb plenitud.

Diagnòstic

La mort ha estat --i segueix estant de forma imperiosa-- la principal font d'ansietat per a l'ésser humà. Avui, per a la majoria de persones les religions ja no compleixen la seva funció fonamental que ha estat la de servir d'eina per a frenar aquesta ansietat generada per la consciència de la pròpia finitud. En aquesta situació són els governs els qui manipulen la por a la mort en propi benefici: hi ha morts "bones" (la del policia en prestació de serveis) i morts "dolentes" (la de l'heroinòman o la del terrorista, que moren com animals), i els mass media s'encarreguen de difondre cadascuna d'aquestes categories de mort d'acord als interessos imperants. La majoria de gent té morts anònimes, dins espais asèptics (els hospitals). D'aquí que calgui buscar altres formes per combatre aquest font d'ansietat que és el que, en darrer terme, ens frena de viure amb plenitud.

Objectius

Ajudar a perdre la por a la pròpia mort, i a la dels altres en conseqüència; i impulsar a viure més plenament, sense pors condicionats.

Mitjans i/o Instruments.

Els Tallers de Percepció vivencial de la pròpia Mort es van comencen a celebrar l'any 1996 i enguany ja han passat més de 500 persones per l'experiència. Es tracta de tallers d'un cap de setmana en els quals, en grups de màxim 24 persones, se sotmet als participants a una experiència de dissolució profunda de l'ego, el que indueix i porta a que cadascú visqui allò que porta dins, més enllà de les emocions i automatismes habituals de personalitat. La tècnica és per medi de respiracions holorèniques, extretes originalment del xamanisme esquimal, que provoquen una hipòxia no perillosa.

Documentació tractada:

apunts elaborats des de l'Institut de Prospectiva Antropològica

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dr. en antropologia cultural, especialista en cognició i estat modificats de consciència, autor de 14 llibres i uns 40 articles especialitzats, director de la col·lecció de llibres "Cogniciones" editats per Libros de la Liebre de Marzo, i director de la col·lecció d'antropologia editada per Ed. Martínez Roca; professor i tutor del Màster en gerontologia social de la UB. Ha rebut diversos premis oficials per les seves investigacions...

Conseller F generacions

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Els Tallers de Percepció vivencial de la pròpia Mort es van comencen a celebrar l'any 1996 i enguany ja han passat més de 500 persones per l'experiència. Es tracta de tallers d'un cap de setmana en els quals, en grups de màxim 24 persones, se sotmet als participants a una experiència de dissolució profunda de l'ego, el que indueix i porta a que cadascú visqui allò que porta dins, més enllà de les emocions i automatismes habituals de personalitat. La tècnica és per medi de respiracions holorèniques, extretes originalment del xamanisme esquimal, que provoquen

una hipòxia no perillosa.

Es tracta d'una proposta experiencial o vivencial, no d'un taller intel·lectual o acadèmic

El conductor de l'experiència és Josep Mª Fericgla, antropòleg i psicòleg, recolzat per un petit equip de psicoterapeutes que ajuden a elaborar l'experiència de cadascun dels participants.

Resultat: ampliació dels propis límits vitals i pèrdua de por a viure i a morir.

Hi ha més informació a la web de l'I.P.A.: <http://www.pangea.org/fericgla>

"Case Management" Atenció personalitzada als malalts mentals: més eficaç i menor cost econòmic.

Salut Mental Sabadell

Redacció: Encarna Yun Mas
Fòrum temàtic Salut

Fòrum. transversal Regles de joc

Resum

Les persones que pateixen trastorns mentals es troben marginades socialment. L'objectiu és aconseguir integrar-les socialment i laboral, partint de les seves capacitats i possibilitats, per tal que tinguin una vida digna i plena. La proposta és canviar el sistema sanitari-social d'atenció als malalts psiquiàtrics y aplicar el "CASE MANAGEMENT" (seguiment individualitzat de tots els malalts). Per aconseguir-ho és necessari l'impuls constant i decidit de les Associacions d'Usuaris i les de Familiars davant les administracions públiques, els serveis i la comunitat per tal d'assolir que els diners destinats a Salut Mental siguin aplicats com i on decideixen els Usuaris, representats per les seves Associacions i les de Familiars.

Diagnòstic

Les persones que pateixen trastorns mentals es troben marginades socialment. D'una banda a causa de la pròpia malaltia i d'un seguiment a vegades insuficient o incorrecte; i de l'altra per incomprensió, desconeixement o infundats temors de la societat.

Objectius

Aconseguir integrar a les persones que pateixen trastorns mentals socialment i laboral, partint de les seves capacitats i possibilitats, per tal que tinguin una vida digna i plena.

Mitjans i/o instruments.

- Aplicar el "Case Management" (Seguiment individualitzat a tots els malalts mentals) que permetria:
 - . Disminuir els illits d'hospitalització i els seus costos.
 - . Facilitar la integració laboral, rebaixant les pensions i augmentant la riquesa del país.
 - . Demostrar que la integració de les persones amb trastorns mentals és assumible amb naturalitat per la població, quan es posa en pràctica adequadament.
 - . I sobretot retornar l'autoestima, l'esperança i el desig de viure a les persones malaltes.
- Canviar el sistema sanitari-social d'atenció als malalts psiquiàtrics, vigent al nostre país, el qual és costós, insuficient i poc integrador.

Vies d'implantació:

Per aconseguir aquest canvi és necessari l'impuls constant i decidit de les Associacions d'Usuaris i les de Familiars davant de les administracions públiques, els serveis i la comunitat:

1. Aconseguint que els recursos econòmics destinats a Salut Mental siguin aplicats com i on decideixin els usuaris representats per les seves Associacions i les de Familiars.
2. Promovent la legislació que faciliti aquest canvi.
3. Escollint els representants polítics que proposin en el seu programa l'aplicació d'aquest canvi sanitari.
4. Escollint els professionals de la salut capaços de posar a la persona en "primer pla" i conjuntament amb l'afectat programar el Pla d'actuació i de seguiment.
5. Informant i difonent que les malalties mentals són unes malalties com qualsevol altra.

Documentació tractada:

"Renforcer le soutien communautaire à la population". Le rapport Graham: publié par le Ministère de la Santé, 1988.

COMITÉ PROVINCIAL DES SERVICES COMMUNAUTAIRES DE SANTÉ MENTALE. "Sur le chemin de la réforme". Ontario, décembre 1991.

"Mettre la personne au premier plan. La réforme des services de santé mentale en Ontario". Ministère de la Santé: Ontario, 1993.

BUREAU DE L'INTERVENTION EN FAVEUR DES PATIENTS DES ÉTABLISSEMENTS PSYCHIATRIQUES. "Vers l'équilibre dans les soins de santé mentale". Ontario, janvier 1994.

COMITÉ CONSULTATIF FÉDÉRAL-PROVINCIAL-TERRITORIAL SUR LA SANTÉ DE LA POPULATION. "Stratégies d'amélioration de la santé de la population: investir dans la santé des Canadiens". Ministre des Approvisionnements et Services Canada, 1994.

"La décentralisation des services de santé et des services sociaux en Ontario: Recentrer le Débat". Rapport du

Groupe d'étude sur la décentralisation. Conseil du premier ministre sur la santé, le bien-être et la justice sociale, octobre 1994.

"Directives concernant la planification de la mise en oeuvre de la réforme des services de santé mentale".
Ministère de la Santé, Ontario 1995.

Pas à Pas. Bulletin d'information sur la réforme des services de santé mentale. Printemps 1995, Vol. 1 n1 1.

"Services de logement et de soutien: directives de mise en oeuvre". Ministère de la Santé, Ontario.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

SALUT MENTAL SABADELL és una associació de familiars de malalts creada a l'any 1994 per 25 familiars. Compta actualment amb 152 socis. És membre de la Federació Catalana d'Associacions de Familiars de Malalts Mentals (FECAFAMM), de "SANTÉ MENTALE EUROPA" (SME) i de la "WORLD FEDERATION FOR MENTAL HEALTH" (WFMH).

L'àmbit territorial és el sector sanitari de Sabadell i 12 poblacions més, amb 400.000 habitants.

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta es basa en l'experiència del Canadà, on s'aconseguí en 30 anys integrar els malalts mentals a la societat.

Reconeix la OMS que les persones afectades per malalties mentals severes (esquizofrènia, bipolars, grans depressions i altres) són un 3 % de la població; però les persones que en un moment o altre de la seva vida patiran trastorns mentals són més del 25 % de la població.

Dins d'aquestes xifres no s'inclou a les persones que pateixen defectes mentals de naixement conegudes com: "deficients mentals" o "disminuïts psíquics".

Tampoc s'inclou a les persones que pateixen "demències senils" (malalts d'Alzheimer).

Educación para la salud

M^a. Dolores Dapia Conde

Redacció: Maria Martínez Agüero
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La salud de una comunidad está determinada por la interacción de cuatro variables: la biología humana, el medio ambiente, el estilo de vida y el sistema de asistencia sanitario. Educación para la salud es cualquier combinación de experiencias de aprendizaje planificadas para facilitar adaptaciones voluntarias del comportamiento y que conducen a la salud.

Los objetivos de la propuesta son: 1) Incorporar objetivos, contenidos, y estilos de enseñanza-aprendizaje específicos de la educación para la salud de forma sistemática. 2) Evaluar proyectos donde se refleje la relación entre medio ambiente y salud. 3) Señalar cómo el estilo de vida que individual o colectivamente adoptamos influye de forma decisiva en la recuperación y conservación del medio ambiente y en consecuencia de un estado saludable.

Esto es posible mediante diversos métodos educativos, el aprendizaje activo centrado en el alumno y no la mera transmisión de contenidos; mediante el aprendizaje previamente planificado que intenta conseguir que los alumnos incorporen a su vida diarios hábitos saludables y a través de una metodología didáctica adecuada sentada en el proceso de enseñanza-aprendizaje en el propio alumno.

Diagnòstic

La salud de una comunidad está determinada por la interacción de cuatro variables: la biología humana, el medio ambiente, el estilo de vida y el sistema de asistencia sanitario.

El medio ambiente, y el estilo de vida son los factores que mas inciden en la salud. Y son precisamente los modificables por la educación, de ahí educación por la salud.

Educación para la salud es cualquier combinación de experiencias de aprendizaje planificadas para facilitar adaptaciones voluntarias del comportamiento y que conducen a la salud.

La sociedad en que vivimos está caracterizada por el consumo. Dentro de la masa consumidora, la población infantil y juvenil ocupa un lugar de mucha importancia.

Es una problemática actual y de futuro que exige una educación en materia de consumo.

La educación para el consumo implica que toda acción escolar debe tener como objetivo aportar a los escolares elementos de todo tipo que les permita situarse ante la sociedad de consumo como consumidores críticos, responsables, y solidarios y con capacidad para filtrar la información y situar los fenómenos derivados del consumo.

Objectius

1. Incorporar objetivos, contenidos, y estilos de enseñanza-aprendizaje específicos de la educación para la salud de forma sistemática.
2. Evaluar proyectos donde se refleje la relación entre medio ambiente y salud
3. Señalar cómo el estilo de vida que individual o colectivamente adoptamos influye de forma decisiva en la recuperación y conservación del medio ambiente y en consecuencia de un estado saludable.

Mitjans i/o instruments.

1. Mediante diversos métodos educativos, el aprendizaje activo centrado en el alumno y no la mera transmisión de contenidos;
2. Mediante el aprendizaje previamente planificado que intenta conseguir que los alumnos incorporen a su vida diarios hábitos saludables.
3. Mediante una metodología didáctica adecuada sentada en el proceso de enseñanza-aprendizaje en el propio alumno.

Documentació tractada:

DESARROLLO CURRICULAR DE UN PROYECTO INNOVADOR DE EDUCACION PARA LA SALUD EN EL AREA DE CIENCIAS

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Legislació i formació per facilitar el Morir dignament a casa

Carme Tarrida

Redacció: Carme Tarrida

Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Aquesta proposta tracta de retornar el procés de la mort a l'entorn familiar, a fi d'humanitzar la mort, i de fer-la més present a la nostra quotidianitat, com a part del procés de la vida que és.

Diagnòstic

La gran majoria de persones de la nostra societat amb malalties terminals, passa el procés de la mort tancat en centres hospitalaris. Això dona lloc a:

1. Morir lluny del propi entorn i sotmès a horaris i reglaments que dificulten la proximitat amb la família, la intimitat i la capacitat de decisió de la persona en procés de morir.
2. Ser atesos per professionals que sovint no estan formats en l'acompanyament al morir, i que per tant poden sentir-se desorientats al davant d'algú que no està encaminat a curar-se i a viure.
3. Alimentar l'idea de que la mort és un fracàs de la medicina, i no un procés natural de la pròpia vida.
4. Ocupació de places hospitalàries que poden ser destinades a persones en procés de curació.
5. Despeses econòmiques importants doncs degut al jurament hipocràtic, molts metges gasten més del que és necessari (transfusions, analítiques, serumteràpia permanent, etc.)

Objectius

1. Poder morir a la pròpia casa, prop de les persones i les coses que ens hem estimat durant la vida, rebent assistència de professionals que preparats per a tal fi, acompanyin i donin suport durant aquest procés, tant a la persona que està morint, com a la família.
2. Poder viure el procés de morir amb respecte i sense intervencions professionals destinades a allargar de qualsevol manera la vida.
3. Tornar a integrar la mort a l'entorn familiar com a part del procés de la vida, com a quelcom natural.

Mitjans i/o Instruments.

Per poder assolir els objectius esmentats cal,

- 1- Una llei que alliberi als familiars que ho desitgin d'una part de les càrregues laborals per tal de que pugui atendre a la persona que està en procés terminal. Una mena de baixa laboral que repartís tota una jornada entre els familiars que poden acompanyar a aquesta persona. Per exemple, si són quatre familiars, cada un d'ells rebria un alliberament de $8:4 = 2$ Hores laborals. La tasca d'estudiar les necessitats de cada cas en particular podria dur-la a terme l'equip d'assistència (assistents social, infermera, metge).
- 2- Preparar equips de professionals especialitzats en l'assistència a persones en procés de morir a domicili. Aquesta assistència inclouria els aspectes físics, psíquics i espirituals de la persona i de la seva família.

Documentació tractada:

Kübler-Ross, E. Vivir hasta despedirnos. Luciérnaga. Barcelona. 1991

Kübler-Ross, E. Sobre la muerte y los moribundos. Grijalbo,

Documentació del curs "Acompanyament als processos de morir i de la mort" de DOMO. Barcelona, 1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Carme Tarrida Bonet

Diplomada en Infermeria, he treballat durant 20 anys a diferents centres hospitalaris, i pràcticament sempre a sales d'hospitalització.

Des de 1976 he estat interessada en la pràctica i la teoria del loga, les diferents tècniques de l'Escola Seitai, l'Homeopatia, i en aquests moments també del Psicoanàlisi.

Durant els anys 1995- 1997 he cursat a DOMO (Escola Superior d'Infermeria de Barcelona) les diferents assignatures que conformen la llicenciatura d'infermeria. En aquests cursos he trobat els aspectes holístics de la salut que mancaven a la meua anterior formació professional.

L'Any 1997 vaig estar impartint cursos de preparació al part a Cerdanyola del Vallès.

Actualment treballa al Centre per a la Innovació Social i coordino els fòrums de Salut, Educació i Relació entre Generacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Aquesta proposta ha estat inspirada sobretot per la vivència de proximitat amb persones en procés de morir i també per la documentació aportada.

Mesures per assolir la lliure elecció dels tipus de medicina a la sanitat pública

Maria Dolors Muntané (FIC)

Redacció: Maria Dolors Muntané (FIC)
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

L'actual sistema espanyol de salut pública, només dona dret a ser assistit per la medicina alopàtica. Formant a professionals de la salut en les diverses teràpies mèdiques i incorporant aquests professionals al sistema sanitari oficial, aconseguiríem una llibertat d'elecció de la que actualment no podem gaudir.

Diagnòstic

- Les persones no podem escollir lliurement el tipus de teràpia mèdica dins l'estructura de la Seguretat Social, ja que només és acceptada com a medicina oficial l'al·lopàtica. Això fa, que s'hagi d'accedir a la medicina privada en el cas que se'n desitgi un altra, i sempre sota l'obligatorietat de seguir pagant quotes d'una medicina que moltes vegades no s'utilitza.
- Els professionals de la salut no són instruits en les anomenades medicines alternatives, la qual cosa afavoreix un buit en la praxis.
- Degut a la manca de reconeixement oficial de les "altres medicines", no es garanteix el control de qualitat de les persones que imparteixen aquestes medicines.

Objectius

- Aconseguir un sistema de salut pública que contempli les diferents teràpies mèdiques i garanteixi la possibilitat de lliure elecció del tipus de medicina a tots i cadascun dels seus usuaris.

Mitjans i/o instruments.

1 Formació per als professionals de la salut en altres orientacions mèdiques fora de l'alopàtica a través de:

- cursos de postgrau

- assignatures optatives durant la carrera

2 Sistema Sanitari Integral a la Salut Pública:

- que inclogui un especialista de cada medicina alternativa per àrea bàsica i que permeti la lliure elecció d'aquest professional.

Documentació tractada:

Llibres de diferents escoles mèdiques, homeopatia, medicina xinesa, alopàtia..

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Secretària Executiva del Fòrum Interacional de Creativitat (FIC)

Periodista científica especialitzada en articles mèdics, amb diversos llibres publicats de medicina divulgadora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les vies d'implantació per a assolir els objectius serien:

- 1- Reivindicar el dret a la lliure elecció perquè esdevingui una llei.
- 2- Reconeixement oficial de les altres medicines

Mesures per evitar el contagi del SIDA a les presons i garantir la qualitat de vida dels portadors del VIH

Gemma Calvet

Redacció: Jordi Peiro Acosta
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

El virus de la SIDA agreuja i endureix la condició del pres, el sistema penitenciari es materialment indiferent a la realitat, proveïnt una assistència sanitària insuficient. S'han de prendre mesures d'alta eficàcia, en trobar-nos davant d'una realitat d'alerta vermella tenint en compte que l'esperança de vida d'un pres seropositiu es de cinc anys si viu a una presó. Es fa necessària l'excarceració dels presos seropositius i dels ja malalts per garantir unes condicions de vida dignes i evitar tot plegat el contagi del VIH dins els centres penitenciaris.

Diagnòstic

La SIDA és una malaltia corrent a les presons (pro d'un 20% dels presos a Espanya en són portadors del VIH), d'aquí s'en deriven dos problemes: l'extensió al context carcelari del virus i les pèsimes condicions sota les que viuen empresonats els malalts o portadors. Respecte a la primera qüestió, es sabut però no oficialment reconegut el consum intravenós d'heroïna i cocaïna a les presons, això provoca l'intercanvi de xeringues entre els presos donada la falta de provisió oficial i el conseqüent contagi. Respecte als ja portadors, tenen majors possibilitats de desenvolupar la malaltia sota unes condicions vitals i emocionals com les d'una presó, i una vegada comença el compte enrere no gaudeixen de les atencions sanitàries adequades i suficients.

Objectius

L'objectiu és eliminar el transtorn que suposa pel malalt el fet de viure a una presó i evitar a més el contagi del VIH dins de la mateixa, donada l'actual política hipòcrita en el tema de les drogues de l'administració penitenciària. Cal eliminar la situació d'alt risc de morir de forma més o menys immediata que per a un portador de la SIDA es viu a una presó.

Mitjans i/o instruments.

Les mesures que caldria portar a terme són:

- Fer efectiva la possibilitat de revisar les polítiques d'empresonament nacionals en relació als acords presos internacionalment sobre prevenció i lluita de la SIDA a les presons (no vinculants)
- Mesures d'excarceració en els supòsits de seropositivitat, immunodeficiència i SIDA desenvolupat
- Plans d'intervenció social amb prioritització pressupostària específica per reforçar la xarxa de recursos socials, que hauran d'assumir l'excarceració i el recolzament socio-econòmic
- Programa d'intervenció als centres penitenciaris davant del VIH fent campanyes d'informació, creant grups d'ajuda...
- Programa d'intercanvi de xeringues i eliminació del règim disciplinari

Documentació tractada:

Gemma Calvet; La presó amb SIDA: un nou valor del temps. El preu d'una pena?, a Arguments i Propostes, 3 (p. 80-90 aprox.)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Programa integral de suport a persones amb malalties greus

Mª Encarnación Sáez Consol López Carme Tarrida

Redacció: Carme Tarrida
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Com infermeres formades en el concepte holístic de la salut, pensem que la malaltia greu és un període de crisi a la vida de la persona. Se sap que una crisi ben gestionada permet fer un treball de coneixement i creixement personal que porti a la persona a curar-se o a conviure de forma saludable amb la malaltia, i/o acceptar el seu procés final.

Per aquest motiu ens hem proposat la creació d'un programa de suport a persones amb malalties greus que englobi tots els aspectes de la salut humana.

Aquest programa també donaria suport als familiars de les persones malaltes que veuen la seva vida trasbalsada per les circumstàncies.

Diagnòstic

Molt sovint les persones se senten desorientades al davant de la gravetat de la pròpia malaltia o la dels seus familiars, i no saben on dirigir-se per a trobar el recolzament que necessiten.

Manquen a la Sanitat pública programes de suport que cobreixin tots els aspectes de la salut humana.

Objectius

- Informar de la malaltia i del tractament i contestar a les preguntes que se l'hi formulen a una persona a qui s'ha diagnosticat una malaltia greu.
- Donar pautes d'higiene personal que afavoreixin la salut:
 - dieta
 - exercici
 - relaxació
- Donar suport espiritual i psicològic a la persona malalta i la seva família.
- Aprofundir en el coneixement d'un mateix com a recurs per afrontar la malaltia.

Mitjans i/o Instruments.

- A través del Programa de Suport Integral a persones amb malalties greus. Aquest programa seria dirigit per l'equip d'infermeria juntament amb l'equip mèdic del malalt i comptaria amb:

1. Xerrades de suport nutricional.
2. Tallers de relaxació-visualització.
3. Suport psicològic i espiritual. A través de sessions mensuals de treball de grup.
4. Rehabilitació física.
5. Assistència continuada per atendre consultes.

Documentació tractada:

Griscom, Chris. Sanar las emociones. Luciérnaga. BCN. 1.996
Bueno, M. El gran libro de la casa sana. Martínez Roca. BCN. 1.992
Dethlefsen, Dalkhe, R. La enfermedad como camino. Plaza y Janés. BCN. 1.989
Simonton. Sanar es un viaje. Urano. BCN. 1.993
Simonton. Familia contra enfermedad. Raíces, Madrid, 1.989
Viscot, D. El lenguaje de los sentimientos. Urano. MC. BCN. 1.988
Steiner, C. Los guiones que vivimos. Kairos. BCN. 1.991
Blay, A. Creatividad y plenitud de vida. Iberia. BCN. 1.984
Laing, RD. El poder curativo de las crisis. Kairos. 1.993
Lowen, A. La espiritualidad del cuerpo. Paidós BCN. 1.993
Apunts dels cursos de Relaxació, Relació d'ajuda, i Nutrició i càncer de l'escola superior d'Infermeria DOMO

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Encarna Sáez
Diplomatura universitària d'infermeria a l'escola universitària d'infermeria de l'Hospital de Sant Pau. UAB. Barcelona, 1.987
Curs de post-grau de cures intensives en infermeria a l'escola d'infermeria de l'Hospital de Sant Pau. UAB
Curs de post-grau en gestió de la qualitat. Fundació Avedis Donabedian. UAB
Membre de la societat espanyola d'infermeres clíniques, infermeres especialistes clíniques i infermeres consultores clíniques.
Des de l'any 1.998 treballa amb contracte indefinit a l'Hospital de Sant Pau. Barcelona

Consol López

Diplomada en infermeria, actualment treballa al departament d'oncologia de l'Hospital de Sant pau de Barcelona.

Carme Tarrida Bonet

Diplomada en Infermeria, he treballat durant 20 anys a diferents centres hospitalaris, i pràcticament sempre a sales d'hospitalització.

Des de 1976 he estat interessada en la pràctica i la teoria del loga, les diferents tècniques de l'Escola Seitai, l'Homeopatia, i en aquests moments també del Psicoanàlisi.

Durant els anys 1995- 1997 he cursat a DOMO (Escola Superior d'infermeria de Barcelona) les diferents assignatures que conformen la llicenciatura d'infermeria. En aquests cursos he trobat els aspectes holístics de la salut que mancaven a la meva anterior formació professional.

L'Any 1997 vaig estar impartint cursos de preparació al part a Cerdanyola del Vallès.

Actualment treballa al Centre per a la Innovació Social i coordino els fòrums de Salut, Educació i Relació entre Generacions.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Seguretat Social: millors visites, tractaments adequats i més metges

Maria Teresa Solé Margalejo

Redacció: Maria Teresa Solé Margalejo
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La majoria de ciutadans contribuïm obligatòriament a la seguretat Social i no rebem l'atenció mèdica primària esperada. És impossible que un metge en dues hores pugui atendre correctament a 40 ó 50 visites. Molts ambulatoris i CAP's es converteixen en fàbriques de receptes automàtiques periòdiques de medicaments que poden perjudicar la salut o que, en molts caos, no es prenen o es llencen. És vergonyós que donada la mala qualitat de l'assistència primària pública alguns metges convidin als pacients a visitar-los pagant en les seves consultes o mútues privades.

El metge hauria d'escoltar el pacient i fer les preguntes i exploracions adequades per buscar les causes de la dolència. Hauria de fer un historial i receptar els remeis convenients amb indicació clara de la durada del tractament

En els ambulatoris cal disposar de més metges o que tinguin dedicació exclusiva per tal de millorar l'atenció primària afavorint la salut dels pacients, amb medicina preventiva, amb control personalitzat i rigorós dels tractaments i medicaments.

La reducció de costos en receptes inútils o perjudicials pot contribuir a contractar més metges per habitant o a retribuir la dedicació exclusiva que, alhora evitaria l'habitual i escandalosa invitació a que el pacient visiti, amb més calma i qualitat, al metge en la seva consulta privada.

Diagnòstic

Tenir bona salut durant la vida és molt important. Quan per algun problema ens falta, consultem al metge. Però no sempre som atesos convenientment. La majoria de ciutadans contribuïm obligatòriament a la seguretat Social i no rebem l'atenció esperada. És impossible que un metge en dues hores pugui atendre correctament a 40 ó 50 visites. Molts ambulatoris es converteixen en fàbriques de receptes automàtiques periòdiques de medicaments que poden perjudicar la salut o que, en molts caos, no es prenen o es llencen.

És vergonyós que donada la mala qualitat de l'assistència primària pública els mateixos metges convidin als pacients a visitar-los pagant en les seves consultes o mútues privades.

Objectius

El metge hauria d'escoltar el pacient i fer les preguntes i exploracions adequades per buscar les causes de la dolència. Hauria de fer un historial i receptar els remeis convenients amb indicació clara de la durada del tractament.

Mitjans i/o instruments.

En els ambulatoris, la contractació de més metges amb més o menys dedicació exclusiva milloraria l'atenció primària afavorint la salut dels pacients, amb medicina preventiva, amb control personalitzat i rigorós dels tractaments i medicaments.

La reducció de costos en receptes i tractaments inútils, repetits, fora de temps o perjudicials pot contribuir a contractar nous metges i a retribuir-los adequadament. També evitaria l'escandalosa invitació a que el pacient visiti, amb més calma i qualitat, al metge en la seva consulta o mútua privada.

Documentació tractada:

La vivència d'assistir com a pacient a l'ambulatori de la SS. Malgrat alguns canvis evidents en altres aspectes de la Sanitat Pública, aquestes pràctiques no han millorat en els últims 30 anys, almenys a alguns barris de Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La Creativitat i l'humor com a font de Salut

Maria Dolors Muntané (FIC)

Redacció: Maria Dolors Muntané (FIC)

Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Valors

Resum

La medicina alopàtica, al no tenir una visió psicossomàtica del home, ignora algunes capacitats naturals de l'ésser humà, que poden ser desenvolupades com a font de salut.

La creativitat i l'humor representen dos processos distints d'alliberament des de la perspectiva psicossomàtica ja que a través de la seva expressió

podem alliberar el "solatge" que han deixat a la consciència les experiències viscudes.

Diagnòstic

A la medicina alopàtica hi ha una manca de visió holística de l'home que impedeix l'estudi d'aspectes de la seva vida que intervenen en l'equilibri de la salut. Un d'aquests aspectes és el solatge que les experiències viscudes deixen a la consciència.

Objectius

Alliberar el solatge de la consciència a fi d'afavorir la salut humana.

Mitjans i/o Instruments.

-- Mitjançant L'humor. Que ajuda a l'alliberació de l'hipocondri, perquè el riure provoca una espècie de massatge en aquesta zona que es troba entre les costelles i dalt de l'estómac i que respon al lloc on assenyalem el mal de cor o l'angoixa.

-- I mitjançant la creativitat ja que la creativitat és nodreix del que anomenem "fons de consciència obscura" que no és més que el "solatge" que han deixat a la consciència les agressions rebudes. Aleshores, la creativitat és una força alliberadora d'aquest solatge que és el mateix que dona lloc a les psicosis i a les neurosis i també a les malalties psicossomàtiques.

Documentació tractada:

Delacampagne, C. "psiquiatria y opresión". Destino, 1979

Publicacions, llibres i revistes

Muntaner, D. "Biología del arte y de la creatividad" SDM. 1991

Coussins, N. "Principios de autocuración", "Anatomía de una enfermedad", "La voluntad de guérir"

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Secretària Executiva del Fòrum Interacional de Creativitat (FIC)

Periodista científica especialitzada en articles mèdics, amb diversos llibres publicats de medicina divulgadora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Les vies d'implantació dels mitjans abans descrits, serien:

- 1- Formació dels professionals de la salut en la visió holística del ésser humà.
- 2- Tallers d'expressió de la creativitat i l'humor.

Medidas para introducir las psicologías humanistas e integradoras en las facultades de psicología

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Valors

Resum

Dada la comprobada falta de respeto al pluralismo de corrientes psicoterapéuticas en la gran mayoría de Facultades de Psicología de nuestro país y con la finalidad de situarse en este punto en la línea de la gran mayoría de países europeos y americanos y algunos asiáticos, se proponen unas vías para concienciar sobre este problema y para ayudar a su gradual superación a través de potenciar los enfoques metodológicamente integradores.

Diagnòstic

Es un hecho comprobado que en las Facultades de Psicología catalanas -al igual que en la casi totalidad de las españolas- no se ha respetado, en general, el pluralismo de corrientes psicoterapéuticas. Hasta los años setenta se dió un notable monopolio de las escuelas del paradigma conductista, y posteriormente ha pasado al cognitivo.

Entre las corrientes que se han encontrado con más dificultades de ser contempladas con respeto se encuentran todas las vinculadas al Movimiento de la Psicología Humanista.

Esta situación es muy diferente a la de países como Estados Unidos, mayoría de los latinoamericanos, Inglaterra, Alemania, Holanda, Bélgica, Francia, Italia, India, etc., donde no se ha producido normalmente este monopolio, se han podido defender con normalidad tesis doctorales sobre psicoterapias humanistas, y éstas gozan de una notable difusión social. Asimismo están en crecimiento los enfoques metodológicamente integradores, en la línea que siempre predominó en las psicoterapias humanistas.

Con ello -al igual que ha ocurrido con las Medicinas alternativas- se han dado más peligros de versiones deficientes de las nuevas terapias, al darse de todas formas, una demanda importante por parte de clientes de terapia.

Este mismo hecho -aunque mi información es aquí menor- se ha producido en las Escuelas Universitarias de Psiquiatría, donde aparte de los tratamientos farmacológicos, los procedimientos psicológicos que se explican son únicamente los conductistas o cognitivos.

Objectius

Contribuir a que se logre impartir el respeto al pluralismo y los enfoques metodológicamente integradores en la formación psicoterapéutica que se ofrece en las Facultades.

Conseguir que haya igualdad de oportunidades para presentar una tesis doctoral sobre cualquiera de los modelos terapéuticos humanistas o integradores que sobre otras corrientes.

Mitjans i/o instruments.

Dos instrumentos se preveen como fundamentales para avanzar hacia una formación universitaria pluralista en el campo de la psicología:

- Introducción, en un primer momento, de Cursos de postgrado sobre las distintas corrientes de psicología humanista e integradora en todas las facultades de psicología, para que en un primer momento los licenciados que estén interesados en proseguir su formación con esta orientación puedan hacerlo
- Introducción, en un segundo momento, de Asignaturas Optativas sobre las distintas corrientes de psicología humanista e integradora en todas las facultades de psicología a nivel de licenciatura para que desde un primer momento todo estudiante interesado en estas orientaciones, pueda acceder a una formación de calidad en la Facultad de Psicología, sin necesidad de irse al extranjero o a centros privados.

Documentació tractada:

La fuente principal de información sobre este problema es la experiencia personal -y de otros compañeros vinculados a psicoterapias humanistas- tras veinte años de contribuir a la introducción de este movimiento en nuestro país, y habiendo tenido que aplazar unos veinte años la presentación y defensa de una tesis doctoral en esta línea terapéutica.

En cuanto a publicaciones, citaré sólo cuatro artículos:

ROSAL, R. (1982). El Movimiento de la Psicología Humanista y su relación con la psicología científica. *Revista de Psiquiatría y Psicología Humanista*, 1, 121-129.

ROSAL, R. y GIMENO-BAYÓN, A. (1988). Psicoterapia de orientación holista. Integración de procedimientos corporales, emocionales y cognitivos. En J.L. CIFUENTES FERNÁNDEZ (Ed.) *Psicoterapias dinámicas: modelos de aplicación* (pp. 67-89). Salamanca: Universidad y Fundación Cencillo de Pineda.

ROSAL, R. (1992). El poder terapéutico de las imágenes. *Revista de Psicoterapia*, 10, 101-128.

GIMENO-BAYÓN, A. (1986). Situación actual de la Psicología Humanista: panorama, asociaciones, publicaciones y congresos. *Anuario de Psicología (Universidad de Barcelona)* 34, 105-123.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Para facilitar la implantación de las medidas propuestas sería necesario:

- Facilitar la publicación de artículos que informen sobre este problema y sus consecuencias empobrecedoras.
- Enviar a las autoridades académicas algún informe sobre este hecho, entendido como obstáculo a la libertad de pensamiento, y elogiar las excepciones cuando este hecho no se produce, p.e. en la Universitat Ramon Llull, en la que consta el compromiso de un claro respeto al pluralismo psicoterapéutico, el reconocimiento del carácter pluriparadigmático de la ciencia psicológica, y un predominio de los enfoques metodológicamente integradores

Programa de formación psicológica para los médicos y otros profesionales de la relación de ayuda

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Valors

Resum

Dada la escasísima formación psicológica que reciben los estudiantes de Medicina y la que posteriormente adquieren la mayoría de los médicos, especialmente respecto a las actitudes y cualidades que facilitan una buena relación terapéutica, y a la importancia de los procesos psicológicos relacionados con el hemisferio cerebral derecho (empatía respecto a las emociones del paciente, pensamiento intuitivo, fantasía, visión de síntesis, etc.); y dados los efectos deshumanizadores que provoca este hecho en la práctica profesional, con la finalidad de ayudar a adquirir y perfeccionar estos conocimientos y actitudes a los médicos y otros profesionales de la salud, se propone contribuir a introducir nuevos programas en la carrera o cursos de postgrado, y publicar artículos en los medios de comunicación social que ayuden a la superación de estas deficiencias

Diagnòstic

Resulta inquietante el comprobar el elevado porcentaje de médicos que descuidan notablemente poner atención en ejercitar actitudes y cualidades que faciliten una buena comunicación con el paciente al que atienden. Este descuido grave se relaciona con la ausencia de una adecuada formación psicológica que contribuya a humanizar el ejercicio de la profesión médica.

La inmensa mayoría de los médicos no han aprendido -ni se han planteado la conveniencia de hacerlo- cómo mejorar y cuidar, en la relación terapéutica, p.e., la forma de mirar, la escucha empática, las palabras a emplear, el tono de voz, los silencios, el contacto manual. Asimismo da la impresión de que desconocen la incidencia de los procesos emocionales y de la actividad imaginaria en el estado del organismo, sus patologías y sus procesos de recuperación.

Perdura -quizá desde la influencia del dualismo antropológico de Descartes en el siglo XVII - una pérdida de la visión holista del ser humano, y un predominio de la visión mecanicista, tratándose al enfermo únicamente como una máquina en la que hay que arreglar o reponer de vez en cuando algunas piezas o mecanismos.

Objectius

- a) Que los estudiantes de Medicina, los médicos y otros profesionales de la relación de ayuda reciban información sobre la importancia de procesos psicológicos como los emocionales, los imaginarios, y el pensamiento intuitivo en el proceso de los cambios terapéuticos.
- b) Que aprendan a perfeccionar las cualidades de la comunicación verbal, y aún más la no verbal, para el logro de una intervención terapéutica más potente.
- c) Que superen los enfoques reduccionistas y mecanicista y contemplen al paciente desde una visión holista y sistémica.

Mitjans i/o Instruments.

Introducción de la formación psicológica sobre los temas indicados, en la carrera de Medicina, y otras de relación de ayuda, y en los cursos de postgrado.

Se deberían aprovechar, por ejemplo, las relevantes aportaciones respecto a la relación terapéutica, de Carl Rogers, Robert Carkhuff, Gerard Egan, Eric Berne, y entre los médicos españoles, las de Pedro Laín Entralgo.

Asimismo, respecto a la importancia de los procesos emocionales, entre otros muchos, las aportaciones de Leslie S. Greenberg, las escuelas de la Psicoterapia Gestalt y el Análisis Transaccional, y los modelos de Psicoterapias con las imágenes y fantasía, y los modelos psicocorporales.

Documentació tractada:

La fuente principal de información es la actividad psicoterapéutica y didáctica e investigadora realizada los últimos 17 años en el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista. Respecto a libros, selecciono los siguientes (por orden alfabético):

- GREENBERG, S.L y SAFFRAN, J.D. (1987). Emotion in psychotherapy. London: The Guilford Press.
GREENBERG, S.L, RICE, L.N. y ELLIOT, R. (1996). Facilitando el cambio emocional. México: Paidós.

LAÍN ENTRALGO, P. (1983). La relación médico-enfermo. Madrid: Alianza.
LAÍN ENTRALGO, P. (1985). Antropología médica. Barcelona: Saivat.
LAÍN ENTRALGO, P. (1987). La curación por la palabra en la antigüedad clásica. Barcelona: Anthropos.
ROSAL, R. y GIMENO-BAYÓN, A. (1995). Manual de Psicoterapia Integradora Humanista. Barcelona: Instituto Erich Fromm (No publicado).
ROSAL, R. (1996). Efectividad de la actividad imaginaria en los cambios creativos del proceso psicoterapéutico. Barcelona: Instituto Erich Fromm (No publicado).
SIMONTON, S.M. y O.C., y CREIGHTON, J.L. (1992). Recuperar la salud. Los Libros del Comienzo.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Afin de sensibilizar sobre las consecuencias deshumanizadoras de este hecho, se debería llevar a cabo una campaña de artículos en periódicos y revistas, tanto especializadas, como de divulgación.

Propuestas médicas y sanitarias para una sanidad más humana y ecológica

Eneko Landaburu

Redacció: Carme Tarrida
Fòrum temàtic Salut

Fòrum transversal Valors

Resum

La actual medicina desprecia la sabiduría de nuestro cuerpo y desconfía de su capacidad autocurativa. nos propone como principal modo de restablecer la salud el uso de sustancias farmacológicas cuya industria es una fuente importante de contaminación planetaria, reprime los síntomas y deja intocables las causas que los producen, explica las enfermedades como si las condiciones adversas en que vivimos no tuvieran nada que ver con nuestras dolencias, favorece la dependencia de las personas con el sistema sanitario al no promover la capacidad de pensar y decidir por su cuenta.

Conseguir una salud y un sistema sanitario mas humano y ecológico es el objetivo principal de la propuesta. Para ello propone medidas que permitan ampliar el concepto de salud, como profundizar en el sentido del síntoma, considerar la sabiduría del cuerpo, aprovechar e enorme potencial curativo de la solidaridad y promover teorías que denuncien todos los factores que nos hacen enfermar.

También propone cambios en el sistema sanitario como medidas para suprimir factores de riesgo y médicos que sean compañeros de fatigas con las personas enfermas, que aprendan de sus pacientes y de los otros compañeros

Diagnòstic

1. La actual asistencia médica reprime síntomas dejando intocables las causas que los producen, favoreciendo las recaídas y cronificaciones. Percibe al enfermo aislado de su entorno y trata las partes de su cuerpo sin tener en cuenta la totalidad del organismo, por lo que a veces supuestamente arregla un pedazo del cuerpo a costa de dañar otro.

2. La actual medicina desprecia la sabiduría innata de nuestro organismo y desconfía de su capacidad de autocuración. Interviene en el equilibrio corporal con sustancias tóxicas, extrañas al cuerpo, con los consecuentes peligros y efectos secundarios. Nos quiere convencer que todo se soluciona consumiendo remedios milagrosos, acostubrandonos a las soluciones cómodas e instantáneas, sin cuestionar nuestras creencias y hábitos inadecuados. Por otro lado, la industria farmacológica es una fuente importante de contaminación del Planeta.

3. La actual sociedad educa a los médicos con aires de superioridad, pues les acostumbra a dictar órdenes y a que el paciente les obedezca ciegamente. Los médicos, sin embargo, al ser meros intermediarios de la industria farmacológica, - guardan también distancia con sus pacientes y compiten con otros colegas- se encuentran solos ante una carga demasiado pesada: la salud de otros.

4. Se pretende curar a la gente como si fueran personas sin capacidad de pensar y decidir por su cuenta. Se promueve la confianza ciega en "los que tienen estudios", creando personas dependientes, inseguras i acomplexadas. Se nos hace creer que somos incapaces de tomar la salud en nuestras manos.

5. Vivimos en una sociedad que nos da suficientes motivos para enfermar y volvernos locos. La Medicina se viene usando como un instrumento más para mantener situaciones insanas. Explica las enfermedades como si las condiciones adversas en que vivimos no tuvieran nada que ver con nuestras dolencias, haciéndonos creer que no hace falta cambiar nada y que nuestros males desaparecerán gracias al descubrimiento de maravillosos medicamentos.

6. El hecho de que, ante los problemas de salud, cada uno se las arregle como pueda, hace que estemos a merced del afán de lucro imperante en nuestra sociedad.

Objectius

Conseguir una sanidad y una salud más humana y ecológica.

Mitjans i/o instruments.

Medidas médicas:

1. Adquiriendo una visión más amplia y profunda del síntoma. Verlo como una señal de alarma, un grito de protesta de nuestro cuerpo por un ritmo de vida inadecuado. Ver el cuerpo como una unidad. Reconocer que son varios factores los que nos suelen enfermar, y que los malestares de los individuos muchas veces son el reflejo de la sociedad enferma en que vivimos.

2. Considerando la sabiduría de nuestro cuerpo, que gracias a su instinto de conservación tiende a curarse por sí mismo, si le aseguramos ciertas condiciones y sabemos esperar un tiempo.

3. Promocionando el "conócete a ti mismo/a, cúrate a ti mismo/a".
4. Aprovechar el enorme potencial curativo de la solidaridad y de la ayuda mutua (tan eficaz en enfermedades como el alcoholismo).
5. Promoviendo teorías liberadoras que denuncien todos los factores que nos hacen enfermar y no nos permiten gozar de la vida, que permitan cambios amplios y profundos que alcancen las mentalidades y las estructuras sociales.

Medidas en el Sistema Sanitario:

1. Médicos que sean compañeros de fatigas, que sepan trabajar codo a codo con sus pacientes, que compartan lo que saben y estén dispuestos a aprender de sus pacientes y otros compañeros.
2. Un sistema sanitario financiado totalmente por el gobierno que no solo se reduzca a tratar enfermedades, sino que se adelante a los acontecimientos, suprimiendo factores de riesgo, haciendo prevención y promoviendo la salud.

Documentació tractada:

Landaburu E. "Por una sanidad más humana ecológica". Archipiélago N°.25, p.71-74. Barcelona,1.996.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar l'Experiència Religiosa, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspassar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic 4)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic 3 i Temàtic 4 (més el Transversal 3 si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, abans de finals d'any. En qualsevol cas no podem acceptar les valoracions que arribin més tard del 30 de gener de 1999 (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és imprescindible perquè pugueu participar amb veu i vot a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum l'Experiència Religiosa:

M ^a . Josefa Amell i Comas	
Joan Botam i Casals	
Jaume Botey Vallés	
Rafa Carmona	
Marc Dueñas Sucrana	
Ma Assumpta García Renau	
Maria Teresa Relat Tarrats	
Francesc Rovira Llopert	
Francesc Torredelfot Freixes	
Carmen García Rallo	Experiències
Jordi Costa Domènech	Models
Josep Cusidó i Muñoz	Regles de joc
Matilde Bagaria Blanchard	Valors
Alice Baumann Weidmann	Valors
Montserrat Carbonell Moncho	Valors
Xavier Espar Ticó	Valors
Ana Gimeno-Bayon Cobos	Valors
Eulalia Gorina	Valors
Marta Granés Bayona	Valors
Jean Loup Herbert	Valors
Rosa Quatrecases i Barrot	Valors
Ramón Rosal Cortes	Valors
Ferran Roset Cunill	Valors
Eric Sánchez Costa	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar l'Experiència Religiosa.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
RELO01EXP	Aprenent a consultar	Montserrat Carbonell Moncho · Comunitat Bahà'í	Experiències
RELO02EXP	Creación de un banco de datos de recursos del ámbito religioso	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiències
RELO03EXP	Estades temporals en comunitat per facilitar l'acostament a l'espai del religiós i del transcendent	Lluís Ylla Janer	Experiències
RELO04EXP	Experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida.	Ma Assumpta Garcia Renau	Experiències
RELO05EXP	Templos interconfesionales	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Experiències
RELO06MOD	El Estado estético [11] La religión	Andreu Junoy Pujol	Models
RELO07JOC	Llibertat d'expressió i opinió (Art.19 del Drets Humans) també en les esglésies	Anna Griera i Morgui · Col·lectiu Dones en l'Església	Regles de joc
RELO08VAL	Canviar el concepte alienant de la dona que elaboren els interessos de poder en les religions	Maria Teresa Relat Tarrats · Col·lectiu Dones en l'Església	Valors
RELO09VAL	Centro de asesoramiento en sensibilidad artística y comunicación para dirigentes religiosos	Ana Gimeno-Bayon Cobos	Valors
RELO10VAL	Diàleg interreligiós per contribuir a la pau, la justícia i la integritat de la Creació	Joan Botam i Casals	Valors
RELO11VAL	Espais comunitaris de creixement personal i espiritual	Jordi Costa Domènech	Valors
RELO12VAL	Experiència religiosa, experiència individual: cap a una construcció responsable de l'ànima humana	Myriam	Valors
RELO13VAL	Fet religiós i educació	Teresa Guardans	Valors
RELO14VAL	Formación para una vivencia psicológicamente madura de la propia tradición religiosa, agnóstica o atea	Ramón Rosal Cortes	Valors
RELO15VAL	Fundació per una escola de les religions	Rafa Carmona	Valors
RELO16VAL	L'ecumenisme, un valor de pau i tolerància	Anna Griera i Morgui · Col·lectiu de Dones en l'Església/Moviment Ecumènic de Sabadell	Valors
RELO17VAL	Mesures per afavorir el sorgiment de noves comunitats religioses contemplatives	Rosa Quatrecazes i Barrot	Valors
RELO18VAL	Mesures per assegurar l'aportació de les religions a la tolerància i a la pau	Francesc Rovira Llopart, Francesc Torredellot Freixes -Centre UNESCO de Catalunya	Valors
RELO19VAL	Organització dels sistemes religiosos en les societats dinàmiques	Marià Corbí Quiñero	Valors

Aprenent a consultar

Montserrat Carbonell Moncho
Comunitat Bahà'i

Redacció: Montserrat Carbonell Moncho
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Aquesta proposta tracta del mètode de presa de decisions anomenat consulta. S'examinen qüestions com: què és la consulta?, com consultar? i com emprar la consulta en diferents situacions?: en la família, en els negocis i assumptes professionals, per resoldre problemes personals, en reunions de qualsevol mena.

Analitza perquè la gent veu les coses de forma diferent i com la consulta pot convertir aquestes diferències en forces.

En contrast amb els mètodes de debat dels sistemes actuals, el principi de la consulta promou la cooperació i un ambient de llibertat d'on poden sorgir les millors idees. És un pas evolutiu en els assumptes humans.

Diagnòstic

Ha existit sempre la necessitat de disposar d'algun sistema per portar les coses, mantenir l'ordre, dirigir les activitats i establir les diferències. El sistema més primitiu consisteix en el xoc de forces: una força bruta contra un altre força bruta.

El següent estadi és el del xoc de voluntats i interessos adquirits. Aquests avanç, respecte a l'ús de ganivets i verins, estableix la lluita entre un conjunt de voluntats i un altre. El terme "comunitat d'interessos" és emprat sovint per descriure àrees d'interessos limitats però comuns. El xoc de voluntats és específicament efectiu dins de les limitacions d'una determinada comunitat d'interessos. Uns interessos adquirits xoquen amb d'altres, amb l'esperança que el millor guanyi. En la política això requereix llibertat d'expressió i de debat. En les disputes civils, les corts de justícia permeten a una de les parts enfrontar-se directament a l'altre amb l'assistència d'advocats que presenten cada part de la manera més favorable. Aquest mateix principi s'aplica a altres comunitats d'interessos.

El problema que es planteja és que, malgrat que es puguin arribar a resultats pel xoc de voluntats o d'interessos adquirits, les decisions tenen tot sovint un impacte que més enllà de les directament implicades. En aquest món cada cop més complex i interrelacionat, poques decisions es troben limitades a un sol àmbit. El sistema de la consulta pot servir de manera fidedigna, superant aquestes limitacions. Lliure de les restriccions imposades pels interessos adquirits i del xoc de voluntats, la consulta entre parts, tant interessades com desinteressades, pot situar tots els resultats en una perspectiva més global i permet valorar implicacions més àmplies que les que es deriven emprant només àrees d'interès limitat.

Objectius

Obtenir guia, comprensió, il·luminació i benestar.

Aprendre a utilitzar les millors idees sense preocupar-se de qui és el mèrit.

Canviar el xoc de forces o de voluntats, pel xoc d'idees.

Alliberar-se dels interessos adquirits i de la corrupció.

Mitjans i/o Instruments.

La consulta és un mitjà per considerar quelcom junts i alhora un mitjà per permetre que creixi una idea. Hi ha una fusió única d'experiències, coneixements, ments, cors, sentiments, esperances i pors. En un estat de suspensió de judici, aquests es combinen per permetre el desenvolupament d'una idea, una transformació que es presenta quan existeix un bescanvi sincer. Generalment el resultat final és prou diferent de la idea original, no és ni un compromís, ni una simple suma d'idees: és una nova creació.

La consulta es caracteritza per aquests quatre trets:

- 1.- Allibera energies creadores de les ments i dels cors implicats
- 2.- S'aporta al tema una nova comprensió e il·luminació per un propòsit específic com pot ser: resoldre un problema, generar inspiració, examinar altres punts de vista, planejar una línia de conducta,...
- 3.- Això es porta a terme amb la participació i la interacció d'informacions, idees, pensaments, sentiments i impressions adequades, proporcionats per les diferents perspectives, coneixements, experiències, esperances i pors dels participants, i donant-li temps a la interacció per que es desenvolupi.
- 4.- Si això es realitza en una ambient que fomenti l'amor, l'harmonia i la unitat, és una consulta complerta.

La consulta també és evolutiva en el sentit que només gradualment es descobreix el seu potencial, flexibilitat, ús i poders complets.

Resumint, la consulta pot ser definida com un procés tendint a produir un canvi, amb la finalitat de complir un propòsit definit. Això implica, una participació i una interacció d'idees i sentiments en un esperit d'amor i harmonia.

Documentació tractada:

La consulta, una luz de gufa universal. John E. Kolstoe, Ed. Baha'í, 1989

Desarrollo Económico y social. Holly Hanson Vick, Ed. Baha'i, 1998

Prosperidad Mundial, Ed. Baha'í, 1996

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Creación de un banco de datos de recursos del ámbito religioso

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Dada la dispersión de información de los recursos religiosos de nuestra sociedad, y con la finalidad de hacerlos asequibles a cualquier ciudadano interesado en el tema, se propone la creación de un banco de datos unificado y fácilmente asequible a cualquiera que lo desee, disponible para la consulta en diferentes instituciones públicas (ayuntamientos, oficinas de turismo...), y religiosas (templos y comunidades de diferentes confesiones), donde se informe de las diferentes opciones existentes en el ámbito territorial propio.

Diagnòstic

El desplazamiento territorial de las personas, hace que a la hora de ubicarse en un nuevo domicilio queden rotas muchas raíces de las que la persona se nutría en su anterior lugar de residencia. También las religiosas. Entre las dificultades para la integración en un lugar nuevo se encuentran las que derivan de la ignorancia de qué grupos religiosos operan allí, qué características tienen y qué servicios ofrecen.

Igualmente, personas que en un momento dado tienen inquietudes de tipo espiritual o religioso no definidas en relación a un grupo concreto, y que desearían conocer diferentes ámbitos para ver cuál de ellos le resulta más significativo, se encuentran muchas veces desorientadas, sin saben por dónde empezar a buscar.

Por otro lado, el pluralismo religioso, el pluralismo dentro de una misma confesión religiosa y la proliferación de grupos de espiritualidad al margen de estructuras oficiales, algunos de ellos no adscritos a ninguna confesión religiosa concreta, dificulta el conocimiento de su existencia y características, pues la información en muchos casos es dispersa y difusa, cerrando así caminos de comunicación y diálogo con personas e instituciones.

También las personas que se encuentran integradas satisfactoriamente en un grupo religioso concreto, y los grupos mismos, quisieran, a veces, conocer grupos similares y entrar en contacto o diálogo con ellos, o bien ampliar sus puntos de referencia, o crear actividades conjuntas. Otras vegetan en dichos grupos por desconocer la existencia de otros más afines a sus inquietudes y deseos. La búsqueda de información puede constituir una ardua tarea, cuyos resultados dejan de lado parte de la riqueza que el tejido social puede ofrecer en este campo.

Objectius

Facilitar la obtención de información de los recursos religiosos que ofrece una comunidad, en forma sencilla, ágil y asequible, para:

- garantizar la integración de los que así lo deseen;
- facilitar el camino de búsqueda a las personas con inquietudes religiosas que desean conocer grupos con determinadas características;
- facilitar a las instituciones, comunidades y grupos religiosos y de espiritualidad información de grupos afines con los que poder contactar y dialogar, así como darse a conocer entre personas que pueden estar buscando opciones que ellos ofrecen y, en definitiva, ser más eficaces a la hora de aprovechar posibilidades concretas ya existentes en una comunidad, en el ámbito de la religión y la espiritualidad, que se pierden por falta de conocimiento de su existencia.

Mitjans i/o Instruments.

Este banco de datos unificado de recursos dentro del ámbito religioso y espiritual debería abarcar un determinado ámbito territorial un tanto amplio (por ejemplo, la comarca o provincia, en un principio, pudiendo ampliarse posteriormente), interconfesional, al que tendría acceso información, no solo respecto a confesiones e instituciones oficialmente reconocidas, sino también grupos de espiritualidad no adscritos a confesión alguna o no oficialmente reconocidos dentro de una confesión, que deseen constar en esa base de datos (previa constatación de la certeza de los datos). Abarcaría así desde horarios de los horarios de los oficios de Semana Santa en una parroquia católica (especificando, por ejemplo, si son cantados por una coral), hasta la existencia de un monasterio budista, las características de un grupo de meditación independiente, o la próxima venida de un maestro espiritual hindú y el grupo que organiza el acto. Igualmente se puede incluir una selección bibliográfica básica y de calidad, relacionada con las diferentes cosmovisiones y espiritualidades.

La información incluiría algunos rasgos característicos de la cosmovisión propia del grupo, tipología predominante,

coordinador/a, maestro/a espiritual, objetivos, metodología, tipos de actividades y frecuencia de las mismas, horarios y manera concreta de contactar.

El banco de datos tendría que estar disponible fácilmente, con un manejo sencillo, a través de los ordenadores similares a los habituales para consulta pública, e instalarse en instituciones tales como ayuntamientos, oficinas de turismo y centros cívicos, por ejemplo, así como en iglesias y templos de diferentes confesiones.

Documentació tractada:

No se ha partido de libro alguno, pero como ejemplo de síntesis informativa que en pocas líneas, sirve la que hace Roberto TREPAT (Guía de lo misterioso, lo milagroso, lo oculto en Barcelona. Barcelona: ed. del autor, 1979) de las diferentes religiones activas en ese momento en la ciudad, con un medio de contactar con ellas.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La propuesta responde a la constatación de la dificultad de ofrecer informaciones concretas a personas con inquietudes espirituales, que quisieran conocer las diferentes alternativas a las que acercarse.

Estades temporals en comunitat per facilitar l'acostament a l'espai del religiós i del transcendent

Lluís Ylla Janer

Redacció: Lluís Ylla Janer

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Experiències

Resum

Els joves que cerquen una vivència del religiós i del transcendent, no troben en els espais convencionals un lloc adequat per dur a terme una experiència personal al respecte, per la manca d'adequació d'aquests a les noves realitats socials i culturals que aquests viuen. Llavors l'accés a l'espiritualitat es fa per via del consum, seguint modes i corrents del moment, o via personal. Però manca una oferta oberta, transparent i pública d'espais.

L'objectiu de la proposta es facilitar l'accés a joves a espais del religiós i transcendent, mitjançant la possibilitat de dur a terme una estada de 1 a 2 anys (o un altre període que es vegi adequat) en centres acollidors (monestirs, grups rurals, diferents tipus de llocs d'apertura al fenomen religiós).

Per tal de dur a terme aquestes estades i organitzar-les mínimament, hom proposa la creació d'un organisme coordinador que establiria els acords amb diferents centres acollidors i s'encarregaria de fer una oferta pública de llocs i places.

Diagnòstic

L'espai del religiós, del transcendent, de les capacitats d'abstracció, de silenci, de símbol, d'escolta, d'altres formes d'estètica de les convencionals... forma part de la persona tan com la racionalitat que guia bona part del funcionament de les nostres societats i grups.

A Espanya -força més que en altres països del voltant, per una reacció a una societat catolitzada a la força - tot referents a l'espai del religiós ha quedat bandejat, malvist, marginat, ridiculitzat... per mitjans i persones amb pretensió de superioritat.

Avui per la gent jove cercadora és difícil endinsar-se en espais del religiós: per què són absents dels espais de comunicació, per què són llunyans culturalment, per què no són assequibles els pocs que hi ha, per experiències negatives del fet religiós

En l'educació formal no s'obren espais que vagin més enllà del racional, amb lleugeres incursions en l'estètica, en l'abstracció. Es palesa la dificultat dels joves per accedir a àmbits abstractes no materials (filosofia, espiritualitat...). L'accés a l'espiritualitat sovint es fa via al consum (corrents, modes) o via a relacions personals. D'aquestes se'n deriven o no opcions personals. L'accés a aquests centres va molt lligat a un compromís de llarga durada. No hi ha una oferta oberta, transparent (pública):

Acostar-se a llocs "especialistes" en el religiós, si no ets del rotlló, si no acceptes unes formes tradicionals, es fa poc engrescador i socialment es pot veure rar. No tots són prou oberts ni saben com obrir-se, hi ha costums llunyans als de les nostres dies, hi ha contradiccions... Tanmateix aquests llocs tenen alguna cosa per oferir en l'àmbit del religiós i del transcendent als cercadors d'avui.

Objectius

Facilitar que joves que cerquin endinsar-se en l'espai del religiós puguin accedir d'acord a una sèrie de criteris i amb unes determinades condicions a llocs on hi ha persones que duen experiències comunitàries o no properes a l'espai del religiós i transcendent: monestirs, convents, comunitats de diferents menes, grups de vida al camp, etc

Propiciar "encontres tangencials" o "heterodoxes": sovint van als llocs d'àmbit religiós gent que ja en prové. Els encontres heterodoxes poden ser enriquidors pels estadants i pels acollidors, produir enriquiments i apertures mutues, suscitar iniciatives i propostes per un món en el que tots hem de ser aprenents i on la Tradició està per fer-se

Convertir en natural l'espai del religiós en els nostres ambients formatius (d'estudis superiors).

Un objectiu indirecte, però no menyspreable, és que alguns d'aquests centres, en el diàleg amb persones heterodoxes encetin canvis formals, noves formes d'expressió, traduccions... que acostin allò de nuclear de la seva vivència a la cultura i llenguatges d'avui.

Mitjans i/o instruments.

Estades temporals en comunitats

A) Característiques generals de les estades:

- durada entre 1-2 anys
- no suposen un cost per l'estadant, que treballa per mantenir-se al lloc d'estada
- l'estadant fa una contribució (no monetària) al lloc d'acollida, mitjançant el seu treball (el centre acollidor ha de poder veure com enriquidor el fet d'acollir estadants)
- l'estadant interacciona amb els seus acollidors de manera que la seva estada és més que un intercanvi de recer per menjar.
- s'acorda -i es formalitza si cal- un "contracte" (semblant al que es contempla en la llei de voluntariat), per regular drets, obligacions i evitar situacions abusives, o reclamacions no procedents.

B) Condicions a acordar amb els receptors de persones:

- nombre d'estadants
- selecció dels estadants
- tasques dels estadants
- acord entre les característiques del lloc d'acollida i els objectius de l'estadant
- pla de treball i activitats que s'ofereixen
- seguiment: com es farà , qui ho farà

C) Gestió de les Estades

Per tal de facilitar la organització d'aquestes estades, hi hauria d'haver un centre coordinador responsable d'establir els convenis, d'organitzar l'oferta pública en òrgans de difusió adequats i que s'encarregui de la formulació precisa de criteris, responsabilitats, funcionament, condicions

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Temes pendents:

- Presentar el projecte a una sèrie de llocs (monestirs, grups,)
- Organisme gestor d'aquest servei: Una organització privada no lucrativa?; un organisme públic especialitzat en voluntariat?
- Redactar les condicions, funcionament, limitacions, aspectes jurídics, etc
- Discutir si aquest hauria de ser un servei ofert bàsicament a persones en període de formació o previament a la seva incorporació laboral (al finalitzar estudis) o hi hauria d'haver una oferta més àmplia.
- Precisar què volem dir per religiós i transcendent, car hi poden haver interpretacions més o menys àmplies. Proposo una interpretació àmplia, si bé, per les característiques sociològiques d'ací, tret d'alguns casos (penso en Vivàrium, en centres de ioga al camp) ens hauríem de cenyir a ambients de tradició catòlica
- Hi haurà prou centre acollidors prou oberts per acceptar aquest acolliment?

Experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida.

Ma Assumpta García Renau

Redacció: Ma Assumpta García Renau
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Experiències

Resum

La secularitat sagrada veu l'ésser humà tal com el veien les societats "primitives" on el diví era un aspecte integrant, si bé superior, de la dimensió humana i còsmica. La seva recuperació permetria una acció integrada de l'ésser humà en tots els aspectes: polítics, socials, culturals, econòmics, psicològics, religiosos. No soluciona cap problema concret però és la base perquè tot millori. Però se n'ha de fer una adaptació per la nostra era tecnològico-científica.

La seva experimentació i difusió caldria dur-la a terme fonamentalment a través de la creació de petites comunitats de vida en les que s'integrés la dimensió sagrada en totes i cadascuna de les activitats quotidianes.

Diagnòstic

Les antigues religions fomentaven l'experiència mística, que és la superació de l'ego. La desaparició i/o degeneració dels antics mètodes religiosos per superar l'ego (iniciacions, meditacions, rituals, pràctiques ascètiques, art sagrat, etc.) porta a l'egoisme, l'egolatria i l'egocentrisme, els quals condueixen a l'individualisme que posa els altres i el món al servei d'un ego que, amb el poder, crea els imperialismes i el capitalisme, el qual és a l'origen de tots els problemes actuals (socials, psicològics, ecològics, etc.).

Per tal de sortir de l'atzucac de la societat moderna occidental, ens cal recuperar la dimensió sagrada i religiosa de tota la realitat.

Objectius

-Superar la dicotomia entre la dimensió sagrada i el món no sagrat i profà, cosa que actualment només és possible com a actitud personal, però molt difícil a nivell social. Aconseguir una acció integrada de l'ésser humà en tots els aspectes: polítics, socials, culturals, econòmics, psicològics i religiosos.

-Experimentar els principis de les cosmologies de les antigues tradicions sagrades on l'aspecte espiritual regia el nivell psíquic, aquest regulava el nivell material, i tots tres eren integrats en la dimensió mística.

-Experimentar el funcionament d'uns models de societat on el sagrat i la seva pràctica sigui la base i estigui integrat al conjunt de les activitats quotidianes, les quals tenen que solventar també tots els problemes de la societat actual: tecnològics, ecològics, sanitaris, desigualtats socials, etc.

Mitjans i/o Instruments.

La proposta consisteix en un projecte d'experimentació i difusió de la secularitat sagrada com a estil de vida, que pot ser dut a terme a través dels següents mitjans:

-Posar les bases teòriques mitjançant el diàleg amb els interessats pel tal de discernir quins elements de l'època científica són científics i quins són els elements ideològics que la fan incompatible amb una societat sagrada. S'han d'estudiar també les conseqüències polítiques que se'n deriven, per garantir el respecte a les llibertats personals.

- Començar per petits grups en una espècie de comunitats amb gent de tota edat i ofici. Millor al camp, per fomentar la contemplació i el silenci, per una major facilitat d'autoabastir-se i per independitzar-se el màxim possible del sistema imperant. Però no s'han de desconnectar de la resta del món. S'ha de practicar el diàleg, l'acollida i donar a conèixer el model a potencials interessats per facilitar la seva difusió. El projecte es pot dur a terme des de qualsevol religió ja existent que, tanmateix, hauria d'estar oberta a la pràctica interreligiosa i intercultural.

- A les ciutats, a les comunitats ciutadanes, hi poden haver centres d'estudi, informació, diàlegs, difusió de llibres i àudio-visuales, fomentar l'agrupació de simpatitzants, de relacions intercomunitàries, etc. El model s'ha d'escampar per l'exemple i el coneixement, mai per imposició.

Documentació tractada:

Garcia Renau, Mª Assumpta; "Secularitat sagrada i política", text llegit als col·loquis de Tavertet III/IV 1994.

Garcia Renau, Mª Assumpta; "L'art sagrat" presentat al Simposi "Estètica i Religió", Universitat Pompeu Fabra, octubre 1996.

Panikkar, Raimon; "L'albada de la Cristiania", a "La nova innocència II", Barcelona, La Llar del Llibre.

Panikkar, Raimon; "Culto y secularización", Madrid, Marova, 1977.

Panikkar, Raimon; "Benaurada senzillesa", Barcelona, La Llar del Llibre, 1988

Panikkar, Raimon; "La intuïció cosmoteàndrica", a Qüestions de Vida Cristiana..

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

a) Vies d'implantació

1er. Aprofundiment teòric: com aplicar l'esquema de les societats primitives (pre-imperis i pre-capitalistes) a l'època tecnològica, estudi dels seus simbolismes, espiritualitat, mitologies i creences cosmològiques i formes d'aplicació dels seus principis religiosos, ètics, etc a unes altres cosmològies. Creació d'un centre d'estudis, diàleg i formes d'aplicació

2on Creació d'una o vàries comunitats preferentment al camp. Tenen que ser totes sobre els principis de la secularitat sagrada però poden ser diverses les formes d'aplicació o especialització: Cristianes, interculturals, budistes, ecològiques, agràries, noves tecnologies, centre d'estudis, de meditació, etc

3er. Sense rompre mai el sistema de comunitats petites o mitjanes que possibilitin una integració plenament humana dels seus membres, s'haurà d'establir una xarxa de relacions entre totes elles a nivell mundial així com unes normes o lleis que comprometin tots els seus membres lliures a practicar els principis..

b) Possibles efectes indesitjables que cal tenir en compte:

Sectarisme, intolerància, fonamentalisme, conservadorisme, il·luminisme, integrisme, etc. Cal, però, tenir en compte que tot això són acusacions liberals-capitalistes contra uns societats tradicionals que la implantació del propi sistema liberal-capitalista ha contribuït a marginalitzar, degenerar i situar en condicions límit i reaccionàries en voler reduir les religions a purs "espiritualismes" desencarnats i, per tant, inoperants. És l'exemple actual de l'Islam. Crec que l'aplicació de la ontonomia (interdependència sense confusió dels aspectes espirituals i materials, religiosos i polítics) de Raimon Panikkar així com l'estudi aprofundit del simbolisme tradicional que ajudi a comprendre millor les bases de les cosmològies religioses i la seva comparació amb les concepcions acòsmiques (o meres "cosmètiques") del món actual pot ajudar.

c) Propostes amb temàtiques similars

De fet, totes les religions i tradicions sagrades de la humanitat han estat proposades en aquest sentit. El que passa és que ara hem de corregir les intoleràncies per un cantó i les creences cosmològiques derivades d'interpretacions literals i no simbòliques dels vells mites per l'altre. Ens cal també superar la dicotomia, establerta pel liberalisme entre vida religiosa i vida civil. De fet, els monestirs eren una altra proposta en aquest mateix sentit. Només que ells, per mitjà sobre tot del celibat, pretenien apartar-se del món, mentre que la secularitat sagrada intenta viure en el món la condició sagrada tal com feien les antigues tradicions pre-imperialistes i pre-capitalistes. En lloc de desterrar-nos, afirmem que només el retorn de la secularitat sagrada, de la unió dels principis divins i humans, pot salvar la terra. La proposta de la ontonomia de Raimon Panikkar va en aquest sentit. També algunes "sectes" volen el mateix. Falta estudiar si els mitjans són els adequats i, si no ho són, en què fallen.

d) Advertència molt important

La secularitat sagrada no significa de cap manera la sacralització de cap poder o govern, per la senzilla raó que el principal atribut de la sacralitat és la llibertat enfront de qualsevol situació donada i que l'oposició sagrada-profana és la seva raó de ser. De fet, la funció de la sacralitat dins la societat és més la d'oposició que la de sancionar actituds per acontentar el poble: quan el poble demani venjança ella recordarà perdó; quan el poble s'enalteixi, ella exigirà humilitat; quan sigui massa egoista, ella recordarà generositat; quan el poble malgasti, ella recordarà austeritat. Enfront de l'individualisme, ella clamarà la comunió; enfront a la massa igualitària, ella clamarà els drets de la persona lliure. No es tracta de portar sistemàticament la contra, però sí de que sigui la consciència crítica de la societat. Sense aquesta funció profètica, la seva funció mística degenera en conservadurisme i en sacralització idolàtrica de qualsevol forma de poder. Per això, com ja he mencionat abans, la Secularitat Sagrada significa la superació de la dicotomia sagrada-món, però no sagrada-profana. Sacralitat és tot el contrari de sacralització del que és relatiu. Potser en aquesta distinció és on cal situar la crítica a les antigues societats sagrades, quan la sacralitat va degenerar en sacralització i va acabar essent una mera serva del poder fàctic o ella mateixa s'hi va convertir. És el gran perill que pot portar a l'integrisme. Per això, la ontonomia, relació sense confusió entre política i religió, es fa imprescindible.

La noció de "secularitat sagrada" va ser encunyada per Raimon Panikkar; n'ha parlat en conferències i pot trobar-se en alguns dels seus llibres (com els esmentats més amunt). Però la formulació concreta que es fa en aquesta proposta és obra de l'autora.

Templos interconfesionales

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Experiències

Resum

Dada la escasez en nuestro país de templos que no pertenezcan a la Iglesia católica, y las carencias que ellos suscita ante el creciente pluralismo religioso y el diálogo interconfesional, y con la finalidad de facilitar espacios celebrativos a los grupos religiosos y espirituales que lo necesiten, así como de potenciar los lazos de unión y las iniciativas interconfesionales, y dar salida expresiva al sentimiento religioso compartido, se propone la creación de diferentes templos interconfesionales, dirigidos por un equipo también interconfesional, donde acoger los diferentes grupos, y desde el cual potenciar y servir de punto de referencia a actividades interconfesionales.

Diagnòstic

La falta de pluralismo religioso durante tantas décadas en nuestro país, ha tenido como consecuencia la abundancia de templos cristiano-católicos y casi inexistencia de templos de otras confesiones.

Con la cada vez mayor presencia de un pluralismo religioso y también del interés por la espiritualidad sin adscripción a una relación concreta, se pone de relieve las dificultades de algunos grupos y personas para disponer de espacios celebrativos suficientemente funcionales, cuidados y estéticos.

Además, los diálogos informales que están surgiendo entre diferentes iglesias en grupos interconfesionales - aparte de los que tengan lugar en los altos niveles de las mismas- y las jornadas conjuntas de reflexión y oración, tienen -por ahora- que conformarse bien con locales pertenecientes a la Iglesia Católica, bien destinados a una finalidad no religiosa, lo cual genera inconvenientes expresivos y estéticos.

Por otro lado, bastantes personas y grupos desearían entablar comunicación con los de otras confesiones, para reflexionar e intercambiar experiencias, pero carecen de información sobre cómo contactar con ellos.

Y por último, existen personas no adscritas a ninguna confesión religiosa en particular, que quisieran tener un espacio público de oración comunitaria, en el que compartir una búsqueda espiritual común con todas las religiones, y que carecen de esa posibilidad.

Objectius

Acentuar los lazos de unión entre todas las personas que están interesadas en una búsqueda religiosa-espiritual, por encima de las diferencias específicas de cada iglesia o grupo.

Facilitar una mayor igualdad de oportunidades a las personas y grupos que desean vivir sus celebraciones religiosas y -por las razones que sean- carecen de espacio adecuado, funcional, expresivo y estético.

Dar lugar a que, a través del contacto informal, se despejen suspicacias religiosas, aumente el diálogo y conocimiento interconfesional desde los ciudadanos de a pie y surjan iniciativas comunes que susciten sentimientos de complicidad y cercanía entre diferentes grupos religiosos.

Expresar material -arquitectónicamente- la acogida a las inquietudes transcendentales de la comunidad humana, enfatizando los elementos comunes de las mismas y relativizando las barreras divisorias.

Mitjans i/o Instruments.

Templos Interconfesionales

A través de la creación y mantenimiento por parte de la Administración, y entendido como un servicio público, de toda una serie de templos interconfesionales, gestionados por un equipo también interconfesional, donde pudieran tener lugar tanto celebraciones de cualquier religión como de celebraciones interconfesionales.

Los templos servirían también como punto de referencia para propuesta de actividades interconfesionales, o simplemente de actividades relacionadas con el crecimiento espiritual. Podrían programarse, por tanto, determinadas celebraciones, coloquios o actividades meditativas, que permitieran sentirse acogidos, integrados y con igualdad de derecho a estar allí, tanto a personas católicas -de una u otra tribu- como evangélicas, musulmanas, judías, budistas, etc. así como personas que no saben o no quieren definirse en relación a ningún tipo de confesión, pero que tienen una visión trascendente de la existencia y desean compartir grupalmente su búsqueda.

Un requisito indispensable sería que la construcción material de los templos estuviese a cargo de artistas

(arquitectos, diseñadores, interioristas, etc.) asesorados por expertos en teología y liturgia de distintas confesiones, para garantizar la funcionalidad del mismo, y la transparencia simbólica de los elementos artísticos.

Documentació tractada:

No parte de documentación bibliográfica, pero sí de reflexiones grupales y propuestas presentadas por el grupo del que la autora forma parte al Concilio de la Tarraconense, a propósito del templo de Abrahám, en la Villa Olímpica de Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El Estado estético [11] La religión

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Models

Resum

Para la persona, las iglesias entendidas como superestructura que ofrecían seguridad al individuo y que además le condicionaban y limitaban su autonomía y libertad, dejan de ser necesarias y por lo tanto desaparecen como cualquier otra institución o supe-restructura. Pero esto no niega ni impide que la persona entienda o pueda entender la vida en si misma de la mejor manera que considere: esta es su libertad y así es respetada por los demás.

En ese sentido el ESTADO ESTÉTICO ofrece una tesis filosófica en relación a la vida y la belleza de la consciencia, sin pretender condicionar la viabilidad y conveniencia de la propuesta económica y de relaciones sociales a su aceptación. Al presentar una alternativa global a la civilización de los individuos hay que tratar papel de la religión

Diagnòstic

¿Que es la religión?, ¿para que sirve?, ¿acaso el ser religioso es una condición del ser humano?. Las religiones son y no cabe duda una creación del ser humano, como tal y al no serle una condición le pueden ser prescindibles e innecesarias. Es más a partir de un cierto grado de evolución personal estas pierden todo su sentido y razón de ser. Ante el propio desconocimiento, ante el miedo y la inseguridad, el ser humano se refugia en creaciones exteriores a él. Ante una vida de lucha, sufrimientos y desencantos, ante la imposibilidad de realización. Ante las dificultades en encontrar la felicidad, la belleza y el gozo en la vida terrenal el ser humano en tanto que individuo busca, espera, se conforma y se conforta en alcanzarla en un más allá o un después que las nuevas y viejas religiones le prometen.

Un sistema como el capitalista burgués y sus colaterales, que mantiene en un círculo cerrado al individuo, imposibilitándole la posibilidad de avanzar en si mismo y en la mejora de las condiciones de vida que le permitan superar los condicionamientos que le mantienen en la permanente lucha por la supervivencia, en la desgracia e insatisfacción de vivir, en la incertidumbre, ante el mañana y en la desconfianza ante sus congéneres, perpetua, se apoya, potencia y explota la promesa de un futuro mejor para el que aun tiene fuerza de seguir luchando y de un mañana celestial para el que ya las ha perdido.

Las religiones y sus organizaciones, juegan con la moral pura, con la consciencia del ser humano, ayudan a mantener las contradicciones y se sustentan en ellas; vida/muerte, fe/autoconsciencia, hombre/mujer, bien/mal, justo/injusto, amor/odio, comuni-dad/individuo, acaparación/caridad, igualdad/poder, solidaridad/lucha, felicidad/sufrimiento, placer/pecado,...

Las religiones en definitiva han fecundado el monstruo predicando la contradicción y promoviendo el enfrentamiento, le han amamantado poniendo a la gente de rodillas ante si mismos en nombre de un dios bondadoso, de la reencarnación, o de un tótem y cuando la fiera se ha hecho demasiado grande, peligrosa y autónoma, y, ha parido nuevas religiones; -dinero, drogas, fútbol, consumismo, predi-cadores televisivos..., hacen como si intentaran combatirla con los discursos y promesas de siempre, cuando solo se cobijan bajo sus alas aprovechando las migajas que caen de la mesa del nuevo amo.

Objectius

Superar los miedos y temores, ganar la confianza en uno mismo, en los demás y en la naturaleza como extensión y soporte de uno mismo. Sentirse vida en si mismo, lo que lleva ha entenderla como fin en si misma.

Superar las contradicciones para así ganar el equilibrio y la armonía en uno mismo y en la comunidad.

Conseguir el dominio de la consciencia sobre la dualidad consciencia/materia.

Regirse por la propia ley moral a partir de los dictámenes de la consciencia.

El ser humano al devenir persona se reconoce a si mismo, vida. Tal reconocimiento no niega la posibilidad de interpretarla de las más variadas maneras según cada cual.

Las religiones en tanto que instituciones creadas por el ser humano pierden toda su val-dez y desaparecen por no ser ni útiles ni necesarias para la persona.

Mitjans i/o instruments.

Un sistema de producció n no represivo y liberador de las potencialidades bellas, mediante el cual el ser humano

genera las condiciones de abundancia necesaria que le han de permitir superar los intereses separados y enfrentados, ha de permitir desbloquear el nivel de conciencia desarrollado a través de la evolución, la cual cosa conlleva pasar del dominio de las leyes de la materia animal al dominio de la conciencia y así, de individuo devenir persona.

Una y otra cosa llevan a que el ser humano se reconozca fin y medio en si mismo, a que se sienta vida y no mero objeto.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se presenta en 14 propuestas pre-sentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] ESTADO ESTETICO
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS

Se puede consultar otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos.

- * SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- * SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- * SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- * SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- * SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Llibertat d'expressió i opinió (Art.19 del Drets Humans) també en les esglésies

Anna Griera i Morgui
Col·lectiu Dones en l'Església

Redacció: Anna Griera i Morgui
Fòrum temàtic: Experiència Religiosa

Fòrum transversal: Regles de joc

Resum

La societat ha avançat en el camp de la democràcia, i és un ferment perquè també dins l'església hi sigui present aquesta inquietut, encara que és ben sabut que a la jerarquia els costa molt escoltar. Però el dret d'expressió que ens atorga la constitució no pot ser ignorat i menyspreat dins l'església. L'Església catòlica exigeix a la societat el respecte als drets humans, però aquesta llibertat no la practica en el seu si. Com diu Josep Cusidó "l'Església podria ser més que una democràcia, perquè està cridada a cercar, en qualsevol realització concreta, un tarannà més lliure, igualitari, participatiu i antiautoritari".

Diagnòstic

Pensem que la llibertat d'expressió no es practica dins l'església catòlica quan es confon el servei amb el poder; és prioritària la llei i no pas la persona, es fa del dret canònic paraula de Déu, es temen els canvis, la jerarquia es creu posseïdora de la veritat absoluta, i no es volen veure els signes dels temps, tan clars en l'actualitat. I el que és pitjor. Es parla més de l'església i de les seves lleis que de Jesús de Natzaret. Hi ha una visió fiscalitzadora, pessimista i poc cordial de la religió, presentada per les jerarquies. Utilitzen un llenguatge agressiu, condemnatori, i les seves postures i opinions són poc realistes. La jerarquia es malfia sistemàticament de qualsevol canvi, sigui de les costums o de la ciència i es mostra intransigent. Es inspeccionadora de les conductes humanes i per això ha perdut la credibilitat de la gent.

Objectius

Si rebutgem la demagògia en política, perquè l'hem d'acceptar en la religió? Proponem que les homilies tinguin com totes les xerrades i conferències l'espai de precís i preguntes per escoltar opinions que poden ser molt enriquidores. No són acceptables les sancions que dona l'església als seus teòlegs i pensadors més progressistes, que obren camins i intenten posar a l'abast de l'home modern el missatge de salvació de Jesucrist. Recordem que han volgut fer callar Teillard de Chardin, Hans Küng, Leonardo Boff, Jaques Gaillot, i tants d'altres. A casa nostre quan 28 teòlegs catalans van firmar un clarívident document, que va passar? I quan el col·lectiu ha donat la seva opinió, sempre ponderada i basada en els drets humans i l'Evangeli, se'ns ha prohibit publicar res a Catalunya Cristiana.

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

"Les dones trenquen el silenci" Col·lectiu de Dones en l'Església

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El Col·lectiu de Dones en l'església va néixer fa 12 anys i està format per un grup de persones de diferents opcions de vida i professió, inquietes i sensibilitzades per la situació de la dona al si de l'Església i de la societat, en les quals hi descobrim una falta de coherència real amb el missatge evangèlic que ens parla per igual a homes i dones de germanor, d'igualtat i d'amor.

Duem a terme una tasca de reflexió i d'acció, conscients de l'importància que té o hauria de tenir, per la comunitat eclesial l'aportació femenina, en igualtat de condicions que l'home, per tal d'enriquir-la i com a dret que ens dona la nostra pertinença al Poble de Déu.

De moltes de les activitats que hem dut a terme en tots aquests anys, cal ressaltar el I CONGRÉS INTERNACIONAL DE DONES CRISTIANES: "Vers una Antropologia Cristiana Integradora" que es va celebrar a Barcelona els dies 5,6,7,8 de desembre de 1997.

Comentaris i Observacions:

Canviar el concepte alienant de la dona que elaboren els interessos de poder en les religions

Maria Teresa Relat Tarrats
Col·lectiu Dones en l'Església

Redacció: Maria Teresa Relat Tarrats
Fòrum temàtic: Experiència Religiosa

Fòrum transversal: Valors

Resum

Les nostres Esglésies estructurades completament en clau masculina, tenen molt a modificar quant al tracte d'igualtat dona-home. En aquest sentit tenen una gravíssima responsabilitat, perquè en elles s'emparen per justificar prejudicis i perjudicis contra les dones, molts sectors de la societat. El protagonisme actiu de les dones en els missatges de Crist històric fou fonamental; protagonisme que les Esglésies van abolir i que continuen impeding-lo, entrebant el missatge de Crist. El seu patriarcat ha usurpat de la mare la seva potestat de Mestra i en la Institució Catòlica han segregat el que és inseparable i fa dir-se a si mateixa "Mater et Magistra", com si una cosa no impliqués l'altra i, per més inri, aquesta naturalesa materna escindida l'ostenta una Entitat aclaparadorament masculina.

Diagnòstic

El problema nuclear de la Humanitat és la negació del femení, la proscripció de la dona. Mentre continuï la desintegració del nucli humà, tota la activitat subsanadora en el món serà només un afegit de pedaçs per sortir del pas. Qualitativament està malmès l'humà. Cap revolució, cap religió, cap transformació ha donat fruit, perquè han estat realitzats només des de l'òptica masculina i per a l'home, orb davant la presència de l'altra per antonomàsia que és la dona. Sense ella, total, qualsevol esmerç d'energia esdevindrà insuficient i, a la llarga o a la curta, una entropia. La humanitat està mutilada d'arrel.

Objectius

Que la nostra societat s'adoni que el Vaticà i les altres Esglésies, que tan han influït en el pensament social i moral, recol·loquin la dona al lloc que li pertoca: l'assoliment de la seva diferència al nivell de paritat jeràrquica amb l'altre sexe, per poder incidir en el món humanament, és a dir, el femení ha de poder actuar a tots els nivells. Per tant, cal que deixin de magnificar la capacitat de sacrifici de la maternitat. Aquesta és necessària com a autoritat social, al costat del pare en el món. No la formula mare amb minúscula al servei del Pare amb majúscula. Lloc d'inferioritat revestit amb lloances, per considerar-ho virtuts femenines. Tàcitament en el substrat social hi ha un suport o justificació als maltractaments, a la violència esgarriofosament extrema, sobre les dones. L'església ha de ser clara, si vol ser evangèlica, ha de deixar-se d'ambigüitats. Una església que vol continuar estant en autoritat i rectoria masculina és una Església greument mutilada i desautoritzada per injusta des dels raonaments.

Mitjans i/o Instruments.

Pressionar el Vaticà des de les jerarquies properes perquè defensin aquest objectiu, sentint-se aquestes recolzades per la total opinió del poble i sobretot dels seus fidels.

Afavorir tots els actes reivindicatius en aquest sentit, i per descomptat, mai ridiculitzar-los.

Demandar als teòlegs/gues (a voltes tan perseguits/des) que continuïn i augmentin la investigació i la declaració valenta de la justícia en la paraula de veritat.

Mitjançant l'opinió pública sensibilitzar i conscienciar la Societat en autoria no solament femenina sinó també cal que l'home s'impliqui, perquè és una de les qüestions que atany a tota la humanitat, essent ja el seu compliment urgent i inajornable.

Documentació tractada:

Col·lectiu de Dones en l'Església "Les dones trenquen el Silenci" Edt. Claret-Barna-1994

M. Rosa Recasens i Ariza. "Drets humans i Església catòlica" Edt. El Mirall-Barna-1996

M. Josefa Amell, J. Comas "Insubmises en l'Església" Edt. Claret-Barna-1997

Josep Roviras Tenas "Una Iglesia preocupante" Edt. Arts Gràfiques-Ginver S.A. Manlleu-1995

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El Col·lectiu de Dones en l'església va néixer fa 12 anys i està format per un grup de persones de diferents opcions de vida i professió, inquietes i sensibilitzades per la situació de la dona al si de l'Església i de la societat,

en les quals hi descobrim una falta de coherència real amb el missatge evangèlic que ens parla per igual a homes i dones de germanor, d'igualtat i d'amor.

Duem a terme una tasca de reflexió i d'acció , conscients de l'importància que té o hauria de tenir , per la comunitat eclesiàstica l'aportació femenina , en igualtat de condicions que l'home, per tal d'enriquir-la i com a dret que ens dona la nostra pertinença al Poble de Deu.

De moltes de les activitats que hem dut a terme en tots aquests anys , cal ressaltar el I CONGRÉS INTERNACIONAL DE DONES CRISTIANES.: "Vers una Antropologia Cristiana Integradora" que es va celebrar a Barcelona els dies 5,6,7,8 de desembre de 1997.

Comentaris i Observacions:

Centro de asesoramiento en sensibilidad artística y comunicación para dirigentes religiosos

Ana Gimeno-Bayon Cobos

Redacció: Ana Gimeno-Bayon Cobos
Fòrum temàtic: Experiència Religiosa

Fòrum transversal: Valors

Resum

Dados los cambios que en cuanto a sensibilidad y valores ha significado la postmodernidad, y la escasa preparación de muchos de los dirigentes religiosos en nuestro país para asumirlos y hacer su mensaje comprensible -no sólo desde el punto de vista intelectual, sino también desde la afectividad y la sensibilidad- y con la finalidad de ayudarles a potenciar la calidad de los rituales religiosos y la comunicación eficaz con los grupos que les están confiados, se propone la creación de organismos asesores, integrados por un equipo interdisciplinar de expertos en Arte y Psicología, que faciliten pautas e instrumentos concretos para una codificación eficaz y digna de sus mensajes y celebraciones.

Diagnòstic

En los últimos años (la postmodernidad), la sensibilidad artística y la comunicación interpersonal de la cultura occidental han evolucionado en valores y puesto de relieve los que se refieren al "hemisferio cerebral derecho", o "hemisferio femenino": intuición, sabiduría emocional, sensorialidad, captación de la síntesis, del lenguaje no verbal, lo experiencial, lo simbólico y lo artístico, comunicación de sentimientos, empatía, creación de cercanía y acogida, etc.

Sin embargo, la mayoría de los dirigentes religiosos occidentales (en especial obispos, rectores, directores de colegios confesionales, etc.) han sido formados en una sensibilidad y una comunicación excesivamente analíticas, teóricas, masculinas y distantes. Muchas veces, además, su formación psicológica y artística es muy deficiente, y tienen que apañárselas en estos temas, a la hora de ejercer sus funciones, con un bagaje muy pobre, que no pueden suplir con su interés y preocupación (cosa que, por cierto, también ocurre en los ritos laicos, de los que aquí no me ocupo). Es fácil, entonces, encontrar iglesias artísticamente deleznable, homilias psicológicamente contraproducentes, personas frustradas por no sentirse a gusto en cadáveres de ritos que consideran suyos y dirigentes religiosos cansados y frustrados por el absentismo.

Por otro lado, los ritos religiosos que no son vividos con implicación afectiva de la persona se convierten en un trámite burocrático aburrido, sin sentido y sin vida, que difícilmente llevarán a un compromiso interno. Y para facilitar la implicación afectiva en un proceso, los aspectos expresivos, artísticos, sensoriales, rítmicos y comunicativos desempeñan un papel fundamental. Ello hace que muchas veces las celebraciones religiosas resulten insípidas y los celebrantes se esfuercen inútilmente, en base a remarcar aspectos que no son relevantes para la comunicación grupal, mientras descuidan aquellos que sí lo son.

Objectius

Potenciar la calidad de la celebración de los ritos religiosos, creando una experiencia y un sentimiento de comunidad humana comprometida con la dimensión trascendente, y potenciar el carácter transformante que -a nuestro juicio- todo verdadero rito comporta para la propia comunidad celebrante.

Facilitar la comunicación de los dirigentes religiosos con el resto de la sociedad, para que ésta pueda recibir su mensaje,

Dotar a la vivencia de lo sagrado de la dignidad estética y simbólica que le son propias, permitiendo así una mejor transparencia del Misterio al que hace referencia y, por lo tanto, facilitar la vivencia de lo religioso. □

Mitjans i/o instruments.

Centro de formación y asesoramiento a los dirigentes religiosos, formado por un equipo interdisciplinar, en el cual hubiese expertos, como mínimo, de las siguientes materias:

- Arte, en sus diferentes aspectos, especialmente: arquitectura, artes plásticas, interiorismo, música, poesía, oratoria, coreografía y teatro.
- Psicología, especialmente comunicólogos, publicistas y expertos en dinámica grupal, psicología evolutiva y psicología diferencial.
- Teología, y especialmente, para el caso de la Iglesia Católica, expertos en Teología Pastoral y Liturgia.

Este equipo podría tener como función general la de formar a los dirigentes religiosos en términos de sensibilidad

y comunicación para facilitar la receptividad social de su mensaje por parte del grupo al que cada uno de ellos, en concreto, tiene a su cargo mediante la adaptación del mismo a los canales comunicativos más idóneos. Se centraría en tareas como asesorar a las personas que así lo soliciten a propósito de un tema concreto; creación de un órgano de difusión (revista o boletín) donde indicar pautas generales, exponer ejemplos concretos de soluciones, ofrecer sugerencias de textos, músicas, símbolos, iluminación, ritmo, etc. para diferentes celebraciones; ofrecer cursos de formación especializada, y emitir informes sobre casos concretos en que así se pida.

Documentació tractada:

Me limitaré a seleccionar cinco obras, de las muchas existentes:

GIMENO-BAYÓN, A. y ROSAL, R. (1989). Oportunidades de renovación del sacramentalismo genuino en la cultura contemporánea, *Iglesia Viva*, 143/144, 467-482.

PÖLL, W. (1969). *Psicología de la Religión*. Barcelona; Herder.

ROSAL, R. (1989). Psicología Humanista y vivencia cristiana. *Iglesia Viva* 139, 87-112.

TANNEN, D. (1991). *Tú no me entiendes*. Buenos Aires: Javier Vergara Ed.

TOLSTOI, L. *Qué es el arte*. Barcelona, Alianza Editorial.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Ana Gimeno-Bayón Cobos (Épila, 1947). Doctoranda en Psicología (Univ. Deusto). Licenciada en Derecho (Univ. Barcelona). Diplomada en Teología (Univ. P. Comillas). Hace 17 años creó, junto con Ramón Rosal, el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como psicoterapeuta, profesora y co-directora.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Diàleg interreligiós per contribuir a la pau, la justícia i la integritat de la Creació

Joan Botam i Casals

Redacció: Joan Botam i Casals

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Els creients som tots cridats a construir un món millor, en diàleg amb nosaltres mateixos, ateses les diverses tradicions espirituals, i amb els no creients. Puig que la convivència pacífica és per a tots, som tots els qui l'hem de garantir.

Hem de donar per superats els temps de les mútutes ignoràncies, de les discussions inútils, de les confrontacions per afany de poder.

Som tots els homes i dones membres de la mateixa família humana. Ho hem d'assumir i aprofundir a través del diàleg, l'elaboració conjunta de propostes i la cooperació generosa, cadascú a la llum de la pròpia fe.

El diàleg interreligiós és una via de treball i d'indagació conjunta oferta a tots els creients de diverses confessions religioses així com als no-creients.

Diagnòstic

Entre les persones pertanyent a diferents confessions religioses existeix una ignorància mútua i poques ganes de superar-la. Les visions mútues viciades per les lluites de caràcter confessional impedeixen sovint una mútua comprensió i acceptació i sobretot no faciliten el treball en comú per la justícia i el manteniment de la integritat de la creació.

A Catalunya, per exemple, des del catolicisme s'han fet aproximacions molt pobres sobre l'islam, el judaisme, el protestantisme..., ja que aquesta religiositat majoritària s'ha cregut superior a les altres. En el terreny específic de les relacions interconfessionals i interreligioses no s'han aconseguit ni els nivells promoguts pels dicasteris romans d'ençà del Vaticà II.

Objectius

contribuir a la construcció de la pau, a l'assoliment de la justícia i al manteniment de la integritat de la Creació des del testimoniatge de la germanor entre persones creients de diferents confessions i credos religiosos

Mitjans i/o instruments.

El diàleg interreligiós hauria de ser el mitjà per excel·lència. Aquest hauria de tenir en compte els següents elements:

- Hi ha un lligam intrínsec entre el desenvolupament, la justícia i la integritat de la creació.
- Tots els homes i dones són cridats a treballar per aquests objectius
- Els creients de totes les religions, amb bones disposicions per a les relacions mútues (ni fanàtics, ni sectaris), hi són a més convocats partint del consens inicial sobre el transcendent, coherents amb la seva fe i, per això mateix, oberts al diàleg i a la col·laboració amb vista als objectius comuns.
- Per compartir una mateixa taula de diàleg per a uns objectius comuns, de igual a igual, cal establir unes regles de joc consensuades, destinades a millorar, amb la coneixença mútua, els camins d'entesa.
- Del diàleg al projecte i, d'aquest als compromisos concrets, no es poden excloure les aportacions conjuntes de gran força testimonial.
- Un tipus de diàleg com aquest, des de la confiança mútua, pot comportar també moments especials de gran significació religiosa, com la pregària, per exemple feta en silenci.
- S'han de preveure, al mateix temps, altres experiències paral·leles, orientades vers les mateixes finalitats i amb característiques semblants. Per tant no s'han d'excloure, ans al contrari, han de ser benvingudes, les possibilitats d'ampliació del cercle, del qual eventualment (ateses les dificultats per definir o situar la frontera entre creença i increença), ningú pot ser exclòs.

Documentació tractada:

- Declaració de Barcelona sobre la contribució de les religions a una cultura de la pau (Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya, 1994).
- Propostes per a l'educació religiosa en un context de pluralisme i tolerància (Granada, Centro UNESCO de Andalucía, 1998).

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Neix a les Borges Blanques, el 21 de setembre de 1926. Framenor caputxí des del 13 d'octubre de 1945. Doctor en teologia, a la Pontifícia Universitat Gregoriana, de Roma el 1955. Premi Serra i Húnter, de l'Institut d'Estudis Catalans el 1956, pel seu treball "Arnau de Vilanova, moralista". Professor de teologia i més tard 5 vegades provincial dels framenors caputxins de Catalunya.

Espais comunitaris de creixement personal i espiritual

Jordi Costa Domènech

Redacció: Jordi Costa Domènech
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Donada la manca de vertebració social a on es pugui desenvolupar el potencial humà genuí, es proposa la creació d'espais d'ajustament per ajudar a reequilibrar-lo, aprenent a donar-se a l'altre mitjançant el trobar-se amb si mateix. Es tracta d'utilitzar la cooperació per tal de descobrir altres maneres de viure i ampliar així la pròpia. La base ha de ser la capacitat gratuïta de gaudir de la vida. Hom proposa concretament la inserció temporal en un medi de vida comunitari

Diagnòstic

Donat que la família, la societat, l'ensenyament, la festa, els valors, les institucions estan patint grans canvis que fan que les persones quedin força en suspens i que manquin encara referents per al nou emergir. La manca de desenvolupament relacional, afectiu i social, si en queda es troba molt desvertebrat. Això fa que no s'aprofundeixi en el vessant profund de viure, o que es faci molt de passada.

Objectius

Potenciar el que cada ésser és i té de "sui generis", ajudant-lo a descobrir el seu propi posicionament o vocació davant de la vida.
Descobrir que hom pot triar molt més del que ens han permès o mostrat.
Comprendre el que ens pertoca com a humans per tal de recuperar la llibertat i la responsabilitat
Despertar el que hagi pogut quedar adormit de primordial.

Mitjans i/o instruments.

Espais a on concretar i ajudar a desenvolupar la part de gratuïtat que té l'ésser humà i a descobrir l'essencial en ell per tal de posicionar-se davant de la vida. Aquests espais poden ser de moltes menes i maneres. Em decanto per una posada en comú convivencial diària durant un temps on uns "instructors" ajudin a fer veure, prene consciència, despertar, mitjançant les tècniques i vivències adients els bloqueigs que cadascú pugui tenir

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Experiència religiosa, experiència individual: cap a una construcció responsable de l'ànima humana

Myriam

Redacció: Myriam

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Valors

Resum

L'experiència religiosa s'ha convertit en una necessitat individual. L'ésser humà cerca unir-se directament a Déu, segons un mode per descobrir, que no serà solament místic o devocional, sinó que sabrà integrar tots els aspectes d'una identitat que actualment es troba dividida.

Una individualitat responsable construïda damunt la descoberta de les funcions de l'ànima, per una banda, i de la pràctica de l'obertura del cor, per l'altra, aportarien profundes modificacions en el sí de les nostres col·lectivitats.

L'home unit a Déu transforma el seu entorn, unint a l'exterior allò que ha sapigut unir a l'interior. En aquest marc d'interiorització individual, la religió és un factor de progrés i deixa de ser font de fanatismes o intolerància.

Una remodelació de la col·lectivitat només és realitzable, segons el meu parer, si l'ésser humà s'uneix a Déu i esdevé l'home interior, mitjançant una pràctica responsable "de l'espai de l'interior".

Diagnòstic

La religió té com a finalitat unir l'home a Déu.

Una religió és un sistema de creences que ha engendrat, al llarg dels segles, una comunitat de fidels.

S'institucionalitza amb el pas del temps en funció del seu nombre. Regula la relació de l'home amb Déu i dicta als seus creients normes de conducta religioses i socials. Cada religió afirma ostentar la veritat, continguda dins els seus textos sagrats i l'exemple dels seus profetes.

En els nostres països occidentals, entreté la imatge d'un Déu tot poderós exterior a l'home, un Déu que jutja i que defineix allò que està bé o malament. L'experiència religiosa en aquest marc es limita, la majoria de les vegades, a observar unes lleis rituals de tota la comunitat. La religió sembla ser doncs un fenomen de massa, dins el qual l'individu és reconegut en funció de la seva obediència a les normes establertes.

En els nostres dies, la religió sembla estar en una fase de crisi: crisi institucional, crisi individual. Tota crisi és sinònim de mort i de renovació, la religió pateix un problema d'identitat que sembla difícil de resoldre per mitjà de modificacions exteriors.

¿L'home dins la seva recerca de Déu no ha caigut al parany de la seva pròpia vanitat?

Les religions, els fidels han d'acceptar les seves imperfeccions, fins i tot la seva ignorància, per retornar a l'essència que les defineix.

El lligam amb Déu està realment en perill: en el nostre món on tot es compra, Déu es converteix en una mercaderia força atractiva. Adquirir el monopoli diví atreu a tot tipus de manipuladors, de malalts, de megalòmans que es prendran per Déu. Les institucions estan en perill, els fidels també.

La religió, que va ser l'únic pont que unia l'home a Déu i Déu a l'home està en mal estat.

La religió té com a finalitat unir l'home a ell mateix.

En vigílies del tercer mil·lenni, l'ésser humà sent confusament que ha de créixer, que ha d'esdevenir individualment responsable, en el sí de la seva col·lectivitat.

L'evolució de la cultura i de les ciències li permet abordar el coneixement d'ell mateix i del seu entorn sota un angle diferent. La seva relació amb Déu és, segons la meua mirada, la clau de pas per a la seva progressió.

L'ésser humà es gira cap a Déu o el rebutja (cosa que participa de la mateixa necessitat) en una espera personal. Necessita ser reconegut en les seves particularitats, Necessita ser estimat i encoratjat en el seu desig de responsabilitat. Pren consciència progressivament dels seus límits, no exempt de topades i conflictes, però així construeix la seva identitat particular. Sent la necessitat de comprovar per sí mateix el sistema de creences a les quals ha adherit fins aquell moment. Ara l'home està a la recerca d'experiència religiosa, directament, individualment.

Aspira al diàleg veritable, però no sap com fer-s'ho. Està esgotat de les baralles inútils d'una teologia que busca convèncer i no comprendre amb el cor. Busca construir, amb les seves pròpies eines, la seva veritat personal que l'unirà a ell mateix i així doncs a Déu, a Déu i així doncs a ell mateix.

Parla de la pau mundial, de diàleg interreligiós, però sobretot necessita pràctica, experiència i no mots.

Busca a totes les edats, i de vegades de manera desesperada, un sentit a la seva vida, a les seves proves, al seu patiment.

En un món que s'ha tornat inhumà, l'home necessita un Déu més humà, més proper a ell. La seva desesperació serà el ferment d'una mutació molt important, i potser fins i tot d'un veritable naixement de la humanitat, a través de la responsabilitat i la consciència, si té el coratge d'abordar de cara les preguntes veritables que cada dia se li plantegen.

Ja no rep de les institucions religioses les respostes que necessita. Ningú no sembla sentir el seu crit de desesperació. Aleshores es torna cap a la psicologia, les noves teràpies. En rep respostes parcel·laries però la seva inquietud metafísica roman present.

Sent la necessitat de tornar a formular els seus símbols religiosos des de la seva experiència i en un llenguatge

més adaptat al seu temps. Està a la recerca d'un diàleg veritable amb ell mateix i amb els altres. Ha de travessar la culpabilitat i la imatge totpoderosa d'un Déu que jutja per construir el temps de la responsabilitat individual, respecte a ell mateix, al seu entorn i a Déu. Busca la fe a través de l'experiència, busca també donar un sentit personal a les seves creences. Evidentment, això concerneix un nombre petit de persones. El fenomen de masses a l'àmbit religiós encara és molt potent. Els manipuladors de la imatge de Déu ho saben prou bé. Les mateixes institucions en són víctimes. Les institucions s'han de pensar com a agrupacions d'individus capaços cada un d'integrar una experiència més personal del seu Déu. La crida a la comprovació veritable preocupa a tots aquells que cerquen créixer, sigui quina sigui la seva funció. Tots els altres, els que busquen ser tranquil·litzats sense implicar-se en la recerca són a la recerca de messies utòpics que vindran a salvar-los de la misèria... L'ésser humà ha de construir ell mateix el pont que l'uneix a Déu, amb la seva feminitat restaurada: la feminitat restaurada de la qual parlem aquí es defineix per la capacitat de l'home responsable per qüestionar-se. L'ésser humà capaç de canvi de manera responsable es torna un receptacle viu d'un tot més inclusiu... és en aquest sentit que parlo d'una feminitat que concerneix tant a l'home com a la dona. No som només el que creiem ser (imatge de sí mateix). Som igualment allò que no volem ser (ombra). Ens calen la nostra imatge i la nostra ombra per unir-nos directament a Déu. Cap aspecte de nosaltres no es pot rebutjar. El Déu que parla a l'individu no és un jutge, sinó un principi de totalitat i de compassió que ens ajuda a créixer, i que reconeix en cada un de nosaltres un potencial preciós per preservar. Desperta el nostre sentit de responsabilitat i ens allibera de la culpabilitat i de les malalties individuals i col·lectives que aquesta engendra. I sobretot, l'ésser humà necessita refrescar la seva relació amb Déu i amb ell mateix, retrobar un cor d'infant, per construir el pont que allibera i uneix. La religió de l'any 2000 s'haurà de comportar com un sistema educatiu obert, responsable. Penso que ens caldrà renunciar a l'absolut, que prohibeix la tolerància, i aprendre a conjujar el relatiu en tots els modes d'existència.

Objectius

Prendre consciència de la pròpia responsabilitat individual en el terreny religiós. La religió esdevé el marc de l'expressió del potencial humà, un lloc d'aprenentatge i d'educació en el respecte a la vida, a l'altre i a sí mateix. Trobar les eines que permetran passar de la culpabilitat moral a la responsabilitat de consciència. No es tracta de rebutjar els dogmes, o les institucions, ni de crear un contra corrent reactiu sinó aprendre a comprovar per sí mateix, i transformar les creences adquirides de l'exterior en experiència viva. Això pot ser l'inici de la consciència veritable on el dret a l'error implica naturalment el dret al reconeixement i a l'aprenentatge. Una mutació profunda de la culpabilitat, pel desenvolupament d'una experiència personal pot modificar considerablement les col·lectivitats religioses i els mecanismes de l'educació en general

Mitjans i/o instruments.

Construir una educació del camp de l'ànima: (entenent aquí l'ànima com un potencial de naixement que convé desenvolupar)

Aplicar per això les eines semàntiques següents: pràctica del pensament paradoxal, pensament lineal de dos pols i pensament volúmic de tres dimensions.

Aprenentatge de la relativitat en els comportaments i en els judicis.

Comprensió del respecte a la vida en tots els regnes, a tots els nivells de l'existència, des de el més ordinari fins al més subtil.

El camp de l'ànima es construeix dins un espai que anomeno de l'interior en un llibre en preparació (El pelegrinatge cap a la unitat)

Per construir el camp de l'ànima convé acceptar i conèixer la pròpia imatge i anar a la recerca de la pròpia ombra. Dins l'espai de l'interior que uneix l'home a Déu, l'ombra és la matèria que permetrà la construcció del pont de manera responsable.

Un camp sempre necessita dues polaritats diferenciades per existir, posar-se en moviment i intensificar-se. La noció de camp ens fa tornar a descobrir la importància de la funció cíclica, i de les lleis de l'alternància, que transforma tota cosa en relativa i passatgera.

La comprensió de la funció cíclica i la pràctica del pensament paradoxal permetent preses de consciència i l'accés al món de la significació.

Cada esdeveniment conté una significació particular, la lectura de la qual es fa dins l'espai de l'interior o camp de l'ànima.

L'ànima individual és el pont que uneix l'home a Déu, a ell mateix, que uneix el cos i l'esperit.

La construcció del camp de l'ànima individualment permetrà el naixement d'una humanitat responsable i conscient. Identitat de representació, identitat de situació: fonaments d'una psicologia de l'ànima responsable.

La identitat de representació és la identitat construïda des de la imatge que tenim de nosaltres mateixos. (ser això o allò)

La identitat de situació es construeix des de l'espai de l'interior i inclou naturalment l'ombra i la llum. (ser aquí o allà, totalment)

La identitat de situació concerneix l'expressió de l'home dins el seu potencial de creativitat.

L'home unit al Déu que l'estima surt mica en mica de la superstició, esdevé responsable de sí mateix i per conseqüència naturalment agafa el seu lloc veritable en el sí de la col·lectivitat.

Documentació tractada:

Myriam. L'Ange de la Présence. Editorial Nadir 1997, en francès.
Myriam. Les prières de l'Ange de la Présence. Edicions Obelisco. Edició bilingüe espanyol-francès, sortirà a finals del 98.

Myriam. Le Pèlerinage vers l'Unité, en preparació.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Myriam pseudonyme d'auteur, française, mère de famille, autodidacte. C'est intéressée très jeune à la philosophie, la métaphysique, la psychologie.

A commencé des études de psychologie, qu'elle a abandonné pour devenir artisan d'art; à découvert alors l'importance de la matière dans la connaissance de soi, et à chercher depuis à comprendre les mécanismes de la créativité, depuis un point de vue pratique et expérimental.

A rencontré l'expérience spirituelle directe de façon soudaine à travers un Lama tibétain, il y a quinze ans et depuis tente de structurer les informations issues de cette expérience dans le sein du corps qui se transforme. A vécu beaucoup de méandre de vie dans l'apparence sociale, beaucoup d'épreuves, afin que se construise le grem de l'oeuvre qui actuellement surgit.

L'auteur ne se situe pas en marge des religions, mais au coeur de leurs racines .

D'une famille chrétienne marquée par une rencontre lié au lamaïsme tibétain, sa vie s'est totalement orientée vers l'écriture en 1996 quand à 50 ans elle rencontre la "Présence" en Andalousie à Cordoue devant le Mirhab de l'ancienne mosquée.

Ne se situe ni comme spécialiste ni comme intellectuelle, dans ces domaines, mais comme expérimentatrice, une personne qui forge des outils conceptuels et pratiques pour des terres intérieures encore inexplorées observe, vérifie, simplement, depuis la plongée radicale qu'elle a été amenée à vivre ces vingt dernières années.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Fet religiós i educació

Teresa Guardans

Redacció: Teresa Guardans

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Valors

Resum

Estudi dels àmbits de coneixement silenciosos (no egocentrat) que comparteixen els diversos quefers humans (ciència, art, religió...) i propostes per a facilitar-ne la comprensió i l'accés.

Diagnòstic

Persones dedicades a la tasca del coneixement, des de qualsevol àmbit: ciència, art (plàstica, música, literatura...), religió, pensadors..., indiquen la possibilitat d'una actitud coneixedora des del silenci de l'actitud quotidiana.

A jutjar pel seu testimoniatge, aquesta actitud és la porta i l'arrel de la seva experiència de coneixement, i a més de ser el motor de creació, genera un interès profund per tota realitat

Objectius

-Arribar a comprendre els oferiments de coneixement valoral enclosos en les antigues tradicions religioses i també en l'experiència artística i científica.

-Constatar que el plantejament educatiu actual aproxima als fruits de l'art, la ciència i la religió, però no a la comprensió i a la vivència dels nivells silenciosos d'aquests àmbits.

-Redescobrir i generar vies de desenvolupament d'aquest coneixement silenciosos i valoral per tal de fer possible una relació més sàvia amb la realitat.

Mitjans i/o instruments.

Es tracta d'una reflexió sobre les línies mestres dels canvis d'actitud que requereix el coneixement silenciosos. Alguns punts es refereixen a l'educació escolar, però no es tracta, encara, d'una proposta d'accions concretes.

Documentació tractada:

Bibliografia diversa.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Formación para una vivencia psicológicamente madura de la propia tradición religiosa, agnóstica o atea

Ramón Rosal Cortes

Redacció: Ramón Rosal Cortes
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Dada la alarmante ignorancia que se comprueba respecto a los contenidos y fundamentación de las diferentes cosmovisiones religiosas, agnósticas o ateas -también por parte de los adheridos a alguna de ellas- y los peligros que se derivan de tales vinculaciones inmaduras y con la finalidad de que todos los ciudadanos tengan oportunidades y ayudas para alcanzar una vivencia madura de esta cuestión que facilite el sentido global de su vida, se propone tomar medidas para que se introduzca, ya en la enseanza media, una asignatura que permita adquirir los conocimientos y actitudes adecuados para ese fin.

Diagnòstic

Resulta inquietante la acentuada ignorancia que se manifiesta -también en personas con estudios universitarios- sobre las diferentes cosmovisiones religiosas, agnósticas y ateas, incluida aquélla a la que se declara vinculada cada persona.

Este hecho conduce a un predominio excesivo de vinculaciones inmaduras en las que están ausentes las convicciones suficientemente fundamentadas y los sentimientos genuinos, y en las que la base de la adhesión se reduce, en muchos casos, al resultado de una actitud sumisa o rebelde respecto a las tradiciones recibidas de padres u otras figuras parentales.

Esta situación se presta a que conduzca a actitudes fanáticas o de excesiva dependencia de las modas de un grupo social, o de estilo fundamentalista e intolerante, con incapacidad de un diálogo respetuoso e intercambio sereno de experiencias y convicciones con personas de posiciones diferentes; o bien a un relativismo extremista que va probando consumir sucesivamente los productos variados que se ofrecen en el mercado de creencias e increencias postmodernas.

Objectius

Conseguir que los ciudadanos dispongan, a lo largo de su proceso de formación -y en consonancia con el nivel de formación que alcancen- una información suficiente y no tendenciosa de las distintas cosmovisiones religiosas, los agnosticismos y ateísmos humanistas, etc.

Asimismo que sean educados en actitudes de tolerancia con el pluralismo, capacidad integradora, y deseos de alcanzar unas convicciones maduras que eviten el peligro del "vacío existencial".

Mitjans i/o instruments.

- Asignatura sobre el Hecho religioso, el Agnosticismo y el Ateísmo en la ESO, que debería desarrollar un contenido àmplio sobre las distintas religiones. Esta asignatura debería incluir distintos enfoques sobre el tema: antropológico, sociológico, psicológico, histórico...

- Programas de formación suficientemente àmplia de los profesores que impartan esta asignatura. Se deberá cuidar especialmente que estos profesores no sufran problemas psicológicos en su vivencia religiosa, lo que daría lugar a actitudes fóbicas respecto a alguna cosmovisión -normalmente la recibida de las figuras parentales- o un estilo narcisista en la valoración de la propia cosmovisión, o una actitud antisocial impartiendo su enseñanza de forma deshonesta para desprestigiar a algunos grupos y enaltecer a otros de forma tendenciosa.

Documentació tractada:

La fuente principal de inspiración respecto a esta propuesta es la investigación psicológica realizada en el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista y el programa didáctico sobre Formas sanas y formas psicopatológicas en la vivencia de las cosmovisiones religiosas, el agnosticismo y el ateísmo.

De la abundante literatura sobre el tema me limito a citar a:

CAPRA, F. y STEINDL-RAST, D. (1994). *Pertener al Universo. Encuentros entre la ciencia y la espiritualidad.* Madrid: EDAF.

GARCÍA SANTESMASES, A. (1993). *Reflexiones sobre el agnosticismo.* Madrid: Cuadernos F. y S.

GIL, J.C. y NISTAL, J.A. (1994). *New Age. Una religiosidad desconcertante.* Barcelona: Herder.

KÜNG, H. y otros (1987). *El cristianismo y las grandes religiones.* Barcelona: Libros Europa.

MARTIN VELASCO, J. (1993). *El malestar religioso de nuestra cultura.* Madrid: Paulinas.

WILBER, K. (Ed.) (1987). *Cuestiones cuánticas. Escritos místicos de los físicos más famosos del mundo.* Barcelona: Kairós.

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Ramón Rosal Cortés (Barcelona, 1932). Licenciado y Doctor en Psicología. Licenciado en Filosofía. A partir de 1972 se implica en el Movimiento de la Psicología Humanista y en su introducción en nuestro país y funda -junto con Ana Gimeno-Bayón- el Instituto Erich Fromm de Psicología Humanista de Barcelona, donde ejerce como co-director, psicoterapeuta y profesor de formación de postgrado.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Fundació per una escola de les religions

Rafa Carmona

Redacció: Rafa Carmona

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Sectors cada vegada més amplis de la societat civil han superat el prejudici de la sospita indiscriminada contra el fet religiós. Un dels elements que més han contribuït a aquesta superació han estat els esclaridors debats a múltiples bandes realitzats per els qui anaven més enllà de l'univers mental i conceptual del propi grup de referència, així com la informació i formació especialitzades en amplis àmbits y de contorns difusos del fet religiós.

Al contrari, altres sectors socials i professionals utilitzen criteris de pensament molt estandarditzats en el que fa referència al coneixement de la pròpia antropologia cultural religiosa, així com la de les altres religions amb les que conviuen molt tangencialment, generant un franc desconeixement mutu.

Per aquesta raó, la creació d'una Fundació per una Escola de les Religions, ajudarà a vehicular un marc adient per a la informació i formació sobre la riquesa, profunditat i coherència de cadascuna de les tradicions religioses presents a Catalunya.

Diagnòstic

La complexitat de l'actual context social, cultural, professional i religiós fan que la vida quotidiana als Països Catalans sigui també el reflex del que es viu en altres zones dels països occidentals desenvolupats en el que fa referència a la multiculturalitat i la conseqüent pluralitat moral i religiosa. D'aquesta situació es deriva l'actual necessitat de situar-se personalment i col·lectivament en el complex univers religiós.

Els medis de comunicació, els moviments d'opinió, les institucions públiques i privades, els diferents agents socials i en termes generals "la cultura ambient", viuen un cert imconfort a l'hora d'actualitzar la seva visió sobre la persona concreta que té una altra cosmovisió religiosa de la realitat diferent de la seva.

La sospita indiscriminada contra el fet religiós s'està superant àmpliament. La societat democràtica ha induït un comportament de tolerància i civilitat davant tanta diversitat. Seria oportú reforçar aquests comportaments generats per l'interès i el coneixement mutu, des de la diversitat de la nostra societat contemporània, abans que es desenvolupin corrents d'exclusió i de marginació per causes religioses.

Objectius

Proporcionar contactes, assessorament, informació i formació en els espais socials, professionals i religiosos, des de l'amplitud de la societat civil.

Mitjans i/o instruments.

- a) La creació d'una Fundació Laica que aglutini personalitats civils i religioses de la més gran diversitat d'horitzons ideològics i religiosos.
- b) La dotació d'una Direcció Col·legiada i dels instruments jurídics i pressupostaris necessaris.
- c) La constitució de l'Escola de les Religions amb capacitat per coordinar i impartir seminaris, cursos, conferències, viatges, exposicions
- d) La dinamització d'un Organisme d'Assessorament i Mediació capaç de respondre a demandes personals i institucionals.

Documentació tractada:

Dossier de l'École Laïque des Religions (Paris)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

L'ecumenisme, un valor de pau i tolerància

Anna Griera i Morgui

Col·lectiu de Donesen l'Església/Moviment Ecumènic de Sabadell

Redacció: Anna Griera i Morgui

Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Ecumenisme vol dir "terra habitada per tots" i pensem per això que la veu ecumènica es molt important escoltar-la en aquesta nova societat que volem i que avui estem repensant, perquè és la veu de la bona voluntat i que recull totes les toleràncies. I aquesta terra nova la volem habitada en igualtat de condicions, no hi poden haver creients de primera i creients de segona, mig amagats, que han de esgarapar els seus drets una vegada i un altra. Però també constatem que l'ecumenisme és especialment difícil a casa nostra, degut a que les anomenades "minories dissidents" han patit al llarg de 50 anys tota mena de discriminacions, de les quals avui encara en queden alguns tics desgraciats. En tot cas, no tots els grups religiosos, tenen els mateixos privilegis, i creiem que això no és just. Recordem també que l'any 28 l'encíclica "Mortalium Animos" encara condemnava l'ecumenisme. Ens agrada l'esperit de l'Associació dels cristians per l'Abolició de la Tortura, creada l'any '89 sobre una base ecumènica. Reivindiquem doncs, fer les coses en comú quantes més millor. Es el futur somniat.

Diagnòstic

L'ecumenisme no avança perquè les persones no el fan seu, no l'acaben d'entendre. Fa falta més valentia per trencar tots els estereotips heretats i decidir-se personalment i desde les pròpies comunitats religioses a voler conèixer altres opcions, aquelles que fins ara eren demonitzades. Hem de tractar les altres opcions religioses com a una realitat propera a descobrir i estimar. ¿Perquè no anem a visitar una sinagoga, una església protestant o una mesquita? Així farem una societat més oberta i respectuosa, (conèixer és estimar) i podrem compartir altres filosofies, altres ètiques, altres músiques. Potser si tot ens és més proper i familiar desapareixeran totes les barreres separadores, que mai han tingut sentit, i de cara al futur son totalment immorals i inacceptables. I les esglésies, totes, han de fer un pas decidit cap a l'apropament. Ignorar-ho és tenir una ceguesa suïcida.

Objectius

Fa massa temps que estem separats, i el pitjor és que ens hi hem acostumat, ho trobem normal. Perquè això canviï, cal crear un estat general d'opinió, que cada associació i tots que poden parlar-ne o escriure als mitjans, facin seu l'ecumenisme, s'acostin als moviments ecumènics ja existents i col·laborin a crear espais de diàleg i iniciatives culturals i d'ajuda social conjuntes. Hem de sortir de tot allò que és nostre, i enriquir-nos, conèixer i compartir l'alegria de la vida i els valors de la tolerància i de la pau. I tot això ho hem de fer saber, perquè aquestes veus no se senten gaire als mitjans de comunicació, a les esglésies o al carrer. Si els intel·lectuals ho saben transmetre, serà un bon pas endavant.

Mitjans i/o instruments.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

El col·lectiu va néixer l'any 1986 a Barcelona, fruit del plantejaments d'un grup de dones reunides a l'entorn de Maria Martinell que dirigia un taller sobre feminisme. "Aconseguir la plena igualtat i la paritat home- dona en l'església i en tots els àmbits", ha estat l'objectiu primer en aquests 12 anys de vida, en els quals el grup ha crescut i s'ha fet present en els mitjans de comunicació. S'han fet cursets i estudis i estudis i tenim la revista "paraules i fets de dones".

El moviment ecumènic de Sabadell ha nascut fa uns quatre anys com una prolongació del Col·lectiu, encara que els nostres propis estatuts (que son els mateixos del Centre Ecumènic de Catalunya) ja han estat presentats per la seva aprovació final a l'Ajuntament de la ciutat.

Comentaris i Observacions:

Mesures per afavorir el sorgiment de noves comunitats religioses contemplatives

Rosa Quatrecases i Barrot

Redacció: Rosa Quatrecases i Barrot
Fòrum temàtic: Experiència Religiosa

Fòrum transversal: Valors

Resum

Suscitar el naixement de noves experiències de vida comunitària contemplativa en l'església catalana, adaptades al moment i gent actuals

Diagnòstic

La vida religiosa contemplativa i comunitària a Catalunya em preocupa per la seva pobresa actual, tant espiritual com en personal i contingut de vida comunitària. Crec que es degut, en part, a una falta de visió engrescadora i adaptada al que Déu li demanaria en aquest moment, car segurament no és fàcil sortir del conegut per trencar motlles.

Objectius

Suscitar una reflexió constructiva sobre la vida religiosa contemplativa capaç de fer néixer noves formes de vida comunitària en l'Església més adaptades al món d'avui.

Mitjans i/o instruments.

Penso que s'haurien d'estudiar propostes com les de la Communauté de Jerusalem, a Saint Gervais, de Paris o bé les de les diferents comunitats nascudes del món carismàtic, sobretot a França. També seria necessari veure si seria possible crear un grup de pregària que pogués ajudar a anar discernint possibles camins.

Documentació tractada:

Tinc a disposició de qui hi estigui interessat tot tipus de llibres i informació.

Altres dades de l'autor: Jo mateixa procedeixo de la vida religiosa contemplativa femenina en la que he estat més de 20 anys, amb experiències diverses, la majoria fetes a l'estranger (Suïssa, Algèria, Alemanya, etc.)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Procedeixo de la vida religiosa contemplativa femenina en la que he estat més de 20 anys, amb experiències diverses, la majoria fetes a l'estranger (Suïssa, Argèlia, Alemanya, etc.)

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Mesures per assegurar l'aportació de les religions a la tolerància i a la pau

Francesc Rovira Llopart Francesc Torrediflot Freixes
Centre UNESCO de Catalunya

Redacció: Francesc Torrediflot Freixes
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum. transversal Valors

Resum

La discriminació, la intolerància, la violència i la guerra entre individus o comunitats constitueixen un tret distintiu del present humà. Algunes d'aquestes manifestacions es pretenen justificar religiosament, però aquesta justificació traeix l'esperit original de les grans tradicions religioses, que conviden a participar d'una saviesa especial que inspira joia i amor. La dimensió espiritual ha de jugar un paper cabdal en la construcció (cultural i real) de la pau i la tolerància.

Des de la UNESCO, i especialment a partir dels dos encontres internacionals "La contribució de les religions a la cultura de la pau" celebrats a Barcelona el 1993 i el 1994 i organitzats pel Centre UNESCO de Catalunya, es proposen diferents maneres en què individus o grups i institucions de tota mena poden implicar-se en el procés de construcció de la pau.

Diagnòstic

Les manifestacions de discriminació, intolerància, exclusió i violència entre individus o comunitats abunden en el nostre món. A vegades esdevenen guerres obertes. Som perfectament conscients del sofriment i la mort causats per tot plegat. Alguns d'aquests actes es presenten o es justifiquen com a religiosos. La mobilitat de les persones, les possibilitats de comunicació, la interdependència global, els processos d'integració: atesa la cultura dominant de la violència, tot això incrementa les situacions de risc, però per aquest mateix motiu també accentua la necessitat de potenciar la tolerància, el diàleg, la solidaritat, etc.

La fonamentació religiosa dels conflictes traeix la inspiració original de les fonts espirituals de les grans tradicions religioses. Es podria dir que les causes de les guerres no poden ser mai religioses. Encara que cada cultura atorga un sentit propi a les idees de religió, de pau i de llibertat, arreu les religions donen un sentit últim a l'home, comparteixen l'interès per la pau i la concòrdia entre les persones, i estan a favor de la llibertat i de la justícia.

La saviesa que poden inspirar les religions genera una alegria profunda, genera joia. I sense joia no és possible construir la pau veritable. Encara que no només les institucions religioses puguin fer de font d'inspiració de manera efectiva, certament les grans religions poden oferir un gran bagatge de símbols i testimonis d'aquesta saviesa. Les religions poden produir una mobilització universal perquè canalitzen molta força espiritual.

Objectius

- 1) La convivència pacífica i veritablement harmoniosa entre individus o comunitats de sensibilitats o cultures diferents. Assolir una pau social que sigui la concreció de la pau interior (en alguns llocs del món, les religions són l'única eina per assolir la pau).
- 2) Fer notar que les religions criden a una saviesa especial que revela la dignitat d'individus i comunitats humanes, que inspira amor i fraternitat, que ens acostava a la realitat còsmica, i que ens allibera d'actituds tancades, egoïstes o insolidàries.
- 3) Recordar el valor intrínsec de la dimensió espiritual de la vida: aprendre a veure l'invisible més enllà del visible, restaurant la confiança, la responsabilitat, l'esperança, la joia.
- 4) Recordar la necessitat pragmàtica de la dimensió espiritual de la vida. Facilitar que el món es beneficiï del poder curatiu d'aquesta dimensió. Facilitar que la humanitat reneixi a través de valors ètics i espirituals, que s'alimenti del missatge d'amor, unitat i comprensió. Al mateix temps i de manera indissociable, cal que les religions optin més per l'autoritat moral que no pel poder polític.
- 5) A partir de l'aportació de cada cultura, construir ponts interculturals que ajudin a afrontar conjuntament problemes comuns i a elaborar, també conjuntament, projectes de futur. Sense esdevenir una "cultura universal" abstracta, essencialista o totalitària, aquests ponts podrien proporcionar la base d'una cultura de la pau que substituís la vigent cultura de la violència, i que hauria de basar-se en valors com ara el respecte a la vida, la llibertat, la justícia, la solidaritat, la tolerància, els drets humans, la igualtat entre homes i dones, la democràcia, el desenvolupament, les responsabilitats i les càrregues compartides, la resolució no-violenta de conflictes... En el terreny religiós, caldria restaurar les significacions originàries dels missatges de les religions, per tal com d'aquesta manera poden reforçar i àdhuc fonamentar tots aquests valors.

6) Promoure específicament la tolerància, entesa com a respecte, acceptació i estimació de l'altre, tot reconeixent els seus drets i les seves llibertats i tot sentint una certa harmonia en la diferència. Aquest concepte de tolerància s'oposa evidentment a tot dogmatisme i a tota imposició de conviccions, però també a la renúncia a les conviccions pròpies, al pur relativisme nihilista i escèptic, i a les concessions a la injustícia. En el terreny religiós, significa esdevenir pluralistes tot sabent-nos membres d'una tradició concreta: reconèixer que les altres tradicions religioses també poden ser font de veritat i de sentit, i que comparteixen la mateixa aspiració de dignificar els individus i els grups. Establir un diàleg interreligiós permanent a tots nivells, que no elimini la diversitat ni tampoc la sacralitzí.

Mitjans i/o Instruments.

Totes les instàncies humanes poden servir de mitjans als objectius establerts: individus, grups religiosos, culturals, socials o ètnics, institucions públiques o privades, organismes internacionals... S'especifica:

- 1) A nivell individual, posar en moviment la pròpia dimensió espiritual: cultivar el coneixement, la comunicació, l'obertura d'esperit... Adquirir el compromís personal d'implicar-se en les causes de la pau i la tolerància.
- 2) Des de les confessions religioses, demanar perdó als homes i a la terra per haver traït llurs ideals originaris. Provar de restaurar aquest missatge originari més enllà de dogmatismes. Disminuir el rol dels interessos institucionals. Mirar de guarir les ferides d'antics antagonismes causats per conflictes d'interessos extraespirituals. Fer entendre què és l'home i on porta el descontrol de l'ego. Esdevenir font de motivació i energia creadora. Revisar el propi llenguatge sobre les altres religions. Havent suprimit la idea de superioritat, establir un diàleg interreligiós que posi l'accent en el missatge comú i deixi en segon lloc les diferències en el ritus o en el dogma. Fomentar la reflexió i el diàleg intercultural sobre sistemes i institucions globals. Revisar com es treballa pels drets humans, la pluralitat i la pau en la pròpia religió. Afavorir també el diàleg i l'harmonia al si de cada religió. Proporcionar una educació religiosa que promogui l'obertura i la tolerància.
- 3) En l'àmbit de l'educació formal, i també en els àmbits de la cultura, de l'educació informal, de la família o del lloc de treball, cal treballar l'aprenentatge del següent:
 - Veure els orígens culturals, socials, econòmics, polítics i religiosos de la intolerància.
 - Fer front a tot allò que alimenta la por.
 - Conèixer els propis drets i llibertats, així com la voluntat de protegir els drets i les llibertats dels altres.
 - Veure que hi ha una fonamentació religiosa dels drets humans.
- 4) Quant als mitjans de comunicació, cal que afavoreixin el diàleg i el debat lliure, i posin l'accent en els perills de la intolerància.
- 5) Des de les institucions públiques i privades, realitzar campanyes de promoció de la cultura de la pau: a la premsa, en fòrums, en cursos... Difondre tota documentació de trobades sobre les religions, la pau i la tolerància. Difondre el missatge del diàleg interreligiós en les publicacions universitàries.
- 6) Des de la societat civil, crear moviments específics per promoure la cultura de la pau basant-se en valors religiosos.
- 7) Des dels organismes públics nacionals i internacionals, garantir la igualtat d'oportunitats econòmiques i socials i l'exercici just i imparcial dels tres poders (legislatiu, executiu i judicial). Trobar un sistema de consulta permanent de les Nacions Unides amb les grans tradicions religioses. Incloure comitès interreligiosos en les conferències de pau, per tal d'assessorar i suggerir des del punt de vista religiós.
- 8) Des de les institucions científiques, realitzar estudis que permetin analitzar i valorar la resposta de la comunitat internacional al fenomen de la intolerància, per tal de donar suport i coordinar la seva acció.
- 9) Creació d'un centre de diagnòstic i previsió de conflictes, de caràcter interdisciplinari, que pugui estudiar les maneres de resoldre conflictes amb dimensió religiosa. Caldria la implicació de representants religiosos que puguin reconèixer responsabilitats i suggerir paraules i accions per a la pau. Fer trobades interdisciplinàries d'aquesta mena allà on hi hagi risc de conflicte a mitjà termini.
- 10) Celebració del Dia Internacional per la tolerància (16 de novembre), per mobilitzar l'opinió pública.

Documentació tractada:

Ponències de Federico Mayor, Fèlix Martí i Hardev S. Palta, recomanacions i pensaments finals, del seminari de la UNESCO The Contribution by Religions to the Culture of Peace - La contribution des religions à la culture de la paix, celebrat a Barcelona l'abril de 1993.

Ponències de Janusz Symonides, Fèlix Martí, Kishore Singh i Federico Mayor, i la "Declaració sobre el rol de la religió en la promoció d'una cultura de la pau", del segon seminari de la UNESCO The Contribution by Religions to the Culture of Peace - La contribution des religions à la culture de la paix, celebrat a Barcelona el desembre de 1994.

Totes les ponències presentades en els dos seminaris es troben publicades en sengles volums pel Centre UNESCO de Catalunya.

"Declaració de la UNESCO sobre la Tolerància", editada pel Centre UNESCO de Catalunya.

Bibliografia addicional:

KÜNG, H. - KUSCHEL, K.-J., Hacia una ética mundial - Declaración del Parlamento de las Religiones del Mundo, Trotta, Madrid, 1994.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

També és co-redactor de la proposta Francesc Rovira i Llopart

Organització dels sistemes religiosos en les societats dinàmiques

Marià Corbí Quiñonero

Redacció: German Pelayo Puntas
Fòrum temàtic Experiència Religiosa

Fòrum transversal Valors

Resum

Es proposa repensar l'organització dels grups religiosos per adaptar-la al sistema cultural de les societats industrials de finals del segle XX. La nova cultura industrial es caracteritza per la innovació contínua en ciència, tecnologia, formes d'organització, fins col·lectius i per la necessitat que cada individu decideixi sobre el seu propi destí en una confluència comunicativa amb altres tradicions culturals i religioses. Cal superar la fixació del pensar, del sentir i de l'organització que van adoptar les religions al si de les societats preindustrials. Cal, sobretot, impulsar una concepció del fet religiós com procés interior personalitzat cap a una nova dimensió del conèixer, del sentir i de l'actuació des del silenci.

Caldrà aconseguir formes d'organització dels grups religiosos que s'apartin de la jerarquització i burocratització, i serveixin per dinamitzar individus i grups en el procés al silenci sota la guia dels i de les mestres religioses, i no dels jerarques. Aquestes noves estructures han de servir per promocionar la comunicació horitzontal entre tots els membres i facilitar el diàleg de tothom que treballa en la indagació des del silenci. Cal transformar les organitzacions religioses, per a que deixin de ser llocs de submissió i adoctrinament i puguin esdevenir estructures de comunicació sense reserves, aprenentatge continu, ajut mutu i indagació individual i col·lectiva.

Diagnòstic

La dimensió espiritual o capacitat d'una nova dimensió del conèixer i del sentir des del silenci, es considera un aspecte essencial de la naturalesa humana. A les societats occidentals de finals del segle XX està encara associada a institucions religioses que mantenen formes de pensament i estructures heretades de cultures preindustrials.

Aquestes formes culturals són estàtiques, recolzades en sistemes de creences basats en mites i símbols construïts per modelar el pensar, el sentir, l'organització i el mode de vida a homes que viuen en societats agrícoles, autoritàries, patriarcals, que bloquegen el canvi i exclouen alternatives. Aquestes categories són ineptes per unes formes de vida industrials, d'innovació contínua, democràtiques i globals.

La conseqüència és una oferta religiosa pensada, sentida i organitzada amb patrons invisibles per a les societats científiques, tecnològiques, de canvi continu, basades en la llibertat i creativitat d'individus i grups, en la comunicació i en la democràcia i la globalització.

Objectius

- En primer lloc, reconvertir els principis i les entitats religioses per adequar-les a les societats industrials d'innovació contínua. Els principis motors de la religió reconvertida a les noves estructures culturals serien:
 - a) l'oferta d'una nova dimensió de les facultats humanes quan aprenen a funcionar sense egocentració, des del silenci de l'egocentració i des de la màxima lucidesa i alerta. Aquesta oferta és l'ofertament d'un procés d'indagació i subtilització.
 - b) Des d'aquesta perspectiva els mestres religiosos van al davant, i els textos sagrats són com plataformes que ens porten més enllà de totes les fronteres i més enllà de tota submissió.
 - c) Els símbols i els mites religiosos s'assemblen als poemes, hom els viu i els fa servir, mai se sotmet a ells.
- En segon lloc, difondre i discutir la idea de la necessitat urgent d'aquesta reconversió de les tradicions religioses, si no volem trencar la tradició i perdre per a la nova cultura la immensa riquesa acumulada durant mil·lennis.

Mitjans i/o instruments.

En funció dels objectius proposats, l'organització de les entitats religioses ha de caracteritzar-se a partir de:

- a) Estructuració de xarxes horitzontals que facilitin la comunicació, l'intercanvi i l'ajut mutu entre aquells que s'han compromès a realitzar un procés interior d'indagació.
- b) Estructuració de la comunicació contínua i profunda amb els grans mestres del passat i amb els mestres vius, quan hi siguin.
- c) Crear la consciència en tots els membres de l'organització que el camí a recórrer no és de submissió a res ni a ningú, sinó de complet alliberament de tot el que sotmet la nostra capacitat de conèixer, sentir, percebre. Tant d'allò extern (creences, ideologies, interessos) com, sobretot, intern (la necessitat i tot el que aquesta construeix,

des dels aspectes més materials fins als més subtils).

Documentació tractada:

- Corbí, Marià; "La religió en la nova societat industrial", a Papers d'innovació social, 17, 1993

Documentació addicional:

- Corbí, Marià; "Proyectar la sociedad. Reconvertir la religión", Herder, Barcelona, 1992, 342 p.

- Corbí, Marià; "Les organitzacions religioses en societats dinàmiques", a Papers d'innovació social, 45, 1995

- Corbí, Marià; "Religión sin religión", PPC, Madrid, 1996

- Corbí, Marià; "Conocer desde el silencio", Sal Terrae, Santander, 1992

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Marià Corbí és professor d'Esade, de l'Institut de Teologia Fonamental i de la Fundació Vidal i Barraquer de Barcelona. Ha estudiat les transformacions ideològiques i religioses de les societats industrials. Algunes de les seves publicacions: "La religió que ve", Claret 1991. "Indagacions sobre el futur", Centre Català de Prospectiva, 1991. "Proyectar la sociedad, construir la religión", Herder 1992. Conocer desde el silencio", Sal terrae 1992. "Viento de libertad", Llar del Llibre 1994.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Temàtic 1. Presentació i llista persones inscrites.

Per fer la valoració de les propostes del Fòrum temàtic per Repensar la Sostenibilitat, cal seguir els següents passos:

- 1r. Fer una primera lectura de cada proposta (Temàtic 2), una rere l'altra i anar anotant una primera valoració, en llapis, en el Qüestionari de Valoració Detallada (Temàtic 3)
- 2r. Tenint en compte totes les propostes, repuntuar quan calgui, aquelles que es vegin com més o menys interessants. Seguidament sumar els punts de cada proposta.
- 3r. Traspasar la puntuació obtinguda en cada proposta al Qüestionari de Valoració Conjunta de cada proposta (Temàtic 4)
- 4r. Enviar al CIS amb el sobre adjunt els formularis Temàtic 3 i Temàtic 4 (més el Transversal 3 si esteu inscrits).

Seria desitjable tenir les valoracions, quan abans millor, abans de finals d'any. En qualsevol cas no podem acceptar les valoracions que arribin més tard del 30 de gener de 1999 (data límit per poder processar els resultats i enviar-los a tothom abans de l'abril).

Recordeu que la resposta al qüestionari del Fòrum Temàtic és imprescindible perquè pugueu participar amb veu i vot a la reunió del vostre Fòrum temàtic en la Trobada General del Fòrum Català per Repensar la Societat del 16-18 d'abril 1999.

Les persones inscrites al Fòrum la Sostenibilitat:

Jordi Alemany	
Josep Antequera Briget	
Amau Queralt i Bassa	
Núria Suesa	
Engracia Valls Ribas	
Núria Gunell Cuside	Models
Maria José Masnou Morera	Models
Maria Àngels Alió	Regles de joc
Jordi Bigues	Regles de joc
Mercedes Delgado Anguisola	Regles de joc
Kathrine E. Raleigh	Regles de joc
Josep Xercavins Valls	Regles de joc
Enric Canet Capeta	Valors
Sebastià Dunyó i Esteve	Valors
Elena Forcada Irla	Valors
Maria José Meseguer Penalva	Valors
Francesc Molinas	Valors
Alfons Raspall Campabadal	Valors
Manuel Ribas Piera	Valors

Temàtic 2. Propostes del Fòrum temàtic per repensar la Sostenibilitat.

Les propostes a valorar d'aquest Fòrum temàtic, agrupades per fòrum transversal i llistades per ordre alfabètic són:

Codi	Títol	Autoria	Fòr. Transv.
SOS001EXP	Centro Ecológico Alternativo	Juan Morote Rosso - Alternatura	Experiències
SOS002EXP	Dinamitzar una cultura verda	Isidre Rebenague Cruz - Cultura Verda	Experiències
SOS003EXP	Medidas para lograr un turismo costero ecológicamente sostenible y de calidad	Francisco Gallego Mora	Experiències
SOS004EXP	Planificació urbana sostenible a Curitiba	Jaime Lerner	Experiències
SOS005EXP	Projecte ALPA (Acció Local Paraiso Agora): programes per al desenvolupament humà i regional sostenibles	Açao Local Paraiso Agora	Experiències
SOS006EXP	Una nova relació entre la Natura i les Persones.	Miquel Palau	Experiències
SOS007MOD	Desarrollo Integral Sostenible [03] Optimizar la calidad de vida	Mario Eduardo Firmenich	Models
SOS008MOD	El Estado estético [04] Economía sostenible para una abundancia limitada	Andreu Junoy Pujol	Models
SOS009JOC	Alternatives al quart cinturó	Campanya contra el quart cinturó	Regles de joc
SOS010JOC	Canvi d'impostos per a la sostenibilitat	Hermann Scheer	Regles de joc
SOS011JOC	Cotó sostenible, una aposta de futur.	Enric Carrera i Gallissà	Regles de joc
SOS012JOC	Declaració dels municipis europeus sobre el canvi climàtic	Consell Internacional d'Iniciatives Ambientals	Regles de joc
SOS013JOC	Ecoparatge: figura de protecció medi-ambiental de les explotacions agro-pecuàries	Ecoparatges, Associació mediambiental.	Regles de joc
SOS014JOC	Electricitat per a un món sostenible.	Pere Andrada , R. Caumons , J.A. Sánchez	Regles de joc
SOS015JOC	Els sistemes de comptabilitat dels recursos nacionals i el medi ambient	Robert Repetto	Regles de joc
SOS016JOC	La mercantilització de l'aigua a Espanya	Carlos Falcó	Regles de joc
SOS017JOC	Legislació i Centres d'Arts i tècniques del paisatge per a minimitzar la generació de recursos	Jordi Alemany	Regles de joc
SOS018JOC	Medidas de promoción del consumo de bienes de larga vida útil	Ma. Angels Farré Boronat	Regles de joc
SOS019JOC	Mesures per democratitzar les ciutats i assegurar la seva sostenibilitat cultural i ecològica	Coalición Internacional del Habitat	Regles de joc
SOS020JOC	Mesures per frenar la dispersió en el territori i reduir-ne les conseqüències negatives a nivell social, ecològic	Kathrine E. Raleigh	Regles de joc
SOS021JOC	Mesures per promoure i facilitar el poder caminar per la ciutat	Ole Thorson	Regles de joc
SOS022JOC	Mesures per promoure l'ús de la bicicleta	Lud Camió i Fomé	Regles de joc
SOS023JOC	Mesures per protegir els drets indígenes sobre la biodiversitat de llurs terres	RAFI/Guardial Singh Nijar/Vandana Shiva/Grain/Centre for traditional Resource Rights i altres	Regles de joc
SOS024JOC	Mesures per reduir els accidents de trànsit	Pau Avenir	Regles de joc
SOS025JOC	Mesures per un futur sostenible	Helena Fuster	Regles de joc
SOS026JOC	Objecció fiscal, insubmissió política i desobediència civil per impulsar la sostenibilitat ecològica	Jordi Alemany	Regles de joc
SOS027JOC	Plans Energètics Locals, Alternatius i Tous (PELAT)	Josep Puig i Boix	Regles de joc
SOS028JOC	Programa per una Ciutat Verda	Peter Berg	Regles de joc
SOS029JOC	Repensar els nous models d'habitat col·lectiu	Maria José Masnou Morera	Regles de joc
SOS030JOC	Segells de garantia ecosocial al servei del Consum Responsable	Joan Torras i Prat - Transforma	Regles de joc
SOS031JOC	Sistema de control intern de les multinacionals responsables de la deforestació dels boscos humits	Rafael Conca Gomis	Regles de joc
SOS032JOC	Sistemes de transport sostenible en medi urbà	Jose A. Prades	Regles de joc
SOS033JOC	Tres mesures per fer Barcelona més bonica, més segura i més solidària	Centre d'Estudis Joan Bardina	Regles de joc
SOS034JOC	Una ecologia renovada a la mida dels nostres problemes	Ramón Margalef	Regles de joc
SOS035JOC	Via verda Sant Llorenç-Collserola	Fòrum Terrassenc per a la Protecció i Ordenació del Medi Natural i del Paisatge	Regles de joc
SOS036VAL	Ecologia de la innovació: socialització de la innovació tecnològica	Michael de Bernardy - Equipe de recherche-action en développement (Univ. Pierre Mendes)	Valors
SOS037VAL	Gestió Ciutadana dels espais verds	Centre d'Estudis Amazònics	Valors
SOS038VAL	Habitatges bioclimàtics per avançar cap a un sistema energètic solar	Joaquim Sempere Carreras	Valors
SOS039VAL	L'educació pel consum sostenible en un barri marginal	Enric Canet Capeta, Elena Forcada Iria	Valors
SOS040VAL	La ciència per canviar les feites cruels de la natura	Pep Pedreguer	Valors

SOS041VAL	La facilitació ecològica: sembrant llavors per una societat sostenible	Pere Subirana i Samitier	Valors
SOS042VAL	Mesures per evitar la contaminació lumínica	Jordi Iparraguirre - Col·lectiu Cel Fosc	Valors
SOS043VAL	Participació Ciutadana a la Gestió Integral del Litoral a través de les Agendes 21 Locals	Maria José Meseguer Penalva	Valors
SOS044VAL	Repensar els territoris metropolitans: La societat civil en el procés de la reforma ambiental urbana.	Grup de geògrafs per l'ecologia social	Valors
SOS045VAL	Revalorització de l'agricultura tradicional per contribuir a la sostenibilitat ecològica	Francesca Bray	Valors

Centro Ecológico Alternativo

Juan Morote Rosso
Alternatura

Redacció: Juan Morote Rosso
Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Un Centro Ecológico Alternativo es un lugar donde trabajar y vivir de forma alternativa, un parque temático que muestre todas las posibilidades alternativas desde las tecnológicas hasta las de convivencia; la bioconstrucción, la salud, el ocio, la agricultura, la educación... Un lugar donde se desarrolle la creatividad.

Tenemos un terreno de 13,3 Ha., una asociación y un proyecto.

Diagnòstic

-La forma de vivir convencional, la escala de valores existente, en general, el consumismo, etc., ponen en peligro la existencia del hombre sobre el planeta.

-Es necesario poner en práctica otras formas de pensar y de actuar alternativas, ecológica y socialmente sostenibles.

Objectius

-Demostrar que es posible vivir y trabajar en armonía con el medio natural y con los elementos constituyentes de la biosfera, de la que formamos parte.

-Desarrollar experiencias en bioconstrucción, energías renovables, agricultura ecológica, permacultura, reciclaje, cooperación, educación, ocio alternativo, geobiología, etc.

Mitjans i/o Instruments.

-Infraestructura material y humana que permita desarrollar actividades cotidianas que respondan a los objetivos.

-Terreno (ya lo tenemos), asociación (ya está), socios, colaboradores, patrocinadoras, subvenciones, productos[]

Documentació tractada:

-Proyecto elaborado, disponible en la asociación Alternatura.

-Visita al CAT (Center for Alternative Technology), Mackinlleth (Gales)

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Dinamitzar una cultura verda

Isidre Rebenaque Cruz
Cultura Verda

Redacció: Isidre Rebenaque Cruz
Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Des de la nostra pròpia cultura mediterrània i convençudes de que el futur de la humanitat hauria de ser, per sensatesa, ecològic i sostenible, veiem necessari el desenvolupament i la difusió d'una cultura ecològica, diversa i solidària basada en la realització creativa de les persones; una cultura que subverteixi i substitueixi els valors culturals de l'actual societat que són els que en definitiva possibiliten i sostenen el greu deteriorament del planeta i les grans desigualtats humanes.

Quan parlem de cultura ho fem en el seu sentit més ampli, és a dir, com tot aquell conjunt de coneixements, de valors i de formes de vida d'un poble o d'una societat. Per tant, la recerca i l'aprofundiment de les alternatives que ens proposem intentaràn abarcar el més ampliament possible el conjunt d'àrees de la cultura: valors ètics, conceptes espirituals i filosòfics, formes d'organització socio-econòmica, estils i hàbits de vida, arrels històriques i ecològiques, coneixements científics, tecnologies, corrents literaris, expressions artístiques, tendències estètiques, etc

Les persones de Cultura Verda entenem el nostre projecte cultural com a complementari i paral·lel a les activitats reivindicatives de les associacions mediambientalistes i de les organitzacions ecologistes, i a la tasca de moltes altres entitats en el camp ecològic, en el solidari i en el divers camp de la realització personal. La nostra dinàmica és, per definició, constructiva, positiva i plural.

Diagnòstic

Vivim immerses en una societat que ha generat i genera el deteriorament ecològic del planeta i la situació crítica en que viu la major part de la humanitat, una societat fonamentada en uns valors culturals que provoquen i sostenen aquests desequilibris. Existeixen organitzacions i entitats que donen resposta a aquesta realitat injusta, que desenvolupen activitats de denúncia, de rebuig, de defensa o d'ajuda, ja sigui en el terreny del medi ambient o en el humanitari. Es realitzen accions d'oposició, és cert, i encara s'haurien de fer moltes més, però al mateix temps totes nosaltres participem i en bona mesura perfeccionem aquesta cultura dominant, nosaltres mateixes vivim en molts aspectes una quotidianitat que accepta i reafirma aquests valors que teòricament rebutjem des d'una filosofia i una cultura eco-alternativa que mai s'acava de concretar com a alternativa en si mateixa, sinó, en tot cas, com a eina que perfecciona el sistema capitalista-consumista dominant.

Hi ha una clara contradicció en la pròpia essència del moviment verd, amb una filosofia que dóna una importància clau a l'alternativa de canvi personal i a la vida social participativa, però que, fora del que és un col·lectiu de denúncia, una associació de temàtica específica o un partit verd, no té pràcticament cap altra estructura o opció associativa que faciliti i promogui aquests canvis personals i aquesta vida social alternativa on les persones amb una coincidència filosòfica, amb uns mateixos eixos d'estil de vida puguin relacionar-se i realitzar-se alhora que divulguen, desenvolupen i projecten socialment aquests conceptes culturals. La única excepció la podrien representar les cooperatives de consum ecològic, però a la pràctica, i de forma majoritària, resten limitades només al marc més estret del consum. Constatem, doncs, una mancança de creació, de recerca, de desenvolupament, de difusió i de pràctica social d'uns valors i d'una cultura que puguin subvertir i substituir a la cultura uniformitzadora i antiecològica actual. En aquest sentit hi ha una tasca a fer, de forma paral·lela i complementària a totes les que ja es fan, mai contraposada ni paralizadora de l'activitat dels col·lectius i organitzacions ja existents, enriquidora i interconnectora de totes aquelles altres alternatives que es practiquen a nivell de realització personal i que formulen plantejaments clars d'un nou tipus de cultura.

Objectius

per una cultura mediterrània ...

Des de la nostra perspectiva verda veiem la mediterrània com a la nostra àrea cultural natural, amb totes les seves diversitats, però fonamentada en un mateix hàbitat ecològic que ha configurat unes formes de vida coincidents i germanes, diferenciades dels trets culturals dels pobles del centre i del nord d'Europa. Considerem, doncs, la cultura catalana com a mediterrània abans que europea, sense deixar d'acceptar totes les influències rebudes. Partim d'aquesta nostra cultura i de la realitat actual per a desenvolupar una cultura mediterrània que sàpiga projectar el seu saber milenari en una cultura de futur i de progrés.

.. ecològica

Aquesta cultura mediterrània cal que sigui basada necessàriament en un respecte profund de l'entorn natural i de les regles ecològiques. Una cultura en harmonia amb la natura que sàpiga trobar l'equilibri i la sostenibilitat del benestar humà dins del medi, sense hipotecar el futur de les properes generacions ni posar en perill els nivells de vida existents al planeta.

.. diversa

La diversitat és la clau de la riquesa biològica i la garantia de l'evolució de la vida. Per això, per la nostra concepció llibertària i per la tradició plural de la cultura mediterrània, creiem en la diversitat humana i optem per una cultura que, no solament respecti la diversitat, sinó que que es basi en ella com a motor per al seu desenvolupament.

.. solidària

La solidaritat mou actualment moltes energies positives que intenten salvar les desigualtats que comporten les formes de creixement socio-econòmic imperants. La solidaritat ha de ser una part fonamental en la concepció d'una cultura alternativa superant la seva utilització com a almoïna o com a neteja de consciències per esdevenir un concepte profund que faci evolucionar des de l'arrel la nostra pròpia forma de vida i de societat.

.. de persones creatives

La realització creativa de les persones és indispensable per a poder trencar l'alienació i la manipulació cultural en què viu majoritàriament la nostra societat. Creiem en una cultura feta per persones i per a persones, mogudes pel seu esperit creatiu, lliure i crític, més enllà de les barreres jeràrquiques i sexistes, i lluny de les voluntats uniformitzadores.

Mitjans i/o instruments.

La creació d'una entitat que aprofundeixi en la recerca, que dinamitzi i desenvolupi aquesta cultura verda és una necessitat evident si es volen concretar les alternatives comentades. Per això neix "Cultura Verda", associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària. Les activitats de Cultura Verda giraran entorn d'aquests eixos bàsics:

- La creació d'una base documental sobre alternatives culturals i medi ambient.
- La promoció i realització d'activitats culturals i artístiques que facin aportacions al desenvolupament d'una cultura verda.
- La creació de fòrums de debat entorn de totes les qüestions que pugui englobar el projecte cultural que proposem.
- L'organització d'activitats de formació i educació relacionades amb aquesta cultura verda.
- La creació d'alternatives pràctiques per a una vida quotidiana més conseqüent amb els nostres valors.
- La creació d'un espai per a la convivència alternativa.

La dinàmica d'activitats de Cultura Verda serà bàsicament estacional. Cada estació es desenvoluparà una temàtica concreta, ja sigui en forma de tallers pràctics, de debats o de qualsevol altra activitat. Amb la mateixa fase estacional s'editarà la publicació "Vadeverd".

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Isidre Rebenaque està involucrat en el moviment ecologista català des de l'any 1981. Ha participat en la creació de diferents col·lectius verds de base, de projectes alternatius, i en processos d'organització, dinamització i coordinació del moviment ecologista a Catalunya.

És dissenyador gràfic i comunicador. Actualment desenvolupa la seva professió en el camp ecològic i mediambiental a través del projecte Iris Comunicació Ecològica.

També és actor i director de teatre. Ha cursat estudis a l'Institut del Teatre. Actualment dirigeix un muntatge de creació pròpia sobre la condició humana, la natura i la feminitat.

Dades de l'entitat

Cultura Verda és una associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària.

Comentaris i Observacions:

Cultura Verda, associació per al desenvolupament d'una cultura mediterrània ecològica, diversa i solidària ha iniciat el seu camí aquesta tardor en fase de presentació i formació. A l'hivern començarà les seves activitats de forma plena. S'ha editat un número 0 de la publicació Vadeverd que durant la tardor servirà d'instrument de presentació de l'entitat.

Medidas para lograr un turismo costero ecológicamente sostenible y de calidad

Francisco Gallego Mora

Redacció: Francisco Gallego Mora

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

El turismo costero está provocando una sobrecarga ambiental y una degradación ecológica. Es preciso reducir al máximo este impacto ambiental destructor provocado por el turismo potenciando al máximo el uso sostenible de los recursos de la zona.

Para ello se proponen dos medidas simultáneas: la elaboración de planes de gestión integral de estas zonas y el fomento de actividades infrutilizadas o alternativas.

Diagnòstic

Comsidero que el problema del crecimiento incontrolado del turismo costero deriva de estos elementos:

1. La demanda de recursos sobrepasa la capacidad de carga de dichas zonas.
2. El uso incontrolado del medio provoca su degradación general.
3. Descenso de la calidad original de la zona que favoreció su explotación turística, con la posible consecuencia de una pérdida del sector económico del cuaf dependen el turismo.

Objectius

1. Reducir al mínimo el impacto no deseado que produce la acumulación de población transitoria en las zonas turísticas.
2. Mantener y potenciar el nivel de recursos consecuentes con el medio y en acorde con las posibilidades de la zona, para así fomentar la capacidad turística ecológicamente sostenible y de calidad de la zona.

Mitjans i/o Instruments.

1. Elaborar un plan de gestión y control de todos los recursos de que se dispone evitando un crecimiento incontrolado.
2. Fomentar factores infrutilizados o alternativos (aspectos rurales, culturales o sociales que no hayan sido tenidos en cuenta) para disminuir la sobrecarga de los factores típicos derivados del sol y la playa. De esta forma también se conseguiría diversificar nuestra oferta y el tipo de turismo.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Planificació urbana sostenible a Curitiba

Jaime Lerner

Redacció: Josep Oriol Garriga Gusi

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Una ciutat brasilera desafia la doctrina urbanística i, rebutjant l'enfocament usual i convencional de buscar en l'alta tecnologia el remei de les calamitats urbanes, millora de manera sostenible la seva qualitat de vida basant-se en tècniques senzilles.

Diagnòstic

Parteix de la problemàtica derivada del ràpid creixement d'aquesta ciutat (Curitiba: 1950/300.000 h. - 1990/2.000.000 h.), que va crear els problemes següents:

- Habitatges afectats per les inundacions estacionals, pel fet d'estar construïts en zones inadequades.
- Creixement incontrolat de la ciutat, barraquisme, degradació ambiental...
- Problemes de transport urbà.
- Encariment del sòl. Destrucció dels centres històrics per l'especulació immobiliària.
- Manca de cultura social, i importants bosses de marginació.
- Problemàtiques d'eliminació de residus

Objectius

- Planificar el creixement de manera racional.
- Crear un sistema eficient de transport públic.
- Eliminar els efectes perjudicials de les inundacions periòdiques.
- Eleva el nivell de cultura popular.
- Procurar feines a les persones excloses (aturats, jubilats, etc.).
- Mantenir la ciutat neta amb un cost mínim.

Mitjans i/o Instruments.

- Prohibició de construir cases a les voreres dels rius. Respectar els drenatges naturals existents. Parcs arbrats a les ribes, i llacs artificials per prevenir inundacions.
- Canviar el creixement urbà tipus "taca d'oli", planificant centres urbans al llarg d'eixos units per grans avingudes (triples) pensades per facilitar el transport públic. Carrils bici i carrils bus.
- Eficient xarxa d'autobusos (amb un cost inicial que és el 5% del que costaria el metro, incloent-hi la construcció de grans avingudes), i un mode de parada que permet l'accés de minusvàlids i el pagament del bitllet. Autobusos de 10 companyies privades, arrendats pel municipi, que paga per Km. i no per nombre d'usuaris. Una vegada han estat amortitzats, els autobusos són utilitzats per la comunitat com a vehicles auxiliars o bé es reciclen en locals d'ús social.
- El municipi compra sòl als punts de futur creixement, per poder-hi edificar habitatges populars. Una legislació intel·ligent permet transferir "capacitat d'edificació" d'una zona a una altra. És completa amb un servei d'informació pública sobre terrenys, que impedeix l'especulació del sòl.
- La "Universitat del Medi Ambient" eleva el nivell cultural de la població. És lliure i gratuïta, però obligatòria per a algunes feines, com ara taxista.
- Eliminació de residus: "basura que no és basura": reciclatge del paper; "compra de basura": el municipi canvia bosses per bitllets de bus, menjar, llibretes escolars; "todo limpio": contracta persones aturades i jubilades per fer neteja de llocs públics on s'hi ha acumulat porqueria.

Documentació tractada:

"Planificación urbana de Curitiba", article de la revista "Investigación y Ciencia", maig 1996.

Documentació addicional:

- "Ciudades para un futuro más sostenible. Primer catálogo español de buenas prácticas", Madrid, MOPTMA.
- Jonas Rabinovitch i Josef Leitman, "Environmental Innovation and Management in Curitiba, Brazil", United Nations Development Program, Working Paper Series, núm. 1, juny 1993.
- Jonas Rabinovitch i J. Hoehn, "A Sustainable Urban Transportation System: The 'Surface Metro' in Curitiba, Brazil", Environmental and Natural Resources Policy and Training Project, Working Paper, núm. 19, 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Projecte ALPA (Acció Local Paraíso Agora): programes per al desenvolupament humà i regional sostenibles

Ação Local Paraíso Agora

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Localitzat en la comarca de l'Alto Paraíso (Estat de Goiás, Brasil), el projecte ALPA és una experiència d'acció local articulada en un partenariat entre el poder públic local i la societat civil.

"L'objectiu és d'aconseguir reunir les condicions per al desenvolupament humà i sostenible a la regió on actua, a partir de la participació ciutadana, impulsada per la solidaritat, patrocinada i feta efectiva a través de múltiples iniciatives, i finalment organitzada i realitzada de forma descentralitzada"

El projecte està dividit en programes i sub-programes que, gestionats per diferents associacions i institucions, volen cobrir les àrees de treball, salut, educació, turisme, cultura tradicional, medi ambient i d'altres. Els primers anys es preveu posar en marxa set projectes catalitzadors.

L'estratègia comunicativa preveu, entre altres coses, la col·locació de cartells a l'arribada dels pobles que indiquin les millores experimentades, com una forma de fer públic el compromís (per exemple, "aquí ningú no passa fam, aquí no tenim persones analfabetes, aquí tots tenen casa i roba"); o també crear segells de "qualitat de vida" pels seus productes.

Diagnòstic

Si bé no hi ha una explicació clara de quins són els problemes que el projecte ALPA vol resoldre, a partir dels objectius plantejats, podem entreveure, entre d'altres:

- a) La introducció arreu de processos de desenvolupament segons el model capitalista: industrialització, concentració econòmica, localització de les inversions segons la rendibilitat del factor mà d'obra, dependència del mercat mundial, manca de tractament (tant públic com privat) dels efectes de les externalitats socials i ambientals generades.
- b) La gravetat d'aquestes externalitats: per exemple, la desaparició progressiva d'identitats, formes d'entendre el món, relacions comunitàries als barris de rodalies, sense, per una altra banda, poder substituir aquestes per un Estat del Benestar consistent que servís de paliatiu.
- c) La manca de desenvolupament dels països de l'hemisferi sud del planeta, i en concret la despoblació a que estan sotmeses grans regions rurals d'aquests (i d'altres països) juntament amb l'explotació dels seus recursos i la introducció de productes foranis que desestructuren les seves relacions comercials i capacitats productives.

Objectius

- Objectiu general: "El programa Acció Local pretén fer possibles les condicions per al desenvolupament humà i sostenible a la regió on actua, a partir de la participació ciutadana, impulsada per la solidaritat, patrocinada i feta efectiva a través de múltiples iniciatives, i finalment organitzada i realitzada de forma descentralitzada".
- "La creació de condicions per al desenvolupament humà i sostenible implica l'establiment d'espais ètico-polítics regulats per la idea-valor de promoure la vida, això és, garantir la vida i millorar la vida de les persones, captant les carències socials bàsiques com un tot i actuant des de diferents fronts, de forma integrada i convergent."
- Es cerca la construcció de comunitats que puguin proclamar resultats palpables i verificables com:
 - a) aquí ningú no passa fam, b) aquí no tenim analfabets, c) aquí la mortalitat infantil ha estat reduïda, d) aquí tothom té casa per viure i roba per vestir, e) aquí els malalts són atesos, f) aquí els portadors de deficiències i els malalts crònics participen en activitats productives d'ajut mutu socialment significatives, g) aquí tothom desenvolupa un treball personal i socialment útil i gratificant, h) aquí el medi ambient és dinàmicament conservat.
- L'estratègia comunicativa preveu, entre altres coses, la col·locació de cartells a l'arribada dels pobles que indiquin aquestes millores, com una forma de fer públic el compromís dels seus habitants.

Mitjans i/o Instruments.

- Consisteix en un sistema integrat de programes en les àrees de salut, educació, turisme ecològic, conservació ambiental, incentiu a l'artesanat i la petita indústria, desenvolupament rural, rescat de les tradicions culturals.
- Cadascun d'aquests programes es compondran de sub-programes relativament autònoms. Cada sub-programa o conjunt de sub-programes afins serà elaborat, gestionat i executat de forma descentralitzada per una institució, organització o grup de persones amb participació de la població afectada. Aquesta organització haurà de comprometre's en la captació de recursos per a la realització dels sub-programes.
- Com a exemple s'ofereix un menú de sub-programes possibles:
Recuperació de la capacitat de funcionament de l'hospital local, implantació d'un centre clínic de teràpies

alternatives, reciclatge dels professors locals, implantació de cursos de professionalització envoltats per les activitats econòmiques previstes en els diversos programes (formació de guies turístics, tècnics en alimentació, farmàcia, hostaleria, gerència, comptabilitat[]), alfabetització de persones adultes, capacització de persones adultes, implantació d'una escola amb primària i secundària, amb pedagogies alternatives, elaboració de rutes ecològiques i místiques amb fulles explicatives i guies especialitzats, construcció d'un centre ecumènic de meditació i oració, construcció d'una casa per trobades i retirs, creació d'àrees municipals destinades a la instal·lació d'hotels i posades, educació ambiental permanent a través d'informació als turistes i inclusió del tema en disciplines escolars, protecció dels naixements de rius i les zones humides, incentiu a la creació d'àrees de reserva particular de protecció natural, muntatge de petites indústries comunitàries i cooperatives, muntatge d'una indústria farmacèutica natural de remeis i de perfums, etc.

Documentació tractada:

ALPA: "Ação local na região de Alto Paraíso de Goiás." Avantprojecte, tercera versió, juny 1996. Document no editat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Una nova relació entre la Natura i les Persones. Els Voluntaris del Parc de Collserola.

Miquel Palau

Redacció: Loreley Busqué Bertrán

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Experiències

Resum

Els orígens dels voluntaris estan inevitablement lligats a la serra de Collserola, un espai natural relativament ben conservat, absolutament necessari en l'equilibri territorial de la zona on es troba. Els voluntaris s'estimen la serra i això els porta a redescobrir-la constantment, conèixer-ne els seus problemes i els secrets naturals, culturals i humans que hi conviu. Els entusiasma compartir amb els altres aquest valor de convivència amb la natura. Per això van participar en el projecte del Parc de Collserola amb grans dosis d'il·lusió, primer en la seva divulgació i després també en el seu manteniment.

Diagnòstic

El Parc de Collserola és un espai ric en patrimoni natural i cultural, relativament ben conservat, que, a més de les seves funcions essencials de manteniment dels processos ecològics i de preservació de la diversitat biològica, pot jugar un paper indiscutible com a element reequilibrador del territori. A més, és una oferta social d'un espai públic on es pot gaudir dels beneficis del contacte amb la natura.

Al mateix temps, l'aprofitament d'aquest magnífic potencial d'ús, comporta el repte de la convivència entre la freqüentació i la conservació.

Es tracta de garantir que l'ús no deteriori el recurs.

Objectius

- Treballar per protegir Collserola tot conservant els recursos naturals, l'equilibri ecològic i el seu patrimoni per tal de deixar-lo en les millors condicions possibles a les generacions futures.
- Posar Collserola a l'abast del ciutadà per paliar la manca de zones verdes, manifestament baixes de que disposen els habitants de les grans àrees urbanes que envolten el Parc, tot proporcionant-los activitats d'esbarjo.
- Divulgar la singularitat de Collserola i potenciar l'activitat solidària tot suscitant l'interès i la participació dels ciutadans en la seva conservació.
- Fomentar actituds que permetin gaudir més i millor del Parc i la natura en general.

Incitar a la participació ciutadana per tal que col·laborin a resoldre els múltiples requeriments del Parc que l'administració pública en sí mateixa no pot cobrir.

Mitjans i/o instruments.

Poc després de la constitució del Patronat del Parc de Collserola l'any 1986 es va posar en marxa l'equip de voluntaris.

Aquest equip el formen persones a partir de 16 anys, optimistes i solidàries, vitalment vinculades a la serra, interessades en els seus valors i conscients dels problemes del parc, del medi ambient i de la societat. Ha de ser un ciutadà responsable i disposat a participar, juntament amb els seus companys, sense escatimar esforços de formació, en tasques de conservació i gestió de la natura. Ha de participar als programes d'educació ambiental i col·laborar especialment amb el departament de medi natural.

Mitjans específics:

- Participar en accions encaminades a millorar l'estat general del Parc (neteja d'escombraries, de branques, seguiment fitosanitari, reposició de senyalització)
- Col·laboració en campanyes d'estudi, protecció i recuperació de la flora i la fauna de la serra (manteniment de vivers, instal·lació i control de caixes niu, repoblacions, treballs de rehabilitació del patrimoni històric-artístic, condicionament de fonts)
- Acollida e informació de visitants, suggerir-los activitats apropiades perquè puguin gaudir del Parc i fer us dels seus serveis (Centres d'Informació, Itineraris Guiats)
- Els voluntaris han de treballar al menys un cop al mes, durant un matí festiu, amb un compromís d'un any renovable.

Documentació tractada:

"Voluntariado Ambiental. Participación y Conservación del Medio Ambiente."
Consejería Medio Ambiental
Junta de Andalucía.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:**Dades de l'entitat****Comentaris i Observacions:**

La serra de Collserola, com la serra de Marina, la de Montnegre i la del Garraf, entre d'altres, forma part de la serralada Litoral, un sistema muntanyenc que s'estén al llarg d'uns 300 km., en paral·lel al mar Mediterrani, des de la desembocadura del Ter fins les planures de Castelló.

Collserola té 17 km. de longitud i 6 d'amplada, limita al nord amb la vall del Besòs, al sud amb la del Llobregat, a l'est amb el pla de Barcelona i a l'oest amb la depressió del Vallès.

Actualment l'organització dels Voluntaris de Collserola compta amb 150 membres.

Desarrollo Integral Sostenible [03] Optimizar la calidad de vida

Mario Eduardo Firmenich

Redacció: Mario Eduardo Firmenich

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Models

Resum

El pensamiento único es una emergencia pasajera de un tiempo de transición. La argumentación sobre la existencia de un único mundo después de la desarticulación del Segundo Mundo, ignora la realidad de la mayoría de la humanidad, que sigue siendo el Tercer Mundo, el Sur. El crecimiento del modelo neoliberal del pensamiento único no es sostenible socialmente, ni económicamente, ni ecológicamente. Un modelo alternativo al neoliberalismo no implica un pensamiento alternativo único. La historia determina diferencias (culturales, de sistemas de valores éticos y morales, de idiosincrasia, de "condiciones iniciales"), que permiten pasar de la soberanía del Estado Nación a la Soberanía Popular en el mundo globalizado con la coexistencia tolerante de los nacionalismos culturales. Pero la realidad tecnológica de la globalización, sus efectos de sincretismo cultural inevitables por las comunicaciones multimedia y la interdependencia ecológica mundial establecen un conjunto de parámetros comunes a toda la humanidad para cualquier modelo de desarrollo integralmente sostenible.

La propuesta consiste en definir los lineamientos esenciales comunes de un modelo de desarrollo social, económica y ecológicamente sostenible para conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Para ello es necesario construir un consenso básico con un pacto socioeconómico sin marginados ni excluidos sobre

- *. *La distribución de la propiedad y de la renta anual*
- *. *El sistema de valores que garantiza la sostenibilidad social*
- *. *El perfil de especialización en la globalización*
- *. *El ajuste ecológico.*

El Estado conserva su función de arbitrar la distribución de la renta y se supera su estructura burocrática con el Estado virtual. Es preciso

- *. *Un nuevo sistema monetario, crediticio y bancario*
- *. *La redefinición conceptual del "puesto de trabajo" y de la previsión social.*

El modelo se completa con la reestructuración de la familia intergeneracional y la reorganización de la ocupación social del espacio geográfico, descentralizando las megametrópolis y construyendo una vivienda apta para que los ancianos convivan con sus hijos i nietos. La transformación tecnológica hace ya innecesarias las grandes concentraciones urbanas y carece de sentido costear sus enormes deseconomías de escala.

Diagnòstic

1. El pensamiento único es una emergencia pasajera de un tiempo de transición. Después del fin de la guerra fría entre las superpotencias del Norte y el desplome del estatismo socialista, el auge neoliberal ha intentado convertirse en el summum de la humanidad. Un único mundo, un único pensamiento, un único sistema socioeconómico.

2. La argumentación sobre la existencia de un único mundo después de la desarticulación del Segundo Mundo, ignora la realidad de la mayoría de la humanidad, que sigue siendo el Tercer Mundo, el Sur. La brutal dualización de la humanidad se convierte en fuerza motriz de migraciones masivas desde el Sur hacia el Norte y desde el Este hacia el Oeste. La incapacidad de absorción de los marginados en la sociedad opulenta, que también tiende a la dualización, genera bolsones de Cuarto Mundo en Europa y Estados Unidos.

3. La creencia de que el neoliberalismo es universal y universalmente bueno ha justificado el desmantelamiento de las tibias conquistas sociales de América Latina y el aprovechamiento del estado de necesidad de los superpoblados China e India para globalizar una sociedad dual, con una minoría rica, derrochadora y contaminante y una mayoría proveedora de mano de obra barata basada en el subconsumo. Esto ha llevado a una guerra de competitividad que erosiona también los sólidos Estados de Bienestar de Europa e introduce una dinámica deflacionista a nivel mundial.

4. El crecimiento del modelo neoliberal del pensamiento único no es sostenible socialmente, ni económicamente, ni ecológicamente, ni políticamente.

5. El fin de la ilusión del pensamiento único sólo puede producirse por la emergencia de las realidades ignoradas. La falacia de los mercados emergentes se convierte en crisis global del supuesto non plus ultra neoliberal y se convertirá en rebelión emergente de los marginados y excluidos. La construcción de un pensamiento alternativo

emergente, en función de la realidad ignorada de los perdedores de la dualización mundial, es la condición sine qua non de la desaparición por reducción al ridículo de la tesis del fin de la historia.

6. Un modelo alternativo al neoliberalismo no implica un pensamiento alternativo único. Existen variadas alternativas para los países y subsistemas regionales-continetales dentro del sistema económico mundial único. Este implica la inexistencia de economías cerradas y la existencia de una división internacional del trabajo. Pero esto no implica una única forma de organización socioeconómica al interior de todos los subsistemas. La historia determina diferencias (culturales, de sistemas de valores éticos y morales, de idiosincracia, de "condiciones iniciales"), que permiten pasar de la soberanía del Estado Nación a la Soberanía Popular en el mundo globalizado con reafirmación y coexistencia tolerante de los nacionalismos culturales.

7. La realidad tecnológica que subyace en la globalización, (el nuevo ciclo económico de Kondratieff, dinamizado por los satélites de comunicaciones y la red on line de las computadoras personales, que regirá los cincuenta años subsiguientes a la decadencia del ciclo automotor-petróleo), los efectos de sincretismo cultural inevitables por la globalización de las comunicaciones multimedia y la inexorable interdependencia ecológica mundial establece un conjunto de parámetros comunes a toda la humanidad ineludibles en cualquier modelo de desarrollo social, económica y ecológicamente sostenible.

8. El tándem tecnológico telecomunicaciones-informática modifica profundamente el proceso del trabajo. El trabajo a distancia por el sistema telemático se está extendiendo y es previsible su generalización, dado que es aplicable a:

- *. Todos los servicios administrativos, públicos y privados, asalariados o autónomos, incluyendo la enseñanza profesional (secundaria y universitaria)
- *. Los servicios bancarios
- *. Los servicios profesionales, incluida la atención médica rutinaria
- *. La producción intelectual
- *. El comercio minorista e internacional.

9. La reducción proporcional del trabajo humano en la producción agrícola e industrial y la generalización del trabajo a distancia merced a los progresos tecnológicos modifican la tendencia de concentración en grandes urbes, propia de la civilización industrial en decadencia.

10. Las megametrópolis son consecuencia de la era industrial y, a la vez, son causa e instrumento de la polución ambiental característica del modelo de desarrollo insostenible. La sociedad de masas del modelo fordista requería la concentración de grandes contingentes de mano de obra disponible que ofreciera, al mismo tiempo, economías de concentración como mercado. Pero la tendencia concentradora ha superado largamente, en muchas ciudades del mundo, las dimensiones aptas para ganar economías de escala; las conurbaciones que superan los 10 millones de habitantes exhiben claras deseconomías de escala. En el nuevo modelo tecnológico no hacen falta tantos trabajadores y la exclusión, debida a la dualización de la sociedad, deja fuera del mercado consumidor a grandes masas empobrecidas que constituyen un riesgo de seguridad para los habitantes de la misma ciudad que han quedado dentro del modelo en marcha.

Objectius

1. Definir los lineamientos esenciales comunes deseables de un modelo de desarrollo social, económica, ecológica y políticamente sostenible.

2. Conquistar la calidad total en la calidad de vida en todo el mundo en el transcurso de los próximos cincuenta años, previsiblemente regidos por el ciclo tecnológico satelital-telemático.

Mitjans i/o instruments.

1. Un pacto social y económico sin exclusiones ni marginaciones que construya el consenso:

1. 1. Sobre la legitimidad de la distribución social de la propiedad y de la renta anual.
1. 2. Sobre la sostenibilidad social basada en los valores éticos y morales de la cultura propia. En países de cultura cristiana, como en América Latina, el consenso no puede basarse en la ética neoliberal, sino en la solidaridad con los más pobres, la distribución del trabajo socialmente necesario, la pertenencia común de todos los dones de la naturaleza y su administración en función del bien común.
1. 3. Sobre las ventajas comparativas y competitivas a desarrollar, para elegir soberanamente el perfil de especialización en una globalización justa.
1. 4. Sobre el ajuste estructural ecológico.

2. Precisión sobre el rol del Estado

2. 1. Arbitra la distribución de la renta, con lo que determina el sistema de precios relativos, cuya variación es la señal de incentivos que orienta el desarrollo integralmente sostenible.

2. 2. Fin del estado burocrático sin abandono de sus funciones. En los países con suficiente desarrollo, (incluyendo a los de ingresos medios), se podrá organizar el Estado virtual. Las oficinas públicas se convierten en páginas web, con empleados que atienden al ciudadano por internet y se vinculan administrativamente entre sí por intranet.

El ahorro público obtenido por las ganancias de eficiencia se destinan a la financiación de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

2. 3. Fallas del mercado y fallas del Estado:

*. La falla del mercado en caso de monopolios naturales se corrige con la explotación cooperativa o el control democrático directo de los entes reguladores.

*. Instauración de LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO.

*. Las fallas del Estado en su rol de proveedor de bienes públicos se corrigen con el CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

3. Sistema monetario, crediticio y bancario

3. 1. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

3. 2. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

3. 3. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

4. El fin del "puesto de trabajo" de ocho horas diarias, con festivos semanales y vacaciones anuales, es la condición necesaria del pleno empleo. La reorganización de la "jornada laboral" trabajando menos horas anuales, (alternativamente pueden ser menos horas diarias o menos días a la semana o más vacaciones anuales), sin merma de los ingresos totales, es la nueva conquista social a alcanzar, equivalente a la conquista de la jornada de ocho horas. Por otra parte, esto obliga a pensar en un ocio de alta calidad social.

5. Sistema de previsión social basado en el consenso sobre:

5. 1. Qué personas tienen el derecho a ser población pasiva

5. 2. Qué proporción del consumo agregado se destina a la población pasiva

5. 3. Criterios éticos, de incentivos, de eficiencia para la administración de las pensiones

6. Nuevo modelo de ocupación social del espacio geográfico: aprovechamiento del progreso tecnológico, que permite el trabajo a distancia, para disminuir la polución y aumentar la calidad de vida con la descentralización de las megametrópolis, que han integrado en un conurbano a las ciudades satélites demasiado próximas; al mismo tiempo, se incrementa la comunicación social telemáticamente.

La descentralización espacial de la población exige reducir los grandes conurbanos, ya sea por vía de pequeñas ciudades, más distantes entre sí pero intercomunicadas por internet, o por vía de viviendas de fin de semana o rurales convertidas en viviendas permanentes, con comunicación multimedia instalada. Esto permite disminuir el costo y la polución del transporte terrestre cotidiano de personas (automotores y trenes suburbanos) y requiere construir un sistema de transporte aéreo para urgencias (helicópteros).

7. Rol de la familia como unidad básica de la organización social:

7. 1. Reproducción y socialización primaria de los niños, lo que exige aumentar el tiempo y la calidad de la convivencia familiar.

7. 2. Soporte eficiente de la formación de capital humano durante la adolescencia.

7. 3. Asistencia de la ancianidad, lo que se mejora al INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA.

La yuxtaposición de las tres funciones en una misma vivienda apta para tal fin implica economías de escala y participación intergeneracional en las tres funciones. Las condiciones materiales para ello nacen de la reorganización del tiempo de trabajo anual y del nuevo modelo de ocupación social del espacio, que permite viviendas mucho más amplias.

Documentació tractada:

Trabajo Del autor en elaboración

Biografía i altres dades de l'autor-autora:

Mario Eduardo Firmenich se licenció en economía en Buenos Aires. Desde 1966, dedicó su vida a la militancia política de resistencia a las dictaduras y al establecimiento de la democracia en Argentina, siendo secretario general de los Montoneros. Ha escrito numerosos artículos y ensayos de periodismo político. La crisis de los paradigmas ideológicos lo lleva a profundizar la investigación económica en la búsqueda de una alternativa al neoliberalismo. Actualmente desarrolla su tesis doctoral en economía en la Universidad de Barcelona.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Esta propuesta forma parte de una propuesta más general del autor en la que se integran diez propuestas presentadas al Fórum Català per Repen-sar la Societat. Todas las propuestas tienen desarrollo propio pero incluyen a otras propuestas como aspectos parciales dentro de ellas. El esquema de integración de estas diez propuestas (en mayúsculas cursivas de imprenta) en un único Modelo de Desarrollo Integralmente Sostenible es el siguiente:

DESARROLLO INTEGRAL SOSTENIBLE

Introducción

[01] A. UN MODELO ALTERNATIVO PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

Propuesta de nuevo orden internacional

[02] B. CONSTRUIR LA ALTERNATIVA PARA UNA GLOBALIZACIÓN JUSTA A PARTIR DE UN NUEVO SISTEMA

MONETARIO INTERNA-CIONAL

Propuesta de sistema de organización socioeconómica

[03] C. 1. UN MODELO DE DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE PARA OPTIMIZAR LA CALIDAD DE VIDA

[04] C. 2. UN SISTEMA MONETARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[05] C. 3. UN SISTEMA BANCARIO NACIONAL (REGIONAL) ALTERNATIVO

[06] C. 4. UN SISTEMA NACIONAL (REGIONAL) DE CREACION DE DINERO Y CREDITO ALTERNATIVO

Propuesta de sistema de organización política

[07] D. CONTROL POPULAR DE CALIDAD DE LA GESTION PUBLICA CON PODER DESTITUTIVO PARA UNA DEMOCRACIA REAL

Propuesta de políticas económicas

[08] E. 1. POLITICAS MONETARIA Y FISCAL ALTERNATIVAS PARA EL DESARROLLO INTEGRALMENTE SOSTENIBLE

[09] E. 2. LA RENTA NO LABORAL PARA CORREGIR LA FALLA DEL MERCADO DE TRABAJO

[10] E. 3. INTEGRAR LA PREVISION SOCIAL EN LA FAMILIA INTERGENERACIONAL PARA GANAR EFICIENCIA Y CALIDAD DE VIDA

El Estado estético [04] Economía sostenible para una abundancia limitada

Andreu Junoy Pujol

Redacció: Andreu Junoy Pujol

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Models

Resum

El modelo del ESTADO ESTÉTICO ofrece las herramientas que pueden conseguir y mantener una economía sostenible al mismo tiempo que pueden ganar la abundancia para la generalidad de la población. Ello se consigue a partir del reconocimiento de los límites por uno mismo a través de la comunidad, los cuales se van ampliando periódicamente a partir de la propia evolución, del mayor conocimiento, de la ciencia y la técnica.

Diagnòstic

La economía de libre mercado resultante del idealismo liberal de la revolución burguesa no ha cumplido las expectativas de igualdad, libertad y fraternidad que aquellos revolucionarios se propusieron al superar al feudalismo. La revolución burguesa, devenida hoy neoliberalismo y "pensamiento único" se muestra tan necesaria de ser superada como en su momento lo fue el feudalismo.

El neoliberalismo no es ni economía de libre mercado ni en ningún caso permite unas relaciones humanas libres, fraternales e igualitarias. La competencia, piedra angular del sistema, no podía comportar nada más que una permanente lucha por sobrevivir, ya no solamente del ser humano ante la naturaleza sino en relación a sus congéneres, con lo cual, la igualdad, la fraternidad y la libertad no podían más que seguir siendo un sueño y un ideal y jamás una realidad. El sistema económico ha modificado el sentido natural positivo de la competencia, como una forma más de superación personal y co-lectiva, en un medio de conquista y acaparación de poder, el cual niega la esencia de la condición humana al enfrentarlo con sus congéneres y la naturaleza, negándole así mismo la posibilidad de evolucionar a partir de la belleza que es y que no puede mostrar ni realizar.

Por otra parte hablar y hablar de sostenibilidad sin cuestionar el sistema económico de mercado y neocapitalista, sin plantearse un modelo global alternativo es la mayor incongruencia, la mayor mezquindad en que puede incurrir la inteligencia y la razón. O en todo caso se habla de la sostenibilidad del sistema mismo y esto es otra cuestión muy distinta, aun y cuando es también caer en el autoengaño por cuanto la sostenibilidad niega la propia esencia del sistema, cual es la competencia sin sentido que lleva a un crecimiento y desarrollo de las partes enfrentadas y que se disputan un mismo ámbito a costa del bienestar del propio ser humano y de la naturaleza en su conjunto, Por lo cual parece innecesario tanto para los defensores del neoliberalismo como para los que defienden un retorno a modelos más intervencionistas del estado, y menos aun para los críticos y descreídos de cualquier posible alternativa entrar en justificaciones de detalle acerca de la necesidad de plantear una alternativa al sistema económico vigente. Todos en su conjunto sufren las inconveniencias y sienten la necesidad a menudo no expresada públicamente de superar el sistema económico vigente.

Objectius

Las generaciones que conviven en el planeta Tierra a finales del siglo XX son las primeras de forma generalizada en la historia de la humanidad que perciben, sienten y saben con toda seguridad (o en su caso podrían saber de tener la información de los primeros) que el ser humano conforma una única comunidad por disponer de un único e indivisible ámbito como es la Casa Común, la Tierra. Es este sentido de globalidad el que lleva al sentimiento de unicidad: por una parte, cualquier acción de una de las partes condiciona y determina al conjunto y por la otra, nada ni nadie es reducible a simple medio, a puro número ni a algo falto de valor peculiar y por lo tanto no es sacrificable al conjunto y mucho menos al interés particular.

En estas nuevas coordenadas de globalidad y unicidad, la economía solo puede y ha de representar la administración y gestión ordenada de los bienes de la única comunidad que conformamos o habríamos de conformar. Y en este sentido el objetivo de esta propuesta del ESTADO ESTÉTICO, se centra en ofrecer una alternativa global de sistema de producción y distribución basado en la gestión y administración de los bienes que permita el cumplimiento de las nuevas exigencias de nuestro momento evolutivo, para así poder superar las contradicciones en que el sistema económico capitalista nos ha hundido y poder realizar el ideal añorado de igualdad, fraternidad y libertad.

Mitjans i/o Instruments.

1- El sistema de producción se fundamenta:

1.1. En el trabajo, entendido como un medio y no como un fin; en la comprensión del trabajo como una necesidad y no como una obligación y en el hecho que toda persona pueda satisfacer su necesidad de trabajar. Se trata de optimizar el tiempo de trabajo, dedicándole el mínimo tiempo imprescindible. El trabajo deviene un bien social y como tal se reparte equitativamente entre las personas con posibilidades y necesidad de trabajar.

1.2. En la organización social del tiempo de libertad relativa (tiempo de trabajo) que permita la comprensión social de los medios de producción así como la comprensión de los límites de los bienes naturales y de los producidos. Esta organización se basa en la regulación de la producción por la demanda de las personas y en LA ELECCIÓN

PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA

2. Sociedad y Sistema de Producción:

2.1. La sociedad, es decir las personas, en el tiempo de libertad pura se organizan libremente y en función de sus intereses realizadores particulares, por lo que la propuesta sobre LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA no ofrece modelo alguno de organización ni reglamentación general. La ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCION ofrece y pone a disposición de las personas los medios necesarios para que estas desarrollen y puedan realizar, si es el caso, sus necesidades estéticas.

2.2. El Sistema de producción, es la herramienta mediante la cual la persona consigue los medios para satisfacer sus necesidades básicas y sus necesidades estéticas. Estas necesidades son genéricas de las personas y para resolverlas deben contar con la co-munidad donde se realiza la fusión de lo genérico, fusión que permite distinguir entre el tiempo de:

·* libertad relativa, tiempo de trabajo necesario decidido en el Plan Programa

·* libertad pura, para realizar los gustos y potencialidades de cada persona sin coste alguno (por eso se la puede calificar de «libertad pura»).

2.3. Elementos del Sistema de producción.

2.3.1 El Ser Humano, EL TRABAJO: UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS

2.3.2. LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCION

3. ESTRUCTURA Y ORGANIZACION DEL SISTEMA DE PRODUCCION

3.1. LAS UNIDADES DE PRODUCCION

3.2. LOS SECTORES PRODUCTIVOS

4. UN MUNDO SIN DINERO: BIENES , REPARTOS Y SORTEOS

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La alternativa global llamada ESTADO ESTETICO se expone en 15 propuestas presentadas al Fòrum Català per Repensar la Societat.

- [01] LA ALTERNATIVA GLOBAL QUE PODRÍA SER Y NO ES
- [02] LA POLÍTICA: POR UNA DEMOCRACIA PURA
- [03] ELECCIÓN PERIÓDICA POR SUFRAGIO UNIVERSAL DEL PLAN PROGRAMA
- [04] ECONOMÍA SOSTENIBLE PARA UNA ABUNDANCIA LIMITADA
- [05] EL TRABAJO UNA NECESIDAD DE LAS PERSONAS
- [06] LA NATURALEZA Y LOS MEDIOS DE PRODUCCIÓN
- [07] LAS UNIDADES DE PRODUCCIÓN
- [08] ESTRUCTURA Y ORGANIZACIÓN DEL SISTEMA DE PRODUCCIÓN
- [09] UN MUNDO SIN DINERO: BIENES, REPARTOS Y SORTEOS
- [10] LOS SECTORES PRODUCTIVOS
- [11] LA RELIGIÓN
- [12] HOMBRES Y MUJERES, NIÑOS Y ADULTOS
- [13] LAS RELACIONES INTERCULTURALES
- [14] LA RESOLUCIÓN DE CONFLICTOS
- [15] ESTRATEGIA A SEGUIR

Se puede consultar en el "Banc Interactiu de Propostes" —no activas en el Fórum- otras propuestas complementarias referidas a las especificidades de los sectores productivos:

- [16] SECTORES PRODUCTIVOS: EDUCACIÓN, APRENDIZAJE Y ESTUDIO
- [17] SECTORES PRODUCTIVOS: CIUDADANÍA Y SOCIEDAD CIVIL
- [18] SECTORES PRODUCTIVOS: CULTURA, COMUNICACIÓN, INFORMACIÓN Y ARTES
- [19] SECTORES PRODUCTIVOS: TERRITORIO, MEDIO AMBIENTE Y RECICLAJE
- [20] SECTORES PRODUCTIVOS: OBRAS, INFRAESTRUCTURAS, MANTENIMIENTO Y TRANSPORTE
- [21] SECTORES PRODUCTIVOS: SALUD, PREVENCIÓN Y ASISTENCIAL
- [22] SECTORES PRODUCTIVOS: PRODUCCIÓN, DISTRIBUCIÓN Y RECOGIDA DE BIENES. ARTESANADO
- [23] SECTORES PRODUCTIVOS. CIENCIA Y TÉCNICA

Alternatives al quart cinturó

Campanya contra el quart cinturó

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

El quart cinturó és un projecte d'autovia entre Sant Celoni i Abrera que formaria part d'un projecte més ampli anomenat Eix Prelitoral. Les administracions justifiquen la construcció d'aquest vial per tres raons: millorar la comunicació comarcal, solucionar la gran demanda de trànsit prevista per a l'autopista A7 l'any 2000 i facilitar les comunicacions des de França, tant cap al centre com al sud de la península ibèrica. En realitat el quart cinturó respon a les necessitats del model econòmic i territorial de la Generalitat de Catalunya, que a través Pla Territorial General de Catalunya (PTGC) condemna les comarques veïnes de Barcelona a la seva total urbanització. Aquest model territorial donaria un impuls definitiu a la incorporació del Maresme, el Vallès, el Garraf i l'Alt Penedès a la Gran Barcelona, tot formant una gran metròpoli de 4,7 milions d'habitants.

L'objectiu de la proposta és fomentar un model ambientalment sostenible per a aquestes comarques. En primer lloc es vol preservar els espais forestals i agrícoles que encara resten. La posada en marxa del quart cinturó els afectaria directament -per ocupació o fragmentació- o indirectament -per la seva revalorització i aparició de fenòmens especulatius. En segon lloc, des del punt de vista socio-econòmic, es busca la protecció de la identitat, la vida social, cultural i econòmica de les poblacions del Vallès i el Baix Llobregat.

Assolir un model ambientalment sostenible obligaria a un canvi en profunditat tant del model de gestió del sòl com del model de mobilitat i transport. Tot i això, la Campanya contra el quart cinturó proposa tot un seguit de mesures que, dins el model actual, resoldríen les mancances que les administracions pretenen solucionar amb la construcció d'aquesta obra. Aquestes són: eliminar els peatges de les autopistes, millora de la xarxa de carreteres locals, comarcals i autopistes, posada en funcionament la línia de tren Papiol-Mollet i l'establiment d'un servei eficaç de transports públics basat en el tren i l'autobús.

Diagnòstic

El quart cinturó és un projecte d'autovia entre Sant Celoni i Abrera que formaria part d'un projecte més ampli anomenat Eix Prelitoral. Aquest eix s'estendria des de la frontera francesa fins al país Valencià, amb un recorregut paral·lel a l'actual autopista A7. Els orígens d'aquest projecte es situen als anys 60, en plena època 'desarrollista', dins del pla director Territorial de l'àrea de Barcelona de 1966, com a part del sistema vials concèntrics, els 'cinturons', que permetrien estendre més enllà de la Serra de Collserola la 'Gran Barcelona'. Posteriorment, i amb diverses modificacions, les diferents administracions han anat assumint el projecte, fins a quedar incorporat com a peça més de la xarxa viària del Pla Territorial General de Catalunya (PTGC). En aquest pla les comarques del Vallès són considerades com sistemes de descongestió de la ciutat de Barcelona. Actualment ja està un funcionament l'autovia Mataró-Granollers, primer tram del cinturó.

Les administracions justifiquen la construcció d'aquest vial per tres raons: millorar la comunicació comarcal, solucionar la gran demanda de trànsit prevista per a l'autopista A7 l'any 2000 i facilitar les comunicacions des de França, tot evitat la conurbació de Barcelona, tant cap al centre com al sud de la península ibèrica.

Per a afrontar els problemes de comunicació dins el Vallès i el Baix Llobregat existeixen estratègies molt més raonables -tant des del punt de vista econòmic com ambiental- a través de la millora i aprofitament màxim de les infraestructures ja existents. D'altra banda no és creïble suposar un increment espectacular del trànsit per l'A7 quan l'ús d'aquesta via ha patit una disminució del 30% des de la inauguració de les rondes de Barcelona. Pel que respecta a les comunicacions amb França, l'A7 encara no ha esgotat, com ha reconegut el propi Ministeri de Foment, les seves possibilitats d'utilització, i l'entrada en servei de l'Eix Transversal garanteix un itinerari alternatiu als vehicles que es desplacen cap al centre de la península.

En realitat el quart cinturó respon a les necessitats del model econòmic i territorial de la Generalitat de Catalunya, que a través del Pla General Territorial de Catalunya (PGTC), condemna les comarques veïnes de Barcelona a la seva total urbanització. El PGTC ha estat dissenyat amb criteris economicistes i renúncia de forma evident a prendre qualsevol paper en l'ordenació dels usos del sòl. Es concreta en la construcció d'una gran retícula de carreteres i autopistes (Pla de Carreteres de Catalunya), que abaratiran la urbanització del territori i per tant un suposat creixement econòmic de Catalunya. Aquest model territorial donaria un impuls definitiu a la incorporació del Maresme, el Vallès, el Garraf i l'Alt Penedès a la Gran Barcelona, tot formant una gran metròpoli de 4,7 milions d'habitants.

Objectius

El primer objectiu que persegueix aquesta proposta és preservar els espais forestals i agrícoles que encara resten de les comarques esmentades. La posada en marxa del quart cinturó els afectaria directament, per ocupació o fragmentació, o indirectament, per la seva revalorització i aparició de fenòmens especulatius. Cal tenir en compte també que :

1. El projecte afecta directament tres parcs naturals (Montnegre, Sant Llorenç de Munt i Serra de l'Obac)
2. Esdevindria una barrera per a les migracions de fauna i per tant fomentaria la deseparació d'espècies amenaçades.
3. Modificaria els cabals dels rius
4. Augmentaria considerablement la contaminació atmosfèrica i la d'aigües subterrànies.
5. Augmentaria els nivells de contaminació acústica.
6. Malmetria importants jaciments arqueològics.

En segon lloc, des del punt de vista socio-econòmic, es busca la protecció de la identitat, la vida social, cultural i econòmica de les poblacions del Vallès i el Baix Llobregat. El model que implantaria l'existència del quart cinturó implicaria la

desestructuració de les ciutats i els pobles incloent-los en un continu urbà suburbial de Barcelona. Una mostra dels efectes previsibles es pot trobar en la zona sud del Vallès al voltant de l'autopista A7, on trobem una massa quasi contínua d'urbanitzacions, polígons industrials i centres comercials.

Mitjans i/o instruments.

Seguir un model ambientalment sostenible obligaria a un canvi en profunditat del model de gestió del sòl (preservació dels espais agrícoles i forestals de connexió entre la serralada litoral i la prelitoral) i del model de mobilitat i transport (canvi de model basat en l'automòbil per un de basat en el ferrocarril).

Tot i això, la 'Campanya contra el quart cinturó' proposa tot un seguit de mesures que, dins el model actual, resoldrien les mancances que les administracions pretenen solucionar amb la construcció d'aquesta obra. Entre aquestes mesures possibles es troben:

1. Eliminar els peatges de les autopistes, amb el retorn a la titularitat pública dels trams afectats per les concessions.
2. La millora de la xarxa de carreteres locals, comarcals i de les autopistes que travessen la zona, augmentant la seva capacitat i millorant la seva accessibilitat allà on realment sigui necessari. Aquesta és una demanda històrica dels Ajuntaments afectats.
3. Posar en funcionament la línia de passatgers Papiol-Mollet. Des del 1982 hi ha construïdes estacions per a passatgers a Bellaterra, Sant Cugat, Rubí i un abaixador al Baricentro que, excepte la de Bellaterra-UAB, mai han entrat en servei. Existeix ja una proposta detallada de posada en funcionament d'aquesta línia.
4. Establir un servei eficaç de transports públics (tren i autobús) entre el Vallès occidental, Vallès Oriental i Baix Llobregat.

Documentació tractada:

"Per què diem no al quart cinturó? Fulletó editat per la 'Campanya contra el quart cinturó'

Trobareu la mateixa informació ampliada i actualitzada amb les darreres novetats sobre el tema en la pàgina WEB de la Campanya.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

La Campanya contra el quart Cinturó va néixer a mitjans de l'any 1992 a Sabadell quan ADENC, la Comissió Ecològica de la Federació d'associacions de Veïns, la unió Excursionista de Sabadell i Unió de pagesos varen coincidir en la necessitat de fer front a la construcció d'aquesta autovia després de que el MOPT anunciés la seva voluntat de construir-la a finals de 1991. Des de llavors el nombre d'entitats i de persones que donen suport a la Campanya no ha parat de créixer, així com el nombre d'ajuntaments afectats que s'han pronunciat contraris al projecte. Actualment aplega ja prop de 200 entitats veïnals, culturals i ecologistes del Vallès i el Baix Llobregat, que es reuneixen en assemblees plenàries (òrgan decisor) un cop al mes en localitats diferents. També hi ha comissions de treball amb les següents funcions: Secretaria i oficina de premsa, Material, Arxiu, Tresoreria i Gabinet Jurídic. Totes les reunions són obertes a tothom. Financerament depèn en exclusiva de les aportacions de les entitats i la venda de material editat.

Per col·laborar-hi o demanar qualsevol tipus d'informació només cal posar-se en contacte amb:

Campanya contra el quart cinturó.
Apartat de correus 123. 08202 Sabadell
Tel. 93 717 17 87 Fax. 93 717 19 63
Compte corrent: 2013-0179-75-0200809929

Comentaris i Observacions:

A banda de les alternatives proposades a la construcció del quart cinturó la Campanya també demana:

1. La retirada definitiva del projecte del pla director d'infraestructures i del Pla de Carreteres de Catalunya
2. La revisió substancial de l'actual Pla Territorial General de Catalunya
3. L'elaboració d'un estudi seriós de possibles alternatives ambientalment sostenibles
4. El posicionament en favor de la retirada del projecte dels ajuntament i consells comarcals afectats, així com la seva implicació en la realització d'estudis seriosos de possibles alternatives ambientalment sostenibles.
5. La mobilització de tothom en contra de la irracionalitat del model actual de transports i ocupació del territori que propugna el Pla Territorial General de Catalunya.

Canvi d'impostos per a la sostenibilitat.

Hermann Scheer

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Aquesta proposta tranca d'un canvi de sentit en el sistema impositiu per avançar cap a la sostenibilitat. És la primera d'un conjunt de dues que es complementen. Veure la continuació: 'Proposta pel canvi'.

Sabem que el model social, polític i econòmic dominant és ecològicament insostenible i socialment injust. Però com es passa d'on som a on volem anar. Com s'impulsen els canvis, com es vencen les resistències?

Tal com precisa una anàlisi realitzada pel Consell de la Terra sobre les subvencions: "Resulta increïble que el món es gastí centenars de milers de milions de dòlars anualment per subvencionar la seva pròpia destrucció". (Per a una informació més detallada consultar <http://www.ecouncil.ac.cr>). I a més intolerable, afegiria jo.

Per tant, es tracta en primer lloc de deixar de subvencionar-les i, a continuació, de reestructurar el sistema fiscal existent, que és una relíquia dels temps passats, bo i reduint els impostos del treball i els estalvis, tot incrementant-los en les activitats que causen danys al medi, com ara l'extracció de matèries primeres minerals, l'ús de substàncies químiques perjudicials per al medi ambient, les que produeixen emissions de CO2, de biòxid de sofre, l'ús de plaguicides i herbicides, i les activitats que causen danys a la fertilitat del sòl, als recursos naturals i al paisatge. No es tracta d'augmentar la càrrega impositiva sinó de modificar la seva estructura. Això frenaria les activitats destructores i estimularia de manera indirecta, però eficaç, altres sistemes, ecològicament sostenibles, de satisfer les nostres necessitats

Diagnòstic

Els problemes que el model social, polític i econòmic dominant causa en el medi ambient i la responsabilitat que té en el creixement de les desigualtats entre països i persones ja han estat suficientment identificats i descrits, fins al punt que des de fa dècades, les veus més responsables del planeta l'han qualificat de ecològicament insostenible i socialment injust. També s'han elaborat guies, i fins i tot estratègies, amb recomanacions per avançar cap a la sostenibilitat i la justícia. Una de les més elaborades potser és l'Agenda 21, un pla d'acció global i local, aprovat pels representants dels governs dels estats assistents a la Conferència de les NNUU sobre Medi Ambient i Desenvolupament, l'any 92 - La Cimera de la Terra- per inspirar les polítiques governamentals i privades, a més de les opcions individuals per fer front als reptes més crítics que avui planen sobre la humanitat. De fet, la Cimera de Río havia de posar els fonaments d'un nou model de desenvolupament mundial. De grans cimeres n'hi ha hagut moltes més en les que s'han plantejat els grans reptes de la humanitat i en les que s'han fet recomanacions per tal de redreçar la situació. Però tal com hem pogut apreciar en aquests darrers anys, en general, els representants polítics no han estat capaços d'incloure seriosament en els seus programes el gruix fonamental d'aquestes recomanacions, només ho han fet d'una manera molt minsa i parcial.

De fet, no s'atreveixen perquè estan sota la pressió dels grans grups industrials i financers, tal com s'ha pogut apreciar en la manca de compromisos a l'hora d'abordar el tema candent que han caracteritzat totes les grans cimeres dels darrers anys. Així els interessos econòmics particulars d'aquests grans grups es col·loquen de forma destacada per davant de les necessitats socials. La globalització de l'economia, la llibertat de mercat i la pura selecció a través de la competència són els criteris bàsics de la ideologia neoliberal: una simplificació de les idees polítiques i econòmiques sense precedents, que impregna sovint, fins i tot els partidaris de les reformes socials en la seva adaptació als postulats neoliberals. Molts representants de les institucions polítiques es comporten així com a defensors dels interessos empresarials en comptes de ser-ho dels interessos de la comunitat. En aquest sentit, l'opinió suposadament dominant és en realitat l'opinió dels dominadors.

Per altra banda, és del tot incongruent i poc intel·ligent que encara avui s'estiguin subvencionant amb diners públics, que paguem tots, una gran quantitat d'activitats socialment indesitjables i/o perjudicials per al medi, quan no directament destructores dels recursos naturals en els que es sustenta la vida. Segons el Worldwatch Institute, els governs inverteixen a l'any més de 600.000 milions de dòlars dels contribuents per subvencionar, entre d'altres, la deforestació, l'excés de pesca, el consum de combustibles fòssils, la utilització de primeres matèries verges, determinades pràctiques agrícoles- sobretot a Europa- que produeixen una gran quantitat d'excedents que distorsionen els mercats, costen quantitats ingents de diners de mantenir o transformar, a més de contaminar l'ambient i les aigües, ser un factor d'escassetat hídrica, facilitar l'erosió i salinització dels sòls, introduir residus agroquímics en els aliments i ser una competència deslleial envers els productors agrícoles del Sud. També hi podríem incloure les mesures proteccionistes, directes o indirectes, que els governs dels països rics practiquen per obstaculitzar les importacions de productes dels països en desenvolupament; les injustes regles de joc comercial imposades pels països rics, els grans consorcis empresarials i els organismes internacionals que controlen per mantenir artificialment baixos els preus dels productes i matèries primeres dels

països més pobres. Bona part dels problemes ambientals rau en el fet que el mercat no diu la veritat. Els beneficiaris de determinades activitats industrials i econòmiques no es responsabilitzen dels costos globals que causen a l'entorn, al benestar i la salut dels ciutadans i del planeta. Ben al contrari, sovint gaudeixen de tractes especials i subvencions per part de l'estat, que de fet estem pagant entre tots. Vegi's si no els residus i el desmantellament de les centrals nuclears, la mineria del carbó, l'agricultura i la ramaderia d'excedents i mala qualitat, la fallida i la conseqüent reestructuració de Fecsa, que vàrem pagar entre tots, les constants pèrdues de bona part de les empreses públiques : Renfe, Iberia, Altos Hornos, TV.....
(A <http://www.ecouncil.ac.cr> hi ha abundant informació sobre variats exemples d'aquest estat de coses a tot el món).

Objectius

Deixar de subvencionar i per tant d'incentivar les activitats nocives per al medi ambient.

Mitjans i/o instruments.

Cal reestructurar el sistema fiscal existent, bo i reduint els impostos del treball i els estalvis, tot incrementant-los en les activitats que causen danys al medi, com ara l'extracció de matèries primeres minerals, l'ús de substàncies químiques perjudicials per al medi ambient, les que produeixen emissions de CO2, de biòxid de sofre, la generació de residus tòxics, l'ús de matèries primeres verges, l'ús de plaguicides i herbicides, i les activitats que causen danys a la fertilitat del sòl, als recursos naturals i al paisatge.

No es tracta d'augmentar la càrrega impositiva sinó de modificar la seva estructura. Això frenaria les activitats destructores i estimularia de manera indirecta, però eficaç, altres sistemes, ecològicament sostenibles, de satisfer les nostres necessitats. Aquests impostos es poden anar introduint d'una manera sistemàtica i previsible, permetent així a les empreses prendre les decisions d'inversió, o als ciutadans les de compra, tenint presents els canvis previstos en els impostos. Ara per ara, aquest canvi fiscal s'aplica molt tímidament en alguns països del nord d'Europa amb bons resultats.

El canvi d'orientació en el mètode impositiu és l'eina adequada per anar vers un canvi des de les estructures del sistema energètic actual, per exemple, -basat en els combustibles fòssils- cap a un basat en les energies renovables. Es tracta simplement de reduir els impostos sobre la renda, sobre el valor afegit i determinats impostos empresarials i augmentar els impostos sobre l'extracció, producció, importació, comercialització i ús dels recursos no renovables. En línies generals es produirà un progrés massiu envers la racionalització i l'estalvi, tant energètic com de materials no renovables, i la substitució envers les energies, els materials i els recursos renovables, provocant paral·lelament una expansió del reciclatge.

Per dur a terme aquest canvi d'impostos, cal un canvi legislatiu en profunditat dirigit a la reestructuració del sistema impositiu a tots els països, començant pels més industrialitzats. Aquest canvi, en el sentit del sistema impositiu, es pot fàcilment defensar i aplicar, entre d'altres raons per la seva senzillesa i coherència interna.

Documentació tractada:

Els informes del Worldwatch Institute,
'Estrategia solar' d'Hermann Scheer publicat a Plaza & Janes Barcelona 1993

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Està entrant a la base de dades pel fet que és l'autor d'una de les propostes redactades per en Jordi Alemany.

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La proposta del canvi de sentit en els impostos per afavorir el trànsit cap a la sostenibilitat ecològica, ha estat defensada, entre d'altres, en els informes del Worldwatch Institute, i per Hermann Scheer en el seu llibre La estratègia solar i ha estat una recomanació repetida en les diverses cimeres sobre el canvi climàtic entre d'altres.

Cotó sostenible, una aposta de futur.

Enric Carrera i Gallissà

Redacció: Jordi Peiro Acosta

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

El cotó és la fibra tèxtil més utilitzada arreu del món. El seu conreu s'ha convertit en el més gran consumidor de pesticides, considerats perjudicials tant el el seu contacte directe amb l'home com indirectament per les seves repercussions mediambientals. D'altra banda s'ha començat a desenvolupar cotó de conreu biològic, però la seva extensió com alternativa al conreu convencional és difícil pel seu menor rendiment i costos més elevats.

L'objectiu principal d'aquesta proposta és no només convertir el cotó biològic en un producte d'ús majoritari per substitució dels conreus convencionals, sinó que les noves condicions socials establertes entorn del seu tractament siguin també sostenibles.

Cal doncs estendre el conreu del cotó biològic a través d'un conjunt de mesures d'abast mundial: diferenciar el cotó ecològic del que no ho és, investigar varietats de millor rendiment, ajudar els països productors a establir organismes de certificació, fomentar la recollida manual, fomentar el reciclatge dels productes basats en el cotó i recolzar empreses de cycle complet.

Diagnòstic

El cotó és la fibra tèxtil més utilitzada arreu del món. El seu consum representa el 46% de la producció mundial de fibres (uns 20 milions de tones anuals). Malgrat l'aparició de noves fibres sintètiques, la seva importància i consum no s'ha reduït, la superfície conreada de cotó s'ha mantingut estable (un 3% de la superfície en conreu del planeta). Un dels problemes ambientals que s'han incrementat els darrers anys és l'ús de tecnologies perjudicials per l'equilibri ecològic. Amb la finalitat de potenciar el rendiment del conreu s'han fet servir productes agro-químics molt perillosos pels ecosistemes.

El conreu de cotó s'ha convertit en el més gran consumidor de pesticides. Creix la inquietud que el seu ús en massa deixi residus en el cotó que posteriorment entra en contacte amb la pell humana. Els estudis realitzats assenyalen que és possible que els pesticides siguin perjudicials pels éssers humans a través d'aquesta via. Un altre aspecte a tenir en compte és la contaminació sobre aqüífers, rius, llacs i mars. També alguns derivats químics usats són dels considerats devoradors de la capa d'ozó.

D'altra banda s'ha començat a desenvolupar el comerç i consum de l'anomenat cotó orgànic o biològic (de conreu biològic). Però la seva extensió com alternativa al conreu convencional és difícil pel seu menor rendiment i els seus costos més elevats. El mercat de consum és redueix a una minoria amb alt poder adquisitiu i amb consciència medi-ambiental.

Objectius

L'objectiu principal és convertir el cotó biològic en un producte d'ús majoritari, alternativa viable al cotó de conreu convencional. Cal posar en marxa no només la substitució dels conreus convencionals per biològics, sinó altres mesures paral·leles que permetin parlar de sostenibilitat tant del conreu com de les condicions en que tenen lloc les relacions socials que s'estableixen entorn del seu tractament.

Mitjans i/o instruments.

Cal doncs estendre el conreu del cotó biològic a través d'un conjunt de mesures d'abast mundial:

1. Cal integrar el cotó biològic dins d'un pla que l'etiqueti i certifiqui com a producte sostenible, diferenciant-lo d'altres que malbaraten el medi ambient amb l'ús de productes químics. Aquest fet estendria entre la població el concepte i la pràctica de la sostenibilitat.
2. Caldria un programa de recerca pel desenvolupament de varietats que permetin millorar el rendiment de les explotacions agrícoles.
3. Endegar un pla internacional d'ajut als països productors per a la organització i posada en marxa d'Agències de Certificació i Desenvolupament de conreus sostenibles.
4. Cal potenciar també la recol·lecció manual del cotó com a valor afegit donat els seus avantatges (millor qualitat tèxtil, menor incidència ambiental, major rendiment de la collita, major ocupació laboral...)
5. Potenciar la reutilització i reciclatge dels productes tèxtils de cotó per al seu ús industrial.
6. Cal recolzar l'ús del cotó orgànic a empreses que tinguin una estructura que permeti el control de tot el cycle tèxtil per a aprofitar el més gran marge de benefici, donat que el producte final té un major valor afegit.

Documentació tractada:

Enric Carrera. "Algodón sostenible, una apuesta de futuro". Ponència presentada al Congrés internacional de Tecnologia, Desenvolupament sostenible i Desequilibris. Terrassa 1995.

Altres referències: El algodón ¿no engaña? INTEGRALnúm. 207 marzo 1997 40-45

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Professor titular de l'Escola Universitària d'Enginyeria Tècnica Industrial de Terrassa.

Departament d'Enginyeria Tèxtil i Paperera.

Universitat Politècnica de Terrassa.

Professor Col·laborador de la Càtedra UNESCO a la UPC en Tecnologia, Desenvolupament Sostenible, Desequilibris i Canvi Global.

EUETIT. Colom, 1. 08222-Terrassa

Telèfon: 937398174. Fax: 93 7398225

e-mail: carrera@etp.upc.es

Dades de l'entitat**Comentaris i Observacions:**

Declaració dels municipis europeus sobre el canvi climàtic

Consell Internacional d'Iniciatives Ambientals

Redacció: German Pelayo Puntas

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

"Els considerables riscos que representa l'escalfament global per als entorns naturals i construïts i per a les generacions futures, requereixen una resposta suficient per tal d'estabilitzar i reduir al més aviat possible, les emissions a l'atmosfera de gasos amb efecte hivernacle. És igualment important protegir els recursos globals de biomassa, com ara els boscos i el fitoplancton, que juguen un paper essencial en el cicle del carboni."

"Una davallada de les emissions de combustibles fòssils suficient per estabilitzar les concentracions dels gasos amb efecte hivernacle a l'atmosfera requerirà polítiques i iniciatives basades en una profunda comprensió de l'entorn urbà com un sistema energètic."

"Les autoritats locals, treballant conjuntament amb les seves comunitats i entre elles, així com amb els governs nacionals i les agències internacionals, jugaran un paper vital en la reducció dels consums energètics a les ciutats i en les emissions de gasos amb efecte hivernacle, i podran per tant contribuir significativament a la implementació del Conveni de la ONU sobre el Canvi Climàtic."

Diagnòstic

-Els considerables riscos que representa l'escalfament global per als entorns naturals i construïts i per a les generacions futures requereixen una resposta suficient per tal d'estabilitzar i reduir al més aviat possible, les emissions a l'atmosfera de gasos amb efecte hivernacle. És igualment important protegir els recursos globals de biomassa, com ara els boscos i el fitoplancton, que juguen un paper essencial en el cicle del carboni."

-La manca de comprensió per part de molts sectors socials, polítics, etc. sobre l'entorn urbà com un sistema energètic, tenint en compte la importància i urgència del problema, neutralitza qualsevol iniciativa per organitzar polítiques orientades a procurar, com a mínim, la davallada de les emissions dels combustibles fòssils que concentren els gasos amb efecte hivernacle.

Objectius

Prendre iniciatives, a escala municipal, per la implementació del Conveni de l'ONU sobre el Canvi Climàtic (limitar les emissions de CO2 i altres gasos amb efecte hivernacle a les nacions desenvolupades per arribar al final de la dècada a nivells similars als del principi dels noranta). Igualment prendre mesures per la reducció de la contaminació, especialment la que ha estat originada per substàncies tòxiques que perjudiquen els recursos de la biomassa, la qual juga un paper important en el cicle del carboni.

Els objectius concrets són:

- Donar suport a les mesures nacionals i internacionals per a millorar la conservació de l'energia i l'eficiència energètica i desenvolupar fonts d'energia benignes amb l'entorn i amb la salut humana;
- promoure l'eliminació de les substàncies causants del forat d'ozó;
- unir els esforços nacionals i internacionals per a reduir els nivells de biòxid de carboni, metà i altres gasos hivernacle causants de l'escalfament atmosfèric global;
- acordar conjuntament mesures nacionals que tractin de reduir l'emissió dels contaminants de l'aire com l'òxid de nitrogen, biòxid de sofre i metalls pesats;
- donar suport a les activitats que tendeixen a la conservació de la diversitat cultural i biològica i dels recursos genètics, en concret dels boscos verges rellevants i altres habitats, la vida salvatge i els nadius que hi habiten.

Mitjans i/o instruments.

Les mesures més importants són:

- augmentar els fluxos d'informació sobre les causes de la reducció de la capa d'ozó; l'energia disponible, mesures de reducció del consum i recursos energètics alternatius; i promoure iniciatives entre els ciutadans com ara concursos de consumidors per estalviar energia, projectes d'habitatges amb estalvi energètic, etc,
- promoure activament la reducció de les emissions de biòxid de carboni mitjançant mesures d'estalvi energètic i la reducció de l'ús de combustibles fòssils i la seva substitució per fonts d'energia renovable, com les solar, hidràulica i eòlica; instal·lacions de generació d'electricitat a partir de les escombraries i els fangs residuals; l'ús del calor residual d'origen industrial i de les centrals tèrmiques;
- dissenyar a nivell local i regional programes d'estalvi energètic i incrementar la informació als consumidors, per exemple informació sobre estalvi energètic;
- emfasitzar la importància de la reducció del consum d'energia i de les consideracions ecològiques en la planificació del territori."

-Els compromisos presos pels municipis a partir d'aquestes i altres mesures, són:

- un pla d'acció local amb un estudi prospectiu sobre el consum d'energia i els seus efectes ambientals, i el

disseny d'uns criteris, objectius i un paquet de mesures polítiques a nivell municipal al respecte,

b) "flotes verdes: adopció de polítiques municipals de reducció de l'energia per al transport dels propis empleats municipals,

c) edificis de baix consum energètic: polítiques municipals per a l'adequació dels edificis i altres instal·lacions de propietat municipal a la reducció del consum d'energia i de les emissions de CO2. Reduir les despeses municipals d'energia i estimular la creació de llocs de treball a la comunitat local,

d) socis en l'energia: intercanvi d'experiències en la gestió de l'energia amb els municipis de nacions en vies de desenvolupament, equips de treball, recerca conjunta de finançament, etc.

Documentació tractada:

ICLEI: "Declaració dels municipis europeus sobre el canvi climàtic", a Regidoria Ponència de Ciutat Sostenible (Ajuntament de Barcelona) (Comp.): "Dossier de sostenibilitat (1). Conceptes, declaracions i experiències".

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Ecoparatge: figura de protecció medi-ambiental de les explotacions agro-pecuàries

Ecoparatges, Associació mediambiental.

Redacció: Agustí Nicolau Coll

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

Ecoparatge és una proposta territorial de protecció mediambiental aplicable a unitats de gestió formades per ecosistemes sotmesos a una explotació econòmica agro-pecuària. La seva formulació obeeix a un triple objectiu:

1. Lluitar contra la degradació medioambiental de molts dels ecosistemes sotmesos a explotació econòmica.
2. Retornar a la pagesia protagonisme en la gestió ambiental de les explotacions agràries, a partir de llurs coneixements i com provedora de productes de qualitat.
3. Oferir productes de qualitat als consumidors.

Els elements configuradors de cada Ecoparatge, a més del territori, són:

1. Una Taula, que és l'òrgan gestor i responsable de cada Ecoparatge territorial,
2. Un Planejament, elaborat per la Taula, amb els objectius de l'Ecoparatge.
3. Un mercat que seria fonamentalment telemàtic, via Internet? [cons. amb autor]
4. Un segell de qualitat Ecoparatge atorgat per l'Associació Ecoparatge a aquelles produccions que fomentin la qualitat mediambiental.

Diagnòstic

-Els avenços tecnològics aplicats a l'agricultura i a la ramaderia han comportat una pèrdua progressiva de qualitat mediambiental, tant pel que fa a la pèrdua de diversitat biològica, com a les condicions de fertilitat i sustentabilitat dels camps de conreu, el que hipoteca llur futur com a terrenys d'ús agrícola. El resultat final és la pèrdua progressiva de la qualitat i quantitat d'espais fèrtils hàbils per a l'agricultura i la ramaderia.

-Paral·lelament no existeixen figures de protecció medi-ambiental per als territoris agrícolament productius, contràriament als no productius, que tenen les figures de parcs o espais naturals a protegir. Aquesta mancança no possibilita una acció de protecció paral·lela a la promoció d'una producció de qualitat.

-La pagesia, que tradicionalment ha estat qui ha protegit la qualitat medioambiental de les explotacions agrícoles, no pot jugar més aquest rol: els coneixements i les tècniques tradicionals han estat abandonades i rebutjades com a retrògrades i limitadores d'una producció quantitativament suficient.

Objectius

-L'objectiu principal és assegurar la qualitat mediambiental de les explotacions agrícoles (tant pel que fa a la diversitat biològica, com a la fertilitat del territori), impulsant una explotació dels territoris agrícoles sostenible en el temps, sense perdre rendibilitat econòmica.

-Com a objectius subsidiaris podem assenyalar:

1. Reconèixer a la pagesia el seu rol central en la conservació de la qualitat mediambiental dels territoris agrícolament productius i en la obtenció de productes de qualitat.
2. Impulsar una producció de qualitat en relació a la qualitat mediambiental.
3. Responsabilitzar la societat de la preservació mediambiental del territori, per l'establiment d'un vincle intel·lectual, econòmic i sensorial a espais concrets del món rural.

[Cal consultar amb l'autor com s'establiran els criteris de la qualitat mediambiental en què es fonamenta la figura mediambiental d'Ecoparatges]

Mitjans i/o instruments.

L'Ecoparatge, en tant que figura territorial de protecció mediambiental esdevé l'instrument per tal de poder assolir territoris que ofereixen productes de qualitat, tot preservant la qualitat mediambiental, donant un rol principal en aquestes tasques a la pagesia.

-Cada territori que esdevingui Ecoparatge prendrà el compromís de:

1. Preservar la qualitat mediambiental utilitzant tècniques agrícoles sostenibles.
2. Oferir una producció de qualitat, que li permetrà utilitzar el segell "Ecoparatge".

-Cada Ecoparatge comptarà amb els següents elements, a més del territori en qüestió:

1. Una Taula, que és l'òrgan gestor i responsable de cada Ecoparatge territorial, formada per persones físiques i jurídiques que assumeixin responsabilitats.
2. Un Planejament, document elaborat per la Taula, comproment-la en el seu compliment i que pot contenir, tant

objectius integrals com temàtics.

3 Un mercat que seria fonamentalment telemàtic, via Internet? [Consultar amb l'autor]

4. Un segell de qualitat "Ecoparatge" atorgat per l'Associació Ecoparatge a aquelles produccions que fomentin la qualitat mediambiental, en acord amb el Planejament propi a cada Ecoparatge territorial.

Documentació tractada:

EcoParatges; "Ecoparatges, associació mediambiental", Barcelona , 1996, document no editat.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

En el mateix document que ha servit per redactar aquest formulari, conté propostes concretes d'Ecoparatges per a Catalunya i el Maghreb, que no hem consignat, però que podrien ser posades en formulari, en tant que experiències, quan es duguin a terme

Electricitat per a un món sostenible.

Pere Andrada R. Caumons J.A. Sánchez

Redacció: Eugeni Chafer Vilaplana

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

En l'actualitat prop de 2000 milions de persones del planeta no accedeixen al subministrament elèctric. La resta de persones ho fan d'una manera molt desequilibrada. Als països desenvolupats, amb consums per càpita molt elevats, encara hi ha una preponderància excessiva en l'ús de combustibles fòssils per a la generació d'electricitat. Als països en desenvolupament els problemes són bàsicament la manca de producció pròpia, la manca de xarxes de distribució i la repetició dels processos insostenibles pels quals han passat abans els països industrialitzats.

Un planeta sostenible implica un increment del nivell de vida considerable dels països pobres i això suposa increments notables del seu consum d'electricitat per càpita. Cal doncs anar cap a una convergència a nivell planetari, disminuint el consum als països desenvolupats i augmentant-lo als països no desenvolupats minimitzant al màxim l'impacte ambiental.

Per assolir aquest objectiu cal implementar mesures de diferent naturalesa. Al nord cal retallar del consum, renovar infraestructures elèctriques, cobrir els increments de demanda amb energies renovables, potenciar l'ús de l'electricitat en el transport, anar cap a una economia basada en matèries reciclades i no en matèries primeres verges, endegar polítiques fiscals que incentivin tecnologies no contaminants i influir en els hàbits de la ciutadania per a responsabilitzar-la del seu entorn. Als països del sud cal satisfer les necessitats bàsiques de la població, augmentar el rendiment dels recursos energètics disponibles, apostar per tecnologies energètiques de petita escala, afavorir la producció i tecnologia local, minimitzar l'impacte ambiental i planificar xarxes de distribució senzilles i eficients. També és necessari establir acords de col·laboració internacional en recerca i traspàs de tecnologies al països en desenvolupament.

Diagnòstic

En l'actualitat prop de 2000 milions de persones del planeta no accedeixen al subministrament elèctric. Entre el qui tenen accés hi ha, a més, un gran desequilibri que oscil·la des dels 25802 kWh de Noruega als 25 kWh de Etiòpia. En l'actualitat el consum mundial tendeix a una alça moderada (3%) als països desenvolupats però té un creixement fort als països en desenvolupament (7%).

Als països desenvolupats encara hi ha una preponderància excessiva en l'ús de combustibles fòssils per a la generació d'electricitat, gràcies al seu baix cost unitari (especialment el carbó) respecte a altres fonts amb menys impacte mediambiental. En alguns països però, l'energia eòlica comença a ser una opció vàlida amb costos de producció propers als del gas.

Als països en desenvolupament els problemes són bàsicament la manca de producció pròpia, la manca de xarxes de distribució i que el fort creixement de països com Índia i Xina és recolza fonamentalment en l'ús del carbó, desequilibrant l'esforç mediambiental fet a altres països.

Objectius

L'electricitat pot ser un element decisiu per a millorar les condicions de vida dels més desafavorits i pot jugar un paper fonamental per a la construcció d'un món sostenible. Un planeta sostenible implica un increment del nivell de vida considerable dels països pobres i això suposa increments notables del seu consum d'electricitat per càpita.

L'objectiu és doncs anar cap a una convergència mundial, estimada al voltant dels 3000 kWh/any, que es podria assolir el 2025, amb una població estimada de 8310 milions de persones i una producció de 24930 TWh, el doble de l'actual, minimitzant al màxim l'impacte mediambiental d'aquesta producció.

És evident doncs que per arribar a aquests nivells als països desenvolupats cal disminuir el consum i augmentar l'ús de tecnologies menys contaminants i, als països en desenvolupament, cal augmentar el consum però provant de no passar pels estadis d'insostenibilitat per on han passat els països industrialitzats.

Mitjans i/o instruments.

L'objectiu d'una convergència en el consum per càpita d'electricitat a tot el planeta passa per prendre tot un conjunt de mesures que són diferents als països industrialitzats i als països en desenvolupament.

Als països desenvolupats:

1. Es poden aconseguir importants retallades del consum. En l'àmbit industrial: potenciant la co-generació,

augmentant els rendiments dels motors elèctrics recorrent a la velocitat regulable. En l'àmbit domèstic i oficines: construint edificis més ben aïllats per a climatitzar-los de forma més eficaç i amb il·luminacions més eficients a través de làmpades de baix consum.

3. Ajudar tècnicament i econòmicament els països de l'est europeu per a renovar les seves infraestructures de generació d'energia obsoletes i contaminants.
4. Cobrir els increments de demanda amb energies renovables, traspasar les centrals de carbó a centrals de gas, menys contaminants, i compensar la producció nuclear amb l'estalvi d'energia.
5. Potenciar l'ús de l'electricitat en el transport, a través del foment de l'ús del ferrocarril i dels automòbils elèctrics.
6. Anar cap a una economia basada en matèries reciclades i no en matèries primeres verges.
7. Endegar polítiques fiscals que incentivin les tecnologies no contaminants i les activitats que disminueixin la degradació ambiental.
8. Cal influir en els hàbits de la ciutadania per a que passi de ser consumidora de productes a una ciutadania responsable del seu hàbitat a través de la reforma dels sistemes educatius. (Educació ambiental)

Als països en desenvolupament

1. Concedir prioritat a la satisfacció de les necessitats bàsiques de la seva població.
2. Treure el més gran rendiment possible dels recursos energètics disponibles.
3. Superar les limitacions de capital que impliquen les energies convencionals, apostant per tecnologies, de petita escala, descentralitzadores i barates (turbines de gas, energia eòlica, conversió fotovoltaica, ...)
4. Afavorir la producció i tecnologia local.
5. Minimitzar l'impacte ambiental.
6. Planificar les xarxes de forma senzilla i adequada per a assegurar el subministrament dels centres neuràlgics (hospitals, centres de comunicació i evitar el frau (connexions il·legals))

Per a possibilitar aquestes mesures cal també un esforç per a establir programes internacionals de recerca de l'impacte ambiental que té la generació d'electricitat, sobre tot de combustibles fòssils, de desenvolupament d'energies renovables i estalvi energètic.

També és necessari enfortir la cooperació internacional per a traspasar tecnologies energètiques als països del sud sense caure en colonialismes tecnològics, possibilitant el progrés preservant la seva independència i la seva identitat cultural.

Documentació tractada:

P. Andrada, R. Caumons, J.A. Sánchez. "Electricitat per a un món sostenible". Ponència presentada al Congrés Internacional Tecnologia, desenvolupament sostenible i desequilibris, Universitat Politècnica de Catalunya, Terrassa 14-16 desembre de 1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

P. Andrada, R. Caumons i J.A. Sánchez. pertanyen al departament d'enginyeria elèctrica de la Universitat Politècnica de Catalunya. Secció Vilanova i la Geltrú. (EUPVG)

Els sistemes de comptabilitat dels recursos nacionals i el medi ambient

Robert Repetto

Redacció: Dolors Paniagua Valle

Fòrum temàtic: Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal:** Regles de joc

Resum

Els sistemes comptables tradicionals (System of National Accounts, SNA, de les Nacions Unides, amb 50 anys d'antiguitat al 1992) no són capaços de donar cap senyal d'alarma quan un país es va quedant sense boscos, sense sòls cultivables o sense actius pesquers. Cal adaptar-los amb la inclusió dels recursos naturals d'un país en els seus còmputos.

Diagnòstic

Els sistemes comptables tradicionals (System of National Accounts, SNA, de les Nacions Unides, amb 50 anys d'antiguitat al 1992) no són capaços de donar cap senyal d'alarma quan un país es va quedant sense boscos, sense sòls cultivables o sense actius pesquers.

De fet, l'escassetat de recursos naturals importava molt poc a l'economia neoclàssica del segle XIX, de la qual deriven la major part de les teories econòmiques contemporànies.

Troblem així que la tala dels boscos, l'erosió del sòl, la contaminació d'aqüífers, la caça i la pesca fins a l'extinció, no signifiquen, per a la comptabilitat dels països, cap disminució oficial de la renda, oferint-se falses indicacions als polítics, induint-los a ignorar o destruir els recursos naturals en nom del creixement econòmic, i reforçant la il·lusió de que existeix una dicotomia entre l'economia i l'ambient.

Segons aquests sistemes oficials de comptabilitat, l'empobriment, els desastres naturals, etc., es prenen com a progrés, i la seva utilització ens fa veure guanys il·lusoris en renda on hi ha pèrdues de riquesa permanents. Un sistema comptable tan enganyós, aplicat a un procés econòmic tan important com la formació de capital, no pot ser de cap utilitat per a l'anàlisi, la planificació o l'avaluació de l'economia

Objectius

Amb un nou sistema de comptabilitat nacional que inclogui els recursos naturals, els diagnòstics dels economistes sobre els països amb problemes es situaran més a prop de l'economia real d'aquests països, i seran més esclaridors de cara a l'articulació de solucions adequades a cada cas concret (ara es diagnostiquen gairebé sempre aquests problemes com a crisis d'endeutament, i la solució és anar pagant aquest deute al preu de continuar amb la destrucció dels recursos naturals).

Des del punt de vista conceptual, instrumentació de la idea de que la veritable renda ha d'incloure la idea de viabilitat, d'acord amb la definició formulada per la Comissió Mundial sobre Ambient i Desenvolupament (comissió Brundtland). El desenvolupament viable o sostenible ha de cobrir les necessitats de la generació actual sense sacrificar el benestar de les generacions futures.

D'altra banda, els sistemes oficials a l'ús consideren que els recursos naturals són tan abundants que no posseeixen valor marginal, o que són un "regal de la natura", raó per la qual no existeixen costos d'inversió a amortitzar. Però el valor d'un bé no és el seu cost d'inversió, sinó el valor actual del seu potencial de renda. Les fórmules que s'utilitzen per calcular la depreciació mitjançant l'amortització dels costos d'inversió no passen de ser meres regles empíriques convenients. La vertadera mesura de la depreciació és el valor capitalitzat actual de la reducció de la renda que en el futur s'obtindrà d'un bé, en raó a la seva degradació o obsolescència.

Mitjans i/o Instruments.

-Adaptació del SNA (System National Account, de Nacions Unides) consistent en la inclusió dels recursos naturals d'un país en els seus còmputos.

-Així adequarem aquest instrument comptable nacional per tal que sigui capaç de proporcionar un avís previ, absolutament necessari, tant de les pèrdues ecològiques com de les econòmiques que acompanyen a les anteriors.

Documentació tractada:

REPETTO, Robert (director de les investigacions sobre interacció entre economia i ambient a l'Institut de Recursos Mundials, Washington D.C.). "Los activos ambientales en la contabilidad nacional". Investigación y Ciencia, agost 1992, p. 6-12.

Resultats de l'estudi realitzat entre el 1970 i el 1989 a Costa Rica, arrel de les seves dificultats econòmiques,

pel Centre de Ciències Tropicals de Costa Rica i l'Institut de Recursos Mundials, sobre sistemes d'estimació dels canvis en la cobertura forestal, de les pèrdues anuals de sòls cultivables, i de les pesqueries.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

La mercantilització de l'aigua a Espanya.

Carlos Falcó

Redacció: Ramón Elías

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient Fòrum transversal Regles de joc

Resum

La legislació sobre aigües espanyola fomenta el consum i malversació d'aquest bé cada dia més escàs. L'aigua de regadiu és la que s'endú la majoria de consum, en part perquè Espanya és un país de secà, i en part perquè és gairebé gratuïta al món rural, gràcies a les ajudes estatals derivades de la legislació. Aquesta intervenció de les institucions fa que no calguin les inversions en tècniques més modernes d'estalvi d'aigua i genera moltes distorsions: sovint l'aigua no s'aplica allà on és més rendible (per exemple, els oliverars pateixen un greu dèficit d'aigua, mentre que el panís, molt menys rendible per metre cúbic, s'endú grans zones de cultiu), els sistemes de distribució són obsolets i la majoria d'aqüífers estan inexplorats, mentre que els que s'utilitzen estan sobreexplotats. Per això l'autor proposa crear un sistema de mercat secundari a nivell nacional que afavoreixi l'assignació eficient de l'aigua, és a dir, que vagi allà on és més útil i on se'n fa un ús més racional. Amb aquest mercat, als titulars de les concessions actuals els resultaria més rendible estalviar aigua i transferir-la a un altre. El comprador podrà pagar-la gràcies a la major rendibilitat del seu cultiu. Evidentment, l'assignació serà més eficient, sobretot si tenim present que l'augment del cost fomentarà l'estalvi. Aquest mercat ha d'estar fonamentat per infraestructures adequades de distribució i emmagatzematge, a construir per l'Estat, que també hauria d'incentivar la utilització de tecnologies modernes de regadiu.

Diagnòstic

Paradoxalment malgrat ser un dels recursos més abundants del planeta, la disponibilitat l'aigua comença a ser considerada per alguns com una causa potencial de futures guerres. Espanya, tot i ser un país considerat sec, és el país europeu amb més consum per habitant. Legislacions com l'espanyola no fan res més que fomentar la seva escassetat. La Llei d'aigües de 1985 declara l'aigua gratuïta, i només permet el cobrament per la seva distribució i tractament. Això fa que la dedicada al consum domèstic sigui relativament cara, però la dedicada als usos agrícoles, que representa el 80% del consum, resulti pràcticament gratuïta ja que en la seva majoria prové de la xarxa de canals i embassaments de l'estat. Aquesta situació ofereix poques raons per a fer innecessària la inversió en tècniques modernes de regadiu (que permetrien un estalvi de fins un 50%) i en sistemes moderns de distribució que permetrien alleugerir la sobreexplotació actual dels aqüífers tot augmentant el seu número. A més, comporta l'assignació irracional de l'aigua de rec: mentre reguem grans superfícies de productes de baix rendiment econòmic més adaptats a d'altres climes i latituds (bíat de moro per exemple), deixem morir de set els nostres oliverars i vinyes, conreus que representen un patrimoni insubstituïble per al que es necessita un clima mediterrani sec que només es dona en un 1% del planeta.

Objectius

Cal racionalitzar els recursos hidràulics fent que vagin als sectors més rendibles i eficients en el seu consum. Així els productors tindrien suficients incentius com per invertir en tècniques modernes de regadiu. Segons l'autor, generalitzar l'aplicació d'aquestes tècniques a la meitat menys eficient dels regadius espanyols podria costar un billó de pessetes (és a dir, el que costà reparar els danys de la sequera l'any 1995) i significaria un 15% d'estalvi de regadiu (equivalent al total del consum domèstic). Aquest estalvi es podria dedicar a reserves estratègiques, a finalitats ecològiques o a oliverars i el màxim de camps de golf (molt rendibles dins la indústria turística) que un criteri de desenvolupament sostenible permetés. Tot això reforçaria el liderat en dos productes fonamentals de dieta mediterrània, en el creixement del sector turístic i ajudaria a la preservació de la natura.

Mitjans i/o instruments.

Es proposa la creació d'un mercat secundari de l'aigua d'abast nacional (els que existeixen actualment són fragmentaris i locals) per tal que als titulars de les concessions actuals els resulti rendible estalviar aigua i transferir-la a una altra zona on hi hagi més demanda. Per fer que les transaccions no siguin massa cares, cal que l'Estat creï una xarxa hidràulica que connecti entre si els sistemes existents d'emmagatzematge i distribució d'aigua d'una forma eficaç. Els Governos regionals o les comunitats de regants podrien invertir en sistemes de regadiu i fomentar cultius de baix consum, finançant-se amb la venda del volum estalviat a col·lectius deficitaris. L'Administració estimularia la creació d'empreses privades d'intermediació i transport, el negoci de les quals consistiria en fer arribar l'aigua a qui estigui disposat a pagar-la. La mercantilització de l'aigua provocaria l'augment de preu en temps de sequera, fomentant l'estalvi, les noves tecnologies de regadiu i la posada en pràctica de fonts alternatives com les perforacions profundes o desaladores.

Documentació tractada:

Falcó, C.; "Agua" a El País, 24-11-1995.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Enginyer agrònom i viticultor

Dades de l'entitat

Legislació i Centres d'Arts i tècniques del paisatge per a minimitzar la generació de recursos

Jordi Alemany

Redacció: Jordi Alemany

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

1. *Es tracta de responsabilitzar -a través d'una llei i les normatives pertinents- els fabricants dels efectes causats, en el medi i en la salut, dels productes i els residus que generen. Si els fabricants se'n fan càrrec dels efectes contaminants que causen els seus productes i de la recuperació dels residus que generen, en repensaran a fons el disseny, els processos de fabricació i distribució i el tipus de matèries primeres que utilitzen. Crec que és la millor manera per avançar seriosament cap a la substitució de materials i processos contaminants per altres de nets, que a fi de comptes és el que ha de perseguir una bona política ambiental.*

2. *Per altra banda, una bona manera d'incentivar la participació dels ciutadans en la tria dels residus i en el treball de dipositar-los en els contenidors adequats és compensant aquest esforç amb actuacions de regeneració ambiental en el seu medi.*

Els ajuntaments i els consells comarcals han d'invertir una part dels enormes pressupostos dels programes de reciclatge i d'educació ambiental, en actuacions per regenerar el paisatge: regenerar els boscos de ribera i els marges dels rius, adequació de parcs forestals, parcs agrícoles, jardins, hortes comunals urbanes i periurbanes; restaurar fonts, camins, edificis antics -com ara velles molins, ermites i masies abandonades- i els espais de valor paisatgístic per convertir-los en espais de passeig i gaudi dels ciutadans. Per impulsar i coordinar aquestes actuacions, cal crear Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge. Cada consell comarcal, cada municipi gran en constitueix un que pot estar vinculat als programes de recollida selectiva.

Diagnòstic

1. Darrerament, el tema de la gestió i el tractament dels residus està en plena efervecència. Genera inversions quantioses, fortes polèmiques, noves lleis, noves actituds i nous costums ... De fet, el tractament de residus ja mou milers de milions i està esdevenint un dels negocis més lucratius del segle XXI. Es constitueixen poderosos consorcis que influeixen en el redactat de les lleis i les normatives i potents lobbys que exerceixen la seva pressió, per exemple, a favor de la incineració, un sistema amb clars efectes negatius per al medi i la salut. Al meu entendre, el gruix de les mesures no és radical, és a dir, no va a l'arrel del problema, l'afronta de manera parcial, errònia i injusta per als ciutadans. S'utilitzen diners públics per promoure mesures de recollida i recuperació dels materials que han produït bàsicament empreses que n'obtenen beneficis privats. Es a dir, es fa recaure el pes de la responsabilitat damunt dels ciutadans, mentre els qui obtenen beneficis en manipular els materials són els fabricants. En aquest sentit, en la llei d'envasos, recentment aprovada, és el consumidor qui financia el nou sistema pagant més cars els productes que adquireix. A més, es repeteix constantment que l'èxit o fracàs de la llei dependrà de la participació dels ciutadans sense cap contrapartida que compensi el seu esforç. Com passa en altres sectors, els beneficis privats es fan a espatlles dels costos públics, que paguem tots en forma d'impostos i de deteriorament del medi i de la qualitat de vida en general. En realitat, els fabricants són els responsables últims i absoluts de tots aquells béns que produeixen, a fi de comptes, ells en treuen beneficis econòmics en produir-los i vendre'ls. Transferir aquesta responsabilitat al ciutadà com a consumidor o a l'administració és bàsicament injust i resulta poc intel·ligent. Cada un de nosaltres ha d'acceptar la responsabilitat de les nostres accions i en aquest tema especialment, els fabricants.

2. A Catalunya tenim una protecció legal i específica a través del PEIN d'un 21 % del territori, mentre que la resta del país, on viu la majoria dels ciutadans, no està sotmesa a cap mena de protecció. Malgrat la millora en alguns aspectes, la deixadesa a l'hora d'incidir en la gestió ambiental i territorial sol ser la norma, amb zones particularment maltractades. En realitat, les àrees protegides són com petites illes dins d'un ampli conjunt territorial menystingut i maltractat. Sovint, les correccions - si és que es fan - de l'impacte ambiental generat per la construcció d'infraestructures com ara carreteres, ports, polígons industrials, urbanitzacions, xarxes de serveis, etc, resulten d'una qualitat minsa i d'una pobresa raquítica. En el millor dels casos, sembla més el maquillatge que pretén amagar la carnisseria feta en el territori sense acabar d'aconseguir-ho del tot, que no una autèntica correcció de l'impacte. Fins i tot, de les intervencions destinades a la millora del medi ambient, com la instal·lació de depuradores, deixalleries o altres infraestructures ambientals, en resulta afectada negativament la qualitat paisatgística del medi -amb instal·lacions que desfan la bellesa de l'indret. Bé perquè no s'ha triat el lloc adequat, on l'impacte fóra mínim, bé perquè ni tan sols s'ha previst una mínima cobertura vegetal coherent, ni un mínim arranjamant per integrar aquestes instal·lacions al seu entorn. En els països conscients d'aquests problemes, els espais naturals són àmbits singularment cuidats en el marc d'un territori globalment net i endreçat.

Objectius

L'objectiu general de la proposta és promoure seriosament sistemes de producció neta i de reutilització sistemàtica dels residus, evitant que acabin al medi ambient.

Com a objectius específics hi hauria els següents:

Objectiu principal

Promoure seriosament sistemes de producció neta i de reutilització sistemàtica dels residus, evitant que acabin en el medi ambient.

Objectius específics

1. Assolir que els fabricants assumeixin i cobreixin els efectes ambientals de llurs produccions, tant en el que fa referència a la seva utilització i consum com en la generació de residus.

2. Desenvolupar una formació específica interdisciplinària, no tan sols tècnica sinó també estètica, que permeti millorar la qualitat de l'entorn en cadascuna de les intervencions en comptes de contribuir a desgavellar-lo. Aquesta formació hauria de ser seguida per tothom que tingui una responsabilitat petita o gran en la gestió, interacció i modificació del paisatge -des del petit contractista i l'aparellador, fins als grans constructors i els arquitectes, de l'enginyer fins als operaris de les xarxes de serveis, del jardiner fins a l'urbanista, dels diferents tècnics municipals, als empresaris-...

A més de les solucions tècniques concretes en els diversos tractaments de la intervenció ambiental, cal una perspectiva més àmplia i més profunda, uns coneixements i sobretot el cultiu d'un mínim de sensibilitat, tendresa i amor en la percepció i tractament del paisatge. Per tal d'incorporar i integrar harmoniosament els nous elements a l'entorn, cal una formació específica que apropi el coneixement i la sensibilitat pel paisatge al treball quotidià dels diversos agents socials que hi intervenen. El paisatge és un i indivisible. Les intervencions dels diferents especialistes el converteixen en un objecte que, malgrat les bones intencions, resulta mutilat. El paisatge només pot ser tractat des d'una actitud global i integradora d'art i saber, plena del respecte i apreciació que mereix com a subjecte vivent que en realitat és.

Mitjans i/o instruments.

1. Un canvi legislatiu que responsabilitzi els fabricants i distribuïdors de cobrir els efectes ambientals, tant de la seva utilització com dels residus que generen els productes que posen al mercat.

Aquest canvi legislatiu cal que afegeixi -als actuals aspectes de seguretat del producte- la responsabilitat de cobrir també els efectes ambientals, tant de la seva utilització com dels residus que genera una vegada rebutjat pel mercat. D'aquesta manera tindran en compte com separar després els diferents materials que componen els productes. A través de la minimització de l'impacte del producte o del seu envàs, la tendència serà simplificar al màxim el nombre de components i buscar la màxima eficàcia tant en la producció i distribució com en el reciclat. El mercat actuarà com a motor. Un producte difícil de reciclar crearà dificultats a les empreses: què fer-ne, on guardar-lo... i això els resultarà caríssim. En canvi, si és fàcilment reciclable, el preu es reduirà, i atès el creixent protagonisme del factor ambiental en les decisions de compra, el producte serà més ben acceptat pels consumidors, més fàcilment reciclable i per tant més ecològic.

2. Els Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge són centres de formació contínua per una banda i de serveis d'assessorament, per l'altra.

Podrien vincular-se, a efectes pressupostaris, als programes comarcals o municipals de recollida selectiva i reciclatge. Els Centres d'Arts i Tècniques del Paisatge treballen per El cultiu de la sensibilitat en la percepció del paisatge dins d'una perspectiva àmplia i global. La identificació dels diferents agents socials amb l'entorn i el paisatge, -sobretot els que intervenen més notòriament en la seva modificació-, apropant els coneixements i la sensibilitat pel medi al seu treball quotidià.

a) Oferir una formació contínua i interdisciplinària, tant de les solucions tècniques concretes, en els diversos tractaments de la intervenció ambiental, com pel cultiu de la sensibilitat estètica necessària que els permeti millorar la qualitat de l'entorn en cadascuna de les seves intervencions. Ampliar la cooperació i desenvolupar la investigació aplicada interdisciplinària entre els diversos professionals i investigadors en el camp de les accions ambientals.

S'impartiran cursos, seminaris i tallers de diferent durada i nivell d'especialització, destinats i adaptats als diversos agents socials que intervenen directament o indirectament en la modificació del paisatge: contractistes, aparelladors, constructors, arquitectes, enginyers, operaris de les xarxes de serveis, jardiniers, urbanistes, tècnics municipals, empresaris... L'oferta inclou des de cursos molt específics i especialitzats, fins a d'altres amb una temàtica transversal que afecta a diversos agents, institucions i organitzacions. Té també funcions d'escola d'educació ambiental oberta al món escolar i al públic en general, especialitzada en educació i percepció del paisatge, jardineria, agricultura ecològica, agricultura periurbana i restauració d'impactes ambientals. Organitzant cursos i tallers de curta i mitjana durada per a un públic ampli i no especialitzat, a fi de contribuir a difondre coneixements i impregnar de sensibilitat la percepció i l'ús del paisatge.

b) S'ofereixen serveis d'assessorament i consulta tant per a empreses com per a les administracions locals : ajuntaments i d'altres institucions com ara gremis i associacions professionals o empresarials. En les qüestions relacionades amb l'educació i percepció del paisatge; la formació i l'assessorament tècnic en qüestions de planificació urbanística i dignificació territorial; en temes de restauració d'impactes ambientals, arranjaments, disseny i millores paisatgístiques; agricultura periurbana i parcs agrícoles; en qüestions relatives a la protecció i millora de zones d'interès ecològic, històric i arqueològic; en la delimitació i manteniment de zones d'esbarjo i parcs forestals; en la integració d'infraestructures viàries lleugeres, sobretot peatonals i ciclistes en el conjunt de la planificació territorial. Es a dir, assessorament global per la sostenibilitat en els temes relacionats amb l'ordenació territorial i la millora general de la qualitat del paisatge.

Documentació tractada:

Revista Mediambient, tecnologia i cultura núm. 1i13. Els treballs de Gerhard Vogel enginyer i economista, expert en gestió de residus i polítiques de reciclatge m'han reforçat en l'idea d'un canvi de legislació per responsabilitzar els fabricants dels residus que generen els seus productes.

En quant als temes relacionats amb el paisatge. Les ponències del II Congrés de Ciència del Paisatge " Paisatge i Medi Ambient", publicades per l'Equip Universitari d'Investigació del Paisatge i el Servei C.T. de Gestió del Paisatge de la Universitat de Barcelona.

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Animador sociocultural, expert en temes de medi ambient i formació ocupacional. Ha col·laborat en diverses publicacions ecologistes i d'educació ambiental : Alfalfa, Ajoblanco, Integral, Papers de Joventut, revista Tots, editada pel Centre UNESCO de Catalunya, entre d'altres.

Redactor dels articles d'ecologia i energies renovables de El Temari editat anualment per Difusora Internacional S.A. del 1979 al 1984; autor del llibre Las otras energías editat per H.M.B (Círculo de Lectores) Barcelona 1982.

Promotor de l'escola de formació ocupacional Can Xatarra.

Col·laborador en la campanya de sensibilització "Aquí hi ha gana" promoguda per veïns de Ciutat Vella a l'hivern de 1986-87, en plena eufòria olímpica; i en la posta en marxa del Centre Solidari del Casc Antic de Barcelona inaugurat el febrer de 1988.

Actualment es col·laborador de la Coordinadora Catalana d'Empreses d'Inserció Social.

Professor d'IKEBANA -art floral japonès.

Treballa a la Fundació Institut Pacis en la gerència de Can Bordoí

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

El text complert del que he extret la proposta -doble en realitat- es completa amb els següents paràgrafs, referits a la matèria orgànica :

D'altra banda, la meitat de la galleda d'escombraries està formada per residus orgànics, restes de menjar... que juntament amb les de la indústria alimentària, els escorxadors, els mercats, els restaurants, la poda, i els residus agrícoles ... constitueixen una part especialment important que mereix un tractament específic. Els nutrients bàsics que contenen : nitrògen, fòsfor i potasi, són els mateixos fertilitzants que els agricultors industrials han de comprar en forma de fertilitzants químics. Llençar als abocadors aquests materials o cremar-los és especialment nefast : SIGNIFICA QUE ESTEM ESGOTANT EL REBOST SENSE RENOVAR-LO. De la fertilitat del sòl en traiem els nostres aliments, i destruïm el que li hauríem de retornar agraiats. Mentrestant el món perd unes 150 Ha de sòl fèrtil per minut i la península s'empobreix a un ritme d'un 32 tones de terra fèrtil per segon. La quimització de l'agricultura, el sobrepastoratge, l'erosió incontrolada a causa de l'arboricidi, les obres públiques pèssimament planificades, la conversió dels millor sòls en fàbriques industrials, en abocadors, en autopistes de la pressa, en deserts desbocats... hi contribueixen decididament. Invertim esforços gegantins per acabar perdent l'exquisida orfebreria que és la fertilitat natural del sòl, que d'altra banda, els humans no som capaços de reproduir. Per això, ja només toquem a un terç d'hectàrea cultivable per cap, quan els nostres pares en tenien el doble i els avis el triple.

Darrera l'obsessió per cobrir-ho tot d'asfalt i ciment, oblidem que el sòl, base de la vida, ho és també de tota civilització i cultura. En realitat, som terra que inventa tecnologia i crea cultura. En aquest sentit, algunes cultures tradicionals s'han comportat d'una manera més savia i intel·ligent. L'utilització dels residus domèstics i agrícoles ha estat una millor font de fertilització de la terra. A més, en seleccionaven acuradament una part per transformar-la en ous i pernills. A l'Índia, per exemple, la institució de les vaques sagrades, pasturant lliurement pel mig dels pobles ha estat una forma força intel·ligent de transformar les restes orgàniques vegetals i l'herba en flet.

Avui tenim a l'abast encara solucions molt més acurades. Afortunadament, comencen a posar-se en marxa plantes de compostatge, per reciclar la matèria orgànica residual obtinguda en els programes de recollida selectiva, transformant-la en compost, és a dir, en fertilitzants. Es la manera més senzilla d'afavorir l'acció del fongs i bacteris aeròbics en els processos naturals de descomposició de la matèria orgànica i la més sensata de restituir la fertilitat del sòl.

Un altre sistema molt interessant és l'aprofitament del biogàs produït com a resultat de la fermentació anaeròbica -en absència de l'aire- de la matèria orgànica enterrada, per exemple, en els antics abocadors. Ara

com ara, una ínfima part d'aquest gas s'esmuny a l'atmosfera, agreujant els problemes de contaminació que causen aquestes instal·lacions obsoletes. El biogàs, que no és altra cosa que gas natural renovable, semblant en la seva composició al gas natural fòssil, conté bàsicament entre un 55 i un 65 % de gas metà, un 35-45 % de CO₂ i una petita part d'àcid sulfúric. Aquests dos darrers són solubles en aigua, per la qual cosa, amb un simple rentat es pot aconseguir metà apte com a combustible. Així, els 17 milions de tonnes d'escombraries que Barcelona i la seva àrea metropolitana han estat enterrant des de 1974 a l'abocador de Garraf, contenen una font enorme d'energia desaprofitada. Els primers càlculs indiquen que podrien extreure's de Garraf uns 60 milions de metres cúbics/any de metà, equivalents a la mateixa quantitat de litres de benzina.

El metà, és l'hidrocarboni que té la combustió més neta i menys sorollosa de tots els combustibles fòssils, no emet fums negres ni partícules, la qual cosa el fa especialment interessant per ser utilitzat, un cop comprimit, com a combustible de vehicles. En aquest cas, a més, provindria d'una font renovable com són les escombraries urbanes. -- La tecnologia per usar el metà com a combustible de vehicles és prou coneguda i experimentada. Podem imaginar-nos la flota d'autobusos del transport públic metropolità, funcionant amb el metà extret de la fermentació dels residus de la matèria orgànica consumida per la pròpia ciutat.

Amb la construcció de noves plantes metanitzadores, ja en projecte, a més d'obtenir-ne el biogàs combustible, s'obté com a subproducte un compost d'alta qualitat, que concentra els nutrients de la matèria orgànica, el qual és ideal per fertilitzar i enriquir de nou els sòls agrícoles i facilitar la regeneració de la terra nua, estalviant als pagesos la compra d'adobs químics.

D'altra banda, un compost de qualitat provinent del països rics pot ser una bona contribució solidària contra la greu desertització que pateixen àmplies zones del tercer món. Després de tot, les seves terres s'empobreixen en produir en règim de monocultiu productes que nosaltres consumim. El CO₂ obtingut de la neteja del biogàs es pot vendre a la indústria. I així el cicle seria complet.

Medidas de promoción del consumo de bienes de larga vida útil

Ma. Angels Farré Boronat

Redacció: Ma. Angels Farré Boronat

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

Se trata de una propuesta para reducir el impacto producido por el actual modelo de consumo que ha generado la cultura del 'usar y tirar'.

Se propone:

1. la utilización de productos duraderos, reutilizables, reciclables o revalorizables.
 2. La creación de servicios de alquiler de determinados bienes de consumo, con el fin de impulsar el alargamiento de su vida útil, al ser más rentable su mantenimiento que no su eliminación como residuos.
-

Diagnòstic

La actual situación del consumo. Estamos inmersos en la cultura del 'usar y tirar', lo cual trae consecuencias nefastas para el medio ambiente:

1. Utilización irracional de los recursos, que se traduce en su sobreexplotación.
2. Generación excesiva de residuos no reutilizables
3. Producciones industriales masivas generadoras de contaminación en su entorno.

Objectius

Utilizar más racionalmente los recursos

Sensibilizar la ciudadanía sobre la problemática ambiental, de manera que se responsabilice de sus propias actuaciones

Mentalizar la ciudadanía de que el planeta tierra no es un sumidero cuya capacidad de autodepuración es ilimitada.

Impulsar y promover sistemas de producción que tengan en cuenta los costes ambientales.

Mitjans i/o instruments.

Se proponen esencialmente dos tipos de medidas complementarias:

1. Promoción del uso de productos que estén fabricados para una utilización de larga duración, a través del establecimiento de unos impuestos y tasas para los fabricantes que no cumplan una serie de normas en este sentido.
2. Creación de empresas de servicios de alquiler de determinados bienes con el fin de substituir la compra de determinados productos por el alquiler de ellos.

Documentació tractada:

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Llicenciada en Química i Farmàcia

Dades de l'entitat

Comentaris i Observacions:

Puesto que al empresario le interesará alargar la vida del producto para sacarle una rentabilidad, promocionará su mantenimiento, disminuyendo así la cantidad de materiales que acaban como inservibles por ser elevado el costo de reparación a nivel particular.

Mesures per democratitzar les ciutats i assegurar la seva sostenibilitat cultural i ecològica

Coalición Internacional del Habitat

Redacció: Jordi Peiro Acosta

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

L'expansió i consolidació del capitalisme ha imposat un model de ciutats i poblacions sota els interessos de la producció i el capital, oblidant el benestar de la ciutadania. Aquest fenomen no es dona únicament al sud del planeta, sinó que afecta també a tots els països que apliquen polítiques neoliberals, i que obvien els interessos de la població, privatitzant els serveis i convertint en engoci tot allò que hauria de ser únicament satisfacció de les necessitats bàsiques, com l'habitatge, l'educació o la sanitat.

En raó d'això, cal que els entes locals s'obrin a la participació de la ciutadania, democratitzant els àmbits de poder per a que projectes i inversions s'orientin a millorar les condicions de vida de la població. Cal erradicar les polítiques públiques que dificulten que part de la societat arribi a condicions de vida dignes. Són necessàries tres condicions per a aquests fins: el reconeixement i garantia dels drets de tots els ciutadans sense cap mena de discriminació, la democratització de la gestió de les ciutats i poblacions i la subordinació del principi de propietat al de l'interès general.

Diagnòstic

Als darrers cinquanta anys s'ha consolidat un model econòmic que pren com principis el creixement econòmic i l'acumulació de capital. Aquests fonaments ignoren el benestar del conjunt de la societat, conduint-la a l'empobriment i destruint el seu patrimoni medioambiental. El creixement econòmic es basa en l'expansió industrial i el consum massiu, el qual genera la migració de la població del camp a les grans metròpolis urbanes. Les ciutats es tornen el centre de totes les activitats polítiques i socials, allà es concentren mil·lions de persones que no poden satisfer les seves necessitats elementals d'alimentació, habitatge, abastiment sanitari, d'aigua, etc, especialment als països del Sud.

Els problemes s'agraven amb l'arribada al poder de les polítiques neoliberals, que minimitzen les inversions en infraestructures urbanes i polítiques socials, provocant "una agressió a la ciutadania sense precedents a la història moderna". Els espais i serveis de la ciutat es privatitzen sense atendre el benestar dels seus ciutadans ni la millora de la seva qualitat de vida. Es sotmet a la lògica del mercat la sanitat, educació, o habitatge, exclouent així els més pobres tant al Nord com al Sud. Les conseqüències d'aquesta situació són el creixent nombre de persones sense habitatge, sense identitat, valors ni estructures familiars i culturals. Tot això fa augmentar la violència urbana i el desarelament dels més desafavorits.

Objectius

L'objectiu principal de la proposta és d'aconseguir una ciutat de drets, gestionada democràticament i amb una funció al servei de la societat i no del capital. Això comporta que els habitants de ciutats i pobles han de tenir dret a participar en la conducció dels seus destins, els de la terra, els mitjans de subsistència, la salut l'educació, el transport públic, l'alimentació, el treball, la informació, la lliure organització, el respecte per les minories i ètnies, el respecte de la pluralitat sexual i cultural, la preservació del patrimoni històric i cultural, etc. Cal gestionar la ciutat democràticament, sotmesa al control i participació de la societat civil. La ciutat i la propietat han de complir funcions socials, l'interès comú ha de prevaler sobre la propietat individual.

Mitjans i/o instruments.

- Democratització de ciutats i pobles. garantint tots els drets a la ciutadania i canviant les prioritats de la despesa pública per afavorir els sectors més necessitats.
- Acondicionament dels processos de producció i consum a les potencialitats del medi físic i el medi ambient, preservant paral·lelament el medi històric i cultural.
- Establiment de mecanismes per a que la societat civil i els governs locals tinguin control sobre els recursos i l'endeutament per inversions en projectes urbans.
- Establiment de nous mecanismes de relació productor/consumidor entre les ciutats i el camp, per evitar els intermediaris.
- Universalització també els serveis d'higiene bàsica i infraestructures a nivell urbà i rural.
- Promoció del dret a la informació i l'accés dels sectors populars als mitjans de comunicació de masses.
- Aplicació de recursos públic per a la creació de llocs de treball, potenciant l'aparició de petites empreses i cooperatives que permetin d'obtenir rendes pels més desafavorits.
- Realització de campanyes que reconguin la igualtat de drets per la dona respecte l'ús de la terra i l'habitatge.

Documentació tractada:

Foro alternativo "Las otras voces del Planeta"; Tratado sobre la cuestión urbana, por ciudades, villas y poblaciones justas, democráticas y autónomas. Rio de Janeiro, 1992

Biografia i altres dades de l'autor-autora:

Dades de l'entitat

Les altres entitats signants són:
Frente Continental de Organizaciones Comunes
Fórum Brasileiro de Reforma Urbana

Comentaris i Observacions:

Mesures per frenar la dispersió en el territori i reduir-ne les conseqüències negatives a nivell social, ecològic i econòmic.

Kathrine E. Raleigh

Redacció: Kathrine E. Raleigh

Fòrum temàtic Sostenibilitat i Medi Ambient **Fòrum transversal** Regles de joc

Resum

L'accelerada ocupació del territori català està provocant una sèrie de problemes socials, medio-ambientals i urbanístics. Es proposa aturar les tendències de dispersió, i aleshores, potenciar la qualitat de vida als centres urbans. D'aquesta manera, es contribuiria a la millora de les dinàmiques socials i la congestió viària, així com a una gestió territorial compatible amb la sustentabilitat

Diagnòstic

Ocupació accelerada del territori català, malgrat la relativa estabilitat de la població, i degut a l'aplicació extensiva del model territorial "americà" basat en la construcció de residències unifamiliars aïllades dels centres de les poblacions i de les xarxes de transport públic. · Aïllament social dels nous residents d'aquestes urbanitzacions de nova construcció, degut als obstacles a la interacció social (distàncies grans entre cases i serveis, dependència de l'automòbil, manca de referència o arrels al nou lloc de residència, etc.). · Abandó dels centres de les ciutats per part de famílies joves, per tal d'aprofitar la nova oferta d'habitatge considerada més econòmic i de més qualitat, i el consegüent deteriorament dels centres antics, a no ser que l'Administració intervingui amb polítiques de recuperació i promoció. · Múltiples impactes negatius al medi ambient: pèrdua d'espais naturals (al ser convertits en urbanitzacions o infraestructura de suport a la nova ocupació del territori); contaminació atmosfèrica i augment d'emissions "d'efecte hivernacle" degut a la dependència de l'automòbil que aquest ús del territori genera; gran consum de recursos naturals per tal de construir i mantenir aquestes "illes" d'habitatges (materials de construcció de cases i de carreteres, alt consum d'energia en la fase de construcció i menys eficiència en l'ús d'energies pel manteniment respecte als residents de ciutats, etc.)

Objectius

Aturar tendències de dispersió en el territori
Minimitzar l'impacte de les urbanitzacions ja construïdes
Garantir la qualitat de vida a les ciutats, així com preus assequibles d'habitatges.

Mitjans i/o instruments.

Plantejar un canvi a les actuals tendències d'ocupació territorial és desafiar tot un conjunt de forces econòmiques, socials i polítiques que actualment tenen un paper molt important en la nostra societat. Per tant, seria molt difícil que es notés un canvi significatiu a curt termini. No obstant això, val la pena identificar algunes vies de sortida d'aquest cercle viciós, tenint cura en tot moment de considerar els impactes econòmics i les possibilitats de reconversió i d'incentivació dels sectors afectats. Aquí, només faig una pincellada d'idees. Segurament les altres propostes del fòrum tenen molt a dir respecte a aquesta qüestió...

Aturar tendències de dispersió

· Potenciar petit comerç, serveis terciaris i oci als pobles i centres de ciutats com a imant retenidor de població, a través d'ajuts, activitats i intervencions públiques que promocionin i beneficiïn aquestes activitats. · Desenvolupar polítiques territorials que incentivin l'ús dels centres de ciutats, en lloc dels grans centres comercials accessibles només amb cotxe. (Tot inclòs reexaminant l'interès de construir més centres d'aquestes característiques.) · Tenir molt en compte l'efecte multiplicador que té la construcció de noves carreteres. (És a dir: Està demostrat que l'obertura d'una nova via pública sempre acaba generant més usuaris, fins que es quedi també saturada...) · Donar suport a les associacions i activitats amb caràcter local, que serveixen com a aglutinador de la societat urbana.

Minimitzar l'impacte de les urbanitzacions ja construïdes

· On sigui viable, millorar i ampliar la xarxa de transport públic, de tota mena (horaris, parades, oferta).
· Crear incentius a l'ús "intelligent" del cotxe. (ex. Animar als veïns a compartir el trajecte, estalviant diners i minimitzant el seu impacte a la xarxa viària i al medi ambient)
· Animar l'ús responsable de recursos pel manteniment de habitatges i urbanitzacions, tot inclouent-hi la implantació de sistemes d'energia renovable, etc.)

Garantir la qualitat de vida a les ciutats, així com preus assequibles d'habitatges

· Invertir en la rehabilitació dels centres antics (Barcelona està fent un bon exemple.)
· Considerar la conveniència de majors controls del sector immobiliari. (Evitar l'especulació, les vivendes buïdes, etc.)